

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจการจัดการระบบกระจายน้ำ
ด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

โดย

สุวัตร ศรีโททุม และคณะ

มีนาคม 2558

สัญญาเลขที่ RDG56E0059

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจการจัดการระบบกระจายน้ำ
ด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

โดย

สุวัตร ศรีโททุม และคณะ

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในอดีตท้องทุ่งนาที่มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ มีพืชสีเขียวขจี มีข้าวปลาอาหาร ชาวบ้านมีงานทำ และมีรายได้ ไร้ข้อสงสัยถึงชีวิตตนเองและคนในครอบครัว สร้างคนด้วยธรรมะ มีการสร้างฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง แต่ปัจจุบันทรัพยากรน้ำในอ่างน้ำพานกำลังจะถูกนำขึ้นไปใช้ ด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า สูบน้ำขึ้นมาประกอบอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวในการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นความต้องการของชุมชนหรือไม่ หากเป็นความต้องการ ควรดำเนินการอย่างไร เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วการส่งมอบงาน ต้องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในท้องถิ่นรับมอบ ก่อนส่งมอบควรวิธีการรูปแบบส่งมอบเป็นเช่นไร ทีมวิจัยจึงทำการวิจัยค้นหารูปแบบที่เหมาะสมเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุดและสามารถดำเนินงานบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ต้องมีหน่วยงานใดแบกรับภาระอันที่จะเกิดขึ้น ในการทำวิจัยครั้งนี้ข้าพเจ้าขอขอบคุณ คุณพัชรินทร์ ไชยรบและทีมงาน ที่ให้คำปรึกษาทั้งข้อเสนอแนะในการจัดทำผลงานวิจัย และทีมงานทั้ง 15 ชีวิต ล้วนมีอุดมการณ์เดียวกัน และได้ช่วยกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นหารูปแบบต่างๆในอันจะนำมาเป็นรูปแบบในการถ่ายโอนภารกิจ สุดท้ายจนได้ข้อสรุปร่วมกันและเขียนเป็นบทวิจัยเก็บไว้ให้คนท้องถิ่นศึกษา และหวังว่างานวิจัยเรื่องนี้จะเป็ประโยชน์สูงสุด สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่รอบ ๆอ่างน้ำพานและทั่วประเทศไทย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการค้นหารูปแบบในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

สุวัตร์ ศรีโททุม

มีนาคม 2558

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจจัดการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการก่อสร้าง โครงการ 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้างเทคโนโลยีในการจัดการน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย 3) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของระบบการกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม 4) เพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ 5) เพื่อค้นหารูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยข้อมูลจากการจัดทำเวทีชุมชน สัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่วิจัย อำเภอสร้างคอม โดยทีมวิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกัน การวิจัยครั้งนี้พบว่า 1) ความเป็นมาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2550 บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 มีคำถามว่า "เราอยากได้น้ำมาทำนา แต่ทำไมเราถึงไม่สามารถนำน้ำขึ้นไปใช้ได้เราจะมีวิธีการอย่างไร" จึงจัดเวทีชาวบ้านร่วมกันทำประชาคม พร้อมจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ "สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าเพื่อการเกษตร" บรรจุเข้าสู่แผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด ต่อมาปี พ.ศ. 2552 - 2555 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำ ออกสำรวจแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กและได้บรรจุโครงการลงในหมู่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 โดยนายอภิรักษ์ วัฒนรัตน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ผู้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ตามคำสั่งกรมทรัพยากรน้ำที่ 1/2553 ลงวันที่ 7 มกราคม 2553 เป็นผู้ดำเนินว่าจ้าง "บริษัทกิจการร่วมค้า SKK ไทยวอเตอร์ (ตามหนังสือสัญญากิจการค้า ระหว่างบริษัทศรีสกลกิจ จำกัด กับบริษัทไทยวอเตอร์เอ็นจิเนียริง จำกัด ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2554) มีสำนักงานใหญ่อยู่เลขที่ ๑๗๘/๘ ถนนลาซาล แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร เป็นผู้รับเหมาทำการก่อสร้างตามแบบแปลนที่ได้สำรวจออกแบบไว้ ลักษณะ โครงการเป็นระบบกระจายน้ำ อ่างน้ำพาน มีอาคารแพสูบน้ำ ชนิดแพสูบน้ำเป็นโครงเหล็ก เครื่องสูบน้ำเป็นหอยโข่งแบบ Horizontally Split Casing และส่งมอบงานในวันที่ 6 กันยายน 2555 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี มีขั้นตอนจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 1 กลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแล บำรุงรักษาและทำหน้าที่กระจายน้ำ 2) ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมทรัพยากรน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยกรมทรัพยากรน้ำ พิจารณาส่งมอบ

เฉพาะการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนของการดำเนินการบริหารจัดการใช้น้ำ ช่อมแซม และบำรุงรักษา ให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด กรณีเกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ ต้องจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี สามารถใช้ประโยชน์ได้เหมือนเดิม การถ่ายโอนภารกิจโดยงานวิจัยท้องถิ่น พบว่ามีการดำเนินโครงการเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1) ต้องเป็นความต้องการของพื้นที่โดยการจัดเวทีประชาคม แล้วร่วมกันออกสำรวจจัดทำแบบแปลนก่อสร้างวางระบบท่อ 2) จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ 3) การก่อสร้างให้ดำเนินการเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ 4) ทดสอบระบบการกระจายน้ำของเครื่องสูบน้ำเพื่อการตรวจรับงานจ้าง 5) กรมทรัพยากรน้ำส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ การดำเนินงานวิจัยพบประเด็นว่า กรมทรัพยากรน้ำได้มี การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นเพียงจัดตั้งขึ้นรับตามกฎหมายเท่านั้น ต่อมาทีมวิจัยมองเห็นจุดของการขับเคลื่อนโครงการนี้ โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำต้องเข้าไปดำเนินการ เชิญเทศบาลตำบลสร้างคอมและกรมทรัพยากรน้ำเข้ามาร่วมประชุม ทำการคัดเลือกประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำคนใหม่ ได้แก่ นายประพันธ์ สมเดช ร่วมร่าง กฎระเบียบ กติกา ขึ้นมาบังคับใช้รวม 9 หมวด พร้อมขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีสมาชิก 29 คน มติกลุ่มให้สมาชิกถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 หุ้นๆ ละ 20 บาท และไม่เกิน 100 หุ้น มีค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้า 30 บาทต่อราย กลุ่มได้เปิดบัญชีเงินฝาก ชื่อบัญชี "วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12" ไว้ที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) 3) การบริหารจัดการระบบกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม อดีตการบริหารจัดการระบบกระจายน้ำก่อนโครงการฯ เป็นการบริหารจัดการน้ำโดยใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ปล่อยน้ำจากที่สูงลงที่ต่ำตามลาดชันของพื้นที่ ทำให้ไม่มีต้นทุน ปัจจุบันการบริหารจัดการระบบกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าตามแนวทางการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในระยะเริ่มแรกกลุ่มผู้ใช้น้ำได้ดำเนินการบริหารจัดการน้ำ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทำหน้าที่รับผิดชอบ 1) การเปิด – ปิดเครื่องสูบน้ำ ผู้รับผิดชอบ คือ นายประพันธ์ สมเดช ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ 2) การเปิด – ปิดประตูน้ำ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็น 4 จุด ดังนี้ 2.1) นายประพันธ์ สมเดช รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางนงบุญสม กิจคอม 2.2) นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ ยังไม่เปิดประตูน้ำใช้ทำการเกษตร 2.3) นายสายัญ คำสร้าง รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางนงพัน โพธิ์บาย นายกิตติร ศรีสร้างคอม นางหอมจันทร์ แก้วดิบ นางทัศนีย์ พันศิริ 2.4) นางสาวลย์ บุตรพรม รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางนงเพ็ญศรี สร้างแก้ว นางบุญสม สร้างแก้ว นางลำดวน ศรีสร้างคอม และนางทองม้วน ศรีสร้างคอม ผลจากการเปิด – ปิดเครื่องสูบน้ำ ในช่วงเดือน มกราคม ซึ่งเป็นระยะทดลองเริ่มแรกของการใช้งานยังไม่เป็นเวลาที่เหมาะสม สาเหตุเนื่องจากท้องบประมาณโครงการ SML แดกบอย ต้องหยุดซ่อมแซมท่อส่งน้ำ กลุ่มใช้เวลาในการเปิดสูบน้ำตลอดทั้งเดือน 23 ชั่วโมงๆละ 1,233.57 บาท คิดเป็นเงิน 28,372.11 บาท และเดือน กุมภาพันธ์ ทำการเปิดเครื่องสูบน้ำ จำนวน 9 ครั้ง ใช้เวลา 30 ชั่วโมง 30 นาที คิดเป็นเงิน 37,623.885 บาท ในการชำระค่าไฟฟ้า จำนวน 2 เดือน ในขณะนี้ กรมทรัพยากรน้ำเป็นผู้สำรองจ่ายเงินให้ก่อน

4) การส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ กลุ่มผู้ใช้น้ำ มีสมาชิกจำนวน 29 คน เพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสมคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ อาชีพเดิม ได้แก่ 1) ทำนาปี 2) ทำสวน 3) การเลี้ยงสัตว์ สำหรับความต้องการปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชในไร่นา เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความต้องการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง พืชผัก ข้าวโพดรับผักประทันสด ปลูกอ้อย ตามลำดับ ขณะนี้ สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 11 ราย ได้ทดลองปลูกข้าวนาปรังโดยใช้พันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่ มีทั้งหมด 30 ไร่ ได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่ จากทีมวิจัยจัดซื้อและมอบให้ จำนวน 500 กิโลกรัม โดยกลุ่มมีมติให้สมาชิกกู้ยืมแล้วส่งคืนเมล็ดพันธุ์หลังการเก็บเกี่ยวเป็น 2 เท่า พร้อมจัดตั้งเป็น “กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่” 5) รูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบดังนี้ 1) การเปิดเผยข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำยังมีไม่มากและไม่ชัดเจน สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ในโครงการควรได้รับทราบข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น - จนถึงสิ้นสุดโครงการ 2) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอมควรเข้ามารับรู้รับทราบและเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยทุกขั้นตอนและเต็มเวลา ได้แก่ 1) นายช่าง 2) นิติกร 3) รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม 3) กรมทรัพยากรน้ำเจ้าของโครงการ ควรส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของโครงการ 4) กฎระเบียบและข้อตกลงควรออกจากรมดีประชาคมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ 5) กรมทรัพยากรน้ำควรฝึกอบรมความรู้ทางเทคนิคพื้นฐานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำ ความรู้เรื่องการใช้ไฟฟ้า การจดหน่วยและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่ 6) ควรจัดสรรงบประมาณเบื้องต้น เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการกลุ่มและทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำขั้นพื้นฐานตามศักยภาพของกลุ่ม ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ไม่สะดวก เช่น ค่าไฟฟ้า 7) การถ่ายโอนภารกิจ ไม่ควรถ่ายโอนทันทีหลังจากก่อสร้างเสร็จ แต่ควรให้กลุ่มร่วมทดลองใช้และเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายและความคุ้มค่าของเกษตรกรในโครงการ เป็นระยะเวลา 3 ปี 8) ควรมีการสนับสนุนแผนการผลิตและการปลูกพืชทางเลือกแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ

ดังนั้น เพื่อให้การถ่ายโอนภารกิจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม เข้าใจในบริบทชุมชน ข้อระเบียบ กฎหมาย และรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ การเปิดเผยข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น - จนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ฝ่าย (กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม กลุ่มผู้ใช้น้ำ) ได้เข้าใจ เข้าถึง บทบาทหน้าที่ และเข้ามาดำเนินการรองรับภารกิจ ให้ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบต่อไป

คำนำ

การศึกษารูปแบบการถ่ายโอนภารกิจจัดการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณี เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูล ดังนี้ 1) ที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการก่อสร้างโครงการ 2) เงื่อนไขทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้างเทคโนโลยีในการจัดการน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย 3) ระบบการบริหารจัดการของระบบการกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม 4) ระบบการส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และ 5) รูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

การศึกษารูปแบบการถ่ายโอนภารกิจจัดการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม กรณี เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ ที่มีส่วนช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การดำเนินงานของหน่วยงานที่ได้ถ่ายโอนภารกิจแก่ อปท. ให้มีประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด โดยประชาชนมีส่วนร่วมสู่ความยั่งยืน การศึกษาสภาพพื้นที่ที่เหมาะสมในการก่อสร้างเครื่องสูบน้ำ การจัดการพื้นที่การเกษตร การปลูกพืชที่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากงานวิจัย เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำ และการเลือกชนิดพืชปลูกให้เหมาะสมกับดินมากที่สุด สิ่งที่ชุมชนได้รับจากงานวิจัย สามารถยึดเป็นแนวทางในการจัดการให้ชุมชนพร้อมกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นอย่างชาญฉลาด และขอขอบคุณ สถาบันการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ที่ได้ให้การสนับสนุนงานวิจัยมาโดยตลอด และงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชนตลอดไป

มีนาคม 2558

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ข
คำนำ	จ
บทที่ 1 ความเป็นมาของโครงการ	
1.1 สภาพทั่วไป / พื้นที่วิจัย	1
1.2 สภาพปัญหาของพื้นที่วิจัย	2
1.3 คำถามวิจัย	4
1.4 วัตถุประสงค์	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 แผนที่พื้นที่วิจัย	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความเป็นมาของแนวคิดการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7
2.2 การถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	24
2.3 การถ่ายโอนภารกิจของกรมชลประทานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	25
2.4 ทบทวนโครงการพัฒนาและรายงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย	26
2.4.1 ทบทวนโครงการพัฒนาด้านการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่	26
2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอำเภอสร้างคอม	28
2.4.3 บทเรียนการวิจัยจากพื้นที่อื่น	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 กิจกรรมระยะที่ 1 รายละเอียด / กระบวนการวิจัยที่ผ่านมา	30
3.1.1 การประชุมทีมวิจัย	30
3.1.2 การประชุมร่วม 4 โครงการ	39
3.1.3 ฝึกอบรมนักวิจัย	44
3.1.4 เปิดโครงการ	54
3.1.5 จัดเวทีเสวนา เรื่องสิทธิชุมชนกับการจัดการน้ำ	56
3.1.6 เวทีรายงานความก้าวหน้า	63
3.1.7 จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม	67

3.2 กิจกรรมระยะที่ 2 การทดลองปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่	72
3.2.1 การจัดการประชุมที่มวิจัย	72
3.2.2 การประชุมร่วม 4 ทีม	73
3.2.3 การร่างระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ	78
3.2.4 เวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้า	81
3.2.5 เวทีนำเสนอผลงานวิจัยต่อชุมชน	82
3.2.6 การศึกษาดูงาน	85
3.2.7 การทดลองปฏิบัติการ	86
3.2.8 การดำเนินงานของกลุ่มผู้ใช้น้ำ	88

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 ที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการก่อสร้างโครงการ	92
4.2 เงื่อนไขทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการ ก่อสร้าง เทคโนโลยีการจัดการนำส่งองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย	97
4.3 การบริหารจัดการระบบการกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม	101
4.4 การส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ	102
4.5 รูปแบบ/กระบวนการถ่ายโอนภารกิจระบบกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงาน ไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น	105

บทที่ 5 บทเรียนและข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อค้นพบ	110
5.2 บทเรียนจากงานวิจัย	110
5.3 ปัญหาอุปสรรค	111
5.4 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ	111
5.5 ข้อเสนอแนะต่องานวิจัยครั้งต่อไป	111

ภาคผนวก

ประวัติทีมวิจัย	113
รูปกิจกรรม	122
ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารสถานีสูบน้ำ	148
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	156
บรรณานุกรม	159

สารบัญตาราง

<u>ตารางที่ 1</u>	รายละเอียดการถ่ายโอนภารกิจที่ถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	22
<u>ตารางที่ 2</u>	การวางแผนการปฏิบัติงานที่มิจัยถ่ายโอนภารกิจ	32

สารบัญแผนภาพ

<u>แผนภาพที่ 1</u>	ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการกระจายอำนาจไปใช้ในการพัฒนาประเทศ	12
<u>แผนภาพที่ 2</u>	รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมเป็นอย่างไร	46
<u>แผนภาพที่ 3</u>	ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ที่มาและการได้มาของโครงการ	47
<u>แผนภาพที่ 4</u>	ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ เงื่อนไขกฎหมายการถ่ายโอน	47
<u>แผนภาพที่ 5</u>	ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ระบบการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม	48
<u>แผนภาพที่ 6</u>	ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ระบบการส่งเสริมที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ	48
<u>แผนภาพที่ 7</u>	ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ	49
<u>แผนภาพที่ 8</u>	การบริหารจัดการอ่างน้ำพวนแบบมีส่วนร่วม	50

บทที่ 1

ความเป็นมาของโครงการ

1.1 สภาพทั่วไป / พื้นที่วิจัย

“น้ำ” เป็นปัจจัยธรรมชาติที่สำคัญและใช้หล่อเลี้ยงชีวิตสัตว์โลกโดยไม่มีวันสูญสิ้น แต่หากสัตว์โลกขาดความเข้าใจในระบบพึ่งพาอาศัยกันและกันหรือขาดความเข้าใจในธรรมชาติ ไม่นานน้ำอาจสูญสิ้นไปจากโลกใบนี้ก็เป็นได้ “น้ำ” เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์โลกทุกชนิดไม่ว่ามนุษย์ และมนุษย์มีความต้องการใช้น้ำเพื่อกิจกรรมต่างๆ เช่น การใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง และการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ตลอดจนการใช้น้ำเพื่อการอุตสาหกรรมและบริการ ยุคปัจจุบันนี้ “น้ำ” มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ “น้ำ” จึงกลายเป็นสินค้าที่สำคัญและเริ่มหายากมากขึ้น ทำให้มีต้นทุนในการผลิต เนื่องจากมีความต้องการปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง “น้ำ” จึงกลายเป็นชนวนแห่งปัญหานำไปสู่ข้อขัดแย้ง จากการขยายตัวของชุมชนและการขยายตัวของพื้นที่ทำการเกษตร การใช้น้ำอย่างขาดสติและไม่ตระหนักถึงปัญหาการขาดแคลนน้ำเชิงปริมาณ / คุณภาพ ความเหมาะสมของช่วงเวลาที่ต้องการปัญหาเหล่านี้นับวันเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ความจำเป็นต้องร่วมกันศึกษาค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำโดยเฉพาะน้ำเพื่อการเกษตร ต้องร่วมกันค้นหาแนวทาง เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขโดยกระบวนการชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เราต้องค้นหา สร้างมุมมองหลากหลายมิติ เพื่อให้ทราบปัญหาและข้อปรับปรุงแก้ไขในการสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างคุ้มค่ามีสติ และรักษาระบบนิเวศของอ่างน้ำพานให้คงอยู่อย่างยั่งยืนตลอดไป

“อ่างน้ำพาน” เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อชุมชนสร้างคอม และมีพื้นที่เก็บน้ำประมาณ 12,000 ไร่ และได้มีการปรับปรุงพัฒนามาตลอด จากผู้นำหลายๆรุ่น เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ.2494 – 2519 เป็นยุคนายผอง ศรีสังคม กำนันตำบลสร้างคอม ได้เกณฑ์แรงงานชาวบ้าน ทำการขุดดินนำมาถมเป็นทำนบปิดกั้นลำห้วยน้ำพานระหว่างจุดโนนดอนน้อย ตรงจุดระบายน้ำในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นลำห้วยไหลลงลำพานน้อยสู่ลำห้วยหลวงและไหลลงสู่แม่น้ำโขงต่อไป วัตถุประสงค์ในการทำทำนบปิดกั้นลำห้วยน้ำพาน “เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชผักสวนครัวและเพาะพันธุ์ปลา” จนถึงยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2520 - 2554) ได้มีการก่อสร้างเขื่อนดินปิดกั้นลำห้วยน้ำพานอย่างถาวร ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2522 “อ่างน้ำพาน”ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กระดับภาค โดยหน่วยงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) จังหวัดอุดรธานี ทำการคัดเลือกและส่งแหล่งน้ำนี้เข้าประกวด ในอดีตอ่างน้ำพานที่มีพื้นที่ประมาณ 12,000 ไร่ ใช้จัดเก็บน้ำได้ประมาณ 35 ล้านลูกบาศก์เมตร บริเวณภายในอ่างมีเกาะ แก่ง โนน เป็นทิวทัศน์อันสวยงาม มีปลาน้ำจืดนานาชนิดที่อุดมสมบูรณ์ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยการจับปลาและแปรรูป อีกประการหนึ่งคือ สภาพพื้นที่ทำการเกษตรบริเวณริมอ่างน้ำพานส่วน

ใหญ่อาศัยน้ำฝนและอยู่สูงกว่าระดับน้ำในอ่างน้ำพานยังผลกระทบทำให้พื้นที่เหล่านี้ไม่สามารถเพาะปลูกพืชหน้าฝน – แล้งได้อย่างสะดวกและทั่วถึง หากปีใดฝนตกหนักกรอปกกับน้ำโขงหนุน พื้นที่ริมอ่างได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม) เป็นประจำเกือบทุกปี ระหว่างช่วงเดือน มิถุนายน – กันยายน ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2524 อ่างน้ำพานได้รับการดูแลและพัฒนาโดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) ปัจจุบันได้โอนภารกิจให้กับกรมทรัพยากรน้ำ ดำเนินการจัดตั้งสถานีเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า เพื่อสูบน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตรดังกล่าวและชุมชนสามารถประกอบอาชีพทำการเกษตรได้ตลอดปี เช่น การทำนาปี นาปรัง และปลูกพืชอื่นตามความเหมาะสม โดยการฝังท่อส่งน้ำผ่านพื้นที่ทำการเกษตรในเขตหมู่บ้านต่างๆที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

1.2 สภาพปัญหาของพื้นที่วิจัย

สภาพหมู่บ้านที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ล้วนเป็นหมู่บ้านที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่สูงกว่าระดับน้ำอ่างน้ำพานและมีพื้นที่ทำการเกษตรในเขตพื้นที่รับน้ำร่วมกันเป็นบริเวณกว้าง ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2526 กรมส่งเสริมการเกษตรได้ทดลองทำโครงการส่งเสริมการปลูกพืชในไร่นา โดยอาศัยพลังงานลมพัดกังหันสูบน้ำขึ้นบ่อพักน้ำที่ปลูกกันบ่อด้วยพลาสติก และสามารถบรรจุน้ำได้ 1,200 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งทำการติดตั้งและสูบน้ำริมฝั่งอ่างน้ำพานท้ายแปลงนาของนายมี กาโยดม เกษตรกรบ้านโพนฆ้อง หมู่ที่ 4 เมื่อทำการสูบน้ำขึ้นมาพักในบ่อพักน้ำแล้วเกษตรกรจะค่อยๆปล่อยน้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตร ผลปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากลมแรงมากกังหันลมไม่สามารถควบคุมทิศทางลมได้ จึงทำให้หลุดร่วงเสียหายบ่อยครั้งและไม่มีงบประมาณซ่อมแซม ในการดำเนินงานครั้งนี้ขาดการสำรวจและจัดประชาคม ตลอดจนการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำหรือกลุ่มผู้ปลูกพืช เพื่อส่งมอบงานให้กับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ดูแลรับผิดชอบต่อไป ในปีต่อมาชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม) และได้รับความเสียหาย จึงคิดทำนาปรังเพื่อแก้ไขปัญหการขาดแคลนข้าวบริโภค จึงรวมกลุ่มกันขุดลอกคลองส่งน้ำตรงจุดตั้งที่กังหันลม โดยใช้คันไช่วิดน้ำเข้านาของตนเอง

เมื่อปี พ.ศ. 2550 เป็นระยะเริ่มแรกของคนในชุมชนตำบลสร้างคอม มีความคิดริเริ่มค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการจะนำน้ำจากอ่างน้ำพานขึ้นมาใช้เพื่อการเกษตร เนื่องจากคนชุมชนดังกล่าวมีความชำนาญในการทำการเกษตรโดยเฉพาะการทำนา ไม่ว่าจะทำนาปีหรือทำนาปรัง เกษตรกรทำได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ได้รับการถ่ายทอดวิชาชีพการทำนาจากบรรพบุรุษอดีตจนถึงปัจจุบันรุ่นต่อรุ่น กรอปกกับเกษตรกรบ้างรายได้มีความคิดริเริ่มทำนาปรังริมอ่างน้ำพานและประสบผลสำเร็จมีชาวกินช่วยแก้ไขปัญหการขาดแคลนข้าวและเหลือกินก็จำหน่ายเป็นรายได้ทำให้เขาเหล่านั้นมีชีวิตดีขึ้น จากเหตุการณ์

ดังกล่าวชุมชนจึงร่วมกันคิดหาหนทางจะนำน้ำขึ้นไปใช้ ดังคำถามว่า “เราอยากได้น้ำมาทำนา แต่ทำไมเราถึงไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้เราจะทำเช่นไร” นี่เป็นคำถามของผู้นำชุมชนในขณะนั้น ต่อมาได้มีการนำมาพูดคุยกันในเวทีชาวบ้านและประชาคมพร้อมนำเสนอแผนงาน/โครงการ คือ โครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าเข้าสู่แผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัดตามลำดับ (จากคำบอกเล่าของนางฉันทนา อุดรพันธุ์ ผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12) ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนงาน/โครงการระดับหมู่บ้านดังกล่าวกรมพัฒนาชุมชนได้คัดเลือกนางฉันทนา อุดรพันธุ์ เป็นตัวแทนภาคประชาชนเดินทางเข้าร่วมในการพิจารณาบรรจุแผนงาน/โครงการระดับจังหวัด โดยได้รับการบรรจุเข้าแผนในโอกาสต่อมา ดังนั้น “น้ำ” เป็นปัจจัยหลักในการทำการเกษตรถามว่า “ทุกหมู่บ้านอยากได้น้ำมาทำการเกษตรบ้างหรือไม่” ก็พบคำตอบว่า “ต้องการมากที่สุด”

ต่อมาปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลได้มีนโยบายเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำ โดยมอบให้กรมทรัพยากรน้ำเข้าไปพบปะพูดคุยกับชาวบ้านและจัดทำเวทีประชาคมพร้อมกรอกข้อมูลในแบบสอบถามเป็นครั้งแรก ณ วัดโพธิ์ศรีสร้างคอม หลังจากนั้นกรมทรัพยากรน้ำ ได้จัดข้อมูลส่งไปประมวลผลและนำข้อมูลเข้าไปเสนอในเวทีประชาคมเป็นครั้งที่ 2 โดยกรมทรัพยากรน้ำอุดรธานี (นายพิทักษ์ หรือวาวัด ชมพูนันท์) เป็นการยืนยันความต้องการที่แท้จริง จากนั้นกรมทรัพยากรน้ำได้จัดนายช่างลงพื้นที่ เพื่อเข้าร่วมกับชุมชนจัดวางระบบท่อส่งน้ำและจัดตั้งเครื่องสูบน้ำ โดยตัวแทนเทศบาลตำบลสร้างคอม นายอุดม เชียงบาล สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) บ้านโนนหม้อง หมู่ที่ 4 ได้เข้าร่วมในการกำหนดจุดดังกล่าวและได้มีการไต่ถามในเส้นทางผ่านของท่อส่งน้ำ สุดท้ายได้มีมติให้ผ่านท่อส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่ที่มีความลาดเทสูงสุดแล้วผ่านลงสู่พื้นที่ต่ำตามที่นายช่างได้สำรวจออกแบบ เป็นระยะทาง 2 กิโลเมตร จากการจัดทำโครงการดังกล่าวสามารถวางท่อส่งน้ำผ่านพื้นที่ทำการเกษตรเป็นความยาว 1 กิโลเมตร เท่านั้น ส่วนที่ขาดหายไป จำนวน 1 กิโลเมตร ได้ตัดโอนเงินไปสนับสนุนเพิ่มเติมในการเดินสายไฟฟ้าเข้าสู่จัดตั้งเครื่องสูบน้ำ หาก ชุมชนต้องการสามารถต่อยอดในภายหลัง ในการออกสำรวจครั้งนี้ ชุมชนได้อำนวยความสะดวกและสมทบแก่ทีมงานนายช่าง เช่น ที่พัก อาหาร เป็นต้น ผลจากการวางท่อส่งน้ำ การขยายเขตไฟฟ้าแรงสูง และติดตั้งเครื่องสูบน้ำเรียบร้อยแล้วและได้ทดลองเดินเครื่องสูบน้ำ ปรากฏว่าท่อส่งน้ำหลุดเสียหาย ประตูปิด – เปิดน้ำเปิดได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควรจะเป็น ในการบริหารจัดการน้ำครั้งนี้กรมทรัพยากรน้ำได้จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำและออก กฎ ระเบียบ ถือปฏิบัติ และได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำโครงการดังกล่าว ซึ่งประกอบไปด้วย 1) นายธีระพัฒน์ หนูจันทร ประธานกรรมการ 2) นางฉันทนา อุดรพันธุ์ 3) นายธเนศ สร้างแก้ว 4) นายรังสรรค์ คำมันตรี 5) นายประพันธ์ สมเดช 6) นางผกามาศ พิมพ์บุตร และจะทำการเปิดรับสมาชิกในโอกาสต่อไป ส่วนนิตการไต่ถามยังไม่ประกาศใช้เพียงนำเอา กฎกติกาของกลุ่มผู้ใช้น้ำตำบลนาสะอาดมาเป็นต้นแบบเท่านั้น ขณะนี้ยัง

ไม่ได้ติดเครื่องสูบน้ำทดลองใช้แต่อย่างใด อีกปัญหาหนึ่งคือ บันไดเดินข้ามเข้าไปสู่เครื่องสูบน้ำเป็นบันไดที่ไม่ถาวรใช้ไม้เนื้ออ่อนทำให้ผุพังเร็ว การจัดทำโครงการดังกล่าวยังคงรอส่งมอบให้กับเทศบาลตำบลสร้างคอม เนื่องจากอยู่ในระหว่างการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม จึงยังไม่มีทีมงานบริหารเข้ามารับมอบงานดำเนินโครงการนี้ต่อไป และคณะกรรมการผู้ใช้น้ำขอยกเครื่องอีกสักครั้งหนึ่งว่าผลจะเป็นเช่นไรก่อนลงมือทำนาปี การใช้น้ำแหล่งนี้มีพื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเหตุความไม่มั่นใจในโครงการเนื่องจากกลัวถูกหลอกเองประมาณมาใช้อย่างไรคุณค่า

ดังนั้น การจัดตั้งสถานีเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า จำเป็นต้องจัดทำประชาคมอย่างทั่วถึง และให้ข้อมูลอย่างหลากหลาย เพื่อนำเสนอประกอบการตัดสินใจและแก้ไขข้อบกพร่องในอดีตจากสภาพการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบหลัก เช่น สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 กลุ่มผู้ใช้น้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้มีการประสานงานในระดับหนึ่ง เช่น ก่อนการดำเนินงานสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ได้มีการจัดทำประชาคม สำรวจพื้นที่ก่อสร้างสถานีเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าพร้อมวางระบบท่อเข้าสู่แปลงนา การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำและร่วมร่างกฎ กติกาเกี่ยวกับการใช้น้ำ ตลอดจนการทดลองปล่อยน้ำและส่งมอบให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำหรือเทศบาลตำบลสร้างคอมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการต่อไป

สรุปสภาพปัญหาของพื้นที่วิจัย

ปัญหาสำคัญตอนนี้พบว่ามีความต้องการใช้น้ำสำหรับทำนาปรังเพิ่มมากขึ้น ก่อนติดตั้งระบบกระจายน้ำสภาพการทำนาของชาวนาเป็นการทำนาปีเสียส่วนมาก ประมาณ 2,584 ไร่ และทำนาปรัง 500 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ติดริมฝั่งอ่างน้ำพาน เมื่อมีระบบกระจายน้ำคาดว่าจะสามารถจัดสรรน้ำให้ชาวนาได้จำนวน 1,000 ไร่ ปัญหาที่พบตอนนี้คือ ยังไม่มีการส่งมอบภารกิจให้กับท้องถิ่น และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้ไฟฟ้าสูบน้ำเป็นเท่าไรต่อเดือน ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น กลุ่มผู้ใช้น้ำหรือเทศบาลควรแบกรับไว้เท่าไร และชาวนาควรเข้าไปมีส่วนร่วมหรือไม่ หากร่วมควรเสียค่าไฟฟ้าเท่าไรต่อเดือน หรือ ควรมีการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับทุกฝ่ายอย่างไร รวมทั้งผลผลิตข้าวที่ได้นั้นคุ้มค่าต่อไร่หรือไม่ หากชาวนาต้องเข้ามาร่วมแบกรับค่าไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้น หรือ หากว่าต้องสร้างทางเลือกอื่นๆ ในการปลูกพืช ควรปลูกพืชอะไรจึงเหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่นักวิจัยต้องค้นหาต่อไป

1.3 คำถามวิจัย

: รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร?

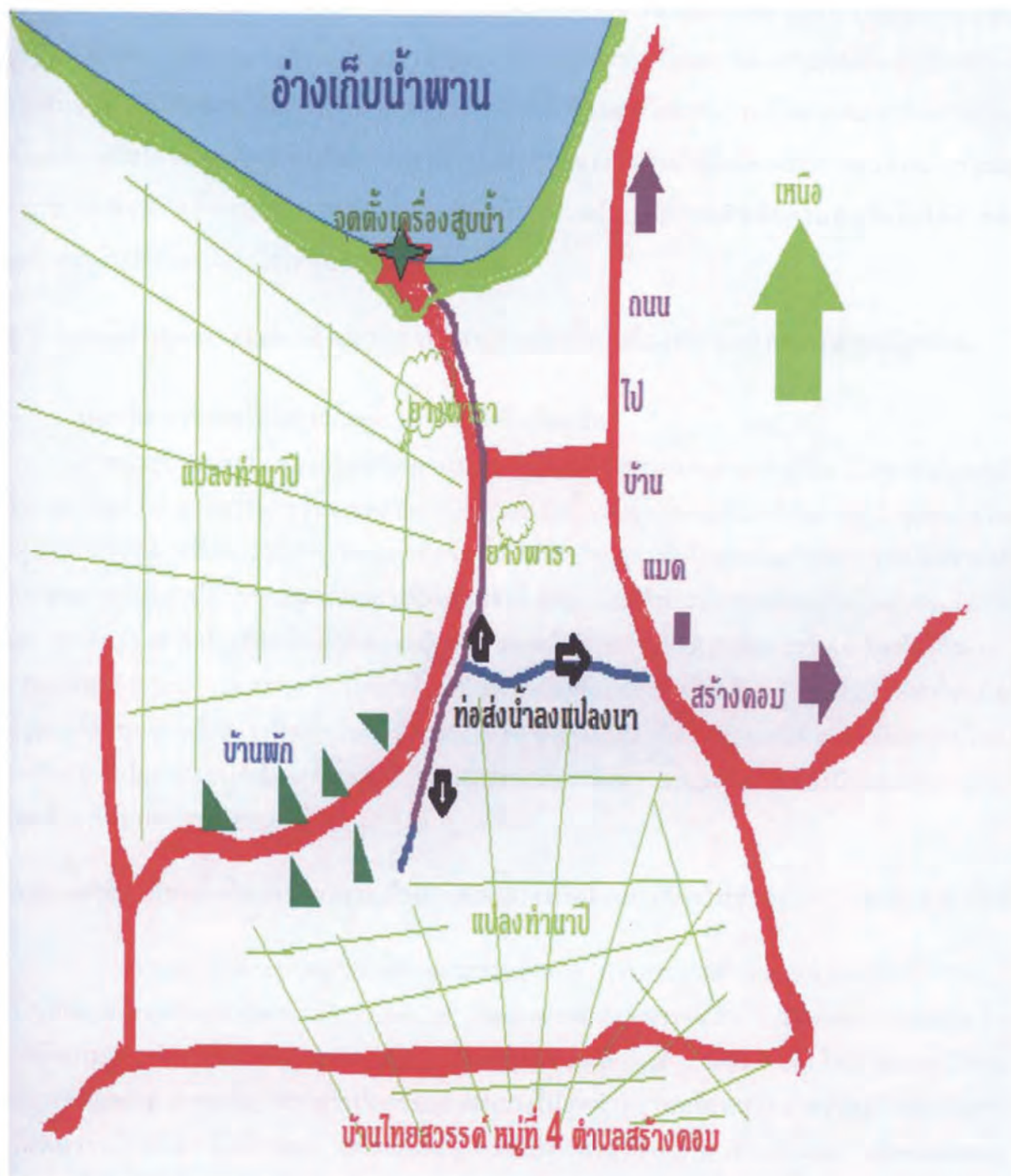
1.4 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการก่อสร้างโครงการ
- 2) เพื่อศึกษาเงื่อนไขทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้างเทคโนโลยีในการจัดการน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการของระบบการกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม
- 4) เพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- 5) เพื่อค้นหารูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ชุดความรู้เกี่ยวกับที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กระบวนการก่อสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการก่อสร้างโครงการ
- 2) ชุดความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้างเทคโนโลยีในการจัดการน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย
- 3) ชุดความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการของระบบการกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม
- 4) ชุดความรู้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
- 5) ได้รูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

1.6. แผนที่พื้นที่วิจัย

บทที่ 2

บทบาทงานวิจัยและบทเรียนการพัฒนาชุมชนที่เกี่ยวข้อง

การถ่ายโอนภารกิจของหน่วยงานของรัฐ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แก่หน่วย เป็นภารกิจ/งานที่มีหน่วยงานรัฐระหว่างผู้ถ่ายโอน ผู้รับโอน ผู้นำในท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม ผู้ใช้ประโยชน์ ประชาชน รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนนั้นๆ เกี่ยวข้อง อยู่เสมอ เพื่อให้การถ่ายโอนภารกิจสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมกัน ตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ ขณะดำเนินการก่อสร้างโครงการ และหลังเสร็จสิ้นโครงการ ตลอดจนการดูแล ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ เพื่อให้การก่อสร้างหรือการดำเนินงานสำเร็จไปได้ด้วยดี และกลุ่มผู้รับประโยชน์เกิดใช้ให้คุ้มค่ามากที่สุด

2. 1 ความเป็นมาของแนวคิดการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดการถ่ายโอนภารกิจตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน

การถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เริ่มจากนโยบาย ปี พ.ศ. 2547 - 2548 ในการช่วยเหลือการจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคให้แก่ กลุ่ม ชุมชน หรือ หมู่บ้านที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการน้ำ หรือพื้นที่ที่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการทำการเกษตร และ มาจากความต้องการใช้น้ำของชุมชนเอง เพื่อให้ชุมชนได้สามารถบริหารจัดการกันเองได้ในชุมชน โดยมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลและมีส่วนช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการกันเองในท้องถิ่น แต่ ความเป็นจริงการถ่ายโอนภารกิจที่ได้มานั้น เป็นสิ่งที่เริ่มต้นให้ชุมชนได้เรียนรู้ ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิด ปัญหาให้กับชุมชนหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งรัฐเองต้องมีส่วนช่วยเหลือ เพื่อให้การถ่ายโอน ภารกิจเป็นไปอย่างสมบูรณ์และส่งเสริมให้กลุ่มมีการบริหารจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืนและคุ้มค่ามาก ที่สุดสำหรับเกษตรกรหรือกลุ่มผู้ใช้น้ำ

กรอบแนวคิดเบื้องต้นในการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความหมายและเป้าหมายของการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจ มีคำนิยามไว้อย่างกว้างๆ ว่า “เป็นการโอนความรับผิดชอบ(Transfer of Responsibility) การตัดสินใจ (Decision-making) ใน การจัดเก็บและจัดสรรทรัพยากร (raising and allocation of resources) ในทางการบริหาร (Administrative Authority) จากการปกครองส่วนกลางไปสู่หน่วยงานหรือหน่วยงานปฏิบัติในระดับล่าง หรือหน่วยปฏิบัติในหน้าที่ (Field Organization) หรือไปสู่หน่วยบริหารท้องถิ่น (Local Administrative Units) หรือไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจ กึ่งอิสระ (Semi-Autonomous) หรือไปสู่ องค์กรข้างเคียง (Parastatal Organizations) หรือไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Governments) รวมทั้งกระจายอำนาจไปสู่องค์กรที่ไม่ใช่ของภาครัฐบาล (Nongovernmental

Organizations) อีกด้วย” เพราะฉะนั้นรูปแบบของการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรต่างๆ จึงมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม

1.2 เป้าหมายของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ความหมายในทางวิชาการการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ท้องถิ่นมีความอิสระในการปกครองดูแลแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การค้นหาคำตอบจากการตัดสินใจกำหนดความสำคัญของปัญหา ตลอดจนการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง ในทางวิชาการยอมรับว่า จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าให้ตัวแทนจากส่วนกลางไปแก้ไขปัญหาให้ เหตุผลของการกระจายอำนาจ ได้รับความสนใจศึกษาและเรียกร้องจากบรรดานักวิชาการให้มีการกระจายอำนาจการปกครองจากรัฐบาลกลางที่มีการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางมากเกินไป ยกตัวอย่างเช่น ในทศวรรษ 1940 ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ทั่วโลกนิยมนำนโยบายอุตสาหกรรมทุนนิยมเข้มข้น (Capital Intensive Industrialization Policies) มาเพื่อใช้พัฒนาประเทศของตน โดยประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ดังกล่าวเชื่อว่าการวางแผนโดยการเน้นการควบคุมจากส่วนกลาง (Central Planning) เป็นหนทางเดียวที่จะทำให้รัฐสามารถระดมทุนและกระจายทุนไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างกว้างขวางทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั้งประเทศ แต่ผลของการพัฒนาประเทศโดยวิธีดังกล่าวลุล่วงลงมาถึงในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่กลับพบว่า ผลของการปกครองแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง (Central Governing) ไม่สามารถทำให้บรรลุถึงเป้าหมายดังที่คาดไว้ได้ จากเหตุผลดังกล่าวนักการพัฒนาและนักบริหารจำนวนมาก ได้ทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ในที่สุดจึงเกิดผลสรุป และเกิดความเชื่อใหม่ว่า นโยบายการวางแผนจากส่วนกลางเป็นนโยบายใช้ไม่ได้ผล และมุ่งเน้นการแก้ปัญหาชนบทโดยการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นให้มากขึ้น ดังนั้น ในช่วงทศวรรษที่ 1970 เป็นต้นมา ประเทศในแถบเอเชีย ลาตินอเมริกา และแอฟริกา จึงได้เริ่มค้นหาวិธีการพัฒนาแบบใหม่ๆ มาใช้แทนวิธีการแบบเดิมๆ โดยวิธีการใหม่จะเน้นการกระจายอำนาจเป็นสำคัญ ทำให้เกิดความสนใจที่เพิ่มมากขึ้นในเรื่องของการวางแผนและบริหารประเทศในรูปแบบการกระจายอำนาจ (Decentralization) ประกอบกับการมีหลักฐานที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ความล้มเหลวในการพัฒนาเน้นการวางแผนจากส่วนกลาง ดังกล่าว จึงทำให้เกิดการสนับสนุนให้ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ ดำเนินการกระจายอำนาจในการปกครองให้มากขึ้น ความจำเป็นต้องจัดการปกครองแบบกระจายอำนาจจึงได้หยิบยกขึ้นมาเป็นเหตุผลในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศเหล่านี้ยินยอมการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นไปสู่ท้องถิ่นสามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

มิติของการกระจายอำนาจปกครองประเทศ

แนวคิดการของการกระจายอำนาจ เพื่อให้เกิดช่องทาง (Channel) การกระจายอำนาจที่เหมาะสม นักวิชาการทางด้านการปกครองหลายท่าน ได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษในการจัดมิติในการกระจายอำนาจ โดยนักวิชาการมองว่า การกระจายอำนาจ คือ มิติการโอนกิจการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชนต่างๆ ซึ่งต้องตั้งอยู่ในท้องถิ่นของประเทศ ความสนใจทางวิชาการเรื่องการกระจายอำนาจมี 2 มิติ ที่ควรพิจารณา คือ 1) การกระจายอำนาจโดยคำนึงถึงมิติทางพื้นที่ (Area decentralization) หรือการกระจายอำนาจทางเขตแดน (Territory decentralization) และ 2) การกระจายอำนาจโดยการคำนึงถึงมิติทางภาระหน้าที่ที่จำเป็นในการให้บริการแก่ประชาชน (Functional decentralization) หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค (Technical decentralization) ในทางทฤษฎีการกระจายอำนาจ เชื่อว่ามิติในการกระจายอำนาจทั้งสองมิติจะต้องมีความชัดเจน หากไม่กำหนดให้ชัดเจนแล้ว จะทำให้การกระจายอำนาจล้มเหลวได้ เพราะเกิดความสับสน ในเรื่องเขตแดนและหน้าที่ความรับผิดชอบของท้องถิ่น อันจะทำให้ปัญหาอื่นๆ เกิดตามมา เช่น ปัญหาความขัดแย้งระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ตลอดจนปัญหาระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นเอง

ชนิดของการกระจายอำนาจ

Cheema และ Rondinelli (1983:18-25) ได้ศึกษารวบรวมและจำแนกชนิดของการกระจายอำนาจในการบริหารการพัฒนาประเทศ ออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การลดความเข้มข้นของอำนาจ (Decentralization) หมายถึงการลดความเข้มข้น ของภาระหน้าที่ที่ทับซ้อนกันอยู่ในจุดศูนย์กลางอำนาจ โดยการผ่องถ่ายให้หน่วยงานในสังกัดไปรับทำแทน (Decentralization) ซึ่งรูปแบบของการลดความเข้มข้นของอำนาจหน้าที่ที่เห็นชัดสำหรับประเทศไทยคือรูปแบบของการกระจายอำนาจของกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางไปสู่หน่วยงานในภูมิภาค (ของตนเอง) ในระดับจังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน เป็นต้น 2) รูปแบบการมอบอำนาจไปให้องค์กรกึ่งอิสระ (Delegation to Semi-Autonomous) ทำโดยการตั้งองค์กรอิสระเป็นตัวแทนขึ้นมาช่วยทำหน้าที่ในการตัดสินใจด้านการจัดการแทนหน่วยงานในส่วนกลาง รูปแบบการมอบอำนาจเช่นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่แทน โดยตัวแทนดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้โครงสร้างทางการจัดการที่เต็มไปด้วยกฎเกณฑ์ เช่น รูปแบบราชการ รูปแบบนี้จึงเป็นการมอบอำนาจหน้าที่จากรัฐบาลกลางไปสู่องค์กรอิสระต่างๆ ที่มีความอิสระในการปฏิบัติจากระเบียบราชการ เช่น การมอบหมายงานด้านการสาธารณะสุขต่างๆ ไปสู่องค์กรภาคเอกชน เช่น การมอบอำนาจในการวางแผนพัฒนาภูมิภาค และมอบอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาพื้นที่ เป็นต้น 3) การโอนย้าย (Devolution) เป็นการกระจายอำนาจที่มีอิสระมากที่สุด รูปแบบนี้ส่วนกลาง จะสละอำนาจหน้าที่

(abdication) บางอย่างของตน และมอบอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ให้แก่ท้องถิ่นรับผิดชอบแทน การโอนอำนาจ (devolution) ที่ดีจึงต้องทำให้สอดคล้องไปตามลักษณะเฉพาะ ของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น 4) การโอนอำนาจหน้าที่จากรัฐบาลไปสู่สถาบันที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล เป็นรูปแบบการสร้างสถาบันที่ไม่ใช่ราชการ (Nongovernment Institutionalization) เป็นรูปแบบการกระจายอำนาจสุดท้าย ที่นำไปใช้ในหลายประเทศ ซึ่งเป็นการโอนความรับผิดชอบในด้านการวางแผนและการบริหารรวมถึงหน้าที่ทางด้านการจัดการสาธารณะจากรัฐบาลไปสู่อาสาสมัคร บุคคลหรือสถาบันที่ไม่ใช่องค์กรของรัฐบาล (NGO) เช่น กระจายไปสู่องค์กรอุตสาหกรรมแห่งชาติสมาพันธ์ทางการค้า องค์กรวิชาชีพ หรือองค์กรศาสนา พรรคการเมือง หรือหน่วยงานที่มีสิทธิที่จะออกใบอนุญาตต่าง ๆ เป็นต้น

โดยสรุป รูปแบบการกระจายอำนาจมี 4 ประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกันในการนำไปใช้ในแต่ละสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับหลายปัจจัย เช่น สัมพันธ์กับระดับของอำนาจ (Power) หรือระดับของอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่จะทำการโอนให้ไป, สัมพันธ์กับจำนวนประชากรที่เข้ามามีส่วนรวม, สัมพันธ์กับเงื่อนไขแวดล้อมในการนำอำนาจไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ, และสัมพันธ์กับความได้เปรียบหรือเสียเปรียบในกลุ่มที่แตกต่างกันภายในสังคม เป็นต้น ความเป็นจริงแล้ว พบว่าการปกครองนั้นจะต้องพิจารณาในภาพรวมทั้งหมดและมันจะใช้องค์ประกอบรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กัน รวมทั้งประสานระหว่างรูปแบบของการกระจายอำนาจกับการวางแผน การตัดสินใจ และการบริหาร

ขั้นตอนและวิธีการกระจายอำนาจ

ขั้นตอนและวิธีการกระจายอำนาจเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทำให้นโยบายการกระจายอำนาจของประเทศประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ วิธีการกระจายอำนาจที่ดีต้องสอดคล้องภาวะเศรษฐกิจ/สังคม และวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ ในทางวิชาการผลการศึกษาในเรื่องขั้นตอนและวิธีการกระจายอำนาจที่พบได้เสมอๆ ในหลายประเทศพบว่า วิธีการและขั้นตอนที่สำคัญมีดังนี้ ขั้นที่ 1) ก่อนจะทำการกระจายอำนาจต้องมีการกำหนดเขตแดนและขนาดของจำนวนประชากรของท้องถิ่นผู้รับมอบอำนาจให้เหมาะสมกับปริมาณอำนาจที่มอบให้ ขั้นที่ 2) การกำหนดกิจการให้ท้องถิ่นดำเนินการต้องรอบคอบรัดกุมเหมาะสม ขั้นที่ 3) การเพิ่มระดับความเป็นอิสระให้ท้องถิ่นในการปกครองตนเอง (Autonomy)

การกระจายอำนาจกับการพัฒนาภูมิภาค

การพัฒนาประเทศสมัยใหม่ การวางแผนแห่งชาติหรือการวางแผนจากส่วนกลาง และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ได้การกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากประเทศ

กำลังพัฒนาหลายประเทศพยายามที่จะนำเอานโยบายการกระจายอำนาจมาใช้ โดยเสนอแผนงานต่างๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งแผนงานเหล่านี้ถือเป็นแนวทางในการนำอำนาจของประเทศไปใช้ในระดับภูมิภาค และยังเป็นการให้โอกาสตัวแทนในระดับองค์กร และบุคคลทั้งในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้มีความสอดคล้องในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และพยายามชี้ให้เห็นโอกาสและสิทธิพิเศษที่เกิดภายในท้องถิ่น นอกจากนั้นแผนงานพัฒนาการกระจายอำนาจไปสู่ภูมิภาคยังพยายามสร้างโครงการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การจัดสรรเงินทุน และการนำนโยบายไปปฏิบัติ การตรวจสอบ (Accountability) ให้เป็นระบบมากขึ้น ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ มากมาย เช่น แผนงานการกระจายอำนาจในประเทศไทย แผนงานช่วยเหลือพัฒนาจังหวัดในฟิลิปปินส์ แผนงานการกระจายงบประมาณในศรีลังกา แผนงานพัฒนาท้องถิ่นในเกาหลี แผนงาน INPRES ในอินโดนีเซีย และแผนงาน Drought Prone Area ในประเทศอินเดีย เป็นต้น

สรุปสาระสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า การกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจปกครองส่วนหนึ่งไปให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลาง เพื่อให้องค์กรที่รับมอบอำนาจนั้นไปจัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระความจำเป็น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหา และการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การมอบอำนาจที่สมบูรณ์เป็นการมอบอำนาจทั้งระบบ คือ ทั้งด้านการเมืองและการบริหาร สำหรับการมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่น นั้น เป็นการมอบอำนาจให้ท้องถิ่นที่มีอำนาจเพียงพอในการกำหนดนโยบายและดำเนินการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการกระจายอำนาจ : ตัวแบบน่านโยบาย การกระจายอำนาจไปปฏิบัติ

Cheema และ rondinelli (1983 : 25-30) ได้สรุปถึงตัวแบบในการน่านโยบายการกระจายอำนาจไปปฏิบัติว่า ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการน่านโยบายการกระจายอำนาจไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยปัจจัยทั้ง 4 ประกอบด้วย 1) ปัจจัยสภาวะทางด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Conditions) 2) ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (Interorganization relation) 3) ทรัพยากรและปัจจัยสนับสนุนในการนำโครงการกระจายอำนาจไปปฏิบัติ 4) ปัจจัยคุณลักษณะของหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ (Characteristics of Implementing Agencies) ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ที่มีอิทธิพลต่อการน่านโยบายการกระจายอำนาจไปใช้ในการพัฒนาประเทศสามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ดัง แผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายการกระจายอำนาจไปใช้ในการพัฒนาประเทศ

การกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีในประเทศไทย

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ

การถ่ายโอนภารกิจในประเทศไทยเกิดขึ้นจากเจตนารมณ์การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นกลไกขับเคลื่อนความเปลี่ยนแปลงของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไม่เคยมีมาก่อนและต่อเนื่องมาถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 บัญญัติว่า “เพื่อการพัฒนาการกระจายอำนาจเพิ่มมากขึ้นให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ โดยผลมาจากมาตรา 284 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ทำให้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จัดตั้งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ขึ้นประกอบด้วยบุคคล 3 ฝ่ายๆ ละ 12 คน รวม 36 คน ให้แก่ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน เป็นองค์กรหลักในการทำหน้าที่กระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจไปยังท้องถิ่น และพระราชบัญญัติฉบับนี้เองที่ทำให้เกิดหลักเกณฑ์ขั้นตอนวิธีการที่เป็นรัฐธรรมนูญในการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ประกาศใช้มาแล้ว 2 ฉบับ โดยในฉบับแรก ได้แก่ แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 118 ตอนพิเศษ 43 วันที่ 18 มกราคม 2544 และได้นำมาปรับปรุงบทวนจัดทำเป็นแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 125 ตอนพิเศษ 403 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 2 ฉบับมีหลักการที่คล้ายคลึงกันเพียงแต่ปรับหลักการบางประการเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยเป็นแผนหลักสำคัญที่กำหนด วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัตถุประสงค์ของแผนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมาย แนวทาง และขอบเขตการกระจายอำนาจให้แก่ อปท.

3. แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 แผนและผลการถ่ายโอนที่ผ่านมาเพื่อให้แผนการกระจายอำนาจฯ สามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจได้กำหนดให้ คณะกรรมการกระจายการปกครองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) จัดทำแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติให้ส่วน ราชการที่เกี่ยวข้องยึดถือเป็นแนวทางถ่ายโอนที่สอดคล้องประสานกันแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ประกาศใช้มาถึงปัจจุบันเป็นฉบับที่ 2 โดย แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ ส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจทั้งสิ้น 245 ภารกิจ จากหน่วยงาน 57 กรมใน 15 กระทรวง และ 1 ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง และแผนปฏิบัติการกำหนด ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดให้ส่วน ราชการถ่ายโอนภารกิจ 114 กิจกรรม 44 ภารกิจ 39 หน่วยงาน

3.2 หลักการถ่ายโอนภารกิจตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) 1) การถ่ายโอนเป็นภารกิจให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ โดย ดำเนินการตามขอบเขต/ขั้นตอน/วิธีการที่ระบุไว้ในภารกิจ นั้นๆ 2) ส่วนราชการที่ถ่ายโอนต้องจัดทำ แผนการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ บุคลากร การแก้ไขกฎหมาย การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา แนะนำ และการเป็นพี่เลี้ยงให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ชัดเจน 3) การถ่ายโอนภารกิจ เน้นการถ่ายโอนตามความพร้อมของ อปท. จึงไม่จำเป็นต้องถ่ายโอนพร้อมๆ กันทั่วทั้งประเทศ โดย อปท.ใดมีความพร้อมสูงก็ขอให้ส่วนราชการถ่ายโอนภารกิจให้ อปท.นั้นไปก่อน และในกรณีที่จะครบ กำหนดการถ่ายโอนในปี พ.ศ. 2553 หาก อปท.ใดยังไม่มีความพร้อม กกถ. อาจกำหนดให้มีการถ่ายโอน ภารกิจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) รับไปดำเนินการแทนก่อนได้ และเมื่อ อบต.หรือเทศบาลมี ความพร้อมก็ให้ อบจ.ถ่ายโอนให้ต่อไป 4) การถ่ายโอนภารกิจต้องถ่ายโอนทรัพย์สิน งบประมาณ บุคลากรให้กับ อปท. ไปด้วย เพื่อให้ อปท.สามารถบริการสาธารณะต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย ส่วนราชการนั้นจะต้องมีหนังสือแจ้งส่งมอบต่อ อปท.เพื่อจะได้มีหลักฐานในการรับมอบ ซึ่งจะสามารถนำ งบประมาณของ อปท. มาดำเนินการบริหารจัดการ รวมทั้งซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ที่ชำรุดทรุดโทรมต่อไป ได้ 5) การรับโอนภารกิจให้ อปท. จัดทำแผนรองรับการถ่ายโอนภารกิจให้สอดคล้องกับแผนการถ่าย โอนของส่วนราชการ เช่น วัน เวลาที่จะรับการบริหารจัดการบุคลากร งบประมาณ และระเบียบวิธีปฏิบัติ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรับโอนภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) กรณีภารกิจที่ยังรับโอน ไม่ได้ เนื่องจากต้องมีการแก้ไขกฎหมาย ให้ส่วนราชการรายงาน กกถ. ทราบ พร้อมทั้งจัดทำแผนงาน

การแก้ไขกฎหมาย และเร่งรัดการแก้ไขกฎหมาย 7) กรณีภารกิจที่กำหนดให้มีการถ่ายโอนเมื่อ อปท. ผ่านเกณฑ์การประเมินพร้อมให้เป็นหน้าที่ส่วนราชการในการกำหนดเกณฑ์ความพร้อม ตัวชี้วัด เสนอ กกต. พิจารณาเห็นชอบ และดำเนินการเตรียมความพร้อมให้ อปท. และดำเนินการประเมินความพร้อม อปท. ภายใน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ มีแผนปฏิบัติการฯ มีผลบังคับใช้ 8) อปท. ที่รับโอนภารกิจแล้วไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้ ให้ร้องขอต่อ อบจ. และให้เป็นหน้าที่ของ อบจ. ที่ต้องเข้ามาช่วยเหลือ และสนับสนุนให้บริหารจัดการภารกิจดังกล่าวลุล่วงไปด้วยดี 9) หากการบริหารจัดการถ่ายโอนภารกิจ ทรัพย์สิน งบประมาณ และบุคลากรเกิดปัญหา อุปสรรคในเขตจังหวัดใด ให้ อปท. และส่วนราชการที่ถ่ายโอนแจ้งให้คณะกรรมการบริหารการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร และงบประมาณระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ดำเนินการแก้ไขและรายงานให้ กกต. ทราบด้วย 10) ส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจไปแล้ว ยังคงมีหน้าที่ติดตามผลการดำเนินการภายหลังการถ่ายโอน เป็นพี่เลี้ยงให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ให้คำปรึกษา แนะนำทางเทคนิควิชาการ กำหนดมาตรฐานบริการสาธารณะที่ถ่ายโอน 11) สำนักงานงบประมาณต้องศึกษาวิเคราะห์ ขอบเขต ระยะเวลาการถ่ายโอนภารกิจ เพื่อพิจารณาสนับสนุนงบประมาณให้ส่วนราชการในการเตรียมความพร้อมให้กับ อปท. และเพื่อพิจารณาจัดงบประมาณในภารกิจที่ถ่ายโอนไปให้กับ อปท. ดำเนินการแทน และรายงาน กกต. ทราบยอดรวมงบประมาณ 12) ให้ส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจรายงานความก้าวหน้าในการถ่ายโอนภารกิจ ทรัพย์สิน งบประมาณ และบุคลากรให้ กกต. ทราบทุก 3 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2551 เป็นต้นไป

3.3 ภารกิจที่ถ่ายโอน 1) กำหนดภารกิจที่ถ่ายโอนให้ไว้ 6 ด้าน จำนวน 44 ภารกิจ รวม 114 งาน/โครงการ/กิจกรรม จำแนกได้เป็นภารกิจ 3 ประเภท ดังนี้ 1.1 ภารกิจประเภทที่ 1 หมายถึง ภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ เดิม ซึ่งยังไม่ได้ถ่ายโอน หรืออยู่ระหว่างการถ่ายโอน จำนวน 33 งาน/โครงการ/กิจกรรม 1.2 ภารกิจประเภทที่ 2 หมายถึง ภารกิจตามแผนปฏิบัติการฯ เดิม ซึ่งจะถ่ายโอนไปแล้วหรืออยู่ระหว่างการถ่ายโอน และได้มีการปรับปรุงขอบเขตการถ่ายโอน ขั้นตอนวิธีปฏิบัติใหม่ ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ อปท. จำนวน 39 งาน/โครงการ/กิจกรรม 1.3 ภารกิจประเภทที่ 3 หมายถึง ภารกิจใหม่ที่ส่วนราชการต้องถ่ายโอนเพิ่มให้แก่ อปท. จำนวน 42 งาน/โครงการ/กิจกรรม 2) กำหนดระยะเวลาการถ่ายโอนไว้ถึง ปี พ.ศ. 2553 3) กำหนดภารกิจที่ถ่ายโอนไว้ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย 4) ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว 5) ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ

1) กฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำหลายเรื่องด้วยกัน คือ บัญญัติว่าด้วยสิทธิซึ่งสิทธิ คือ อำนาจที่กฎหมายรับรองให้บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองหรือคุ้มครองให้ บทบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยได้บัญญัติรับรองสิทธิการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไว้ในมาตรา 56, 46 และมาตรา 79 และบทบัญญัติว่าด้วยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา 290 ได้รับรองบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมไว้อย่างชัดเจน โดยระบุให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องต้องมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นด้วย

2) กฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งประกอบด้วยพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 , พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

3) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2532

ได้กำหนดไว้เพื่อให้การบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศในด้วยกระบวนการบริหารจัดการ จัดหาการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนา การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การอนุรักษ์การฟื้นฟู และการดำเนินการด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เป็นไปอย่างมีเอกภาพและบูรณาการ สอดคล้องสัมพันธ์กันทั้งระดับลุ่มน้ำและระดับทั้งประเทศ โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต ที่อยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งรวมแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่ประเทศไทยอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การบริหารทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการบริหารจัดการ การจัดหา การใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนา การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การอนุรักษ์ การฟื้นฟูและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ

“แหล่งน้ำขนาดเล็ก” หมายความว่า แหล่งน้ำที่เกิดจากการสร้างฝายหรือประตูระบายน้ำ อ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ หนอง บึง สระน้ำ บ่อน้ำตื้น บ่อน้ำบาดาล และอื่นๆ ซึ่งใช้เวลาก่อสร้างไม่เกินหนึ่งปี

“ส่วนราชการ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค และรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“องค์กรผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า บุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรเอกชน หรือนิติบุคคลที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ

ตามข้อ 6 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เรียกชื่อย่อว่า กนช. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน มีปลัดกระทรวง อธิบดี หัวหน้าส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ และผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นกรรมการ และอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเลขานุการ รองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำได้รับมอบหมายเป็นผู้ช่วยเลขานุการผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรน้ำ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ รวมองค์ประกอบทั้งสิ้น 37 คน

บทบาทของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในฐานะเป็นเลขานุการ มีหน้าที่ 1) รับผิดชอบงานของ กนช. และประสานงานกับสำนักเลขานุการต่างๆ ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงานที่ กนช. หรือคณะกรรมการลุ่มน้ำแต่งตั้ง 2) รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในประเทศและระหว่างประเทศ ประเมินความต้องการใช้น้ำเพื่อการต่างๆ และความสามารถในการสนองความต้องการรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต 3) จัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำและกรอบงบประมาณของประเทศ แบบบูรณาการเสนอต่อ กนช. 4) เสนอแนวทางการวางแผนเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบ 5) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย 6) เสนอแนะให้จัดทำหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ 7) ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการน้ำ 8) และปฏิบัติการอื่นใด ที่ กนช. กำหนด

(1) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 30) และแผนปฏิบัติการเพื่อขอความเห็นจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภา

(2) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 แผนการกระจายอำนาจ ฯ เป็นแผนที่กำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมายและแนวทางการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

2542 เพื่อให้การกระจายอำนาจบรรลุเจตนารมณ์ที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย ไม่เป็นแผนที่เบ็ดเสร็จ มีกระบวนการที่ยืดหยุ่น และสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ได้ มีสาระสำคัญ คือ

(2.1) กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจ ยึดหลักการ 3 ด้าน คือ

1) ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การบริหารจัดการด้านต่าง ๆ โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐเดี่ยวและความมีเอกภาพของประเทศ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้ระบบประชาธิปไตย

2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการของตนเองได้มากกว่า โดยปรับบทบาทและภารกิจของราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและเพิ่มบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าดำเนินการแทน

3) ด้านประสิทธิภาพการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนจะได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น หรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความโปร่งใส และรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น

(2.2) เป้าหมายของแผน มี 5 ประการ คือ

1) ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 30 โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมให้ดำเนินการภายใน 4 ปี สำหรับที่ยังไม่พร้อมภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการภายใน 10 ปี

2) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับอำนาจและหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

3) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ ให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

5) ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่

(3.) แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดการถ่ายโอนภารกิจใหแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

(3.1) รูปแบบการถ่ายโอนมี 3 ลักษณะคือ

- 1) การกิจที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองอื่น
- 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ
- 3) การกิจที่รัฐยังคงดำเนินการอยู่แต่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถจะดำเนินการได้เองด้วย

(3.2) ระยะเวลาการถ่ายโอน

- 1) การกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ และไม่ต้องมีการแก้ไขกฎหมาย จะเริ่มถ่ายโอนในปีงบประมาณ 2545
- 2) การกิจที่ต้องแก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมายจะเริ่มดำเนินการแก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมายในปี 2545

3) การกิจบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ซึ่งมีความซับซ้อนหรือมีกฎหมายอื่นประกอบ เช่น ด้านการศึกษาและสาธารณสุข จะถ่ายโอนเมื่อองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อมแล้ว การถ่ายโอนภารกิจเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าบ้านไทยสวรรค์ เป็นแผนงานหนึ่งที่ต้องถ่ายโอนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2549 แต่เทศบาลตำบลสร้างคอมยังไม่รับการถ่ายโอนเนื่องจากเครื่องสูบน้ำไม่สามารถใช้งานได้ กรมทรัพยากรน้ำต้องมาดำเนินการก่อสร้าง ซ่อมแซม และบำรุงรักษาให้เครื่องใช้งานได้ดีก่อนการถ่ายโอน

(3.3) การกิจที่ถ่ายโอน แบ่งเป็น 6 ด้าน จำนวน 245 เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจจำนวน 50 กรม ใน 11 กระทรวง

(4) แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548 – 2551 ยุทธศาสตร์ที่ 7 การส่งเสริมประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคม กำหนดให้มีการกระจายอำนาจจากราชการบริหารส่วนกลางไปสู่ราชการบริหารส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหา และสามารถบริหารจัดการท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง

(2.5) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา หมวด 4 ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 30 ให้ดำเนินการ ดังนี้

1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในกำหนดเวลา ดังนี้

(ก) การกิจที่เป็นดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่ปี

(ข) การกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและกระทบถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นภายในสี่ปี

(ค) การกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

1) กำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ให้ชัดเจน โดยในระยะแรกอำนาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตลาดจนคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

2) กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐทำหน้าที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

3) กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุน และรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบ และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า ทั้งนี้ โดยการเพิ่มสัดส่วนระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะประโยชน์ได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

4) การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสาธารณะในเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

มาตรา 31 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถ้ามีกฎหมายใดกำหนดไว้ในลักษณะที่เป็นผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ได้ด้วยตนเอง หรือมีลักษณะเป็นการขัดข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน และคณะกรรมการพิจารณาเห็นสมควรให้มีการแก้ไขกฎหมายนั้น ให้คณะกรรมการรายงานต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการให้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวต่อไป

มาตรา 32 ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) กำหนดรายละเอียดของอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบจะต้องกระทำ โดยในกรณีใดเป็นอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ

ของรัฐหรือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน ให้กำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติเพื่อประสานการดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการในการจัดสรรส่วนภาษีและอากรให้เพียงพอแก่การดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงภาระหน้าที่ของรัฐในการให้บริการสาธารณะเป็นส่วนรวมด้วย

(3) รายละเอียดเกี่ยวกับการเสนอให้แก้ไขหรือจัดให้มีกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(4) จัดระบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบายและมาตรการการกระจายบุคลากรจากราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคไปสู่ส่วนท้องถิ่น โดยการสร้างกระบวนการถ่ายเทกำลังคนสู่ท้องถิ่น และสร้างระบบความก้าวหน้าสายอาชีพที่เหมาะสม

แผนการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่งต้องกำหนดรายละเอียดวิธีปฏิบัติ และกำหนดหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการให้ชัดเจนด้วย

มาตรา 33 เมื่อคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการตามมาตรา 32 แล้ว ให้เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ แล้วรายงานต่อรัฐสภาเพื่อประกาศใช้ราชกิจจานุเบกษาให้บังคับต่อไป แผนการปฏิบัติการที่ประกาศใช้บังคับตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ นั้น ในกรณีที่สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่แผนปฏิบัติการใช้บังคับ คณะกรรมการอาจดำเนินการปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้เหมาะสมกับสภาพการณ์นั้นได้ ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบทุกปี ในกรณีที่มีปัญหาอุปสรรคไม่อาจดำเนินการตามแผนปฏิบัติการได้ ให้คณะกรรมการรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบปัญหาและอุปสรรค และแนวทางแก้ไขด้วย มาตรา 34 ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังได้ดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปแล้ว โดยต้องพิจารณาทบทวนใหม่ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี นับตั้งแต่วันที่มีการกำหนดอำนาจและหน้าที่หรือวันที่มีการจัดสรรรายได้ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรรายได้ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจและหน้าที่และการจัดสรรรายได้ เพื่อกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2.6) ข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการถ่ายโอนภารกิจแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

ตามที่ พรบ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 การบริหารแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ แผนการปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. (ฉบับที่ 2) ด้านการถ่ายโอนภารกิจ มีผลบังคับให้หน่วยงานที่มีภารกิจดูแลรักษาทางน้ำ ภารกิจแหล่งน้ำอุปโภค/บริโภค และแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าว ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ในส่วนภารกิจที่ต้องโอนมีภารกิจ ดังนี้

ตารางที่ 1 รายละเอียดการถ่ายโอนภารกิจที่ถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลำดับ ที่	ภารกิจ	หน่วยงานที่ รับผิดชอบ
1	งานก่อสร้างและบำรุงรักษาเขื่อนป้องกันตลิ่งให้ อปท. ในทุกแม่น้ำและลำน้ำ ยกเว้น 1) แม่น้ำที่เป็นแนวชายแดนระหว่างประเทศรวม 7 สาย ได้แก่ แม่น้ำเมย แม่น้ำโขง แม่น้ำรวก แม่น้ำสาย แม่น้ำเหือง แม่น้ำโกลก และแม่น้ำกระบุรี รวมระยะทางประมาณ 1,755 กม. 2) แนวชายฝั่งทะเลประมาณ 2,666 กม. ประกอบด้วยแนวชายฝั่งอ่าวไทย 1,652 กม. และแนวชายฝั่งอันดามัน 1,014 กม.	กรมโยธาธิการ และผังเมือง
2	การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน	กรมชลประทาน
3	การดูแลชลประทานขนาดเล็ก	กรมชลประทาน
4	การดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ	กรมชลประทาน
5	ขุดลอกคลอง	กรมชลประทาน
6	ขุดลอกแหล่งน้ำ	กรมชลประทาน
7	ขุดสระเก็บน้ำเพื่อการบริโภค	กรมชลประทาน
8	การขุดเจาะและปรับปรุงซ่อมแซมบ่อบาดาล	กรมชลประทาน
9	การก่อสร้างและปรับปรุงฝายน้ำล้น ค.ส.ล.	กรมชลประทาน
10	การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ	กรมชลประทาน
11	ถังเก็บน้ำขนาดเล็ก อาทิเช่น ถังเก็บน้ำขนาดบรรจุ 30 ลบ.ม. (ฝ.30) ถังเก็บน้ำขนาดความจุ 33 ลบ.ม. (ฝ.33) และถังเก็บน้ำ ขนาดความจุ 4 ลบ.ม.(ค.4/4.5) ฯลฯ	กรมทรัพยากรน้ำ

12	การก่อสร้างและบำรุงรักษาแหล่งน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำ น้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น และระบบส่งน้ำ	กรมทรัพยากรน้ำ
13	การขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล	กรมทรัพยากรน้ำ
14	พัฒนาเป่าล้างบ่อน้ำบาดาลเดิม	กรมทรัพยากรน้ำ
15	ซ่อมบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำป้อนลึก	กรมทรัพยากรน้ำ

อำนาจหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ

สำนักงานกรมทรัพยากรน้ำ โดยมีหน้าที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งองค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. จัดทำแผนปฏิบัติการบริหารจัดการ รวมทั้งดำเนินการสำรวจออกแบบและพัฒนา อนุรักษ์ฟื้นฟู การใช้ประโยชน์และการแก้ไขปัญหาของลุ่มน้ำ
3. พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเป็นศูนย์เครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ในระดับลุ่มน้ำ
4. ส่งเสริม สนับสนุน และให้คำปรึกษาด้านเทคนิควิชาการ มาตรฐาน และกฎเกณฑ์ เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แก่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
6. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนงานฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ → ส่วนงานที่ดำเนินการสำรวจพื้นที่โครงการก่อสร้าง

1. กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ จัดทำข้อกำหนดในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำธรรมชาติ และปรับปรุงอาคารสิ่งก่อสร้าง แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมให้ใช้งานได้มีประสิทธิภาพ
2. กำหนดมาตรการและการป้องกันเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงแหล่งน้ำ
3. เฝ้าระวังและควบคุมการใช้และอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
4. ให้การสนับสนุนและคำปรึกษาด้านเทคนิควิชาการ การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้กับคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือ ที่ได้รับมอบหมาย

สำนักส่งเสริมประสานมวลชน → ทำหน้าที่ประสานและจัดเวทีประชาคม จัดตั้งกลุ่ม

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรน้ำ

2. ส่งเสริมการรวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยใช้กลไกคณะกรรมการลุ่มน้ำ
4. พัฒนาให้ความรู้และเพิ่มทักษะแก่บุคลากรด้านทรัพยากรน้ำ และด้านอื่น ๆ รวมทั้งรณรงค์ทำความเข้าใจให้แก่บุคลากรของหน่วยงานของรัฐและประชาชนทั่วไป
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

การแบ่งส่วนงานการรับผิดชอบ ส่วนงานประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำ มีหน้าที่ในการจัดตั้งกลุ่มโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งได้จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ บ้านไทยสวรรค์ โดยมีนายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ เป็นประธานกลุ่มและคณะกรรมการร่วมกันรับผิดชอบในประเด็นน้ำแต่ละแห่ง แต่ส่วนงานที่ดำเนินการสำรวจพื้นที่และประเมินการก่อสร้างอยู่ในส่วนงาน พันฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ จากการจัดเปิดโครงการครั้งที่ 1 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคทราบ ได้ยอมรับว่าเป็นงานในคนละหน้าที่กัน เห็นได้ชัดว่า การจัดตั้งกลุ่ม สำรวจ และการก่อสร้างไม่มีความสัมพันธ์กัน และเป็นเหตุผลหนึ่งให้การก่อสร้างเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ไม่สามารถดำเนินการได้จนถึงปัจจุบัน

2.2 การถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประชาสัมพันธ์ของกรมทรัพยากรน้ำเตรียมความพร้อมหลังรับถ่ายโอนภารกิจด้านโครงการอ่างเก็บน้ำ ฝ่าย และระบบกระจายน้ำกว่า 1,500 โครงการทั่วประเทศคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2555

รายงานข่าวจากกรมทรัพยากรน้ำเปิดเผยว่า แผนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นถือว่าเป็นหลักการหนึ่งของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ที่กำหนดว่าจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถตัดสินใจในกิจการท้องถิ่น ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องรับภารกิจหน้าที่จัดทำแผนการถ่ายโอนจัดอบรม จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่รับโอนภารกิจเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ อปท.เพื่อให้บริการจัดการภารกิจที่ถ่ายโอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งจากแผนการกระจายอำนาจดังกล่าวกรมทรัพยากรน้ำได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจด้านโครงการอ่างเก็บน้ำ ฝ่าย และระบบส่งน้ำให้แก่ อปท.มีความจุขนาดต่ำกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตรจำนวนกว่า 1,500 โครงการทั่วประเทศ ซึ่งทั้งหมดนี้คาดว่าจะสามารถดำเนินการโครงการให้แล้วเสร็จภายในปี 2555 โดยหลักสูตรที่กรมทรัพยากรน้ำได้จัดฝึกอบรมได้แก่ "การดูแล บำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก และการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ" ซึ่งคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แก่ ปลัด อบต. เทศบาลและช่างโยธา และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำสำหรับหลักสูตรดังกล่าวนี้จะสามารถเสริมสร้างความรู้ความ

เข้าใจในองค์ประกอบและโครงสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งการใช้การดูแล บำรุงรักษา และการตรวจสอบเบื้องต้นให้กับผู้เข้าฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี พร้อมกันนั้นกรมฯ ก็ได้สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อให้เกิดการใช้ การดูแล และบำรุงรักษาแหล่งน้ำ ด้วยการบริหารจัดการอย่างมีระบบไปพร้อมกัน

ปัจจุบันการถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ถ่ายโอนภารกิจ เนื่องจากการก่อสร้าง ซ่อมแซม และบำรุงรักษา ยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ เทศบาลตำบลสร้างคอมยังไม่รับมอบ และกรมทรัพยากรน้ำต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะประกันสัญญา 2 ปี สิ้นสุดภายในวันที่ 6 กันยายน 2557 ขณะนี้กรมทรัพยากรน้ำได้มาชุดลอกคลองน้ำให้ลึกขึ้น และจ่ายค่าไฟฟ้าที่เกิดจากการทดสอบเครื่อง ส้วมจุดที่จะก่อสร้างจุดบ่อกักน้ำ และวางแผนท่อน้ำให้เป็นระยะทาง 2,500 เมตรแผนงานที่ได้วางไว้

2.3 การถ่ายโอนภารกิจของกรมชลประทานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมชลประทานถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการถ่ายโอนด้านโครงสร้างพื้นฐาน 8 ภารกิจ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด

(1) โครงการชลประทานขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำ, ฝายทดน้ำ) ถ่ายโอน ทรัพย์สินทั้งหมด ได้แก่ ทำนบกั้นดิน อาคารประกอบ เช่น ฝายระบายน้ำ ท่อระบายระบายน้ำปากคลองส่งน้ำ คลองส่งน้ำ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำ สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ การบำรุงรักษา ซ่อมแซมและปรับปรุง ทำนบกั้นดิน อาคารประกอบ คลองส่งน้ำ ที่ได้รับการโอน

(2) การดูแลรักษาทางน้ำชลประทานประเภท 2 ถ่ายโอน การดูแลรักษาตัวทางน้ำที่ได้ประกาศเป็นทางน้ำชลประทานประเภท 2 ซึ่งเป็นทางน้ำที่ใช้เพื่อการคมนาคม สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ ดูแลรักษาทำความสะอาด ซ่อมแซมทางน้ำ ไม่รวมอาคารประกอบ

(3) โครงการชลประทานระบบท่อ ถ่ายโอน ทรัพย์สินทั้งหมด ได้แก่ ระบบท่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ ซ่อมแซม ปรับปรุง ระบบท่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ การบริหารจัดการน้ำ

(4) การบำรุงรักษาทางชลประทาน ถ่ายโอน เฉพาะผิวจราจรทางลำเลียงที่เป็นลูกรัง เช่น ถนนบนคันคลอง สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ ซ่อมแซมผิวจราจรโดยลงลูกรังหรือหินคลุก หากจะปรับปรุงผิวจราจรเป็นลาดยาง หรือ คอนกรีต ต้องได้รับอนุญาตจากกรมชลประทานก่อนจึงจะดำเนินการได้ (ผู้รับโอนควรพิจารณาด้วยว่าการจะปรับปรุงดังกล่าวเป็นภารกิจที่สามารถทำได้หรือไม่)

(5) โครงการชุดลอกหนองน้ำและคลองธรรมชาติ ถ่ายโอน ทรัพย์สินทั้งหมด ได้แก่ ตัวหนองน้ำหรือทางน้ำธรรมชาติที่ได้ชุดลอกแล้ว รวมทั้งอาคารประกอบต่าง ๆ เช่น ท่อรับน้ำ ท่อทิ้งน้ำ

บันได บ้ายซื้อ สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ ขุดลอกเมื่อเกิดการตื้นเขิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุงอาคาร ประกอบต่าง ๆ

(6) งานจัดสรรน้ำในระดับแปลงนาหรือคันคูน้ำ ถ่ายโอน การจัดสรรน้ำในระดับแปลงนา สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ การบริหารจัดการน้ำในระดับแปลงนา สนับสนุนการซ่อมแซมและบำรุงรักษาคัน และคูน้ำและอาคารในคูน้ำ เพราะการดูแลรักษาเป็นหน้าที่ของเกษตรกรผู้ได้รับประโยชน์ ตามพรบ.คัน และคูน้ำ พ.ศ. 2505

(7) การสูบน้ำนอกเขตชลประทานถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ถ่ายโอน เครื่องสูบน้ำ ท่อเหล็ก สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ สนับสนุนการสูบน้ำเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเพาะปลูก การป้องกันแก้ปัญหาหน้าท่วม การบำรุงรักษาเครื่องสูบน้ำและท่อ

(8) โครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ถ่ายโอน ทรัพย์สินทั้งหมด ได้แก่ แพลสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำ ระบบท่อส่งน้ำ คลองส่งน้ำ และอาคารประกอบในคลอง ที่ทำการบ้านพัก สิ่งที่ได้รับถ่ายโอนทำได้ การบำรุงรักษา ซ่อมแซม และปรับปรุงทรัพย์สินที่ได้รับโอนทั้งหมด การบริหารจัดการน้ำ การเก็บเงินค่ากระแสไฟฟ้า

โครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าบ้านไทยสวรรค์ เป็นพื้นที่มีอ่างน้ำพาน กักเก็บน้ำน้อยกว่า 2 ล้านลูกบาศก์เมตร เป็นความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำที่จะก่อสร้าง ซ่อมแซม บำรุงรักษา แล้ว ถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหลังจากถ่ายโอนนั้น กรมทรัพยากรน้ำจะต้องเข้ามาให้คำแนะนำในการใช้ ดูแล และบำรุงรักษาเครื่อง รวมทั้งเทคนิคในการใช้ต่าง ๆ ให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.4 ทบทวนโครงการพัฒนาและรายงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย

2.4.1 ทบทวนโครงการพัฒนาด้านการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

(1) โครงการบริหารจัดการน้ำบ้านท่าเสียว

เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2553 กรมชลประทาน ได้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจในความรับผิดชอบของกรมชลประทานให้แก่เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ตามการกระจายอำนาจในการปกครองตนเองตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมี นายวุฒิศักดิ์ ริมโพธิ์เงิน นายกเทศบาลตำบลสร้างคอม และนายสมพร คำนุ้ย ผู้อำนวยการโครงการชลประทานอุดรธานี นายพันธุ์พิสุทธิ์ ชื่นตระกูลวิทยา นายช่างชลประทานอาวุโส หัวหน้าฝ่ายปฏิบัติการสูบน้ำ โครงการชลประทานอุดรธานี และตัวแทนหมู่บ้านนายทูล ศรีหาวงษ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 นางทองมี วงหาริมาด ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 และนายวชิระพงษ์ นามเมืองรักษ์ สมาชิกเทศบาลตำบลสร้างคอม ซึ่งมอบภารกิจ คือ 1) บริการสูบน้ำให้แก่เกษตรกร ให้

คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำให้รู้จักวิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด ตอนจนพยายามให้มีการรวมกันเป็นสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ และรับผิดชอบการบริการใช้น้ำ วางระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการใช้น้ำในเขตโครงการร่วมกัน 2) ดำเนินการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเมื่อเกิดความชำรุดเสียหาย พร้อมทั้งเครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ 3) ดำเนินการเรียกเก็บค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำให้ราษฎรผู้ใช้น้ำในเขตโครงการ และจ่ายเงินค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 4) หนี้ค้างชำระค่ากระแสไฟฟ้า 5) บุคลากร(พนักงานสูบน้ำ)

เทศบาลตำบลรับโอนพัสดุครุภัณฑ์ทั้งหมดของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นโครงการชลประทานขนาดเล็ก ชื่อ "สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านท่าเสี้ยว ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี จากโครงการชลประทานอุดรธานี สำนักชลประทานที่ 5 กรมชลประทาน กระทรวงเสร็จภายในปี 2553 พื้นที่รับประโยชน์ในขนาดประมาณ 447 ไร่ เป็นท่อส่งน้ำขนาดสายใหญ่ 1,300 เมตร สาย 1L 1,000 เมตร ก่อสร้างปี 2552 แล้วเสร็จปี 2553 ท่อส่งน้ำแรงดัน ท่อเหล็ก ขนาด Ø 300 มิลลิเมตร, 400 มิลลิเมตร และท่อ AC ขนาด Ø 300 มิลลิเมตร พร้อมอุปกรณ์ประกอบท่อ เช่น AIR VALVE และอื่นๆ ตามแบบ เป็นสถานีสูบน้ำระบบท่อ

1) การบริการสูบน้ำให้แก่เกษตรกร ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรผู้ใช้น้ำให้รู้จักวิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด ตอนจนพยายามให้มีการรวมกันเป็นสหกรณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ และรับผิดชอบการบริการใช้น้ำ วางระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการใช้น้ำในเขตโครงการร่วมกัน

2) ดำเนินการซ่อมแซมและบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเมื่อเกิดความชำรุดเสียหาย พร้อมทั้งเครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ

3) ดำเนินการเรียกเก็บค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำให้ราษฎรผู้ใช้น้ำในเขตโครงการ และจ่ายเงินค่ากระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการเดินเครื่องสูบน้ำให้กับการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

4) หนี้ค้างชำระค่ากระแสไฟฟ้า

5) บุคลากร(พนักงานสูบน้ำ) โดยกรมชลประทานได้จ้างผู้ดูแลเครื่องจำนวน 1 คน มีเงินเดือนประจำ เพื่อเปิด-ปิดน้ำให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำ บำรุงและดูแลรักษาเครื่อง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่พบ เมื่อได้รับการถ่ายโอนจากกรมชลประทาน เป็นขั้นตอนและวิธีการดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ เนื่องจากผู้ดูแลรักษาเครื่องไม่มีประสบการณ์ และขาดความใส่ใจ ในฤดูน้ำขึ้นหรือน้ำลดผู้ดูแลรักษาไม่ได้ปล่อยแผลสูบน้ำให้อยู่ในระดับที่ไม่ให้ท่อสูบน้ำเสียหาย เช่น เมื่อตอนน้ำลดไม่ได้ไปปล่อยเชือกโป๊ะทุ่นทำให้คอท่อเชื่อมหักเสียหายไม่ได้อยู่ในระดับที่เหมาะสมทำให้ท่อสูบน้ำเสียหาย เช่นเดียวกับเวลาน้ำท่วมปล่อยให้ระดับน้ำสูบน้ำเกินไป โป๊ะโดนดึงรั้งไว้ ทำให้หัก เทศบาลตำบลสร้างคอมจึงต้องเสียงบประมาณในการซ่อมแซมเครื่องทุกปี ซึ่งยังขาดการดูแลและเอาใจใส่อย่างจริงจัง ส่วนในการบริหารจัดการเทศบาลสร้างคอม มีข้อตกลงร่วมในการจ่ายค่าน้ำ 70:30

เทศบาล: กลุ่มผู้ใช้น้ำ แต่พบว่ากลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสี้ยว ไม่ได้รับผิดชอบค่าไฟฟ้าตามที่ได้ตกลงกันไว้ คณะกรรมการได้ส่งหนังสือแจ้งไปยังเทศบาลสร้างคอม ดำเนินการซ่อมเครื่อง ซึ่งเทศบาลได้ประเมินความเสียหายแล้ว เป็นเงิน 600,000 บาท แต่เทศบาลไม่มีงบประมาณในการซ่อม จึงต้องรองบประมาณในปีงบประมาณหน้า

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอำเภอสว่างคอม

นายฉลอง เกษนัส และคณะ (2554) ได้ศึกษารูปแบบการฟื้นฟูและอนุรักษ์ปลาชะโดในอ่างน้ำพาน (ห้วยหลวงตอนปลาย) กรณีศึกษาบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี ได้ศึกษาสภาพปัญหา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยการหายไปของปลาชะโดในอ่างน้ำพาน 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปลาชะโดกับวิถีชุมชนจากอดีตถึงปัจจุบัน ตลอดจนระบบนิเวศน์ในป่าบุงป่าทาม 3) เพื่อค้นหา รูปแบบวิธีการ การเพิ่มปริมาณและการอนุรักษ์ปลาชะโดในอ่างน้ำพาน 4) เพื่อหาแนวทางอนุรักษ์ป่าบุงป่าทามและทรัพยากรธรรมชาติในเขตสาธารณะที่กำหนดรูปแบบร่วมกันอย่างยั่งยืน และในเชิงพัฒนา 5) เพื่อสร้างข้อกำหนด กฎ กติกา วิธีการที่จะให้ชุมชนยึดถือปฏิบัติ เพื่ออนุรักษ์ฟื้นฟู ขยายพันธุ์ปลาชะโดในพื้นที่อ่างน้ำพาน บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสว่างคอม จังหวัดอุดรธานี โดยอาศัยข้อมูลจากการจัดเวทีชุมชนสัมภาษณ์พราวนปลา พ่อค้าแม่ค้าปลาชะโดในเขตพื้นที่วิจัยและพื้นที่ข้างเคียง ของอำเภอสว่างคอม โดยทีมวิจัยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ร่วมกัน

ผลจากการวิจัย พบว่า ข้อกำหนด กฎ กติกา วิธีการที่จะให้ชุมชนยึดถือปฏิบัติ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟู ขยายพันธุ์ปลาชะโดในพื้นที่อ่างน้ำพาน หมู่ที่ 12 จากการจัดทำเวทีชุมชน ผลปรากฏว่า ในทางปฏิบัติร่วมกัน การร่าง กฎ กติกา ข้อบังคับเสนอเวทีประชาคม 3 ครั้ง 3 ตำบล และมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ยอมรับร่างบังคับใช้ควบคุมกฎหมายประมงต่อไป อนึ่ง การทำวิจัยครั้งนี้ทีมวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาอ่างน้ำพาน คือ 1) ควรมีการระบายถ่ายเทน้ำในอ่างน้ำพานตลอดจนการขุดลอกพื้นที่รับน้ำให้รับน้ำเพิ่มมากขึ้น 2) ควรมีการจัดการน้ำเพื่อการเกษตรอย่างมีระบบ 3) ควรจัดการน้ำเพื่อใช้ในระบบสาธัญญูปโภคอย่างเพียงพอ 4) ควรทบทวนการใช้กฎหมายด้านประมง ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นประการสำคัญ และ 5) ควรมีการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ ผลจากการทำงานวิจัยปลาชะโด สำนักงานประมงจังหวัดอุดรธานี ได้นำผลการวิจัยไปกำหนดเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาพื้นที่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม จำนวน 400 ไร่ และได้ปล่อยพันธุ์ปลา และกุ้ง ในอ่างน้ำพาน เพื่ออนุบาลสัตว์น้ำตามแผนการอนุรักษ์ โดยเทศบาลตำบลสร้างคอม อบต.นาสะอาด และอบต.เชียงดา เป็นหน่วยงานสนับสนุน

2.4.3 บทเรียนการวิจัยจากพื้นที่อื่น

นายทานตะวัน แก้วเขตการ และคณะ (กันยายน 2554) แนวคิดโครงการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี พบว่า ได้เกิดความร่วมมือกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เกิดการประชุมร่วมกันเพื่อทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแนวคิดเปลี่ยนจากเดิมที่คาดหวังความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดในรูปแบบของโครงการเกินศักยภาพ มาเป็นการดำเนินการร่วมกันในรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน จนนำมาสู่การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ที่จะร่วมกันพัฒนาแหล่งน้ำตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ร่วมกันในรูปแบบของเครื่องจักร-น้ำมัน โดยเครื่องจักรกลเป็นของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.), น้ำมันเชื้อเพลิง องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.): องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในอัตราส่วน 70:30 ตามลำดับ ซึ่งความร่วมมือในรูปแบบเครื่องจักร-น้ำมัน นั้น เป็นการร่วมมือกันโดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทภารกิจของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แต่ละส่วนเลย ทั้งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมาย ซึ่งยังคงมีอิสระในการปกครอง และยังอิสระในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยยึดหลักการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศชูชัย ได้ศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน วัตถุประสงค์การศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาติดตามและประเมินผลการถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนที่ได้ประกาศกฎกระทรวงตลอดจนผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นขอดำเนินการวางและจัดทำผัง 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สรุปผลการถ่ายโอนภารกิจ พร้อมประเด็นปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะแนวทางการถ่ายโอนที่เหมาะสม 3) เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารของกรมฯ และคณะกรรมการการกระจายอำนาจในการถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนเมือง จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาหลัก 5 ประการ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ การปรับเปลี่ยนบุคลากร บุคลากรที่ที่หน้าที่ด้านผังเมืองมีความรู้ไม่เพียงพอ 2) ด้านโครงสร้าง เนื่องจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่มีโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับงานด้านผังเมือง หรือมีแต่ไม่มีงานด้านผังเมืองโดยตรง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ไม่ทราบบทบาทหน้าที่งานด้านผังเมือง งานผังเมืองอยู่ภายใต้สังกัดสำนัก/กองช่าง มีข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ การสนับสนุนทรัพยากร งบประมาณ เป็นต้น 3) ด้านผู้บริหาร เข้าใจว่าเป็นการรอนสิทธิประชาชน ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญหรือให้ความสำคัญน้อย เป็นต้น 4) ด้านเทคโนโลยี เนื่องจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่จัดทำผังเมืองหรือปรับปรุงใช้วิธีการจ้างที่ปรึกษาทำแทน 5) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เนื่องจากมองว่าเป็น

เรื่องไกลตัว ไม่เห็นความสำคัญ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อย และเป็นการรอนสิทธิควบคุมให้ไม่สามารถใช้ที่ดินได้ตามต้องการ

ด้านการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นการถ่ายโอนงานผังเมือง พบว่า 1) เป็นการทำงานนอกพื้นที่เขตรับผิดชอบไม่สามารถทำได้โดยตรงซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า 1 องค์กร 2) รูปแบบการจัดสรรงบประมาณด้านการดูแลผังเมืองในลักษณะของเงินอุดหนุนทั่วไปไม่สามารถระบุภารกิจได้ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ 3) แนวคิดในการจัดทำโครงสร้างองค์กรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนท้องถิ่นแบ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน 4) ขาดการสร้างแรงจูงใจในการวางผังเมือง 5) ขาดการสนับสนุนงบประมาณตามผังที่เป็นส่วนประกอบในการพัฒนาพื้นที่ให้สามารถรองรับกับการใช้ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต การดำเนินงานประเมินความพร้อม แบ่งเป็น 2 แบบ ดังนี้ 1) ก่อนกระบวนการถ่ายโอน และ 2) หลังกระบวนการถ่ายโอน ขั้นตอนก่อนกระบวนการถ่ายโอนต้องมีการประเมินความพร้อมในด้านการพัฒนาระบบการประเมินความพร้อม ศึกษาและพัฒนาตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน กำหนดแผนและเป้าหมายของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เตรียมความพร้อมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่จะรับถ่ายโอน เป็นต้น ส่วนหลังจากการถ่ายโอนต้องให้กรมโยธาธิการและผังเมือง ส่วนกรมโยธาธิการและผังเมืองทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เพื่อสนับสนุนการทำงานของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาความสามารถไปสู่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จัดทำแนวทางและการส่งเสริมด้านวิชาการ พัฒนารูปแบบโครงการองค์กรผังเมืองที่เหมาะสม เช่น มีโครงสร้างอย่างไร ควรมีบุคลากร กี่คน พัฒนาระบบการติดตามและการประเมินผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) หลังจากการถ่ายโอน เฉลิมพล กุลชาติชัย ได้ศึกษาความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก วัตถุประสงค์การศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาความรู้ และบทบาทหน้าที่ในการถ่ายโอนภารกิจ และศึกษาระดับความพร้อมในการถ่ายโอนด้านสาธารณสุขของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สรุปได้ว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานใน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานสาธารณสุข มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุข และมีความพร้อมของผู้บริหารและบุคลากรในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานสาธารณสุข มีความสอดคล้องในการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การถ่ายโอนภารกิจจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่ถ่ายโอนภารกิจ และหน่วยงานที่รับโอนภารกิจ เพราะการถ่ายโอนภารกิจจะคล้ายคลึงกัน แต่ข้อจำกัด และศักยภาพในการถ่ายโอนภารกิจแตกต่างกันไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษาและพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์จากระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าในเขตเทศบาลตำบลสร้างคอม บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 โดยมีกลุ่มเป้าหมายจำนวน 85 คน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี จำนวน 1 คน 2) ผู้รับเหมาก่อสร้างโครงการและพนักงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 คน 3) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอม จำนวน 5 คน 4) กรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 15 คน 5) กลุ่มผู้ใช้น้ำ/ชาวนา จำนวน 60 คน 6) เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 3 คน จากการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเรียบร้อยแล้ว ทีมงานวิจัยได้เริ่มต้นและร่วมกันกำหนดขั้นตอน วิธีวิจัย โดยการจัดประชุมปรึกษาหารือพร้อมกำหนดหัวข้อ ประเด็นคำถามต่างๆ แล้วนำไปสอบถามกลุ่มเป้าหมายให้ได้มาซึ่งข้อมูลหลังจากนั้น ทีมงานวิจัยได้นำข้อมูลมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ พร้อมอภิปรายผลภายใต้วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งการดำเนินงานภายใต้กิจกรรมตามแผนงานและขั้นตอน ดังนี้

3.1 รายละเอียด/กระบวนการวิจัยระยะที่ 1 : เก็บข้อมูล

3.1.1 การประชุมทีมวิจัย จำนวน 8 ครั้งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การประชุมวิจัย ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ได้จัดประชุมทีมวิจัยเพื่อชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ และให้ทีมวิจัยเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การทำงานเป็นทีม การทำวิจัยงานเรื่องนี้มีข้อสงสัยของนักวิจัยพร้อมได้ตั้งประเด็นคำถามในเนื้อหาการประชุม หัวข้อการจัดทำแผนที่ ความคุ้มค่าในการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องค่าไฟฟ้า ผลผลิตที่ได้จะคุ้มค่าหรือไม่ ผลจากการประชุมพอสรุปได้ดังนี้ 1) การจัดทำแผนที่โครงการที่ประชุมมอบหมายให้ นายอุบล กิคอม รองปลัดเทศบาลสร้างคอม รับไปดำเนินการ 2) นายสุทัศน์ บุตรอุดม นายกเทศบาลสร้างคอม ได้ชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการรับมือถ่ายโอนภารกิจยินดีให้การสนับสนุนกลุ่มผู้ใช้น้ำที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันอย่างตั้งใจในการประกอบอาชีพอย่างยั่งยืน ส่วนการถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำนั้น ขณะนี้ยังมีปัญหาเนื่องจากการดำเนินงานก่อสร้างกรมทรัพยากรน้ำไม่ได้แจ้งให้เทศบาลทราบว่ามีการก่อสร้างและติดตั้งเครื่องสูบน้ำในพื้นที่นี้ ตลอดจนยังไม่รับทราบรายละเอียดโครงการ การขยายระบบไฟฟ้าแรงสูง การก่อสร้าง แบบแปลน และการบำรุงรักษาเบื้องต้น จึงยังคงเป็นปัญหาในการรับโอน

สรุปผลจากการประชุมครั้งนี้ เป็นการแจ้งผลการอนุมัติโครงการและทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การทำงานร่วมกันเป็นทีมของทีมงานวิจัย การมอบหมายงานในการจัดทำแผนที่โครงการ และการแสดงความคิดเห็นของนายกเทศบาลตำบลสร้างคอม

2) การประชุมวิจัย ครั้งที่ 2 วันที่ 23 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ได้จัดประชุมทีมวิจัย เพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ระยะเวลา 6 เดือน และหัวข้อการจัดทำแบบสอบถามตามเนื้อหาการประชุม หัวข้อในการกำหนดแผนการปฏิบัติงาน การเปิดโครงการ การจัดเก็บข้อมูลตามประเด็นหัวข้อที่ได้กำหนดกระบวนการได้มาของโครงการและเงื่อนไขทางกฎหมายการถ่ายโอนภารกิจ ทั้งนี้ที่ประชุมมีมติขอให้เชิญผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 เข้าร่วมรับฟังและกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

ตารางที่ 2 การวางแผนการปฏิบัติงานทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ

ที่	กิจกรรม	เป้าหมาย	วัน/เดือน/ปี	เวลา/สถานที่
1	ประชุมนักวิจัย - วางแผนปฏิบัติงาน 6 เดือน	นักวิจัยทุกคน	เดือน ตุลาคม 2556 - 23 ต.ค. 2556	14.30 น. / สนง.กษ.อ.สร้างคอม
	- เตรียมเอกสารเปิดโครงการวิจัยฯ	นักวิจัยทุกคน	- 28 ต.ค. 2556	14.30 น. / สนง.กษ.อ.สร้างคอม
2	- เปิดโครงการ	กลุ่มผู้ใช้น้ำ 60 คน + นักวิจัย 15 คน	- 29 ต.ค. 2556	09.00 – 12.00 น. (เลี้ยงอาหารกลางวัน) ณ ศาลาบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12
3	การจัดเก็บข้อมูล - จัดทำแบบสอบถาม ครั้งที่ 1 (จัดทำแบบสัมภาษณ์, เตรียมจัดเก็บข้อมูล)	นักวิจัยทุกคน	- 29 ต.ค. 2556 - 30 ต.ค. 2556	13.00 น./ สนง.กษ.อ. 13.00 น./ สนง.กษ.อ.
	- เก็บข้อมูล, สัมภาษณ์รายคน	กลุ่มผู้ใช้น้ำ 60	- 1 – 15 พ.ย. 2556	หมู่ที่ 4, 12
	- วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล	นักวิจัยทุกคน	- 15 พ.ย. 2556	09.00 – 12.00 น./ สนง.กษ.อ.
4	สกว.นัดหมายอบรมเขียนวิจัย/วรรณกรรมภาคเช้า “ร่วมรับฟังการจัดการน้ำระดับชาติ และผลกระทบที่เชื่อมโยงกับอ่างพวน” และ บทเรียนการบริหารจัดการหนองหาน/ทะเลบัวแดง		- 6 พ.ย. 2556	09.00 – 12.00 น./.....
4 (ต่อ)	ภาคบ่าย เขียนวรรณกรรม/การเขียนรายงาน/บททวนวรรณกรรม	คนทำรายงาน (หน.โครงการ, เลขฯ, ทีมวิจัย)	- 6 พ.ย. 2556	13.00 – 15.30 น./.....
5	นำเสนอข้อมูล งาน สกว.	นักวิจัยทุกคน	- วันที่ 20 – 21 พ.ย. 2556	รายงานตัว ณ ภูฝอยลม อ.หนองแสง
6	นำข้อมูลสู่ชุมชน	กลุ่มน้ำ 60 คน + นวจ. 15 คน	- 10 ธ.ค. 2556	บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12
7	ศึกษาดูงาน (2 วัน 1 คืน)	นักวิจัยทุกคน 15 + 5 คน	- 14 – 15 ธ.ค. 2556	
8	เวทีรายงาน (4 ทีม ร่วมกัน)		ก.พ. 2557	
9	นำเสนอความก้าวหน้า สกว.		ก.พ. 2557	

(1) การระดมความคิด การตั้งโจทย์คำถามร่วมกัน คิดว่าจะทำอะไร ข้อมูลผู้รับประโยชน์ คือ ใคร และมีใครบ้างที่จะเป็นผู้รับผิดชอบ นางฉันทนา อุดรพันธ์ (มีข้อมูลเบื้องต้นแล้ว) กรรมการผู้ใช้น้ำ จำนวน 15 คน , เจ้าหน้าที่เทศบาล 5 คน , เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร 3 คน รวมทั้งหมด 60 คน เพื่อเตรียมตัวเปิดโครงการ ซึ่งในการประชุมครั้งนี้ ได้กำหนดหัวข้อในการจัดเก็บและเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรรับผิดชอบจัดทำแบบสอบถาม และจะนำพูดคุยกันอีกครั้งหนึ่ง และให้นายอุบล กิคอม รอง ปลัดเทศบาลสร้างคอม จัดทำแผนที่คร่าวๆ เพื่อใช้ในการค้นหาว่ามีผู้ใช้ประโยชน์ที่ราย

สรุปผลจากการประชุมครั้งนี้ คือทีมงานวิจัยจะต้องเตรียมวางแผนการปฏิบัติงาน ในแต่ละเดือน เพื่อช่วยกำหนดการจัดเก็บข้อมูลในเวทีเปิดตัวโครงการ ส่วนประเด็นคำถามเหล่านี้ ได้แก่ จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายที่จะเข้าประชุม งบประมาณที่จะต้องใช้จ่าย และรายละเอียดการจัดเก็บข้อมูล เบื้องต้นก่อนการลงจัดเก็บข้อมูลจริง แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป การจัดเก็บรายละเอียดจากสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ การจัดทำแผนที่โครงการ ได้เขียนลงในรายละเอียดการจัดทำแบบสัมภาษณ์

3) การประชุมวิจัย ครั้งที่ 3 วันที่ 28 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม วัดอุประสงค์การประชุม เตรียมการเปิดโครงการวันที่ 29 ตุลาคม 2556 ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

ผู้ร่วมเปิดโครงการ ได้แก่ ตัวแทนกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 ตัวแทนเทศบาลสร้างคอม สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทีมงานวิจัย และผู้ประสานงานโครงการ 2 คน ทีมวิจัยกำหนดเป้าหมายกลุ่มผู้ใช้น้ำเข้าประชุม 60 คน และรายละเอียดสิ่งที่ต้องจัดเตรียม ได้แก่ สถานที่จัดเปิดโครงการ ป้ายโครงการ ศาลากลางบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ต.สร้างคอม วัสดุอุปกรณ์ เช่น แผนที่เดินดิน แบบลงทะเบียน ฝ่ายจัดสถานที่ ป้ายเปิดโครงการ หัวข้อในการถามกลุ่ม ขั้นตอนการจัดทำคำของบประมาณ และการได้มาของโครงการ แบบแปลนที่ส่งให้กรมทรัพยากรน้ำ และลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ผ่านมาของกรมทรัพยากรน้ำ กลุ่มผู้ใช้น้ำจะมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารอย่างไร ลำดับขั้นตอนการเปิดโครงการ โดยให้นายกเทศบาลสร้างคอมเป็นผู้เกริ่นก่อน ให้เทศบาล(กองช่างหรือส่วนรับผิดชอบซ่อมบำรุง) สอบถามรายละเอียดการวางแผนท่อน้ำพอสังเขป

บทเรียนที่ได้ ลำดับขั้นตอนการเตรียมงาน หัวข้อคำถามเบื้องต้น กลุ่มผู้ใช้น้ำตัวจริงแนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้มาช่วยกำหนดหัวข้อแบบสัมภาษณ์ และแผนที่แบบร่างการวางแผนท่อน้ำ และรายชื่อกลุ่มผู้ใช้น้ำ

4) การประชุมครั้งที่ 4 วันที่ 5 ธันวาคม 2556 จัดเก็บและสำรวจข้อมูลพื้นที่โครงการ

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ ทีมวิจัยกำหนดประเด็นการลงสำรวจข้อมูล หลังจากการรายงานความก้าวหน้าต่อ สกว. สำรวจข้อมูลจากพื้นที่และลงรายละเอียดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เนื้อหาในการประชุมทีมนักวิจัย ได้นัดหมาย เพื่อลงสำรวจการวางแผนท่อน้ำจากพื้นที่จริง อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจ เช่น เครื่อง จีพีเอส (GPS) ดัลลิมิเตอร์ กระดาษสีน้ำตาล กระดาษ ปากกา ดินสอสี กำหนดประเด็น ได้แก่ จัดวางท่อน้ำระบายน้ำ ขนาดของท่อน้ำระบายน้ำ ระยะทางจากจุดเริ่มต้นถึงจุดแพสูบน้ำ ผ่านพื้นที่เกษตรกร ไร่บ้าง และลงรายละเอียดบนแผนที่ที่กักจุดอย่างชัดเจน

ผลการประชุมการสำรวจจุดวางแนวท่อ เริ่มจากแพสบาน้ำ จุดที่ 1 นานายประพันธ์ สมเดช จุดที่ 2 นานายธีระพัฒน์ หนุณจันทร์ จุดที่ 3 นานางพันธ์ โพธิ์บาย จุดที่ 4 นานายสุพัฒน์ สร้างแก้ว ท่อส่งน้ำเป็นใยแก้วนำแสง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง($\varnothing$) 40 เซนติเมตร ผังลึก 1.5 เมตร โดยมีเสาตายปักไว้ตามแปลงนาเกษตรกรเป็นสัญลักษณ์การวางแนวเขตท่อน้ำ ระยะห่างระหว่างเสาตาย ประมาณ 20 – 25 เมตร ท่อประตูเปิด-ปิด เป็นหัวเหล็กหมุน และท่อระบายน้ำเป็นท่อเหล็ก $\varnothing$ 4 นิ้ว โดยหันเข้าถนน ระยะทางใช้เครื่อง จีพีเอส(GPS) ยี่ห้อ Gamin รุ่น Oregon 550 จับพิกัด(จากท่อสบาน้ำ) พิกัด 48 Q 0297268 , 1973925 ระยะทางที่วัดได้ 1,000 เมตร

บทเรียนที่ได้ 1) การสำรวจข้อมูลและการจัดทำแผนที่สามารถค้นหาจากพื้นที่จริงได้ กรณีที่ยังไม่ได้ข้อมูลจากกรมทรัพยากรน้ำ 2) ใช้เครื่องมือในการสำรวจที่เชื่อถือได้อย่างยิ่ง 3) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน+ผู้นำ+เทศบาล จะทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเห็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงจากการวิจัย

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป จัดทำแผนที่เพิ่มเติม พร้อมลงรายละเอียดจากการสำรวจ และนำเสนอต่อกลุ่มผู้ใช้น้ำครั้งต่อไป

5) การประชุมครั้งที่ 5 วันที่ 23 ธันวาคม 2556 เตรียมจัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ประกอบด้วยนักวิจัยทีมถ่ายโอน 15 คน

วัตถุประสงค์การประชุมครั้งนี้ เพื่อเตรียมการจัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 ในวันที่ 24 ธันวาคม 2556

เนื้อหาในการประชุม ได้เตรียมการจัดเก็บข้อมูล หัวข้อวิจัย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลส่วนตัว บริบทพื้นที่รับประโยชน์ของโครงการ ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเงื่อนไขทางกฎหมายการถ่ายโอนภารกิจ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นในระบบ และ ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อที่มาและการได้มาของโครงการ ระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า ได้ใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกร เป้าหมายในการจัดเก็บข้อมูล ได้แก่ ผู้ทำเกษตร 36 คน นักวิจัย 15 คน โดยได้แบ่งกลุ่มเกษตรกรเพื่อจัดเก็บตามแบบสัมภาษณ์ กลุ่มละ 6 คน โดยมีผู้รับผิดชอบหลัก แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้รับผิดชอบ นายประพันธ์ สมเดช, นายธีระพัฒน์ หนุณจันทร์ จัดเก็บข้อมูล คือ นายประพันธ์ สมเดช, นางบุญสม กิคอม, นางแก้ว สมเดช, นายสุวิทย์ คำสร้าง, นายประสาธ, นายธีระพัฒน์ หนุณจันทร์, นายฉุย สิงห์สัดย์, นายณรงค์, นายพรชัย แก่นกล้าเจริญกุล, นางสาววลัย บุตรพรม กลุ่มที่ 2 ผู้รับผิดชอบ นายชุม จอมศรี, นางผกามาศ พิมพ์บุตร จัดเก็บข้อมูล นายสำเริง สร้างแก้ว, นายบุญชัย ดอนใต้, นางบัวไข บุญญะรัง, นางจรรุวรรณ พาชัย, นางนงนาถ นายกชน กลุ่มที่ 3 ผู้รับผิดชอบ นายรังสรรค์ คำมันตรี, นางสาวเบญญาลักษณ์ วรรณศิริ จัดเก็บข้อมูล นายกิตติธร ศรีสร้างคอม, นายสมดี เกษราษฏร์, นางบัวผัน , นางนวนศรี, นางสนธิ กลุ่มที่ 4 ผู้รับผิดชอบ นางฉันทนา อุดรพันธ์, นางสาววาสนา ศรีพันธ์บุตร จัดเก็บข้อมูล นางคำผาย, นางชาติรี, นางจุฬาลักษณ์, นางบุญสม, นายสมเกียรติ, นายสุพัฒน์, นางเกสร, นางพันธ์, นายอุดม, นางหอมจันทร์ แก้วดิบ, นางลำดวน ศรีสร้างคอม, นางสาวกรานต์

การนัดหมายเกษตรกร วันที่ 24 ธันวาคม 2556 เริ่มลงทะเบียนเวลา 08.30 น. ณ ศาลากลางบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ การจัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 เป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นของเกษตรกรในพื้นที่โครงการฯ รับน้ำ และนำผลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้ง

บทเรียนที่ได้ การวางแผนการจัดเก็บข้อมูล และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้นักวิจัยจัดเก็บข้อมูล และนัดหมายกลุ่มเกษตรกรที่มีพื้นที่โครงการฯ

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป เมื่อจัดเก็บเสร็จ นำข้อมูลเกษตรกรแต่ละราย มารวบรวมและนำเสนอที่มววิจัย เพื่อจัดเก็บในหัวข้อที่ขาดต่อไป

6) การประชุมครั้งที่ 6 วันที่ 28 มกราคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูล วันที่ 24 ธันวาคม 2556 เวลา 15.00 – 20.00 น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างคอม

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บแบบสัมภาษณ์ วันที่ 24 ธันวาคม 2556 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ต.สว่างคอม

เนื้อหาในการประชุม ได้นำเอกสารที่สำรวจข้อมูลเสร็จแล้ว มาเล่าสู่กันฟัง และร่วมกันวิเคราะห์ร่วมกันในแต่ละหัวข้อ ตอนที่ 1 - 4 และนัดหมายการไปร่วมการสัมมนาความรู้งานวิจัยท้องถิ่นกับการพัฒนาอีสานในทศวรรษหน้า ณ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ต.ขามเรียง อ.กันทรลักษ์ จ.มหาสารคาม

ผลการประชุมการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 29 คนเพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสมคุ่มค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีเกษตรกรเป้าหมายและเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมดอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสว่างคอม สามารถแยกออกเป็นหญิง 19 ราย เป็นชาย 10 ราย มีอายุอยู่ระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 1 คน อายุ 46 – 55 ปี จำนวน 12 คน อายุ 56 – 65 ปี จำนวน 9 คน และอายุ 66 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาจำนวน 21 คน จบชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน และจบปริญญาตรี จำนวน 1 คน ตามลำดับ สถานะของเกษตรกรเป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 16 คน รองลงมาเป็นสมาชิกครัวเรือน จำนวน 13 คน สมาชิกครัวเรือนมากกว่า 4 คน จำนวน 14 ครัวเรือน รองลงมามีสมาชิกครัวเรือน 4 คน จำนวน 10 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือน 3 คน จำนวน 3 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนน้อยกว่า 2 คน จำนวน 2 ครัวเรือน ครัวเรือนที่มีแรงงาน 2 คน มี 10 ครัวเรือน แรงงาน 4 คน มี 5 ครัวเรือน แรงงานมากกว่า 4 คน มี 4 ครัวเรือน แรงงาน 3 คน และแรงงานน้อยกว่า 4 คน มี 4 ครัวเรือน ตามลำดับ และพื้นที่เป็นเอกสารสิทธิ น.ส.3 ก จำนวน 18 คน, ส.ป.ก. 4 – 01 จำนวน 6 คน, ส.ค.1 จำนวน 2 คน, โฉนด จำนวน 1 คน ,น.ส.2 จำนวน 1 คน ภบท.5 จำนวน 1 คน ตามลำดับ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 37 แปลง 348 ไร่ 247 ตารางเมตร และแบ่งแยกออกได้ ดังนี้

1. ด้านการปลูกพืช

1.1 ทำนาปี พื้นที่ทำนาปีทั้งหมด 222 ไร่ 3 งาน 175 ตารางเมตร โดยใช้ข้าวพันธุ์ส่งเสริมมากที่สุด ได้แก่ ข้าวพันธุ์ กข.6 เกษตรกร 14 ราย รองลงมาพันธุ์ข้าว กข.15 เกษตรกร 10 ราย มะลิ 105 จำนวน 3 ราย ข้าวเหนียวรวม 2 รายตามลำดับ 1.2 ทำนาปรัง พื้นที่ทั้งหมด 108 ไร่ 1 งาน 112 ตารางเมตร ใช้ข้าวเหนียวพันธุ์อีดแดง 1.3 ทำสวน พื้นที่ทั้งหมด 57 ไร่ แบ่งแยกคือ สวนยางพารา

จำนวน 2 ราย มีพื้นที่ 38 ไร่ ปาล์มน้ำมัน จำนวน 2 ราย พื้นที่ 14 ไร่ ปลูกยูคาลิปตัส จำนวน 5 ราย พื้นที่ 5 ไร่ และปลูกอ้อยโรงงาน จำนวน 1 ราย พื้นที่ 12 ไร่

2. ด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยง 2 ประการ คือ 1) เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน ได้แก่ สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ดรวม 387 ตัว เกษตรกร 17 ราย 2) เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย ได้แก่ วัว (โค) จำนวน 12 ตัว เกษตรกร 3 ราย, สุกร 3 ตัว เกษตรกร 1 ราย

การปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชในไร่นา เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความต้องการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง จำนวน 20 ราย แต่ยังมีเกษตรกรบางรายต้องการรอดูผลการสูบน้ำก่อนการตัดสินใจจำนวน 6 ราย ปลูกพืชผัก จำนวน 6 ราย ข้าวโพดรับประทานฝักสด จำนวน 2 ราย และปลูกอ้อย จำนวน 1 ราย ตามลำดับ

สภาพพื้นที่และดินเพาะปลูก แบ่งได้ดังนี้ ดินทราย 112 ไร่ 2 งาน 63 ตารางเมตร เกษตรกร 14 ราย รองลงมา ดินร่วนปนทราย 206 ไร่ 0 งาน 112 ตาราง เมตร เกษตรกร 15 ราย ดินเหนียว 1 ไร่ จำนวน 1 ราย และดินลูกรัง เกษตรกร 1 ราย ตามลำดับ สำหรับสภาพพื้นที่เป็นเนินสูง 211 ไร่ 3 งาน 175 ตารางเมตร เกษตรกร 21 ราย รองลงมาเป็นพื้นที่ลุ่ม 97 ไร่ เกษตรกร 12 ราย, ที่ลุ่มน้ำขัง พื้นที่ 28 ไร่ เกษตรกร 5 ราย และที่ราบ พื้นที่ 16 ไร่ เกษตรกร 6 ราย

เครื่องจักรกล / เครื่องมือที่ใช้ เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอดีตใช้แรงงานสัตว์ ปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรกล ได้แก่ รถไถเดินตาม จำนวน 18 คัน เกษตรกร 18 ราย และรถไถนั่งขับขนาด 46 แรงม้า จำนวน 3 คัน เกษตรกร 3 ราย เกษตรกรที่เหลือใช้บริการว่าจ้างรถไถเดินตามและรถไถ 46 แรงม้า ช่วยประกอบอาชีพการเกษตร

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก รองลงมาใช้น้ำจาก "อ่างน้ำพาน" สูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำส่วนตัวทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง เช่น การทำนาปรัง จำนวน 9 ราย และสูบน้ำมาใช้ตอนฝนทิ้งช่วงในฤดูฝน ขุดบ่อบาดาล จำนวน 7 ราย 7 แห่ง ขุดสระน้ำในไร่นา จำนวน 7 ราย เกษตรกร 7 ราย ใช้สระน้ำเลี้ยงปลาไว้บริโภคเหลือจึงนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

การใช้ปุ๋ยพบว่า เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ ใช้ปุ๋ยเคมี จำนวน 7 ราย รองลงมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ เกษตรกร 2 ราย และใช้ปุ๋ยคอกทั้ง 2 อย่างรวมกัน จำนวน 7 ราย

สรุปจากเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 29 คนเพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสมคุ่มค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีเกษตรกรเป้าหมายและเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมดอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสร้างคอม แบ่งเป็น หญิง 19 ราย มีพื้นที่ ทำการเกษตรในพื้นที่วิจัย ทั้งหมด 348 ไร่ 0 งาน 247 ตารางเมตร รวม 37 แปลง มีลักษณะถือครองเป็นเอกสารสิทธิ สภาพพื้นที่ส่วนมากเป็นที่เนินสูง ที่ลุ่ม ลุ่มน้ำขัง และพื้นที่ราบตามลำดับ ลักษณะดินเป็นร่วนปนทราย ดินทราย ดินเหนียวและดินลูกรังตามลำดับ ใช้เพาะปลูกพืช ดังนี้ 1) ทำนาปี ใช้พันธุ์ข้าว กข.6 กข.15 มะลิ 105 ข้าวเหนียวรวม(อีแดง) ทำนาปรังใช้พันธุ์ข้าวเหนียวอีแดง (สันป่าตอง) 2) ทำสวน ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน และยูคาลิปตัส 3) การเลี้ยงสัตว์ได้แก่ สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ดเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้นส่วนเลี้ยงวัว (โค) และสุกร ไว้เพื่อจำหน่าย สภาพแหล่งน้ำเพาะปลูกกลุ่มผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน รองลงมาใช้น้ำจาก "อ่างน้ำพาน" ในช่วงหน้าแล้ง ใช้เครื่องสูบน้ำส่วนตัว

สูบน้ำเพื่อทำนาปรัง และสูบน้ำมาบรรเทาความแห้งแล้งในช่วงฝนทิ้งช่วง นอกจากนั้นยังมีการขุดบ่อบาดาล ขุดสระน้ำในไร่นาเลี้ยงปลาไว้บริโภค หากเหลือกินจะจำหน่ายเป็นรายได้เสริม เกษตรกรใช้เครื่องจักรกล / เครื่องมือทำการเกษตร ได้แก่ รถไถเดินตาม และรถไถ 46 แรงม้า และจ้างรถไถเดินตาม และรถไถ 46 แรงม้า สำหรับความต้องการปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชในไร่นาเกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความต้องการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง พืชผัก ข้าวโพดรับฝักประธานสด ปลูกอ้อย ตามลำดับ และกลุ่มผู้ใช้น้ำนิยมใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

บทเรียนที่ได้ 1) ประเด็นการตั้งคำถามต้องตอบวัตถุประสงค์ได้ทุกข้อหรือครอบคลุมมากที่สุด 2) การวิเคราะห์ข้อมูล ต้องร่วมกันหลายคนร่วมกัน เพื่อให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกันจากข้อมูลที่ได้ 3) การจัดเก็บข้อมูลต้องเก็บให้ได้มากที่สุด ถ้าไม่ครอบคลุมก็ต้องเก็บประเด็นที่ต้องการเพิ่มเติม

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป นัดหมายการร่วมงานสัมมนาวิจัยกับการพัฒนาอีสานในทศวรรษหน้า ผู้ร่วมงาน มี 4 คน ได้แก่ นายสุวัตร ศรีโททุม , นายอุบล กิคอม,นางสาววาสนา ศรีพันธุบุตร, นางสาวเบญญาลักษณ์ วรณศิริ และนัดหมายกับนักวิจัยอีก 3 ทีมเดินทางพร้อมกันและเตรียมนิทรรศการแต่ละกลุ่มนำเสนอด้วย นัดหมายพร้อมกัน วันที่ 30 มกราคม 255 เริ่มออกเดินทาง เวลา 04.00 น. 7 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม

7 การประชุมครั้งที่ 7 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2557 เวลา 16.30 – 19.30 น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม การเตรียมเก็บข้อมูลรายละเอียดโครงการ

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ เพื่อเตรียมเก็บข้อมูลรายละเอียดโครงการ ครั้งที่ 2 ตรวจสอบโครงการย้อนกลับ กรมทรัพยากรน้ำ หัวข้อ 1) การได้มา และขั้นตอนการได้มา (ที่มาของโครงการส่วนของผู้ใหญ่บ้านได้รับแล้ว แต่ต้องตรวจสอบอีกครั้ง) 2) กฎ ระเบียบการถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัยได้เชิญตัวแทนจากกรมทรัพยากรน้ำ, นายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม , รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม, นายช่างส่วนงานรับผิดชอบ, นิติกร และกลุ่มเกษตรกรพื้นที่โครงการฯ ผู้ใหญ่บ้าน(นางฉันทนา อุดรพันธ์) เป็นผู้ประสานเชิญกรมทรัพยากรน้ำ และเตรียมดำเนินการ หัวข้อการสอบถามรายละเอียด ข้อมูลจากกรมทรัพยากรน้ำ, นายธีรพัฒน์ หนูนจันทร์ และทีมวิจัยร่วมกันเชิญเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันจัดเตรียมสถานที่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอทำหน้าที่รับลงทะเบียน ประสานงานอาหาร เครื่องดื่ม และอุปกรณ์วิจัย เช่น กระดาษพริบ ปากกาเคมี กระดาษ เทปบันทึกเสียง

ผลการประชุม ทีมวิจัยร่วมกันคิดคำถาม หัวข้อที่ต้องการซักถาม เพิ่มเติมจากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ขั้นตอนและการได้มาของโครงการ การดำเนินงานก่อสร้าง และผู้รับผิดชอบการก่อสร้างและการดำเนินการในพื้นที่ที่กรมทรัพยากรน้ำมีส่วนรับผิดชอบหลังการก่อสร้างแล้วเสร็จ

บทเรียนที่ได้ 1) การกำหนดหัวข้อการซักถามให้ชัดเจน ทีมวิจัยจะได้ข้อมูลครอบคลุมมากขึ้น 2) การประสานงานกับกรมทรัพยากรน้ำ กับส่วนงานที่เกี่ยวข้องน่าจะให้คำตอบกับทีมวิจัยได้ดีที่สุด

ปัญหาและอุปสรรค นายประพันธ์ สมเดช แจ้งว่า ขณะนี้ 1) คลองส่งน้ำที่เครื่องสูบน้ำจะสูบน้ำนั้น น้ำแห้งลงมาก จะทำให้เครื่องชำรุดได้ และ 2) เศษวัชพืชขึ้นเยอะมาก น้ำไม่สามารถไหลเข้าได้ ต้องขุดลอก ขัอสรูป ต้องแจ้งให้กรมทรัพยากรน้ำทราบ และแก้ไขโดยด่วน

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป กำหนดการ การจัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 2 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ เป้าหมายผู้ร่วมให้ข้อมูล เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำ นายกเทศมนตรีเทศบาลสร้างคอม, นิติกร, รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม, กรมทรัพยากรน้ำ และทีมวิจัย จำนวน 40 ราย และเมื่อดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเสร็จ ก็จะเข้าขั้นตอนถัดไป คือ การคืนข้อมูลสู่ชุมชน และการศึกษาดูงาน พื้นที่หรือกลุ่มที่มีการแก้ไขและบริหารจัดการการถ่ายโอนภารกิจที่ประสบความสำเร็จในครั้งต่อไป แผนการฝึกอบรม โดย ดร.แมน บุโรกานนท์ จะมาฝึกอบรม วันที่ 13 - 15 มีนาคม 2557 เนื่องจากกลุ่มการบริหารจัดการอ่างน้ำพาน ต้องทำแบบจำลองอ่างน้ำพานภาพรวม จึงได้มีแผนการฝึกอบรมการใช้เครื่องจีพีเอส (GPS) ในการเก็บข้อมูลที่นำเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก การศึกษาดูงาน จังหวัดเป้าหมาย ลพบุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี ไปดูที่บึงฉวาก ดูงานการบริหารจัดการน้ำ และการกระจายน้ำ จำนวน 3 วัน 2 คืน ยังไม่ได้กำหนดวันที่ศึกษาดูงาน

8) การประชุมครั้งที่ 8 วันที่ 4 มีนาคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูล วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557 เรื่องการทบทวนความเป็นมาโครงการ และการได้มาโครงการเครื่องสูบน้ำพลังไฟฟ้า

เนื้อหาในการประชุม นักวิจัยทีมถ่ายโอนภารกิจร่วมวิเคราะห์ข้อมูล นำโดยนายสุวัตร ศรีโททุม หัวหน้าทีมวิจัย ร่วมรับฟังการบันทึกเสียง นางสาวเบญญาลักษณ์ วรรณศิริ ลงทะเบียนและถ่ายภาพ นางสาววาสนา ศรีพันธุ์บุตร บันทึกรายละเอียดการประชุม และจัดเตรียมอาหารว่างและเครื่องดื่ม อุปกรณ์ที่ใช้ กระดาษพริบ ปากกาเคมี กระดาษกาวย่น แผนที่วิจัย กระดาษเอ 4 ปากกาลูกลื่น

ผลการประชุม ขั้นตอนนำข้อมูลมาทบทวนอีกครั้งตามหัวข้อที่กรมทรัพยากรน้ำเสนอ ดังนี้

1. ปรับความเข้าใจใหม่ จุดประคูปล่อยน้ำมี 2 จุด คือ 1) นานายประพันธ์ สมเดช 2) นานายสุพัฒน์ สร้างแก้ว จุดระบายตะกอน 1 จุด คือ นานางพันธ์ โพธิ์บาย และจุดระบายอากาศ 1 จุด คือ นานายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์

2. ปัญหาและแนวทางแก้ไข ที่ต้องการให้กรมทรัพยากรน้ำเพิ่มเติมให้

2.1) อยู่ในเงื่อนไข ของคู่ประกันสัญญา ดำเนินการภายในเดือน เมษายน 2557 ได้แก่ การตรวจสอบเครื่อง โครงสร้างที่ชำรุด ช่อมแซม และเปิดใช้เครื่อง แล้วเสร็จก่อนวันที่ 6 กันยายน 2557 , ขุดลอกคลองเพื่อระบายน้ำเข้าเครื่องสูบน้ำ, ค่าไฟฟ้าค้างจ่าย ประมาณ 3,000 บาท , ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นช่วงทดสอบเครื่อง ทดลองเปิดเครื่อง 3 ชั่วโมง 2.2) อยู่นอกความรับผิดชอบของบริษัทรับเหมา ต้องรองบประมาณปีหน้า ได้แก่ ขยายท่อจากเดิม 1 กิโลเมตร เพิ่มอีก 1.5 กิโลเมตร รวมเป็น 2.5 กิโลเมตร, เพิ่มประตูเปิด-ปิดน้ำ 2 จุด (จุดระบายอากาศนานายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ และจุดล่างท่อระบายตะกอน นานายสุพัฒน์ สร้างแก้ว), บ่อพักน้ำ 1 จุด, สะพานเชื่อมไปแพสูบน้ำ, แก้ไขสะพานเชื่อม

ไฟฟ้า ให้แข็งแรง ทนทาน 2.3) เป็นโครงการใหม่ (ต่อยอดโครงการเดิม) ได้แก่ เชื่อมท่อกับโครง SML ของหมู่บ้าน หรือเปลี่ยนเป็นท่อไยหิน, ยกระดับจากแพสูบน้ำถึงถนน ป้องกันน้ำท่วมทุกปี

หัวข้อซักถามเพิ่มเติม 1) เพิ่มประตูน้ำ/วาล์วเปิด-ปิด มีปัญหาหรือไม่ อยากได้ข้อตกลงที่ท่อจะผ่านนาได้หรือไม่ อย่างไร 2) เพิ่มประตูน้ำอีก 2 จุด (ข้างสำรวจแล้ว) ความยินดีที่จะให้ผ่านเป็นแบบท่อส่งน้ำหรือ คลองระบายน้ำ (คลองจม) จัดทำร่างข้อระเบียบ 3) จุดท่อ SML จัดหาบ่อกักเพื่อกระจายน้ำ (นายช่าง : มีงบประมาณต่อยอด) 4) ต้องเชิญสมาชิกร่วมการร่างระเบียบการจัดการน้ำ ว่าข้อเสนอที่เทศบาลตำบลสร้างคอม เสนอเข้าในข้อบังคับกลุ่ม ข้อ 1, 2, 3 (วาล์วน้ำเป็นอย่างไร ได้หรือไม่) 5) ประตูน้ำมี 2 จุด จัดตั้งกลุ่มย่อยดูแลประตูน้ำ/จุดระบายน้ำ เป็นผู้รับผิดชอบหรือไม่ 6) ข้อบังคับกลุ่มระหว่างเทศบาล / กลุ่มผู้ใช้น้ำ ต้องใช้ระยะเวลาที่ปี อย่างไร 7) ค่าใช้จ่ายในแต่ละฤดูการผลิตต้องสัมพันธ์กับเครื่องสูบน้ำ สอดคล้องกับการขยายท่อเพิ่มหรือไม่ แล้วผู้ปลูกเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร 8) การทดสอบการใช้น้ำ เพื่อทราบข้อมูล ทดลองปลูกพืชคุ่มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ กรณีข้าวนาปรังต้นทุนการผลิตไม่สูง ต้องทำนาเพิ่มพื้นที่มากขึ้น เพื่อจะลดค่าไฟฟ้าจริงหรือไม่ การปลูกพืชที่มีอายุสั้น เช่น มันอายุ 3 เดือนเมื่อเกี่ยวข้าวแล้วนำไปขาย จะได้กำไรหรือไม่ การปลูกข้าวในปริมาณที่มากเสี่ยงต่อการเป็นโรคสภาพอากาศที่ไม่อำนวย ระบบการผลิตพืช เช่น ข้าวนาปรัง ข้าวโพด ปลูกผัก ต้องศึกษาการจัดการน้ำของเกษตรกรในชุมชน และสภาพดินทราย เหมาะสมต่อการปลูกพืชหรือไม่ การจัดการน้ำด้วยตนเองของเกษตรกร เช่น ขุดบ่อจำนวนกี่ราย กี่ไร่, บ่อบาดาล กี่ราย กี่ไร่ สิ่งที่ได้รับจากการทำวิจัย นายประพันธ์ สมเดช ได้เอะมาในสิ่งที่ไม่ทราบ นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ ปัญหาย่อยๆ เยอะมากๆ ถ้าไม่ได้ทำวิจัยจะไม่ทราบวิธีการแก้ไขปัญหา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คิดในแง่บวกไว้เยอะๆ ขอให้ได้นำมาใช้ไม่มีปัญหา ต้องการมีรายได้ จะมองปัญหาออก สามารถเสนอข้อปัญหาที่พบแต่ละข้อได้ คิดเชิงบวกมากขึ้น เช่น ท่อ 2.5 กิโลเมตร ได้จริง 1 กิโลเมตร มีการเปิดเผยข้อมูลเล่าสู่ฟังแต่ละหน่วยงาน มีการร่วมมือกันทุกภาคส่วน เกิดความสามัคคี เกิดความเข้าใจกัน ลดแรงกดดันของชุมชน ตอบปัญหาให้แก่ชุมชนได้ เห็นการทำจริง/ความร่วมมืออย่างแท้จริง สิ่งที่ชุมชนได้รับ สามารถตอบคำถามได้ทุกอย่าง มีความเข้าใจกันระหว่างชุมชนกับผู้บริหาร ได้สร้างความสามัคคี มีเหตุผล ลดความขัดแย้งในชุมชน ถ้าไม่มีวิจัยเครื่องสูบน้ำได้ทั้งแน่นอน

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป 1) นัดหมายส่งรายงานก้าวหน้าและรายงานการเงิน ในวันที่ 7 มีนาคม 2557 ให้ผู้ประสานงาน คุณพัชรินทร์ ไชยรบ 2) การคืนข้อมูลสู่ชุมชน และจัดทำข้อตกลงแต่ละหัวข้อ 3) กิจกรรมยังไม่ดำเนินการ คือ ยังไม่ศึกษาดูงาน 4) การจัดสรรงบประมาณ เป็นค่าตอบแทนทีมวิจัย 30 เปอร์เซ็นต์ ค่าวัสดุและใช้สอย 70 เปอร์เซ็นต์

3.1.2 ประชุมร่วม 4 โครงการ จำนวน 5 ครั้ง

1) การประชุมวิจัย ครั้งที่ 1 วันที่ 7 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสว่างคอม เวลา 16.00 – 19.30 น. มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 3 คน ประกอบด้วยนักวิจัย 3 คน ที่ปรึกษา 2 คน ไม่ได้จัดทำเอกสารลงทะเบียน

วัตถุประสงค์การประชุมครั้งนี้ ประชุมร่วมกัน 4 ทีม เพื่อเตรียมรับการฝึกอบรมการตรวจรอบการศึกษา ในวันที่ 8 – 9 ตุลาคม 2556

เนื้อหาในการประชุม มีการเตรียมการของนักวิจัยอย่างไร? การแตกกรอบการศึกษาและการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ ให้เชิญนักวิจัยแต่ละทีมเข้ารวมการฝึกอบรมวันที่ 8 – 9 ตุลาคม 2556 ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอสร้างคอม , การจัดเตรียมอาหารกลางวัน อาหารว่างและเครื่องดื่ม โดยได้มอบหมายให้นายชเนต สร้างแก้วจัดทำอาหาร ตอนกลางวัน วันที่ 8, 9 ตุลาคม 2556 และอาหารเย็น นายพัฒนา บัวคอม รับผิดชอบ ในเย็นของวันที่ 8 ตุลาคม 2556 เชิญแต่ละทีมรับประทานอาหารร่วมกัน ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอสร้างคอม เพื่อเตรียมนักวิจัย และต้อนรับคณะวิทยากร การเตรียมอุปกรณ์ ได้แก่ เอกสารชุดโครงการศึกษารูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจจัดการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษา เทศบาลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี, หลักเกณฑ์การจ่ายเงินค่าตอบแทนของนักวิจัย, ถ่ายเอกสารการเงินให้วิทยากร ผู้รับเหมาจัดทำอาหารว่างและเครื่องดื่ม กระดาษฟรุ๊ป, ปากกาเคมี, กระดาษกาวย่น, สมุดบันทึก

บทเรียนที่ได้ 1) การวางแผนต้อนรับคณะวิทยากร และการบริหารโครงการ 2) การเตรียมพร้อมของนักวิจัยในการเข้ารับการฝึกอบรม 3) ความกล้าแสดงออกทางความคิด 4) แบ่งการทำงานเป็นทีม และเป็นผู้ประสานงาน

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป ให้นัดหมายให้แต่ละทีมประชุมทีมนักวิจัย เพื่อเข้ารับการฝึกอบรม สิ่งที่ต้องการรับการฝึกอบรมเพื่อให้งานวิจัยจะได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) ร่วมประชุมวิจัยครั้งที่ 2 วันที่ 7 พฤศจิกายน 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอฯ เวลา 09.00 – 12.00 น. มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 13 คน ประกอบด้วยนักวิจัย 10 คน (นายกเทศมนตรีเทศบาลสร้างคอม 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะอาด 1 คน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดา 1 คน / เป็นทีมนักวิจัยรวมกัน) ที่ปรึกษา 2 คนท้องถิ่นอำเภอ 1 คน

วัตถุประสงค์การประชุมครั้งนี้ ร่วมประชุมเพื่อเสนอการยกร่าง บันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) ระหว่าง เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล 2 ตำบล หัวข้อ การดำเนินงานร่วมกันบริหารจัดการอ่างน้ำพาน ในอนาคต

เนื้อหาในการประชุม เป้าหมายร่วมคืออะไร ทำอย่างไร เห็นภาพการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ ให้แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอเป้าหมายและรายละเอียดการทำ MOU ในด้านงบประมาณ แผนกิจกรรม และคณะทำงาน เพื่อที่จะได้ทราบว่าแต่ละ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องการทำอะไรบ้าง มีการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์แนวทางการทำงาน เป็นการปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาให้ถึงเป้าหมาย ถ้ามีการรวมพลังของท้องถิ่นชุมชน จะทำให้มีการร่วมมือที่ชัดเจนยิ่งขึ้นที่จะพัฒนาอ่างน้ำพานไปในทิศทางเดียวกัน การทำบันทึกข้อตกลงร่วม (MOU) เพื่อที่หาแนวทางร่วมการทำงาน ในแผนด้านการเงิน แผนงานวิจัยและแผนพัฒนาใหม่ๆ เพื่อให้แต่ละ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วม จักได้ทำงานร่วมกันแผนที่นำเสนอ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาน้ำพาน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการวิจัย เพื่อจะได้สร้างแผนงานจริง และแต่ละ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำงานที่สนับสนุนการวิจัย และนำแนวทางการปฏิบัติทำงานต่อจากวิจัยได้เลย

ประเด็นการทำงาน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร ส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นำ

เจ้าหน้าที่ช่างและโยธา นักพัฒนาชุมชน และนักวิเคราะห์และนโยบายและแผนมาร่วมกัน 2) ข้อมูลทั่วไป เช่น ข้อมูลพื้นฐาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) แผนที่, ภาษี เอกสารสิทธิ, แผนงานต่างๆ 3) ด้านงบประมาณ ให้จัดทำงบประมาณสนับสนุน กรณีกองทุนไม่เพียงพอ 4) การดำเนินงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติต่อ และดำเนินงานวิจัยที่ได้บรรจุเข้าแผนงานท้องถิ่นได้เลย ต้องการที่จะให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีแผนงานร่วมกันตั้งแต่แรกเริ่ม เพื่อจะได้สนับสนุนงบประมาณ 5) ท้องถิ่นอำเภอสร้างคอม ถ้าแต่ละ อปท.ทราบปัญหาว่าจะเดินไปอย่างไร ส่วนท้องถิ่นไม่มีปัญหาอะไร แต่ต้องการทราบผลการวิจัยที่ออกมาก่อนว่า จะทำอะไรบ้างและสอดคล้องกันด้านใด เพราะยินดีที่จะสนับสนุนงานวิจัย ส่วนใหญ่มักไม่ส่งโครงการให้ท้องถิ่นรับทราบมากกว่า มีเงินสนับสนุนงบประมาณอยู่แล้ว

บทเรียนที่ได้ ให้แต่ละ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดวิเคราะห์ข้อมูลของตนเอง เช่น ข้อมูลด้านงบประมาณ ข้อมูลแผนกิจกรรม และคณะทำงาน ที่มีแผนงานพัฒนาอย่างน้ำพวน เพื่อจะได้นำแนวทางการทำงานร่วมกัน เพื่อขอสนับสนุนโครงการวิจัย และจะได้สร้างพลังการพัฒนาอย่างน้ำพวนอย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป 1) นัดหมายให้ทีมวิจัย เขียนบทวิจัย วันที่ 14 พฤศจิกายน 2556 เวลา 09.00 น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม 2) วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 เวลา 09.00 - 12.00 น. นักวิจัยทุกทีม ร่วมรับฟัง สิทธิชุมชน และทบทวนงานวิจัยในท้องถิ่นการพัฒนาแหล่งน้ำทะเลบัวแดง ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม เป้าหมายนักวิจัย 90 คน จัดเลี้ยงอาหารด้วย 3) นัดหมายรายงานความก้าวหน้างานวิจัยให้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ในวันที่ 20, 21 พฤศจิกายน 2556 ทีมร่วม จ.เลย จ.หนองบัวลำภู จ.ชัยภูมิ ให้ตัวแทนทีมวิจัย ทีมละ 5 คน พักค้าง 1 คืนสถานที่ ภูผอยลม อ.หนองแสง จ.อุดรธานี รายละเอียดค่าใช้จ่ายสำหรับทีมวิจัยจะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

3. ร่วมประชุมวิจัย ครั้งที่ 3 วันที่ 14 พฤศจิกายน 2556 เวลา 09.00 น. - 12.00 น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 3 คน ประกอบด้วยนักวิจัย 3 คน ที่ปรึกษา 2 คน และอีก 3 ทีมร่วมกัน

วัตถุประสงค์การประชุม ครั้งนี้ เพื่อเขียนบทวิจัย บทที่ 1 - 5

เนื้อหาในการประชุม แนะนำวิธีการเขียนงานวิจัย ระยะเวลา 6 เดือน กันยายน 2556 ถึง กุมภาพันธ์ 2557

ผลการประชุม สรุปได้ดังนี้ 1) การเขียนรายงานวิจัย (1) บันทึกกิจกรรม/รายงานกิจกรรม เช่น วัน เวลา สถานที่ จำนวนผู้ร่วมประชุม เนื้อหาการประชุม และสรุปผลการประชุม และแนบใบลงทะเบียน แต่ละวันที่มีการจัดประชุม/อบรม (2) ถอดบทเรียนหลังจากกิจกรรม ปัญหาอุปสรรค /สรุปบทเรียน แนวทางการแก้ไขปัญหา แนวทางสำหรับจัดกิจกรรมต่อไป 2) การเขียน RE หรือ Research Exploitation (การใช้ประโยชน์จากงานวิจัย) สรุปประโยชน์จากงานวิจัยหลังจากทำวิจัยแล้ว ก่อนหรือหลังทำวิจัย เพื่อให้ทีมวิจัยสามารถเล่าเรื่องได้อย่างน้อย 3 - 5 คน 3) บทความทางวิชาการ หรือเรื่องเล่า ที่มีในท้องถิ่นอย่างน้อย 2 เรื่อง/มากกว่า หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับงานวิจัยที่เรา กำลังทำอยู่ ประมาณ 10 เล่ม 4) ลำดับการเขียนวิจัย บทวิจัยที่ 1 เป็นความเป็นมาของโครงการ บทวิจัยที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น บทวิจัยปลาชะโด บทวิจัยที่ 3 วิธีการวิจัย แต่ละ

ทีมสามารถเขียนรายละเอียดการทำงานได้เลย ส่วนบทที่ 4 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการทำกิจกรรม สรุปผลได้เลยตามวัตถุประสงค์โครงการที่ได้ บทวิจัยที่ 5 เป็นการสรุปผลและเสนอแนะอื่นๆ อาจเป็นการเขียนรายงานในระยะที่ 2 5) รายละเอียดผู้ร่วมงานวิจัยรายงานความก้าวหน้า ได้แก่ จ.หนองบัวลำภู 16 คน จังหวัดเลย 5 คน, จังหวัดชัยภูมิ 14 คน, จังหวัดอุดรธานี 20 คน รวมทั้งหมด 63 คน สรุปจังหวัดอุดรธานี เป็นชาย 9 คน หญิง 6 คน และเด็ก 1 คน

บทเรียนที่ได้ นำงานหรือการถ่ายโอนงานในท้องถิ่นมาเป็นแนวทางในงานวิจัย เช่น วิจัยปลาชะโด โครงการถ่ายโอนบ้านท่าเสียว โครงการสูบน้ำระบบไฟฟ้านาสะอาด

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป นัดหมาย วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 เวลา 13.00 น. ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม ทีมวิจัยทุกคนเข้าร่วม ผู้ร่วมงานประกอบด้วย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) องค์การบริหารส่วนตำบล นักวิจัย 4 ทีม และนักศึกษามหาวิทยาลัยชีวิต ศูนย์บ้านเขมา ต.นาหนึ่ง อ.โพนพิสัย จ.หนองคาย เข้าร่วมรับฟังสิทธิชุมชนและบทบาทงานวิจัยท้องถิ่น การบริหารจัดการน้ำทะเลบังแดง อ.หนองหาน จ.อุดรธานี

4. ประชุมร่วม 4 ทีม ครั้งที่ 4 ประชุมความคืบหน้างานวิจัย วันที่ 10 ธันวาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ประกอบด้วยนักวิจัย 4 ทีมและผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ เพื่อประชุมความก้าวหน้างานวิจัย และรับทราบแผนงานแต่ละทีม ว่าไปถึงไหนแล้ว และแนวทางการวางแผนงาน MOU ระหว่าง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

เนื้อหาในการประชุม แต่ละทีมแจ้งแผนการทำงานของแต่ละทีม ที่ปฏิบัติไปแล้ว และยังไม่ดำเนินการ และทีมที่ต้องการพี่เลี้ยง ผู้ประสานงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ในการเข้าไปช่วยเหลือการทำงาน และเสนอแนะการดำเนินงานต่างๆ

ผลการประชุมครั้งนี้ ทีมถ่ายโอนภารกิจ งานที่ดำเนินการแล้ว ได้แก่ เปิดตัวโครงการวันที่ 29 ตุลาคม 2556, งานทบทวนบทเรียนจากทะเลบัวแดง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 สัรวจพื้นที่วิจัย วันที่ 5 ธันวาคม 2556, จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ และทบทวนกับนักวิจัย, การเขียนรายงานวิจัย

สิ่งที่ยังไม่ได้ดำเนินการ 1) จัดเก็บข้อมูลวิจัย 2) คินเวที่ชุมชน 3) ศึกษาดูงาน 4) กฎ ระเบียบข้อกติกาศงกรมทรัพยากรน้ำ

ทีมผู้ประสานงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) จะเข้าไปดำเนินการช่วยทีมวิจัยกลุ่มอ่างพาน + ทีมวิจัยกลุ่มบล็อกน้อย ในการจัดเก็บปริมาณน้ำในอ่างพาน

บทเรียนที่ได้ การจัดทำแผนงานแต่ละครั้งต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนว่า จะศึกษาข้อมูลเรื่องใด และต้องมีการวางแผนและปฏิบัติงานให้ได้ตามแผนที่วางไว้

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป นัดหมาย นักวิจัย วันที่ 18 ธันวาคม 2556 เพื่อดูการเขียนรายงานบทวิจัยที่ 1 – 3 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม และให้แต่ละกลุ่มลงเก็บข้อมูลเบื้องต้นก่อน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาคุยกันวันที่ 18 ธันวาคม 2556 และร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน

5 ประชุมร่วม 4 ทีม ครั้งที่ 5 เตรียมรายงานความก้าวหน้า วันที่ 11 มีนาคม 2557 เวลา 16.00

น. ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอมประกอบด้วยนักวิจัย 4 ทีม

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ เพื่อเตรียมรายงานความก้าวหน้า, การส่งรายงาน และเตรียมนักวิจัยฝึกอบรมการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) เพื่อนำพิกัดลงบทแผนที่และเตรียมนำเสนอรายงานความก้าวหน้าแก่ทีมคณะผู้ทรงสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เนื้อหาในการประชุม คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ชี้แจงการฝึกอบรมการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บข้อมูลและมีอาจารย์บุญเสริม เสียงสนัน ร่วมการฝึกอบรมครั้งนี้ด้วย

ทีมวิจัยอ่างน้ำพานเป็นทีมที่จะต้องใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บขอบเขตอ่างน้ำพาน

อุปกรณ์ต้องเตรียม ให้แต่ละทีมเตรียม จีพีเอส (GPS) แต่ละองค์ประกอบเครื่องส่วนตำบล/เทศบาล ตำบล, แผนที่ขนาด 1:50,000 แผนที่ตำบล และเชิญส่วนโยธาของแต่ละตำบล 3 ตำบลร่วมรังวัดที่ดิน

เป้าหมายทีมวิจัยเชิญร่วมประชุม หน่วยงานภาคีในอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ, ที่ดินอำเภอ, ประมงอำเภอ, กรมทรัพยากรน้ำ ที่เกี่ยวข้องโครงการ

คุณพัชรินทร์ ไชยรบ จะนำเสนองานระดับจังหวัดในวันที่ 13 มีนาคม 2557 เพื่อเชิญให้หัวหน้าส่วนงานในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด, วันที่ 15 มีนาคม 2557 จะเชิญหน่วยงานยุทธศาสตร์จังหวัด ได้แก่ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ, สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 9, หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี, ประปา ส่วนงานวิศวกร, เกษตรตำบล อำเภอเมืองอุดรธานี นายมหินทร เทพิน, อุดุนิยมวิทยา, กรมทรัพยากรน้ำภาค 3 และนักศึกษามหาวิทยาลัยชีวิต 2 – 3 คน เพื่อร่วมรับฟังการนำเสนอความก้าวหน้าทีมวิจัย

เป้าหมายการเชิญหัวหน้าระดับอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ 1 คน, นายก 3 เทศบาลตำบล/องค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน, ท้องถิ่นอำเภอ 1 คน, โยธา 3 ตำบล. 3 คน, ประมงอำเภอ 1 คน, ที่ดินอำเภอ 1 คน, กำนัน 3 ตำบล, ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลเชียงดา หมู่ที่ 2, 3, 4, 7, 8 ตำบลสร้างคอม หมู่ที่ 3, 4, 5, 12 ตำบลนาสะอาด หมู่ที่ 1, 2, 4 รวมจำนวน 37 คน

เป้าหมายทีมวิจัย 4 ทีม ได้แก่ ทีมถ่ายโอนภารกิจ 10 คน, ทีมบล็อกน้อย 6 คน, ทีมน้ำพาน 7 คน, ทีมไฟฟ้าตำบลนาสะอาด 5 คน รวม 28 คน เป้าหมายอบรมทั้งหมด 65 คน

แผนกำหนดการฝึกอบรม วันที่ 13 มีนาคม 2557 นัดหมายสถานที่ ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม ช่วงเช้า ฝึกอบรมการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ช่วงบ่าย ลงสำรวจพื้นที่จริงแต่ละทีมวิจัย วันที่ 14 มีนาคม 2557 ลงสำรวจข้อมูลที่จำเป็นต้องเก็บเพิ่มในแต่ละทีม วันที่ 15 มีนาคม 2557 นำเสนอรายงานความก้าวหน้า

สิ่งที่ต้องเตรียม วันที่ 13 มีนาคม 2557 นัดหมายสถานที่ ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม น้ำดื่ม กาแฟ อาหาร รับประทานอาหารร่วมกัน ส่วนในวันที่ 14 มีนาคม 2557 ให้แต่ละทีมรับผิดชอบเอง ส่วนวันที่ 15 มีนาคม 2557 ร่วมกันรับผิดชอบค่าอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มร่วมกัน 4 ทีม

การเตรียมข้อมูลที่จะนำเสนอรายงานความก้าวหน้า วันที่ 15 มีนาคม 2557 แก่คณะทีม สกว. ได้แก่ รายละเอียดการทำงานที่ผ่านมา, ทำอะไรบ้าง, ที่ไหนบ้าง, ได้อะไร, การประชุมแต่ละครั้งได้อะไร และปฏิบัติงานถึงไหนแล้ว ผลการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง

สิ่งที่ต้องนำเสนอ 1) ชื่อโครงการ 2) แนะนำทีมงาน 3) ความเป็นมา พื้นที่วิจัย, ขนาดเครื่องสูบน้ำ, กลุ่มผู้ใช้น้ำ, การบริหารจัดการปัจจุบัน, ปัญหา/สาเหตุของโครงการ เช่น เรื่องค่าไฟฟ้าราคาแพง, กติกากลุ่มเป็นอย่างไร, การรับน้ำ-การลักน้ำ 4) วัตถุประสงค์โครงการ ตามหัวข้อการแตกกรอบวิจัยแต่ละทีม 5) ทบทวนความรู้ที่เกี่ยวข้อง/งานวิจัยที่มี 6) บทที่ 3 ไม่ต้องเล่าว่าแผนการวิจัยมีอะไรบ้าง เล่าเพียงการดำเนินงานที่ผ่านมา กระบวนการวิจัยเป็นอย่างไร เช่น 3.1) การเปิดโครงการ 3.2) การอบรม/จัดเวทีชุมชน ประชุมกี่ครั้งได้ผลอะไรบ้าง เช่น การแตกกรอบ วัดปริมาณน้ำ เสวนาสติชมชุมชนของเทศบาลตำบลสร้างคอมการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิชุมชน 3.3) การประชุมร่วม 4 ทีม วัน เวลา สถานที่ ผลเป็นอย่างไร อธิบายเป็นหัวข้อ 3.4) การเก็บข้อมูล เช่น วิธีการเก็บข้อมูล ทำอย่างไร เครื่องมือ ใช้อะไรบ้าง เช่น ประชุม การประชุมภาค สัมภาษณ์กลุ่ม แบบสอบถาม แผนที่ จัดทำแผนที่ ทำแล้วเกิดผลอย่างไร 3.5) การสังเคราะห์ข้อมูล/สรุป มีวิธีการสรุปและสังเคราะห์ข้อมูล 7) ความรู้ที่ได้ ตอบตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 – 3 8) บทที่ 5 สรุปตามวัตถุประสงค์ บทเรียนที่ได้ 9) การดำเนินงานในระยะต่อไป เช่น แผนที่ยังไม่ได้ทำ, ยังขาดข้อมูลอะไรบ้าง

การสรุปท้ายงานวิจัย 1) นักวิจัยได้อะไร 2) ชุมชนได้อะไรบ้าง 3) เล่าปัญหา/อุปสรรคที่ผ่านมา, นักวิจัยมีวิธีการแก้ไขอย่างไร, งานดีผลดีก็ตามมา สามารถของงบประมาณจากหน่วยอื่นไปดำเนินงานต่างประเทศได้

บทเรียนที่ได้ 1) รูปแบบการนำเสนองานวิจัยรายงานความก้าวหน้า 2) การวางแผนการทำงานและเตรียมแผนปฏิบัติงานร่วมกันทั้ง 4 ทีม 3) การเชิญหน่วยงานภาคี เพื่อร่วมประสานการทำงานและรับฟังรูปแบบการทำงานร่วมกัน เพื่อนำไปพัฒนางานและเสนองบประมาณที่เชื่อมโยงงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป การวางแผนในวันที่ 13 – 15 มีนาคม 2557 ว่าจะต้องเก็บข้อมูลอะไรบ้างที่จำเป็นเพิ่มเติม และการนำเครื่อง จีพีเอส (GPS) เก็บข้อมูลเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือ

3.1.3 ผูกอบรมนักวิจัย จำนวน 3 ครั้ง

การผูกอบรมนักวิจัย ครั้งที่ 1 เรื่องแตกกรอบการศึกษา และการใช้เครื่องมือวันที่ 8 - 9 ตุลาคม 2556 ณ หอประชุมที่ว่าการอำเภอสร้างคอมผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย นักวิจัยทั้ง 4 ทีม วิทยากร อาจารย์บุญเสริม เสียงสนั่น, อาจารย์ยุทธนา วงศ์โสภ, อาจารย์วิเชียร สอนจันทร์, อาจารย์สุพัตรา พิมพา และผู้ประสานงานจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) อาจารย์พัชรินทร์ ไชยรบ, นางสาวนุชนาถเลิศสำโรง

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ ผูกอบรมนักวิจัยทีมน้ำพานทั้ง 4 ทีม การแตกกรอบการศึกษา และการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลการวิจัย

เนื้อหาในการประชุม วันที่ 8 ตุลาคม 2556 ทีมวิทยากร ได้จัดเวทีการสนทนา นั้งแบบครึ่งวงกลม ให้ความรู้ หัวข้อ ทำไมต้องทำวิจัย อธิบายการทำวิจัย ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันแตกกรอบการศึกษา นำเสนอ และเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล วันที่ 9 ตุลาคม 2556 ให้แต่ละทีมนำเสนอการแตกกรอบการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

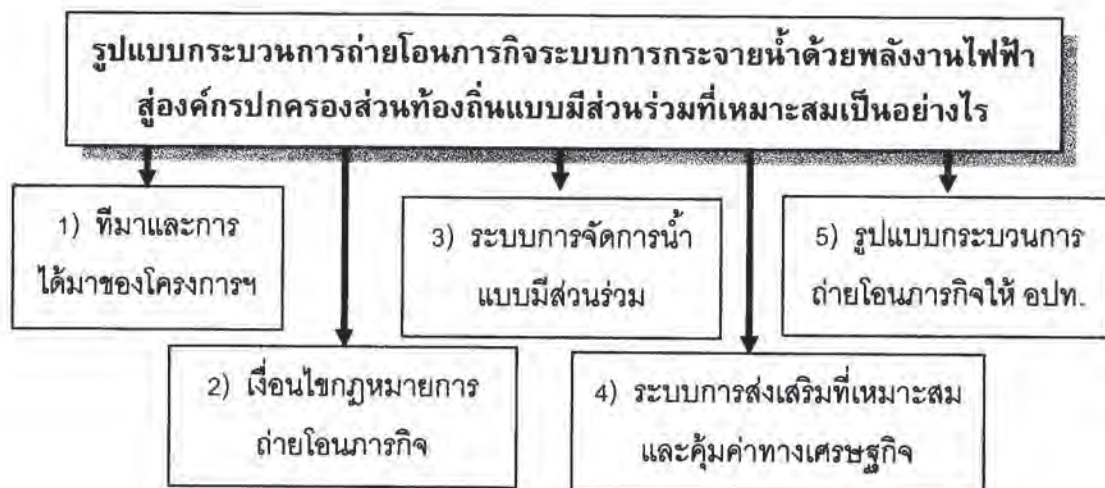
ผลการประชุมครั้งนี้ ลำดับแรกให้โจทย์แต่ละทีมคิดร่วมกัน 1) ทำไมต้องทำวิจัย 2) ชาวบ้านทำวิจัยได้เองหรือไม่ 3) การวิจัยได้ประโยชน์อย่างไร 4) หากต้องทำวิจัย มีความวิตกกังวลในเรื่องใดบ้าง เมื่อแต่ละทีมได้แนวคิดแล้ว ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอ ทีมถ่ายโอนภารกิจ ทำวิจัยเพื่ออะไร 1) เพื่อหาข้อมูลว่าจะทำอะไร เมื่อใช้แล้วจะมีปัญหาหรือไม่ 2) ทำอย่างไรการถ่ายโอนถึงไม่สำเร็จ เช่น ผู้รับเหมาทำไม่เสร็จ , ไม่มีการวิจัยก่อนว่าเครื่องสูบน้ำเหมาะสมหรือไม่ , สำรวจแล้วไม่ทำตามความต้องการของเกษตรกร, โครงการไม่ได้มาจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน 3) กลุ่มมีความต้องการ แต่ไม่รู้ว่ามีผลกระทบอย่างไร 4) ส่วนมากมีแค่คำสั่ง ก่อนมีกฎหมายกระจายอำนาจ ปี 2545 ได้มีการรวบรวมความต้องการของเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ โครงการได้มาจากการประชาคม มีแต่ความต้องการอยากได้ โดยชุมชนไม่รู้เลยว่าจะมีผลเสียตามมาอย่างไร เช่น เทศบาลมีปัญหาเรื่องค่าไฟฟ้า กลุ่มก็ต้องมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าไฟฟ้าด้วย ไม่ใช่ให้หลวงจ่ายอย่างเดียว ปัญหาการถ่ายโอนของการวิจัยกระบวนการถ่ายโอนภารกิจของเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า กรณีศึกษาเทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี สรุปพอสังเขป ดังนี้ 1) ต้องการทราบปัญหา โครงการมีการก่อสร้าง 2 กิโลเมตรครึ่ง ไม่ทราบว่า กรมทรัพยากรน้ำ มีแนวทางแก้ไขปัญหาวาอย่างไร โดยที่คณะกรรมการไม่มีส่วนร่วมการก่อสร้างโครงการไม่ได้เข้ามีส่วนร่วมตั้งแต่ก่อสร้าง 2) เนื่องจาก กรมทรัพยากรน้ำขาดงบประมาณ จึงก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ 3) การถ่ายโอนภารกิจงานไม่ได้ เนื่องจากเทศบาลไม่รับทราบเรื่อง เช่น ประตูเปิด-ปิดน้ำไม่ครบ เทศบาลไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมควบคุมดูแล 4) มีการเปลี่ยนแปลงโครงการ แผนการก่อสร้าง แล้วไม่แก้ไขให้ ไม่เป็นไปตามการสำรวจที่กรมทรัพยากรน้ำทำไว้ 5) ขณะสำรวจพื้นที่การใช้ประโยชน์เยอะมาก ประมาณการ 100 ไร่ แต่ทำจริงลดเหลือเพียง 40 ไร่ ชาวบ้านสามารถทำวิจัยได้ แก้ไขปัญหาเองได้ โดยใช้ภูมิปัญญา และการแสดงความคิดเห็นมีแบบแผนร่วมกัน การที่จะช่วยแก้ไขปัญหในท้องถิ่น ต้องได้รับทราบข้อมูลและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ทำอย่างไรให้มีการต่อยอดโครงการ ซึ่งต้องขอความร่วมมือจากชุมชน เพื่อการวิจัยแล้วจะนำไปใช้ได้ อาจารย์บุญเสริม เสียงสนั่น ได้ให้ข้อคิดการวิจัยว่า เราต้องการไปไหน , เรามาจากไหน, เราจะไปไหน, แล้วไปทางอื่นได้หรือไม่

ลำดับการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ระหว่างเก็บข้อมูล มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างเก็บหรือไม่ เครื่องมือ/วิธีการที่ใช้ทำอย่างไร 2) เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว มีผลกระทบหรือไม่ อย่างไร 3) วิเคราะห์ข้อมูล ชุมชน ในการเก็บข้อมูล, การตรวจสอบ, การวิเคราะห์ การวิเคราะห์ทางเลือกปฏิบัติการ ได้มาจาก 1) ข้อสรุปการวิเคราะห์ ข้อเสนอจากเวทีชุมชน 2) การเรียนรู้จากที่อื่น เช่น การศึกษาดูงาน เอกสาร/งานวิจัย 3) แผนการปฏิบัติงาน มีการจัดการทั้ง คน เงิน และเวลา แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การปฏิบัติกิจกรรม 2) การบันทึก 3) การสรุปบทเรียน 4) การติดตามบันทึก 5) สรุปผลการปฏิบัติงาน

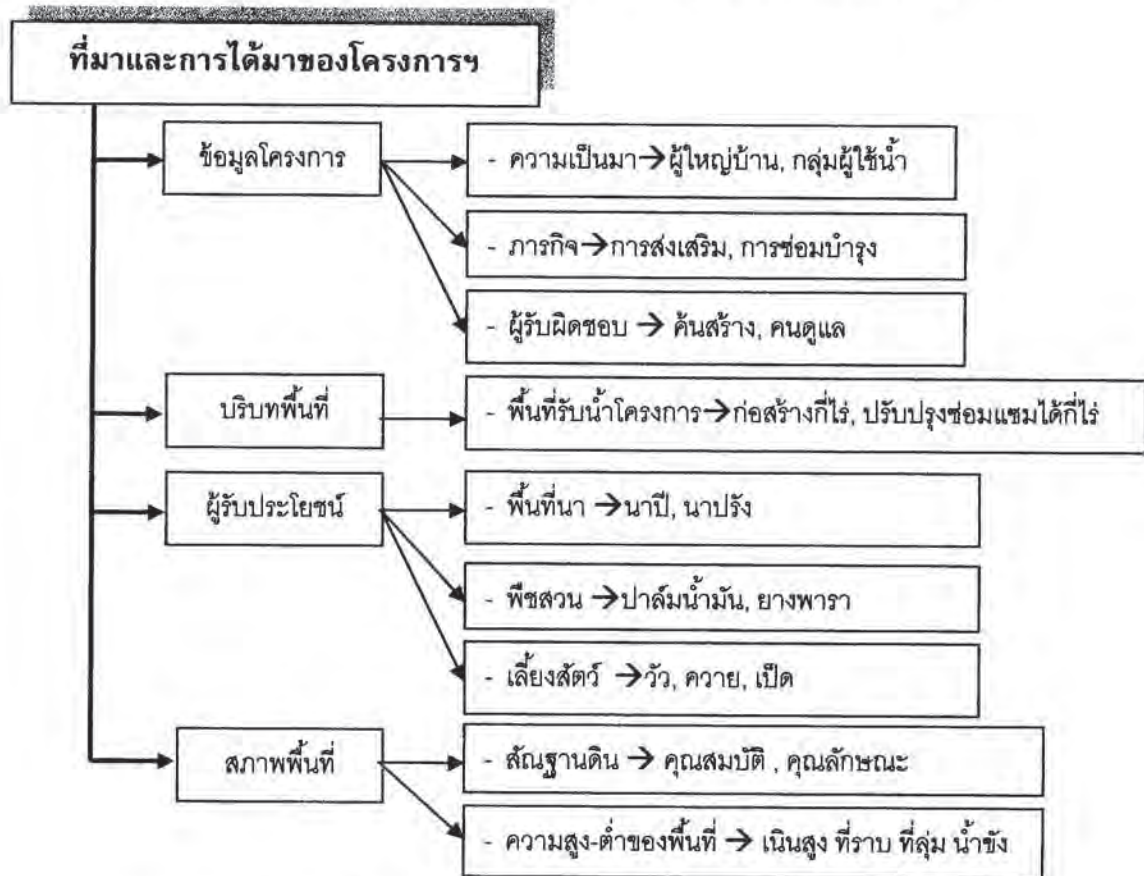
การสรุปผล ประกอบด้วย 1) สรุปผลตามกรอบการศึกษา 2) สรุปบทเรียนร่วมกัน 3) เสนอผลต่อชุมชน (สาธารณะ) 4) เรียบเรียงรายงาน การนำใช้ขยายผล ทำได้ดังนี้ 1) สามารถแก้ปัญหาได้ 2) เสนอเข้าแผนพัฒนาได้ 3) เสนอผลงานต่อสาธารณะได้ 4) ต้องมีการเผยแพร่ข้อมูล

ปัญหาของงานวิจัย ที่พบ คนทำไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ทำ (ไม่ตรงความต้องการ และไม่สามารถหาข้อสรุปเพิ่มเติมว่า นำไปใช้แล้วเห็นผลตามงานวิจัย จริงหรือไม่) ขั้นตอนการทำวิจัยแล้วประสบผลสำเร็จ คือ 1) มีการทบทวนโครงการอย่างสม่ำเสมอ เช่น ปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย , คำถามวิจัย, วัตถุประสงค์ 2) กรอบการศึกษา ต้องมีการเขียนกรอบการศึกษาว่า มีเนื้อหาสาระอะไรบ้างที่ต้องจัดเก็บข้อมูล กระบวนการทำงานอย่างไร 3) หัวข้อในการทำต้องชัดเจน สมาชิกมีความเข้าใจเป็นอันเดียวกัน 4) วิธีการและเครื่องมืออะไรบ้างที่ช่วยในการจัดเก็บข้อมูล แบ่งกลุ่มตามทีมวิจัย ดังนี้ กลุ่มถ่ายโอนภารกิจ กลุ่มบล็อกน้อย กลุ่มลดค่าไฟฟ้าตำบลนาสะอาด กลุ่มการบริหารจัดการอ่างน้ำพวน แบ่งกลุ่มกันแตกกรอบ แล้วให้แต่ละทีม นำเสนอในวันที่ 9 ตุลาคม 2555 นำเสนอผลการแตกกรอบการศึกษา วันที่ 9 ตุลาคม 2556 ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ นำเสนอ 2 คน นางฉันทนา อุดรพันธ์ นางสาววาสนา ศรีพันธุ์บุตร มีดังนี้

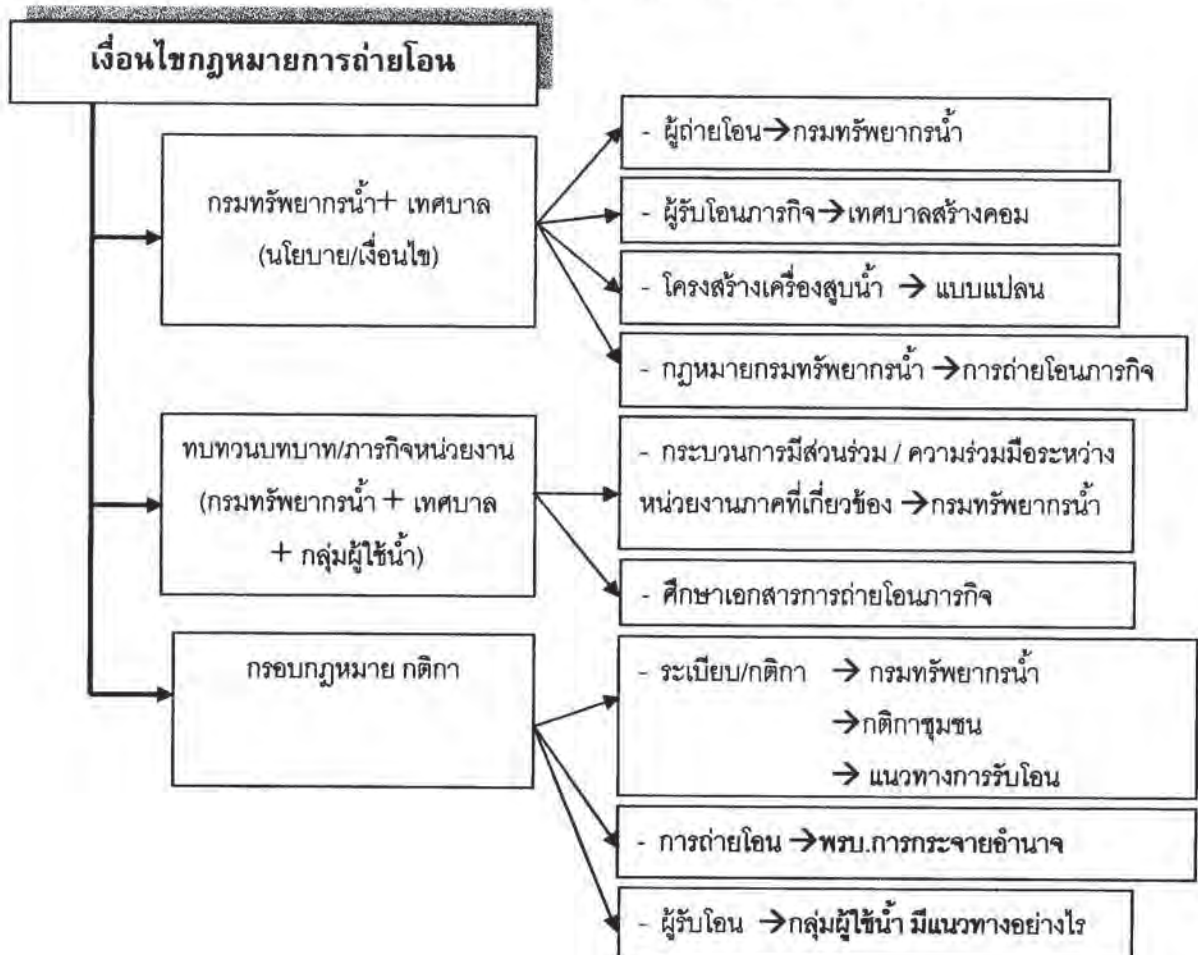
โจทย์วิจัย “รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมเป็นอย่างไร” แบ่งเป็น 5 วัตถุประสงค์ดังแผนภาพที่ 2

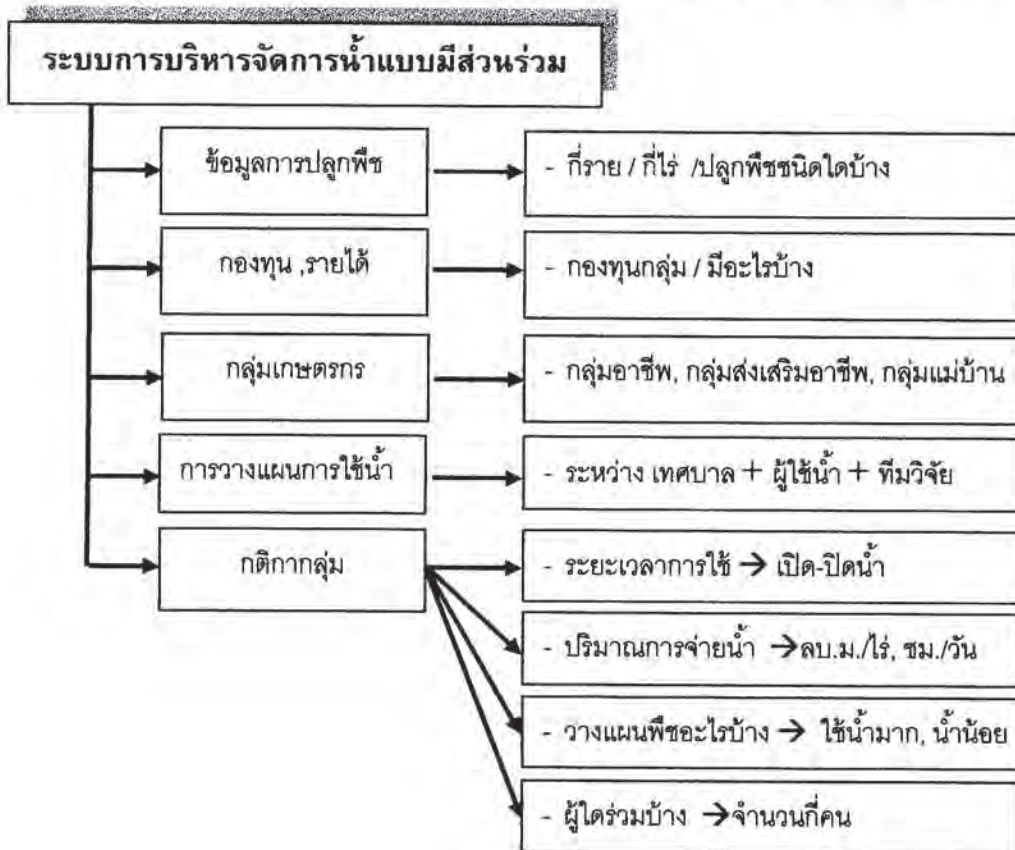
ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ที่มาและการได้มาของโครงการ ดังแผนภาพที่ 3

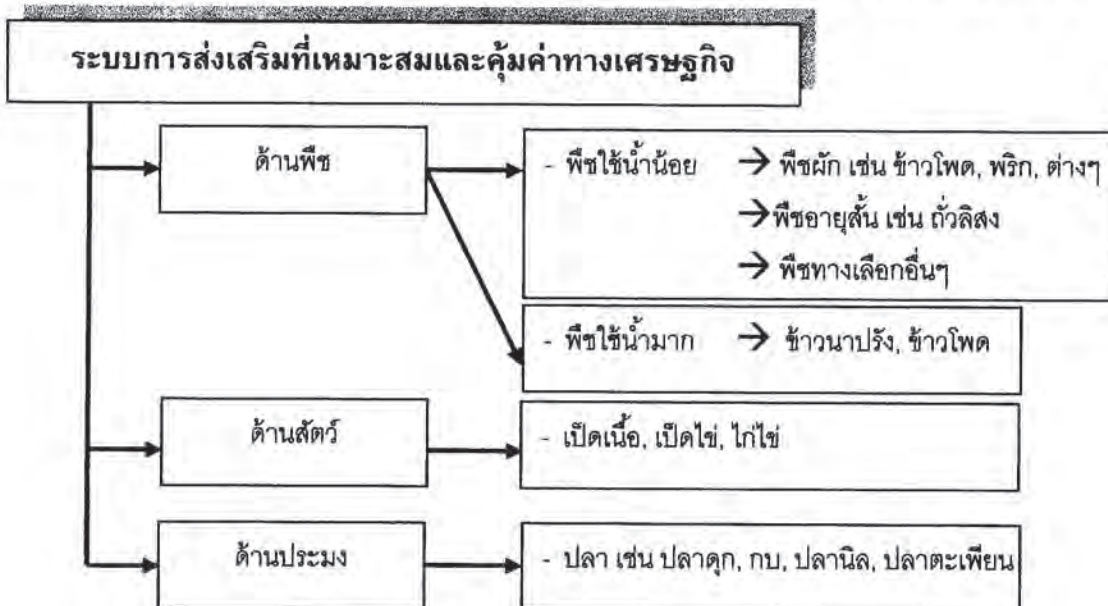
ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ เงื่อนไขกฎหมายการถ่ายโอน ดังแผนภาพที่ 4

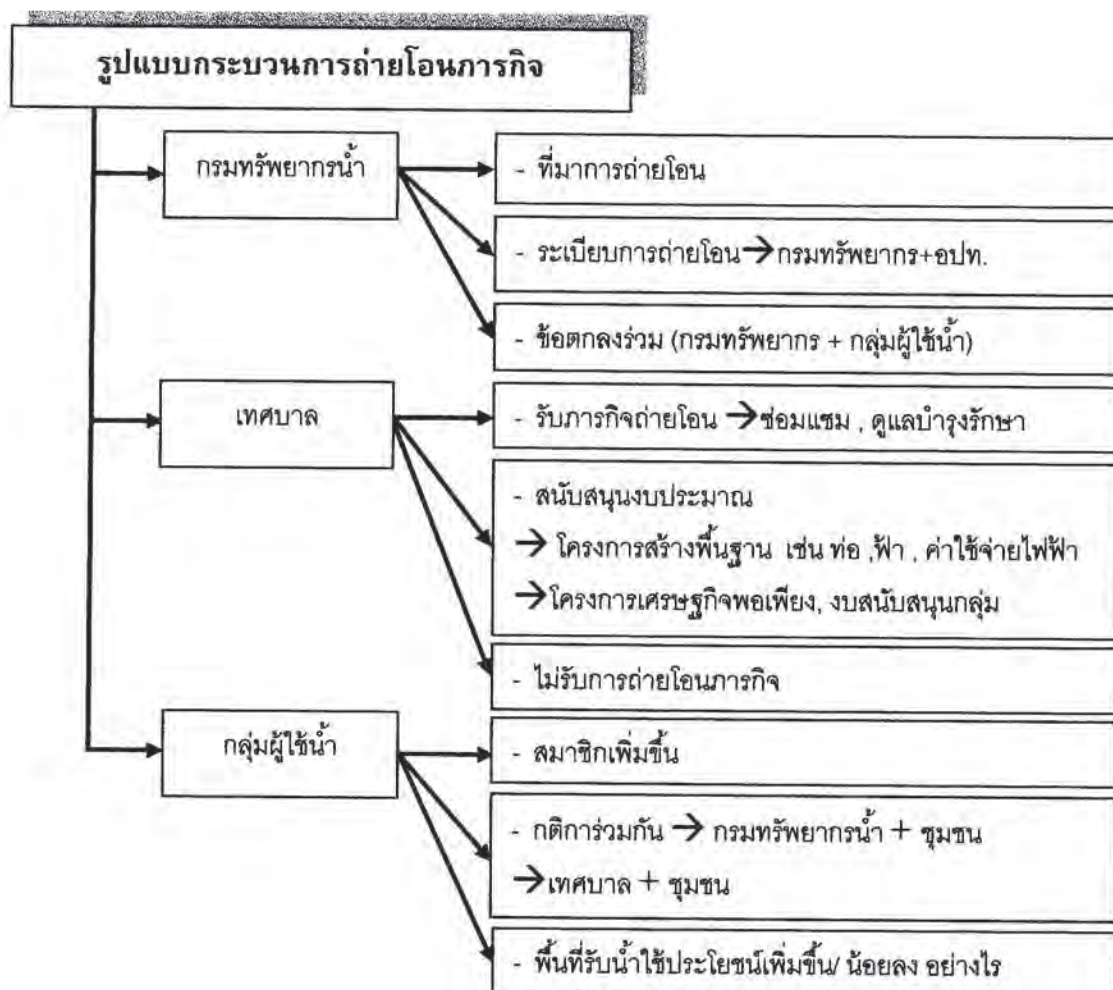
ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ระบบการบริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม ดังแผนภาพที่ 5

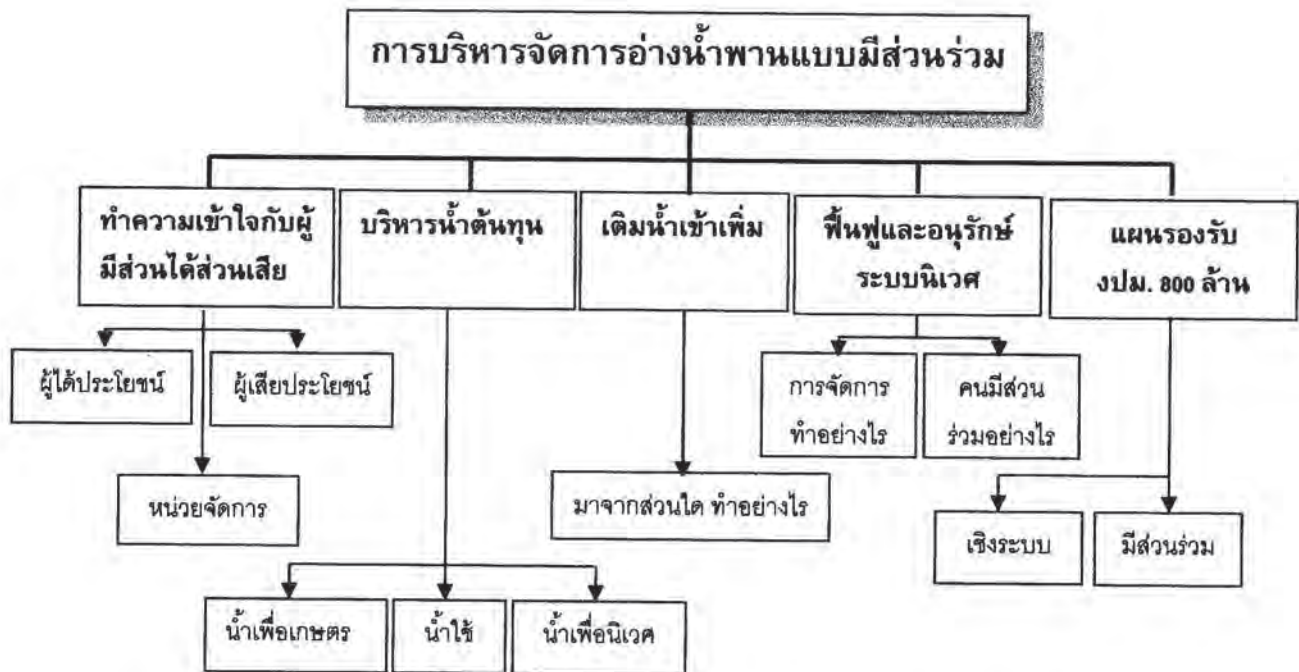
ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ ระบบการส่งเสริมที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ แผนภาพที่ 6

ขอบเขตการศึกษา หัวข้อ รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจ แผนภาพที่ 7

การเก็บข้อมูลวิจัย สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร การใช้ประโยชน์จากอ่างน้ำพาน เป็นการใช้น้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค จำนวน 3 ตำบล สร้างคอม เชียงดา นาสะอาด มีการแหล่งอนุรักษ์พันธุ์ปลาหรือไม่ คุณค่าความสำคัญของอ่างน้ำพาน รวมถึงความหมาย คุณค่า ของอ่างน้ำพาน มีสิ่งยึดเหนี่ยวหรือไม่ ศาลปู่ตา ปลาจะอยู่ได้หรือไม่ การจัดทำงานวิจัยเพื่อรองรับงบประมาณอ่างน้ำพาน งบประมาณ 800 ล้านบาท ถ้าการพัฒนาเข้ามาถึง การพึ่งพาอาศัยกัน การหาความสัมพันธ์กัน ในสิ่งที่ทำวิจัย อาจเป็นข้อมูลในการตัดสินใจพัฒนาแหล่งน้ำพานที่จำเป็นได้ การมองเชิงระบบ ต้องมองถึง อดีต ปัจจุบัน และอนาคต ดังแผนภาพที่ 8 ดังนี้

ข้อเสนอการจัดทำชุดโครงการ 1) ควรมีการศึกษาร่วมกันทั้ง 4 ทีม ในประเด็น ดังนี้ 1.1) สภาพภูมิศาสตร์/ระบบนิเวศ 1.2) สถานการณ์อ่างน้ำพาน 1.3) ชุมชนผู้ได้-ผู้เสียทุกชุมชนรอบอ่าง 2) ต้องมีกลไกเอื้ออำนวยโครงการ เช่น เนื้อหา(จัดคน ให้เหมาะสมกับการทำงาน) กระบวนการ (ขั้นตอนการทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด) การจัดการ (งบประมาณการดำเนินงานวิจัยอย่างมีส่วนร่วมกับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั้ง 3 แห่ง) เครื่องมือและวิธีการในการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต้องเก็บข้อมูลองค์ประกอบ ดังนี้ ทรัพยากร, สังคม, วัฒนธรรม, เศรษฐกิจ รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ข้อมูลทรัพยากร ได้แก่ 1) การทำผังวาด เช่น ผังเครือญาติ, ผังการใช้ประโยชน์, ผังการสูบน้ำ, ผังพื้นที่ทำการเกษตร 2) ภาพตัดขวางภูมิประเทศ เช่น ทรัพยากร มีอะไรบ้าง พืช คน ใช้อะไร ข้อมูลเศรษฐกิจ ได้แก่ ปฏิทินการผลิตพืช ประกอบด้วย กิจกรรมการผลิต ช่วงเวลาการประกอบอาชีพ เป็นต้น

บทเรียนที่ได้ 1) กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ทำให้นักวิจัยค้นหาคำตอบของการวิจัยได้ชัดเจนขึ้น 2) การทำงาน ต้องมีความชัดเจน ทั้งในขั้นตอน วิธีการ และกระบวนการ เพื่อให้สมาชิกเข้าใจเป้าหมายของโครงการวิจัยไปในทิศทางเดียวกัน 3) การใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้ได้หลายแบบ นักวิจัย ต้องเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมและจัดเก็บได้ครอบคลุมมากที่สุด

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป

บทบาทของนักวิจัย การเพิ่มหรือปรับเปลี่ยนนักวิจัย ต้องมีจุดหมายแนบ แจ้งสาเหตุการปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติม เอกสารที่ส่งแนบ ได้แก่ จดหมายแจ้ง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักบัตรประชาชน จดหมายรับรองนักวิจัย ถ้ามีการปรับเปลี่ยนนักวิจัยหรือย้ายโครงการ ต้องแจ้งทาง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ด้วย บทบาทของพี่เลี้ยง คือ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น หรือ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 1. การลงพื้นที่และทำงานร่วมกับสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ต้องมีกิจกรรมร่วมกันแต่ละโครงการ เดือนละ 1 ครั้ง และให้แต่ละทีมทำแผนร่วมกัน 6 เดือน 2. พบทีมใหญ่ ร่วมกัน 4 ทีม เดือนละ 1 ครั้ง 2.1 มีปฏิทินร่วมกิจกรรม 4 ทีม 2.2 จัดหาวิทยากร / ผู้รู้ ลงมาช่วย 1 – 2 คนต่อครั้ง 2.3 แต่ละทีมต้องเสนอ “ผลการเก็บข้อมูล” เพื่อให้วิทยากรช่วยเพิ่มเติมข้อมูล และทำปฏิทินร่วมกัน เพื่อให้ดำเนินการวิจัยได้เลย 3. ประสานหน่วยงาน / สื่อสารการประชุม / อบรมของหน่วยงานภาคี / สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ร่วมกัน 4. ด้านการจัดการเงิน นางสาวนุชนาถ เลิศสำโรง เป็นผู้รับผิดชอบ เบอร์โทรศัพท์ 085-7592198 ส่งใบเสร็จทุกครั้ง หลังจากทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ทีมวิจัยต้องการ หรือความคาดหวัง หลังจากวันนี้ต้องทำอะไรบ้างอย่างไร แต่ละทีมต้องทบทวนโครงการ และทำความเข้าใจโครงการอย่างแท้จริง

การฝึกอบรมนักวิจัย ครั้งที่ 2 เรื่อง การวัดปริมาณน้ำและความต้องการน้ำ โดยอาจารย์ ดร. สุदारัตน์ คำปลิว จากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วันที่ 14 ตุลาคม 2556 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลนาสะอาด ประกอบด้วย นักวิจัยทั้ง 4 ทีม เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2556 ได้สำรวจพื้นที่อ่างน้ำพาน เวลา 14.00 น. ณ บริเวณปากบล็อกล้อย เพื่อสำรวจพื้นที่รอบอ่างน้ำพาน ระบบนิเวศน์อ่างน้ำพาน สภาพสิ่งแวดล้อม จุดวางเครื่องสูบน้ำ

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ 1) การสำรวจระบบนิเวศอ่างน้ำพาน 2) สูตรและวิธีการคำนวณปริมาณน้ำ 3) การคำนวณความต้องการน้ำของพืช 4) ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่องมือในการหาปริมาณน้ำ และการใช้เครื่องมือต่างๆ

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัยกลุ่มถ่ายโอนภารกิจ กลุ่มบล็อกล้อย กลุ่มพลังงานไฟฟ้าตำบลนาสะอาด และกลุ่มอ่างน้ำพาน ได้นำเสนอรายละเอียดโครงการวิจัยฯ ให้อาจารย์ ดร.สุदारัตน์ คำปลิว ทีมผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม รับทราบข้อมูลร่วมกัน

ผลการประชุม ผู้นำเสนอ นางฉันทนา อุดรพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 รายละเอียด ดังนี้

การรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลบริบทชุมชน , แผนที่ชุมชน, ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ, ข้อมูลเศรษฐกิจ การเข้าใจธรรมชาติของน้ำ จะไหลจากที่สูงลงมาที่ต่ำ การใช้เครื่องสูบน้ำจากที่ต่ำ ไปใช้ในพื้นที่การเกษตรที่สูง ถ้าปลูกข้าวจะต้องใช้อะไรปริมาณน้ำเท่าไร

การคำนวณปริมาณน้ำ

ข้าว 1 ไร่ = 1,600 ตร.ม.

พื้นที่ 1 ไร่ ใช้น้ำ 1.2 เมตร

คิดเป็น พื้นที่ 1 ไร่ ใช้น้ำ = $1600 \times 1.2 \text{ เมตร} = 1,920 \text{ ลบ.ม}^2$

การประเมินความต้องการใช้น้ำ ต้องทราบว่า กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำมีอะไรบ้าง เช่น

ประปา → ไครบ่าง เทศบาล, องค์กรปกครองส่วนตำบลนาสะอาด , องค์กรปกครองส่วนตำบลเชียงดา โรงพยาบาล จำนวนประชากร ที่ใช้น้ำต่อวัน / คำนวนจากจำนวนประชากร 1 คนใช้น้ำ 120 ลิตรต่อคนต่อวัน อำเภอสร้างคอม มีกี่คน เพื่อการเกษตร → ใช้น้ำนาปรัง, ปลูกผัก, เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา → กีบ่อ กี่ราย พื้นที่การใช้น้ำเท่าไร รักษาระบบนิเวศ → น้ำไหลเข้า/ไหลออก อยู่ระดับใดจึงจะเหมาะสม

1) ตัวอย่างการประเมินการใช้น้ำประปา = จำนวนคน x 120 ลิตร/คน/วัน → เป็นน้ำที่ลิตรต่อวัน
 มาตรฐาน 1,000 ลิตร = 1 เมตร³ ถ้ามีคนจำนวน 20,000 คน คิดเป็น

$$= 20,000 \times 120 \text{ ลิตร/วัน}$$

$$= 2,400 \text{ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน}$$

สูตรนี้สามารถประเมินการใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ ได้ ต้องหาจำนวนประชากรที่แน่นอนว่ามีกี่คน

2) การประเมินการใช้น้ำการเกษตร ยังไม่มีที่แน่นอน ต้องค้นหาจากพื้นที่จริง

3) การประเมินจากการเลี้ยงปลา บริเวณที่เลี้ยงปลา ได้แก่ บ้านแมด หมู่ที่ 2 บ้านบึงสำราญ หมู่ที่ 3 ตำบลเชียงดา บ้านหายโศก หมู่ที่ 2 ตำบลนาสะอาด คำนวณจาก ขนาดของบ่อปลา 2 ไร่ ลึก 2 เมตร สูบน้ำ 6 เดือนต่อครั้ง 1 ปีสูบน้ำ 2 ครั้ง ปริมาณการใช้น้ำ = $2 \times 1,600 \times 2 \times 2 \times 25 \text{ ไร่} = 320,000 \text{ ลูกบาศก์เมตร}$

4) ปล่อยน้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ กำหนดเป็น = $\frac{120 \text{ ลิตร/วัน}}{1,000} = 0.12 \text{ ลบ.ม./วัน}$

$$\begin{aligned} \text{รวมความต้องการใช้น้ำ} &= \text{ประปา} + \text{ประชากรผู้ใช้น้ำ} + \text{เลี้ยงสัตว์} + \text{เลี้ยงปลา} + \text{รักษาระบบนิเวศน์} \\ &= 2,400 \text{ ลบ.ม./วัน} + 5.76 \text{ ล้าน ลบ.ม}^2 + 75 \text{ ลบ.ม./วัน} + 320,000 \text{ ลบ.ม./ปี} + 0.12 \text{ ลบ.ม./วัน} \\ &= \frac{(2,400 \times 365)}{1,000,000} + \frac{756}{1,000,000} + \frac{(75 + 365)}{1,000,000} + \frac{320,000}{1,000,000} + \frac{(0.12 \times 365)}{1,000,000} \end{aligned}$$

ทุกกิจกรรม = 6.98305 ล้าน ลบ.ม./ปี → เป็นปริมาณความต้องการใช้น้ำ

ปริมาณน้ำในอ่างพาน พื้นที่อ่างพานจากเครื่อง จีพีเอส (GPS) เท่ากับ 6,700 ไร่ ความลึกเฉลี่ยเท่ากับ 4 เมตร

$$\begin{aligned} \text{คำนวณปริมาณน้ำในอ่าง} &= 6,700 \times 1,600 \times 4 \\ &= 42,880,000 \text{ ลิตร} = 42.88 \text{ ล้านลิตร} \end{aligned}$$

ระบบการส่งน้ำมี 2 ระบบ คือ 1) ระบบเปิด/ผิวน้ำสัมผัสอากาศ เช่น คลองส่งน้ำ 2) ระบบปิด/ผิวน้ำไม่สัมผัสอากาศ เช่น ท่อส่งน้ำแบบจำลอง คือ การสร้างของสิ่งหนึ่งในลักษณะย่อส่วนเพื่อเป็นตัวแทนจำลองสถานการณ์

หลักในการจัดทำแบบจำลอง

- ขนาดในแบบจำลอง = มาตรฐาน x ของจริง
- มาตรฐาน = $\frac{\text{ขนาดในแบบจำลอง}}{\text{ขนาดของจริง}}$

ตัวอย่าง 1 : 50,000 หรือ 1/50,000 หมายความว่า ของจริง 50,000 หน่วย ของจริง 1 หน่วย

บทเรียนที่ได้แนวทางในการวัดปริมาณน้ำที่ได้จากการทดสอบเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า คำนวณจากตัวเครื่อง และข้อมูลกรมทรัพยากรน้ำ ปริมาณที่สูบน้ำได้จริง

ปัญหาและอุปสรรค ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ ยังไม่มีข้อมูลของเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า และยังไม่ทราบปริมาณน้ำที่สามารถสูบได้ใน 1 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจต้องทำ ดังนี้ 1) ขอข้อมูลโครงการถ่ายโอนเครื่องสูบน้ำ แบบแปลน กำลังไฟฟ้า การสูบน้ำอัตราต่อไร่ 2) จัดทำกรอบการศึกษา และรายละเอียดการจัดเก็บข้อมูลให้ชัดเจนว่า จะต้องวัดปริมาณน้ำอะไรบ้าง อย่างไร

สรุปกิจกรรมทีมวิจัยสร้างคอม

1. แผนที่, นั้บจุด
2. ทำซาร์ท กรอกข้อมูล หลักฐาน การสำรวจอ่างน้ำพาน
3. ผูกอบรม การวัดปริมาณน้ำ

ปฏิทินกิจกรรมโครงการ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2556 นัดหมายเขียนบทวิจัย บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม บทเรียนจากโครงการ, งานพัฒนา, งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเขียนรายงานกิจกรรม ทุกครั้งที่มีการประชุม และการผูกอบรม ทุกกิจกรรม การเขียนเล่าเรื่องงานวิจัย เพื่อลงบทความในวารสารงานวิจัย ส่งให้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พิมพ์ในวารสารประจำปี

ภาคเช้า (นักวิจัยทุกคน) นัดหมายนักวิจัยเพิ่มเติมข้อมูล เรื่อง นโยบายการจัดการน้ำระดับชาติ และผลกระทบเชื่อมโยงกับ “อ่างพาน” บทเรียนการบริหารจัดการหนองหาน/ทะเลบัวแดง

ภาคบ่าย (เฉพาะนักเรียน/ผู้เขียนรายงานวิจัย และบทธรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง) หัวหน้าโครงการ / เลขฯ / ทีมวิจัย โครงการละ 3 – 5 คน

เรื่องหารือ

หากมีกิจกรรมร่วมกัน 4 โครงการ เปลี่ยนเป็นเจ้าภาพ ดีหรือไม่หัวข้อ ดังนี้ 1) ประสานงานกับอีก 3 ทีม 2) หาสถานที่ / จัดเตรียม สถานที่ โต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์การประชุม 3) ติดต่อเรื่องอาหาร 4) ดูแล / รับรองวิทยากร มีกรรมการกลาง / เลขฯทีมวิจัย (นายอนุศักดิ์ สุวรรณไตร) และนัดหมาย วันที่ 5 พฤศจิกายน 2556 เวลา บ่าย 2 โมง ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม เชิญ หัวหน้าโครงการ, เลขานุการ, และเหรียญกร่วมประชุมกัน การแจ้งหมายกำหนดการล่วงหน้า วันที่ 20 – 21 พฤศจิกายน 2556 การเตรียมเวทีรายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัยอีสานเหนือ ณ ศูนย์ฝึกอาชีพชนบท ภูผอยลม สิ่งที่ต้องเตรียม 1) ผู้ร่วมงานเวทีรายงานความก้าวหน้า อย่างน้อยโครงการละ 3 – 5 คน 2) ทีมถ่ายโอนภารกิจ จะเป็นตัวแทนนำเสนอผลงานความก้าวหน้างานวิจัย อุปกรณ์ กระดาษ แผนที่

การผูกอบรมนักวิจัย ครั้งที่ 3 เรื่อง การใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บข้อมูล โดยอาจารย์ ดร.แมน บุโรกานนท์, อาจารย์บุญชูเสรีฐิ์ เสียงสนั่น และทีมสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) วันที่ 13 – 15 มีนาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม ประกอบด้วยนักวิจัยทั้ง 4 ทีม

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ วิธีการปฏิบัติการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บข้อมูล การลงพิกัดแผนที่ การสำรวจพื้นที่บริเวณรอบพื้นที่โครงการ จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่โครงการฯ และ นำเสนอผลงานรายงานความก้าวหน้า

เนื้อหาในการประชุม วันที่ 13 มีนาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม ได้สอนวิธีการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บข้อมูล และฝึกปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูล การลงพิกัดแผนที่

วันที่ 14 มีนาคม 2557 วางแผนการจัดเก็บข้อมูลที่ต้องใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) เช่น จำนวนพื้นที่โครงการ, พืชที่ปลูกในพื้นที่ที่ทอวางแนวส่งน้ำ, ทดสอบการสูบน้ำในพื้นที่ ได้แก่ นาข้าว, ข้าวโพด วันที่ 15 มีนาคม 2557 นำเสนอรายงานความก้าวหน้าโครงการ

ผลการประชุม วันที่ 13 มีนาคม 2557 ฝึกปฏิบัติการใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ยี่ห้อ Garmin รุ่น Oregon 550 โดยสุ่มวัดพื้นที่เทศบาลตำบลสร้างคอม 2 แบบ 1) การใช้ Waypoint 2) การใช้ Track ที่มถ่ายโอนภารกิจ ใช้แบบ Track วัดระยะทาง 0.2 ไมล์ พื้นที่ 40950.48 ft² หรือประมาณ 2 งาน 50 ตารางวา พิกัด 48Q 0297422 1971768 และใช้ โปรแกรม Parcel Report ในการคำนวณพื้นที่ วันที่ 14 มีนาคม 2557 ลงปฏิบัติสำรวจพื้นที่ทั้งหมดโครงการ วัดระยะทาง 3.0 ไมล์ พื้นที่ 239.75 เอเคอร์ หรือเป็นพื้นที่ 606 ไร่ วันที่ 15 มีนาคม 2557 รายงานความก้าวหน้า นำเสนอโดย นายสุวัตร ศรีโททุม หัวหน้าโครงการทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ

บทเรียนที่ได้การใช้เครื่อง จีพีเอส (GPS) ช่วยเก็บข้อมูลได้ดี และเป็นที่น่าเชื่อถือ เหมาะสำหรับการจัดเก็บข้อมูลอย่างละเอียด

แนวทางการดำเนินการครั้งต่อไป 1) ประชาคมเรื่องเส้นทางการเดินท่อน้ำเป็นอย่างไร คลองลอย หรือท่อฝังดิน 2) สำรวจพื้นที่ทั้งหมดของโครงการ ผู้ใดร่วมบ้าง 3) กฎ ข้อระเบียบการถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำที่เป็นหนังสือยืนยัน

3.1.4 เปิดโครงการ จำนวน 1 ครั้ง

การประชุมเปิดโครงการ ครั้งที่ 1 วันที่ 29 ตุลาคม 2556 ณ ศาลากลางบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 เวลา 08-30 – 14.30 น. มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 34 คน ประกอบด้วยนักวิจัย 10 คน ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตสาหกรรม จำนวน 1 คน นายทองปัก ผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2 คนเกษตรกรที่มาร่วม 29 คน เทศบาล 2 คน(รองนายกเทศบาล 1 คน นิติกร 1 คน)

วัตถุประสงค์ในการประชุมครั้งนี้ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์แนวทางการวิจัย และทบทวนความเป็นมาโครงการ และสำรวจเกษตรกรในพื้นที่โครงการ

เนื้อหาในการประชุม ชี้แจงโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การศึกษาข้อมูล ทบทวนความเป็นมาโครงการ ขั้นตอนการดำเนินงานในพื้นที่ของหน่วยงานกรมทรัพยากรน้ำ

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ นายสุวัตร ศรีโททุม เล่าสภาพปัญหาความเป็นมาโครงการวิจัยระบบสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 มีการวางระบบสูบน้ำ พื้นที่การใช้น้ำอยู่สูงกว่าเครื่องสูบน้ำ ทำให้มีปัญหาเรื่องค่าไฟฟ้า แต่ยังไม่เริ่มใช้งานเลย ซึ่งเป็นปัญหาล้ำคลึงกับเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าของตำบลนาสะอาดมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าแพง ที่ได้ตั้งก่อนบ้านไทยสวรรค์ ประมาณ 2 – 3 ปี โดยพื้นที่การใช้น้ำสูงกว่าเครื่องสูบน้ำ ทำให้ต้องส่งน้ำขึ้นมาที่สูงมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นทุกปี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 ได้ลำดับการได้มาโครงการ ที่ได้จัดทำแผนของบประมาณ ระบบกระจายน้ำให้กรมทรัพยากรน้ำงบประมาณ 15 ล้านบาท แต่การดำเนินการจริงเพียง 1 กิโลเมตร ที่กรมทรัพยากรน้ำมีระบบสูบน้ำและระบบไฟฟ้าที่มาจัดทำให้ เมื่อมีการทดลองใช้แล้ว พบว่า ท่อหลุดจำนวน 2 ครั้ง ซึ่งอาจเป็นการชำรุดหรือไม่ จากการสอบถามผู้มารับเหมายังมีการค้าประกันกันอยู่ โดยให้กลุ่มผู้ใหญ่บ้านประสานกรมทรัพยากรน้ำแนะนำการใช้งานของเครื่องอย่างไร และจะให้ผู้รับเหมามาดำเนินการให้ภายในธันวาคม

2556 แต่ยังไม่มาดำเนินการตามที่กล่าวไว้ คุณทองปัก หม่อมคำหมื่น นายช่างโยธาชำนาญงาน เจ้าหน้าที่ส่วนประสานและบริหารจัดการกลุ่มน้ำในส่วนที่ 2 สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี เข้ามาร่วมเปิดโครงการ หัวข้อ “เจ้าภาพหลักวิธีการเป็นอย่างไร การช่วยค่าไฟฟ้าจะได้อย่างไร”

1. ในส่วนของโครงสร้าง ไม่ทราบว่าจะกำลังเครื่องเท่าไร ค่าไฟฟ้าเท่าไรต่อชั่วโมง ไม่ทราบส่วนที่รับผิดชอบ คือ ส่วนงานฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ คุณทองปัก หม่อมคำหมื่น เป็นผู้ประสานงานโดยจัดตั้งกลุ่ม ในการแบ่งปันการใช้น้ำ และจัดตั้งกติกากลุ่มร่วมกับ ส่วนในการใช้น้ำต้องพูดคุยกันในหลายส่วน ระหว่าง เทศบาล ซึ่งต้องดูแล รักษา และค่าใช้จ่ายต่างๆ กับกลุ่มผู้ใช้น้ำกันเอง

2. จากการสำรวจพื้นที่น้ำประมาณ 35 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งข้อจำกัดในการก่อสร้างที่พบ คือ ภูมิประเทศอยู่สูงกว่าเครื่องสูบน้ำ ส่งผลให้ค่าไฟฟ้าแพงหรือไม่ ค่าก่อสร้างในส่วนนี้ไม่มีค่าเวนคืนที่ดิน มีเฉพาะค่าก่อสร้างมาให้ แต่พื้นที่นาเก็บน้ำ ก็จำเป็นเหมือนกัน ส่วนจะมีภูมิปัญญาอย่างไร สะท้อนปัญหาอย่างไร การศึกษาแบบมีส่วนร่วม และแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นที่ได้อย่างไร ต้องค้นหากันต่อไป

การตอบข้อซักถาม

1. นายประพันธ์ สมเดช ขั้นตอนการมาประชาคม และมาดำเนินการสร้างไม่เหมือนตามที่วางแผนไว้ แบบแปลนก็ไม่ตรงตามประชาคมไว้ ตอบ คุณทองปัก หม่อมคำหมื่น ก่อนการดำเนินการพื้นที่ได้ร้องขอ(ส่งโครงการ)ไปยังกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งได้นำเข้าแผนการจัดพัฒนา และได้ส่งชุดสำรวจพื้นที่ ส่องกล้องและวัดระยะเรียบร้อยแล้ว เป็นแบบแปลนแบบเดียวกันทั้งประเทศ ซึ่งตามแบบที่สำรวจและการก่อสร้างเป็นไปตามแบบที่สำรวจ เช่น ระบบสูบน้ำแบบท่อนลอยต้องทำแบบท่อนลอยก็ทำตามแบบก่อสร้างครับ นายประพันธ์ สมเดช ตามรูปแบบที่พูดไว้ เป็นแบบโรงสูบน้ำ แต่ตอนสร้างเป็นอีกแบบ ข้อสังเกตที่ได้ ส่วนใหญ่จะทำตามงบประมาณที่ตั้งไว้ และหน่วยงานประสานงาน เป็นส่วนพัฒนาฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งน้ำ สรุป ยังไม่ชัดเจน ไม่สามารถตอบขั้นตอนการดำเนินงานได้

2. นายทวีศักดิ์ ผาจวง การสำรวจระยะทางก่อสร้างเป็น 2 กิโลเมตร แต่ขั้นตอนก่อสร้างเพียง 1 กิโลเมตร ถ้าว่าขึ้นอยู่กับระบบไฟฟ้า แล้วอีก 1 กิโลเมตรไปไหน และไม่สร้างตามแบบสำรวจ ตอบ คุณทองปัก หม่อมคำหมื่น ที่การออกแบบ 2 กิโลเมตร เป็นการสร้างตามจำนวนเงินงบประมาณ ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายอยู่กับระบบไฟฟ้า เช่น สายไฟฟ้า ค่าเสาไฟฟ้าที่มวิจัย การขอแบบแปลน ตัวเลขการก่อสร้าง บริษัทรับเหมา ตอบ คุณทองปัก หม่อมคำหมื่น การขอแบบแปลนต้องทำหนังสือไปขอที่ทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี ตัวเลขการก่อสร้างไม่ทราบ บริษัทรับเหมา รู้จักแต่ชื่อนายธีระพร ธีระสนธิ์

3. นายอภิเชษฐ์ ชันเขต นิติกร เทศบาลสร้างคอม การถ่ายโอนกฎหมายต่างๆ เทศบาลรับทราบแล้ว แต่ก็มีข้อจำกัด เพราะได้รับถ่ายโอนรับแล้วเป็นอย่างไร (เครื่องใช้การไม่ได้ การส่งมอบก็ถือว่าไม่สมบูรณ์) รูปแบบการถ่ายโอน ชุมชนกับเทศบาล เป็น 50 : 50 เทศบาลรับครึ่งหนึ่งหรือไม่ (ยังไม่สรุป) เมื่อถ่ายโอนแล้วใครจะเป็นผู้ดูแลรักษา(บุคคลในพื้นที่) ปัญหาของเทศบาล สาเหตุที่ยังไม่รับเนื่องจาก 1) เครื่องยังไม่สมบูรณ์ เครื่องยังไม่แล้วเสร็จ 2) เครื่องอยู่ช่วงเดือน ม.ค., ก.พ. ไม่มีน้ำต้องมี การขุดลอกก่อน ระบบสูบน้ำที่กรมทรัพยากรน้ำ ได้ก่อสร้างให้เป็นระบบส่งน้ำได้ไกลถึง 10 กิโลเมตร ท่อส่งน้ำขนาด 40 เซนติเมตร และแรงดันเครื่องไฟฟ้าแรงเกินไป ทำให้ท่อหลุด/ซึม เมื่อเทียบกับตำบลนาสะอาดที่ส่งท่อสุดสาย แต่กรณีเทศบาลสร้างคอม ถ้าการวางท่อน้ำไม่ถึงจุดหมาย ก็ต้องทำบ่อพักน้ำ/บ่อ

เก็บ 1 – 2 ไร่ เพื่อเป็นตัวส่งน้ำ ถ้ามีโครงการต่อยอดก็ต้องสร้างให้ถึงตามแบบสำรวจ ที่หลังวัดสร้างเป็นประมาณ 2 กิโลเมตรตามแบบเดิม ถ้าผู้ได้รับประโยชน์จากน้ำจำนวนน้อย เทศบาลก็ต้องช่วยรับภาระค่าไฟฟ้าที่สูงขึ้น หรือต้องของบจากกรมทรัพยากรน้ำเพิ่ม

4. นายบรรพจน์ หงษ์ทอง รองนายกเทศมนตรีเทศบาลสร้างคอม ยกตัวอย่าง กรณีการสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้าบ้านท่าเสียวที่ได้รับมอบถ่ายโอนภารกิจจากกรมชลประทาน ซึ่งขั้นตอนประชาคมมิกติกาว่า ชาวบ้านท่าเสียวผู้ใช้ประโยชน์จากน้ำจะเป็นผู้จ่ายค่าไฟฟ้าเอง แต่หลังจากเกี่ยวข้าวแล้วก็ยังไม่จ่ายค่าไฟฟ้า ทำให้เทศบาลสร้างคอมต้องเข้ามารับผิดชอบค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นทั้งหมด อีกทั้งยังจ่ายค่าดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ ที่ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการเปิดปิดและดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ ผู้รับประโยชน์จากน้ำมีน้อยในระยะเริ่มแรก กรณีผู้ที่ดูแลยังดูแลรักษาไม่เป็น เช่น ปลอยให้หัวกะโหลกสูบน้ำตั้งพื้นช่วงหน้าแล้ง โดยไม่ปลอยแพสูบน้ำให้ลดลงตามระดับน้ำห้วยหลวง ทำให้คอหัวกะโหลกชำรุดหัก ต้องจ่ายค่าซ่อมแซมเป็นเงิน 60,000 บาท เมื่อระดับน้ำเพิ่มขึ้นผู้ดูแลก็ไม่ปลอยเชือกแพให้สัมพันธ์กับระดับน้ำถึงจนแพเครื่องสูบน้ำเอียงจะจมน้ำ ผู้ดูแลไม่เข้าใจไม่ไปดูแลแพตามระดับน้ำที่เพิ่มลดอย่างใกล้ชิด ทำให้เป็นการรับผิดชอบของเทศบาลทุกกรณีที่กล่าวข้างต้น ข้อเสนอแนะของกรมทรัพยากรน้ำ ให้ประสานช่างควบคุมการดูแลรักษา ข้อมูลเครื่อง เทคนิคการใช้เครื่องเพื่อนำมาเป็นข้อมูล และซ่อมแซมในส่วนที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งยังอยู่ในช่วงประกันสัญญาของผู้รับเหมา และประสานผู้อำนวยการ ธีระพร ธีระสนธิ (ส่วนพัฒนาฟื้นฟูแหล่งน้ำ) สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี เบอร์ประสานงาน 081-8783932 ภาคป่าয়ได้จัดแบ่งกลุ่มตามประตูน้ำ จำนวน 4 จุด ดังนี้ จุดที่ 1 นายนายประพันธ์ สมเดช จุดที่ 2 นายนายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ จุดที่ 3 นานางพันธ์ โพธิ์บาย จุดที่ 4 สอน ยางพารา นางสังวาลย์ บุตรพรม การดำเนินการ แบ่งกลุ่มเพื่อ 1) จำแนกครัวเรือนที่ถือครองที่ดินจำนวนกี่ไร่ กี่ครวเรือน ที่เป็น นส.3 ก. , สปก., หรือพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ 2) การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณตั้งเครื่องสูบน้ำตามกิจกรรม ได้แก่ นาปี นาปรัง ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน ยางพารา กล้วยหอมทอง และพืชอื่นๆ 3) การแบ่งกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนที่ดินพอสังเขป

บทเรียนที่ได้ 1) กรณีศึกษาหัวข้อปัญหาอุปสรรคเครื่องสูบน้ำระบบไฟฟ้าบ้านท่าเสียวในการดูแลและบำรุงรักษา 2) การติดต่อประสานงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี ส่วนงานพัฒนาฟื้นฟูแหล่งน้ำ เป็นหน่วยงานผู้ดำเนินงานการก่อสร้าง บำรุงและดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ 3) การจัดทำแผนที่ดินการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรผู้ใช้น้ำ เพื่อเป็นข้อมูลในการสำรวจครั้งต่อไป

ปัญหาอุปสรรค กรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี ที่มาร่วมประชุมครั้งนี้ไม่ใช้กลุ่มงานที่รับผิดชอบในการก่อสร้าง และดูแลรักษาระบบสูบน้ำ

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป ควรจัดเก็บข้อมูลวิจัยเป็นรายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กรณีเอกสารสิทธิ์ การใช้ประโยชน์ที่ดินปลูกพืชอะไรบ้าง มีการบริหารจัดการน้ำส่วนตัวและส่วนรวมอย่างไร

3.1.5 การจัดเวทีเสวนา เรื่องสิทธิชุมชนกับการจัดการของกรมทรัพยากรน้ำ จำนวน 2 ครั้ง

การเสวนาครั้งที่ 1 เรื่อง สิทธิชุมชนและงานวิจัยท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 ณ ห้องประชุมเทศบาลสร้างคอม การรับฟัง ผู้ร่วมประชุม ประกอบด้วย อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒน์

ไพบูลย์ และอาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ (นักสิทธิชุมชน) นักศึกษามหาวิทยาลัยชีวิตศูนย์เข็มฯ อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย นักวิจัย 4 ทีม ตัวแทนผู้ประสานงาน

วัตถุประสงค์ในการเสวนาครั้งนี้ เพื่อรับฟังข้อมูลสิทธิชุมชน เรื่อง กฎหมายน้ำ การใช้ประโยชน์ จากพื้นที่ ขอบเขตการศึกษาการถ่ายโอนภารกิจ และงานวิจัยท้องถิ่นในทะเลบัวแดง เพื่อศึกษา ผลกระทบ และผลที่ได้รับจากการสร้างเขื่อน

เนื้อหาในการเสวนา อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ อธิบายข้อมูลสิทธิชุมชนที่มีในการใช้ประโยชน์ จากน้ำ พื้นที่ทำกิน การวิเคราะห์ตาม กฎหมายรัฐธรรมนูญ ปี 2540, อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒนาไพบูลย์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านมา จากทะเลบัวแดงหนองหาน อำเภอกุมภวาปี

ผลการเสวนาสรุปได้ดังนี้

- อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ ได้อธิบายในเรื่องสิทธิชุมชนที่เกี่ยวข้อง คือ ร่างกฎหมายน้ำ ที่ได้ บันทึกไว้ว่า น้ำเป็นของชุมชน แต่ต้องระบุให้ชัดเจนว่าใครเป็นเจ้าของ ตัวน้ำ สิทธิชุมชนเป็นเรื่องที่กว้าง มากถึงขั้นวิถีชีวิต และชุมชน การสร้างสิทธิให้เกิดในชุมชนต้องมีหลายส่วน มาพูดคุยกันก่อน ว่าสิทธิ ชุมชนจะอยู่ที่ใดเดิมการสร้างเขื่อนมักจะเป็นการสั่งการซึ่ง เมื่อประชาชนไม่พอใจจะเกิดการต่อต้าน เช่น การสร้างเขื่อน โขง ซี มูล ต่อมาการก่อสร้างเขื่อนต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีทางการ ดำเนินการเองได้มีการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนในการพัฒนาหลายอย่าง เริ่มมาตั้งแต่แผนพัฒนา เศรษฐกิจ ฉบับที่ 8 และได้เน้นการผลิตมากขึ้น

สรุป ต้องให้มีการประชาพิจารณ์โครงการต่างๆ เช่น การสร้างเขื่อน โดยให้รับฟังความคิดเห็น ของคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีส่วนในการกำหนดนโยบาย และกำหนดความเป็นไปของชุมชน เน้นการ มีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

- อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒนาไพบูลย์ ได้ข้อสรุปจากงานวิจัย พื้นที่การใช้สอย ห้วยไร่ปลายนา พื้นที่ของตำบลโนนทองอำเภอบ้านผือ มีเฉลี่ย 19 เพอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 30 เพอร์เซ็นต์ของพื้นที่ ทั้งหมด สามารถเก็บเห็ดไ้บริโภค 24 ชนิด แต่พอมีโรงงานน้ำตาลมา ตั้ง 1 โรงงาน กลับพบว่าพื้นที่ ห้วยไร่ ปลายนาได้ปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานเกือบทั้งหมด สมมุติว่า กำลังการผลิต อ้อยต้องการ 24,000 ตัน/วัน ต้องใช้พื้นที่การปลูกถึง 360,000 บาท คิดเป็นพื้นที่อำเภอบ้านผือ จำนวน 56 เพอร์เซ็นต์ เป็นการใช้พื้นที่ที่มากพอสมควร ข้อสรุปพบว่า บางครั้งนโยบายของผู้นำประเทศก็ส่งผล ให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ หรือว่าควรจะเป็นอยู่กลับหายไป "คนเราต้องรู้จักค้นหาตัวตนก่อน"

พืชเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมอีกอย่าง คือ ยางพารา ส่วนใหญ่จังหวัดอุดรธานี จะนิยมขาย ยางเป็นยางก้อนถ้วย ซึ่งง่าย และได้เงินเร็ว ผลกระทบที่จะส่งผลทำให้น้ำเสีย ปริมาณน้ำเสีย 20 มิลลิกรัม/ลิตร ถ้าปล่อยออกจากโรงงานต้องน้อยกว่า 20 มิลลิกรัม/ลิตร ต้องมีการบำบัดก่อนที่จะออก สู่สภาพแหล่งน้ำ ตามข้อบังคับในการบำบัดน้ำเสียและกำจัดของเสีย ข้อสรุป ต้องดูศักยภาพพื้นที่ในการ ปลูกพืชเศรษฐกิจแต่ละชนิด และสามารถป้องกันผลเสียหรือของเสียที่จะออกมาสู่สิ่งแวดล้อมด้วยว่า จะจัดการของเสียนั้นได้อย่างไร

บทเรียนจากหนองหาน ทะเลบัวแดง จากการศึกษาพบว่า ข้อเปรียบเทียบปลาจากอ่างน้ำพานมี ปริมาณมากกว่าหนองหาน แต่หนองหานเป็นพื้นที่ที่ใหญ่กว่าแต่ไม่มีปลา เกิดจากการตัดขาดจากระบบ

นิเวศรอบหนองหาน ซึ่งได้ทำคันดินกั้นล้อมรอบอ่างหนองหานสูง ทำให้ปลาไม่สามารถวิ่งเข้า-ออก เพื่อวางไข่ได้ เพราะน้ำวิ่งออกอย่างเดียว น้ำไม่สามารถไหลเข้าหนองหานได้ ซึ่งวัตถุประสงค์การสร้างคันดินรอบหนองหาน เพื่อกักเก็บน้ำอย่างเดียว ปลาก็เลยมีจำนวนน้อยลง ข้อสรุป การที่จะทำถนนหรือคันดินล้อมรอบอ่างน้ำพานเพื่อเพิ่มระดับกักเก็บน้ำ สมควรหรือไม่ หรือถ้าสมควรน่าจะมีการรักษาระบบนิเวศหรือพันธุ์ปลาได้อย่างไรให้ได้มากขึ้น กรณีที่ประตูเปิด-ปิดน้ำ แบบบานสวิง เวลานั้นมากก็เปิดประตูบานสวิงให้น้ำไหลออก และพอน้ำมากดันมากจากหัวหลวงหรือแม่น้ำโขงก็ให้เปิดบานสวิงเพื่อให้น้ำไหลเข้า และเป็นการระบายสนมหรือขยะได้น้ำออกและตะกอนต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการบริหารจัดการ อ่างน้ำพานได้อีกทางหนึ่ง

บทเรียนที่ได้จากการจัดบริหารจัดการอ่างน้ำพาน ต้องมีสิ่งคำนึงหลายประการ 1) การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น พันธุ์ปลา 2) ถ้ากรณีการสร้างถนนหรือคันดินขึ้น ต้องดูว่าระดับความสูงเท่าใด ทำคันดินตายตัวหรือไม่ ทำประตูเปิด-ปิดแบบบานสวิงหรือไม่ รักษาปริมาณน้ำเท่าใด ที่จะไม่ทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนไปมาก 3) ปริมาณน้ำหรือเครื่องสูบน้ำก็เครื่องที่จะเหมาะสมที่จะตั้งเครื่องและจะไม่เกิดเหตุการณ์ขาดน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ชาวพี่น้องอำเภอสว่างคอม 4) สิทธิในการใช้น้ำอยู่ที่ใด ใครจะเข้ามาเป็น ผู้จัดสรร บันผลประโยชน์จากน้ำ เมื่อมีปริมาณน้ำน้อยลง

ปัญหาอุปสรรคคาดการณ์ ปริมาณน้ำที่มีอยู่จะเพียงพอกับการอุปโภค บริโภคหรือไม่ แล้วความคิดเห็นของชุมชนเป็นอย่างไร กลุ่มการจัดการพื้นที่อ่างน้ำพานต้องค้นข้อมูลประกอบการวิจัย และความต้องการให้น้ำพานไปในทิศทางใด

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป 1) การค้นเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำ 2) พื้นที่ใดที่มีการจัดการถ่ายโอนภารกิจคล้ายคลึงกัน 3) พื้นที่ที่มีการจัดการระบบนิเวศน้ำที่มีผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด 4) แนวทางร่วมกันระหว่างสามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล 2 แห่ง) ที่จะมีส่วนกำหนดว่า วัตถุประสงค์หลักที่จะพัฒนาอ่างน้ำพานไปในทิศทางใด

นัดหมายนักวิจัยร่วมเวทีสังเคราะห์ข้อมูล รายงานความก้าวหน้าระบบวิจัย ในวันที่ 21 - 22 พฤศจิกายน 2557 ณ ภูฝอยลม อ่างหนองแสง ทีมถ่ายโอนเข้าร่วม จำนวน 4 คน

การเสวนา ครั้งที่ 2 เรื่องกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับการถ่ายโอนภารกิจและถอดบทเรียนปัญหาที่เกิดขึ้นโครงการถ่ายโอนของกรมชลประทาน กรณีเครื่องสูบน้ำบ้านท่าเสียว วันที่ 3 เมษายน 2557 เวลา 09.00 น. ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสว่างคอม กลุ่มเป้าหมายในการประชุมครั้งนี้ กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์, หมู่ที่ 12 กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียว, สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3, อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงศ์, อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒน์ไพบูลย์, ผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และทีมวิจัย รวมจำนวน 28 คน

วัตถุประสงค์ในการเสวนาครั้งนี้ เพื่อค้นหา ลำดับ ขั้นตอนกระบวนการถ่ายโอนภารกิจตาม พ.ร.บ. 2540, พ.ร.บ. 2550, ร่างกฎหมายน้ำ, งานวิจัยท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และถอดบทเรียนปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานเครื่องสูบน้ำบ้านท่าเสียว ที่ถ่ายโอนจากกรมชลประทาน

เนื้อหาการเสวนา 1) ให้กลุ่มบ้านทำเสี้ยวเล่าความเป็นมา ปัญหาอุปสรรคของโครงการเครื่องสูบน้ำบ้านทำเสี้ยว 2) การดำเนินงานของกรมชลประทานหลังจากการถ่ายโอนภารกิจ 3) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และบทเรียนที่ได้จากพื้นที่วิจัยอื่นๆ 4) ข้อเสนอสรุปการจัดเวทีเสวนา

- นายวชิรพงษ์ นาเมืองรักษ์ ตัวแทนกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านทำเสี้ยวและอดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสร้างคอม (ช่วงที่เป็นสมาชิกเทศบาลตำบลและเป็นประธานการรับโอนภารกิจของกรมชลประทาน) ได้เล่าถึงปัญหา ชาวบ้านที่ทำนาในพื้นที่โครงการชลประทาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ไม่ทราบการถ่ายโอนภารกิจให้ชาวนา เมื่อปี พ.ศ. 2554 ได้เริ่มทำนา สมาชิกมีจำนวน 22 คน พื้นที่ปลูกข้าว 132 ไร่ ค่าไฟฟ้า 4 เดือน เป็นเงิน 120,000 บาท เฉลี่ยไร่ละ 840 บาท พื้นที่ใช้น้ำจากลำห้วยหลวงสูงกว่าเครื่องสูบน้ำ ประมาณ 20 - 30 เมตร จึงทำให้มีค่าไฟฟ้าแพง

ปัญหาการดำเนินงาน 1) พื้นที่ใช้น้ำสูงกว่าเครื่องสูบน้ำ สูบบ่อขึ้น ค่าไฟฟ้าแพง สภาพพื้นที่ตำบลสร้างคอมเป็นพื้นที่ดอน ป่า หินลูกรัง พื้นที่จะอยู่สูงกว่าระดับน้ำ หน่วยงานราชการไม่ได้เข้ามาศึกษาสภาพพื้นที่ก่อนที่จะก่อสร้าง เป็นการสร้างภาระหนี้ให้ชาวบ้าน 2) วัสดุที่ใช้ทำบางส่วนแตกหักขณะรับโอน ผู้รับเหมาไม่ได้ตรวจสอบงาน, ไม่มีการติดตามหลังจากส่งมอบ, เครื่องสูบน้ำแตก ปัจจุบันแพสูบน้ำชำรุด การแก้ไข เสนอให้คณะกรรมการชุดลอกให้ลึกบริเวณแพหอยโข่งที่จุ่มน้ำ ซึ่งแพเสียการทรงตัวได้หัก แตก และชำรุด 3) การบริหารจัดการไม่เป็นระบบ ระหว่างชาวบ้านกับเทศบาลสร้างคอม เมื่อชาวบ้านทำชำรุดเสียหาย เทศบาลไม่มีงบประมาณซ่อม ชาวบ้านไม่มีพี่เลี้ยง ขาดการปรึกษาหารือ ชาวบ้านไม่สามารถทำอะไร เนื่องจากขาดคนชี้แนะ และไม่ใช้ภาระของชาวบ้าน ถ้าทำเสี้ยวมีพี่เลี้ยง มีภาคส่วนเข้ามาร่วม การแก้ไขปัญหาจะเป็นไปได้ กลุ่มต้องการให้แก้ปัญหของเครื่องสูบน้ำบ้านทำเสี้ยวก่อน เนื่องจาก เทศบาลตำบลสร้างคอม เป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ขนาดเล็กงบประมาณน้อย ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้าศึกษา กรณีเครื่องสูบน้ำบ้านทำเสี้ยวเพื่อหาทางออกร่วมกัน ส่วนเครื่องสูบน้ำบ้านไทยสวรรค์ก็แก้ไขได้เหมือนกัน

นายชัชวาล แสงลา ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 เล่าปัญหาของกลุ่มผู้ใช้น้ำ ชาวนาต้องการน้ำทำนาอยู่แล้ว ก็ต้องทำต่อไป 1) การบริหารประตูเปิด-ปิดน้ำไม่เป็นระบบ ระดับน้ำลดลงแพเครื่องสูบน้ำไม่ได้ 2) ไม่มีผู้รับผิดชอบทำหน้าที่เป็นหัวหน้าที่แน่นอนในการกระจายน้ำ การบริหารเรื่องเงินไม่มีปัญหา กลุ่มมีเงินกลางกลุ่มดำเนินการอยู่แล้ว

- นายวชิรพงษ์ นาเมืองรักษ์ ต้องการหน่วยงานช่วยค้นหาต้นทุนและความต้องการน้ำเพิ่มหรือเท่าเดิมเพียงพอต่อการผลิตหรือไม่ ประตูน้ำควรเปิด-ปิดเท่าไรพื้นที่เพาะปลูกควรขยายเพิ่มเท่าไร ผู้เปิด-ปิดน้ำ ต้องรอผู้สั่งว่าต้องทำอะไร, ทำอย่างไร , ต้องการน้ำไม่พร้อมกัน, ผู้ควบคุมมีคนเดียว ปัญหาหลักขโมยน้ำ โครงการระบบสูบน้ำได้ก่อสร้างใช้งบประมาณจริง 24 ล้านบาท ดำเนินการจริงเพียง 10 ล้านบาท โดยมีบ่อพัก 3 - 5 เมตร มีระบบบ่อผ่านป้องกันการใช้ขโมยน้ำ ซึ่งโครงการก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ ชาวบ้านทำการปลูกพืชผัก ข้าวโพด ไซ้ไม้ไร่ แพเครื่องสูบน้ำมีปัญหาสูบน้ำไม่พอใช้แล้วพืชแห้งตายใน ปี 2554 ประสบปัญหาภัยแล้ง, ภัยน้ำท่วม, เชื้อนพัง ต้องมีการพูดคุยแก้ปัญหากันถึงจะมีทางออก

- นายธีระพัฒน์ หนูจันทร โครงการเครื่องสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านไทยสวรรค์ ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ, อยู่ระหว่างการก่อสร้าง แบบแปลนที่ออกแบบไว้ไม่มีระบบไฟฟ้า โครงการได้ติดตั้งประมาณจากระบบท่อเดิมมี 2 กิโลเมตร คงเหลือเพียง 1 กิโลเมตร เอาไปทำระบบไฟฟ้า การก่อสร้างจึงยังไม่แล้วเสร็จ ปัญหาจะเกิดขึ้นเหมือนบ้านท่าเสียว เพราะประตูเปิด - ปิดน้ำมีเพียง 2 จุด บ่อสูญญากาศ 1 จุด บ่อระบายตะกอน 1 จุด แต่การทดสอบเครื่องสูบน้ำ ก็มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น ยังไม่ทราบว่าจะมีเงินจ่ายหรือไม่ และเมื่อได้โครงการแล้ว ยังไม่ทราบว่า จะปลูกพืชอะไร ทำอย่างไร กลุ่มผู้ใช้น้ำยังรอให้กรมทรัพยากรน้ำมาตรวจสอบและส่งมอบให้เรียบร้อยก่อน กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ยังไม่ได้มีข้อตกลงกันระบบประตูเปิด - ปิด ยังไม่มีการเชื่อมต่อท่อย่อย มีเฉพาะท่อส่งน้ำหลัก ขณะที่ทำการก่อสร้าง ปี พ.ศ. 2554 เป็นหน้าฝน อ่างน้ำพานมีปริมาณน้ำมาก ตรงที่ตั้งแพเครื่องสูบน้ำโครงการได้ขุดคลองสูบน้ำไม่ยาวไกลนักเมื่อน้ำอ่างพานลดลง จึงเกิดปัญหามีตะไคร่น้ำ - ผักตบชวาขึ้นเป็นจำนวนมากทำให้การระบายน้ำเข้าแพสูบน้ำไม่ได้เท่าที่ควรจะเป็น กรมทรัพยากรน้ำควรเข้ามาแก้ไขในส่วนนี้ร่วมกับเทศบาลสร้างคอม ส่วนการทดลองใช้เครื่องสูบน้ำควรดำเนินการทดลองหนึ่งฤดูกาลผลิตถึงจะทราบว่าการจ่ายค่าน้ำเป็นอย่างไร ส่วนค่าไฟฟ้าทราบว่าเป็นค่าไฟฟ้าอุตสาหกรรมถึงทำให้จ่ายค่าไฟฟ้าแพง

- นายสงวน พิมพ์บล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13 บ้านท่าเสียว ระดับน้ำห้วยหลวงไม่นิ่งจะเพิ่มขึ้นในหน้าฝนและจะลดลงในหน้าแล้ง กรมชลประทานควรทำฝายกันน้ำหรือฝายน้ำล้นไว้ก่อนประตูน้ำโพธิ์พิสัยจะดำเนินการกันน้ำในปริมาณที่คำนวณไว้ การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบของกลุ่มผู้ใช้น้ำมีแค่บางส่วนเท่านั้น การทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน (MOU) กับท้องถิ่นก็เป็นวิธีการทำข้อตกลงร่วมกลุ่ม ซึ่งได้คัดลอกแบบจากตำบลสร้างนางขาว เทศบาลกับกลุ่มผู้ใช้น้ำ ช่วยเหลืออัตรา 50 :50 เมื่อน้ำลดลงเครื่องไม่ลดตามก็เกิดการชำรุดเสียหาย กลุ่มผู้ใช้น้ำไม่มีเงินซ่อมแซมแต่ประการใด

- นายสุทัศน์ บุตรอุดม นายกเทศมนตรีเทศบาลสร้างคอม การช่วยเหลือกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียวเทศบาลไม่ได้มีนโยบายในการช่วยเหลือมาตลอด ส่วนใหญ่การกระจายอำนาจไม่ได้มีเม็ดเงินลงมาด้วย ตามระเบียบการจัดสรรมี 35 เปอร์เซ็นต์ แต่ที่โอนจริงมีเพียง 27.5 เปอร์เซ็นต์ ขณะที่การทำงานเท่าเดิม ภารกิจของแต่ละหน่วยงานถ่ายโอนมีมากขึ้น บางครั้งรับงานมาแล้วไม่เกิดประโยชน์

ขณะที่เคยเป็นรองนายกเทศบาลตำบลสร้างคอม การซ่อมเครื่องสูบน้ำต้องใช้งบ 600,000 บาทต่อครั้ง ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน จึงได้มอบให้ช่างตามหมู่บ้านดูแลเครื่องสูบน้ำได้ เมื่อระดับน้ำในลำห้วยหลวงลดลงตัวเครื่องแพสูบน้ำไม่ลดตาม ทำให้เครื่องพังไม่ได้ใช้งานเลย ถ้าแก้ปัญหาของเครื่องสูบน้ำท่าเสียวได้ การแก้ปัญหาของบ้านโพธิ์พิสัยก็คงได้เหมือนกัน การอนุมัติงบประมาณต่างๆ ต้องผ่านสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสร้างคอม (สท.) ทั้งหมด ถ้าไม่ผ่านการพิจารณา ก็ไม่สามารถช่วยเหลือได้ นายกไม่สามารถสั่งการได้เลย มีทั้งคนเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ภารกิจของเทศบาลมากขึ้นทุกปี การควบคุมระดับน้ำในห้วยหลวงมีหน่วยงานดูแล เช่น ประตูเปิด-ปิดน้ำที่อำเภอโพธิ์พิสัย ผู้ใช้น้ำอยู่ที่บ้านท่าเสียว แต่ผู้สั่งเปิด-ปิดอยู่ที่หน่วยงานภาครัฐ การควบคุมจึงไม่สอดคล้องกับพื้นที่ นายกฯ มีงบประมาณ 800,000 บาทต่อปี ช่วยเหลือได้เฉพาะไฟไหม้ สาธารณภัย การส่งงานแต่ละหน่วยงาน มีกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ ที่ดิน ป่าไม้ เกษตร เป็นต้น มีงบประมาณน้อยมาก เทศบาลไม่สามารถทำทุกอย่างได้ ต้องช่วยเหลือตนเองก่อน ส่วนที่เหลือค่อยให้เทศบาลช่วย

- อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ ปัญหาการถ่ายโอนอำนาจมีตั้งแต่ระดับนโยบาย เคยศึกษาดูงานที่ ห้วยโสมง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครราชสีมา ตำบลหนองผือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ต้องสูบน้ำ จากเขื่อนขึ้นมาใช้ มันล้มเหลวตั้งแต่ต้นนโยบาย การจัดสรรการใช้แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ภาคบริการ 2) ภาคเมือง 3) ภาคเกษตรกรรม 4) ภาคอุตสาหกรรม ประเด็นแนวนโยบายของรัฐ มีวิธีการจัดการน้ำให้ สอดคล้องกัน กลุ่มจะได้อย่างไร ต้องออก กฎ กติกา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงการกระจายอำนาจ เมื่อมีการประกาศการถ่ายโอนอำนาจ จะขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ อย่างไร การถ่ายโอนการให้ท้องถิ่น การกระจายอำนาจ ต้องยกประเด็นมาสนทนาร่วมกัน รายละเอียดข้อกฎหมาย มีประเด็นที่จะต้อง กำหนดร่วมกันอย่างไร ในการถ่ายโอนอำนาจ ตามหลักการถ่ายโอนอำนาจ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็น ผู้รับโอนก่อน แล้วให้หน่วยงานชลประทานช่วยเหลือ ตามนโยบายการกระจายอำนาจ มีการจัดการอย่าง มีส่วนร่วม และท้องถิ่นต้องมีการจัดการเองก่อน การมองการแก้ไขปัญหา กรมทรัพยากรและกรม ชลประทานอย่ามองว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามกัน ให้มองว่าเป็นการทำงานร่วมกัน

- อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒน์ไพบูลย์ การจัดสรรน้ำ ปริมาณน้ำทั้งหมดที่มีจะจัดสรรเป็น น้ำประปา, การเกษตร, อุตสาหกรรม, ระบบนิเวศในน้ำพาน, ฉุกเฉินในการอุทกภัย/ภัยแล้ง เปอร์เซนต์ การจัดสรรน้ำจะอย่างไร แล้วการจัดโซนนิ่งการใช้ น้ำ แผนการอุตสาหกรรม ด้านการเกษตร ได้มีการ จัดไว้แล้วหรือไม่ ตาม พระราชบัญญัติ BOI การส่งเสริมอุตสาหกรรมก็มีส่วนกำหนดว่าจะต้องมีน้ำต้นทุน เพื่อการผลิตมากน้อยเท่าไร กรณี บ้านหว้าน สูบน้ำ 4 ล้าน ลบ.ม. ชั่วโมงสูบน้ำต่อวัน 600 ชั่วโมงต่อปี มี พื้นที่ชลประทาน 400 ไร่ วัดปริมาณน้ำหน้าแล้ง ทำนาปรัง คิดเป็นค่าใช้จ่ายน้ำ 3 แสนบาทต่อปี คิด เฉลี่ยลูกบาศก์เมตรละ 16 บาท/ลบ.ม. เป็นโจทย์ที่น่าคิด 1) เก็บเงินได้เท่าไรถึงจะคุ้ม 2) มีการวางแผนการจัดสรรน้ำอย่างไร 3) ต้นทุนการเข้าถึงน้ำจะใช้หรือไม่อย่างไร 4) การเก็บค่าบริการน้ำ ใครเป็นคนเก็บ เก็บอย่างไร การผลิตที่เพิ่มขึ้น กรณี ตู้พลังสูบน้ำไม่ได้ ตู้เบรกเกอร์พัง ต้องไปขอยืมจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 200,000 กว่าบาท กลุ่มผู้ใช้น้ำมีวิธีการจัดการที่ดีจะเป็นอย่างไร คุ้มค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ ถ้ามีการเพาะปลูกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผลผลิตเฉลี่ย คิดต้นทุนการผลิตเท่าไร อย่างไร

การใช้น้ำและพื้นที่ปลูกพืชจะอย่างไร ใช้น้ำมากหรือน้อยลง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มโดยปลูกพืช ราคาดี ตลาดต้องการ เช่น ข้าวโพด,ข้าวนาปรัง นาปี ราคาไม่แน่นอน ต้องหาข้อมูลประกอบการ ตัดสินใจ การพัฒนาข้อมูลของกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียวเพื่อลดต้นทุนการผลิต การมีรายได้เฉลี่ยต่อคน เป็นเช่นไร ความเสี่ยงที่ต้องจัดการ กรณีเหตุฉุกเฉิน อุทกภัย ปรับพื้นที่ให้กักเก็บน้ำได้ การใช้พลังงาน จากไฟฟ้า ใช้พลังงานแสงอาทิตย์เป็นพลังงานทางเลือกในน้ำขึ้นน้ำขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า กระทุ้ง ถาม การแก้ไขปัญหาหน้า จังหวัดชัยภูมิ ตามพระราชบัญญัติรัฐธรรมนูญ ปี 2550 ให้อิสระในการถ่ายโอน ให้ อปท.ว่า อปท.สามารถดำเนินการได้หรือไม่ได้ ซึ่งเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการได้ไม่ได้ เนื่องจากติดขัดเรื่องงบประมาณ , กรณีน้ำเพื่อการเกษตร,องค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น(อปท.) เมื่อรับการถ่ายโอนแล้วจะอย่างไร ตามแผนการกระจายอำนาจ ได้กำหนดให้กรม ชลประทานถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 2,147 สถานีสูบน้ำ ซึ่งทำการถ่ายโอนให้กรมส่งเสริมการปกครอง เข้มมาดูแลซ่อมแซมสถานีสูบน้ำ ถ่ายโอนลูกจ้าง แต่ไม่มีงบประมาณตามมาแต่อย่างใด ทั้งนี้ กรณีฝ่าย

ส่งน้ำ ของกรมชลประทานและกรมพัฒนาที่ดิน การดูแลจะต้องร่วมกันมาตลอด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ไม่สามารถดำเนินการเองได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ปัญหาประมาณ คน และความรู้ จะต้องดูว่าแผนของกลุ่ม/ชุมชนต้องการผลิตอะไร ตัวอย่าง การเปิดเซเว่น ต้องดูพฤติกรรมของคน ต้องทำการวิเคราะห์ตลาดถึงจะเปิดร้านให้ตรงตามความต้องการลูกค้าได้อย่างมั่นคง การแผนงานการใช้น้ำระดับตำบลอย่างไรให้ต่อเนื่อง ควรวางระบบน้ำอย่างไร ต้องทราบแผนการจัดการน้ำของท้องถิ่นจะทำอะไร เราต้องอาศัยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการร่วม

- คุณวีระศักดิ์ กุลจันทร์เพ็ญ ภารกิจเบื้องต้น มันเกินกว่าที่เราจะเข้าใจตั้งแต่ต้น ขนาดการเสียค่าไฟฟ้า ท้องถิ่นจะต้องจ่ายช่วย 7 – 8 แสนบาท เป้าหมายการทำงานของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นการทำงานที่ถูกต้อง คือ ต้องการให้ชาวบ้านใช้เครื่องสูบน้ำได้ ส่วนค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าที่ตามมา จะทำอย่างไรในการแก้ไขปัญหาบ้านท่าเสี้ยว ซึ่งเป็นตัวอย่างที่จะนำไปปรับใช้และแก้ไข พร้อมรับฟังความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ ควรมองแต่สิ่งที่จะได้รับตรงตามความต้องการเป็นหลัก ท้องถิ่นที่ทำแล้วส่วนใหญ่ไม่ดำเนินการต่อ ถ้าทราบปัญหาก็กะไปปรับและแก้ไขให้ดีขึ้น ปัญหาที่พบล้วนเกิดจากนโยบายกรมชลประทานมีสำนักประสานความร่วมมือภาคประชาชน เป็นส่วนประสานงานลุ่มน้ำโขง แล้วไม่มีการแก้ไขปัญหา

- อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ ตามระเบียบการถ่ายโอนภารกิจ เป็นการให้คำปรึกษา สนับสนุน กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ร้องขอเท่านั้น หลังจากถ่ายโอนมาแล้วต้องมีเงื่อนไข 3 – 4 ข้อ

การถ่ายโอนภารกิจโครงการขนาดเล็กหากให้รับโอนก็สามารถทำได้ แต่กรมชลประทานต้องร่วมกำกับ ดูแล รวมถึงทางน้ำชลประทาน ประเภท 2 รับโอนแล้วต้องดูแลต่อ ชลประทานระบบท่อ, วัสดุ การปรับปรุงชลประทาน การถ่ายโอนผิวนิเวศ รูก้าง หินคลุก ซึ่งผู้ที่รับโอนต้องทำได้ และเครื่องสูบน้ำ พลังงานไฟฟ้า ต้องดูระเบียบถ่ายโอนอีกครั้ง การถ่ายโอนของกรมทรัพยากรน้ำ ต้องให้คน ความรู้ การบริหารจัดการ เช่นกัน และดูข้อระเบียบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทำได้หรือไม่ และระเบียบการถ่ายโอนภารกิจต้องขอจากกรมทรัพยากรน้ำ และต้องทำหนังสือเป็นทางการ

- นายสุทัศน์ บุตรอุดม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสร้างคอม พูดเรื่องการกระจายอำนาจ จะต้องประกอบด้วย อำนาจจริง คน ความรู้ ถ้าให้ได้ทั้งหมดไม่มีปัญหา การถ่ายโอนที่ได้รับมีเฉพาะตัวเครื่อง เงินไม่มี คนไม่มี การบริหารจัดการกันเองลำบาก ต่อไปการกระจายอำนาจของรัฐ น่าจะมีปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ เช่น รัฐบาลกันเงินไว้ 30 เปอร์เซ็นต์เพื่อบริหาร และมอบเงินลงสู่ท้องถิ่น 70 เปอร์เซ็นต์จริง ไม่น่าจะมีปัญหา เทศบาลมีงบประมาณ 35 ล้านบาท ซึ่งหมวดค่าใช้จ่ายประจำเดือน เงินเดือนพนักงาน ลูกจ้างก็หมดแล้ว เหลือบริหารจริงเพียง 5 ล้านบาท และยังไม่แน่ใจว่าได้รับจริงหรือไม่ น่าจะเป็นการบริหารจุดเดียวเบ็ดเสร็จ ข้อคิดฝาก ถ้าสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ ทำให้ประชาชนกินดี อยู่ดี คงต้องดูที่เจตนา การทำงานต้องเน้นที่บุคคล การจัดซื้อจัดจ้างตรงหมวดหรือไม่ จะทำได้ถูกใจหรือไม่ ต้องการให้เทศบาลช่วยเหลืออย่างไร เป็นภาระอย่างไร ต้องการให้เสนอแนะ ซึ่งได้เห็นสภาพปัญหา เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าบ้านท่าเสี้ยว 1) ต้องทำหนังสือที่เกี่ยวข้องหรือไม่ 2) มีข้อใดที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาได้หรือไม่

ข้อสรุปบ้านไทยสวรรค์ ต้องตรวจสอบเครื่องสูบน้ำก่อน ทดสอบระบบ มีผลกระทบอย่างไรบ้าง พอซ่อมเครื่องเสร็จถ่ายโอนแล้ว กรมทรัพยากรน้ำจะดูแลเรื่องอะไรบ้าง จะกระทบกับหลายส่วนงานหรือไม่ ปัญหาที่เกิดขึ้นจะหายไป กลุ่มผู้ใช้น้ำจะยังยืนยันใช้ได้หรือไม่อย่างไร ต้องคุยกันอีกครั้ง

ข้อสรุปบ้านท่าเสี้ยว ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กรมชลประทานพูดคุยกัน จะหาทางออกของปัญหาอย่างไร

ข้อสรุปกรมทรัพยากรน้ำ การแก้ไขปัญหามลพิษบ้านไทยสวรรค์ ผู้บังคับบัญชาจะจัดสรรงบประมาณมาซ่อมจุดที่มีความเสียหาย ส่วนเรื่องระเบียบของกรมทรัพยากรน้ำในการถ่ายโอนภารกิจยังไม่มี

ต้องดูระเบียบของกรมทรัพยากรน้ำร่วมกัน เพื่อที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหากับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร่วมกัน การสนับสนุนของกรมทรัพยากรน้ำ เช่น ช่าง จะต้องทำการสอนวิธีเปิด-ปิดเครื่องสูบน้ำ การต่อท่อ ทำอย่างไร จะต้องมีการซักซ้อมก่อนใช้จริง

กรอบงานวิจัย ถ้าโอนไม่ได้ กรณีศึกษาบ้านท่าเสี้ยว , นาสะอาด , ไทยสวรรค์ เป็นบทเรียน และต้องดูเหตุที่ไม่รับโอนภารกิจ , ถ้ามีการถ่ายโอนภารกิจ ต้องวิเคราะห์อีกว่า กลุ่มจะใช้อย่างไร ทำแบบไหน กรมทรัพยากรน้ำจะรับเรื่องอะไรบ้าง โอนอย่างไรบ้าง การศึกษา ต้องดูที่ห้วยโมง รูปแบบแรก โครงการโขงชีมูล ชั่วโมงการใช้น้ำ และต้องลองคุยกันว่าเป็นไปได้หรือไม่

บทเรียนที่ได้ 1) การถอดบทเรียนบ้านท่าเสี้ยว เรื่องการบริหารจัดการ การดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษเบื้องต้น 2) กฎหมาย ระเบียบของกรมชลประทานที่มีการถ่ายโอนยังไม่สมบูรณ์ และข้อบกพร่อง เพื่อนำไปปรับปรุงให้ใช้ในพื้นที่อื่นได้ 3) การถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ต้องอาศัยความร่วมมือกันทุกฝ่าย เพื่อให้แก้ไขปัญหามาได้ตรงตามความต้องการ

ปัญหาอุปสรรค 1) กรณีบ้านท่าเสี้ยว 1.1) ขาดการเชื่อมต่อกันระหว่างกรมชลประทาน + เทศบาล ในการแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้น ว่ามีความต้องการให้แก้ไขอย่างไร แต่ต้องทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร 1.2) ขาดผู้ดูแลขาดความรู้การดูแลรักษาเครื่องสูบน้ำ 2) กรณีบ้านไทยสวรรค์ 2.1) ขาดการประสานงานกันระหว่างเทศบาล+กรมทรัพยากรน้ำในการศึกษา ดูและระบบของเครื่องสูบน้ำก่อนและหลังส่งมอบ 2.2) การถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำยังไม่มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่ อปท. อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่ทราบแนวทางการทำงานที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป 1) จัดเวทีถอดความรู้กรณีศึกษาบ้านท่าเสี้ยว เช่น ชนิดการผลิตพืช ต้นทุนการผลิตพืช เปรียบเทียบกับค่าใช้ไฟฟ้า 2) ติดต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 เกี่ยวกับกฎหมาย และข้อระเบียบการถ่ายโอนให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ว่าเป็นอย่างไร 3) ศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงกันในการบริหารจัดการน้ำ

3.1.6 เวทีรายงานความก้าวหน้า จำนวน 2 ครั้ง

เวทีรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 วันที่ 21 – 22 พฤศจิกายน 2556 ณ ภูฝอยลม ตำบลทับกุง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย ทีมผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทีมวิจัยอ่างน้ำพาน 4 ทีม และทีมวิจัยจังหวัดหนองบัวลำภู เลย และชัยภูมิ

วัตถุประสงค์ในการประชุม เพื่อนำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินการให้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์และเพิ่มเติมข้อมูลในขั้นตอน และกระบวนการการจัดทำวิจัย

เนื้อหาในการประชุมคณะผู้ทรง ได้ให้แต่ละทีมนำเสนองานวิจัย โดยใช้นำเสนอแบบ Power Point และแผนที่วิจัยที่ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจนำเสนอในวันที่ 22 พฤศจิกายน 2556 นายสุวัตร ศรีโททุม หัวหน้าทีมวิจัย นำเสนอลำดับขั้นตอนการดำเนินการ การฝึกอบรม หัวข้อในการแตกกรอบแนวคิดการวิจัย วิธีการดำเนินการ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน และใช้แผนที่ในการนำเสนอภาพที่ชัดเจนขึ้น

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

ที่มาของโครงการได้มาจากนโยบาย นายสุวิทย์ คุณกิตติ เป็นรัฐมนตรี ซึ่งได้มีโครงการ โฆงชี มูล ในการจัดสร้างเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า และได้เปิดรับฟังความคิดเห็นในการสร้างโครงการฯ แต่เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วได้มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับมอบและไปดำเนินการต่อ แต่ไม่ได้โอนเงินงบประมาณลงมาช่วยเหลือแต่อย่างใด (โอนเฉพาะงาน)

- ทีมวิจัยจากหนองบัวลำภู ให้ข้อคิด คล้ายการถ่ายโอนภารกิจของงานสาธารณสุขเป็นการทำงานปลายเปิด 1) ไม่พึ่งพาใคร พึ่งตนเอง 2) ให้คนนอกช่วยด้วย ทำด้วยกัน 3) สาธารณสุขดำเนินการได้เอง 4) ผู้ที่ทำการถ่ายโอนภารกิจสำเร็จถือว่าเป็นงานนโยบายระดับกระทรวงที่ประสบความสำเร็จ และให้ข้อคิด ต้องวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนได้เสียครบหรือไม่ งานวิจัยจะใช้ได้หรือไม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าไม่สามารถจัดการงานเองได้ก็ส่งต่อไปให้หน่วยงานอื่นรับผิดชอบต่อไป ต้องศึกษาจากผลกระทบของโครงการด้วย ซึ่งต้องให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมกันทุกพื้นที่การดำเนินการถ่ายโอนภารกิจจึงจะมีแนวร่วมในการดำเนินการมากขึ้น

- อาจารย์บุญเสริม เสียงสนั้น ให้ข้อเสนอแนะ การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร จะมีวิธีการที่ได้มาอย่างไรบ้าง สามารถค้นหาเองได้หรือไม่ ต้องศึกษาจากพื้นที่จริง การรับการถ่ายโอนส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำการศึกษาก่อนว่าจะรับโอนแบบไหน ต้องสำรวจกลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ว่ามีกี่คนและพื้นที่เป็นตัวตั้ง ทีมวิจัยมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนใครช่วยทำอะไรกันบ้าง กรณี คนดูแลเครื่องสูบน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำมีหน้าที่ทำอะไร เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับการจัดการระบบน้ำที่เหมาะสมเป็นอย่างไร ตรงกับภารกิจที่เทศบาลรับได้หรือไม่ หรือใครควรเขามาร่วมรับภารกิจนี้ และค่าไฟฟ้าใครควรมีหน้าที่รับผิดชอบ ต้องมีการจัดเวทีให้พูดคุยกันระหว่างเทศบาล กลุ่มผู้ใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำเงื่อนไขเป็นอย่างไร การค่าไฟฟ้าลดได้หรือไม่ ลดอย่างไร หรือมีการปรับเปลี่ยนพืชปลูกเป็นพืชชนิดที่ต้องการน้ำน้อย สมมติค่าไฟฟ้า 600,000 บาท จะลดลงได้หรือไม่ กระบวนการผลิตมีส่วนในการลดหรือไม่ หากปลูกพืชใช้น้ำน้อย และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การค้นหาพืชที่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบแล้ว การสำรวจข้อมูลที่ผ่านมาถือว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยกับเทศบาลจะรับโอนภารกิจ หากทำการรับโอนภารกิจมาแล้วการดำเนินการต่อไปต้องทำอะไรในด้านกฎหมาย ที่รับผิดชอบ การถ่ายโอนภารกิจไม่ใช่เพียงแค่เรื่องกิจกรรม แต่เป็นกระบวนการสร้างความร่วมมือตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ การสร้างกระบวนการให้เกิดในพื้นที่ยอมทำให้เทศบาลมีความพร้อม การเลือกใช้เครื่องมือต้องดูที่ความเหมาะสม

การพูดคุยกันเรื่องกฎระเบียบ ต้องประมวลผลออกมาว่าเป็นอย่างไร อาศัยเก็บข้อมูลในวงสนทนา ประเด็นการถ่ายโอนจะต้องทำจากข้างล่างขึ้นข้างบน ถึงจะรับทราบว่าจะสามารถจัดการได้อย่างไร

สรุป การสืบค้นสำรวจข้อมูลต้องเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด และใช้กระบวนการชุมชนมีส่วนร่วม ศึกษาจากด้านล่างขึ้นสู่ข้างบนเพิ่มให้เกิดการตอบรับ และสร้างรูปแบบของการถ่ายโอนที่เหมาะสมกับพื้นที่โดยเฉพาะบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม เมื่อศึกษาข้อมูลเสร็จแล้ว เสนอข้อมูลเพื่อให้เกิดการต้องยอมรับว่า เทศบาลควรรับถ่ายโอนได้หรือไม่

บทเรียนที่ได้ 1) การจัดเก็บข้อมูลไม่จำเป็นต้องเก็บจากหน่วยงานเพียงอย่างเดียว อาจสำรวจข้อมูลจากเบื้องล่างขึ้นสู่เบื้องบนได้เหมือนกัน 2) ข้อมูลกลุ่มผู้ใช้น้ำใช้ประโยชน์อย่างไร พื้นที่เท่าใด ลักษณะการปลูกพืช ความต้องการน้ำมากน้อยเท่าไร เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพาะปลูกว่าจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ 3) การคุยกันระหว่างกรมทรัพยากรน้ำ/เทศบาล, กลุ่มผู้ใช้น้ำ/เทศบาล ต้องมีรูปแบบข้อตกลงที่ชัดเจนในดำเนินการไปในทิศทางใด เหมาะสมหรือไม่ รับได้ทั้งสองฝ่ายคือ ระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำ / เทศบาล 4) เมื่อซ่อมแซมเครื่องสูบน้ำใช้ได้แล้วต้องยอมรับว่า เทศบาลจะรับโอนภารกิจหรือไม่ อย่างไร ถ้ารับโอนจะเป็นอย่างไร แล้วถ้าไม่รับโอนจะมีหน่วยงานใดเข้ามารับผิดชอบ และดำเนินงานต่อไป

ปัญหาอุปสรรค การสำรวจข้อมูลที่ไดยังมีน้อยอยู่ ต้องให้หน่วยงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 เข้ามาร่วมรับรู้ รับฟัง และร่วมรับทราบปัญหา และหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป 1) วางแผนการสำรวจข้อมูลจากพื้นที่ เช่น การวางแผนท่อส่งน้ำ 2) แผนที่การใช้ที่ดิน บุคคลใดใช้ประโยชน์อย่างไร อะไรบ้าง

กิจกรรมระยะต่อไป “ทีมอ่างพาน”

1. กลับไปประชุมวางแผนการจัดเก็บข้อมูล ตามวัตถุประสงค์รายโครงการ การแบ่งงานกันเก็บข้อมูล การเดินสำรวจข้อมูล การใช้เวที “โส” ข้อมูล การเพิ่มรายละเอียดของแผนที่ เช่น คลอง แปลงพื้นที่การใช้ประโยชน์

2. เปิดโครงการ/เพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย นักวิจัย หน่วยงานภาคี

3. ติดตามการฝึกอบรมการเขียนรายงานบทที่ 2 การทบทวนโครงการ บทที่ 3 วิธีการทำงาน บทที่ 4 ผลการเก็บข้อมูล (ช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ 2557) อีก 3 เดือนพบกันใหม่ใน “เวทีรายงานความก้าวหน้า”

เวทีรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 วันที่ 1 – 2 พฤษภาคม 2557 ณ วังวิสอร์ท อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ประกอบด้วย ทีมผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมผู้ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทีมวิจัยอ่างน้ำพาน 4 ทีม และทีมวิจัยจังหวัดหนองบัวลำภู เลย และชัยภูมิ 46 คน

วัตถุประสงค์ในการประชุม เพื่อรายงานความก้าวหน้างานวิจัย ระยะ 6 เดือนแรก

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ จำนวน 4 คน ร่วมรายงานความก้าวหน้า โดยนำเสนอ Power Point และแผนที่ ผู้นำเสนองานวิจัย นายสุวัตร ศรีโททุม และนายอุบล กิคอม นางสาวเบญญาลักษณ์ วรรณศิริ ผู้ช่วยจัดทำเอกสารและถ่ายภาพ นางสาววาสนา ศรีพันธุ์บุตร บันทึกข้อมูลการรายงานนำเสนอ ลำดับขั้นตอน 1) แนะนำทีมวิจัย 2) นำเสนอวัตถุประสงค์โครงการ คำถามวิจัย สภาพปัญหาวิจัย พื้นที่วิจัย 3) ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย 4) ผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์

ข้อที่ 1 – 3 5) ปัญหา/อุปสรรค 6) รับฟังข้อเสนอแนะจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และนักวิจัย

ผลการรายงานความก้าวหน้า ทีมวิจัยถ่ายโอนภารกิจ ได้รายงานความก้าวหน้า วันที่ 1 พฤษภาคม 2557 ทีมแรก นำเสนอ ดังนี้ 1) ความเป็นมาโครงการ เนื่องจากมีน้ำแต่ไม่สามารถใช้น้ำได้ 2) รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ พืชชนิดใด ใช้น้ำอย่างไร มากน้อยเท่าไร 3) เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล แบบสัมภาษณ์ การเสวนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องบันทึกข้อมูล 4) กิจกรรม ขั้นตอน และวิธีการ ชี้แจงวัตถุประสงค์ แดกกรอบการศึกษา ลงพื้นที่สำรวจน้ำพาน จัดทำแผนปฏิบัติงาน การดำเนินงาน

รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ ระเบียบ ข้อบังคับ กรมทรัพยากรน้ำจะส่งมอบให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และส่งโอนมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนกรมชลประทานส่งมอบโดยตรงให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเลย

การถ่ายโอนที่พบ มาแต่เครื่อง งบประมาณไม่ตามมา , การก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ เนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ เป็นโครงการต่อเนื่องหลายปีงบประมาณ, กรมทรัพยากรน้ำต้องมากำกับดูแล ส่วนที่เครื่องชำรุดเสียหาย ต้องส่งเรื่องไปที่ผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนที่จะลงมาซ่อมเครื่อง

พืชใหม่ที่จะปลูก ต้องเป็นพืชที่ใช้น้ำน้อย ผลตอบแทนสูง รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจยังไม่สรุป เมื่อไม่มีงบประมาณ แต่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ยินดีให้การสนับสนุนเพิ่มเติม พืชที่ใช้น้ำน้อย ได้แก่ ถั่วฝักยาว ถั่วลิสง ไม่ทำนาปรัง เนื่องจากใช้น้ำมาก ข้อปัญหาตอนนี้ คือ เทศบาลยังไม่รับการถ่ายโอนภารกิจ

คำถามที่ทีมวิจัยหนองบัวลำภู 1) งานชิ้นนี้วิจัยอะไร มีการบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างไร 2) เครื่องสูบน้ำใช้ไฟฟ้า มีการผลิตอย่างไร 3) ต้องทราบหรือไม่ว่า เกษตรกรจะปลูกพืชอะไร ต้องจ่ายค่าน้ำจากการผลิตเท่าใด 4) ลงทุนซื้อน้ำค้ำค่าหรือไม่ 5) เครื่องปั้มน้ำทำออกมาแล้วค้ำค่าหรือไม่ 6) ใครเป็นคนรับผิดชอบ จ่ายค่าไฟฟ้า 7) ใครเป็นคนรับผิดชอบ เก็บค่าไฟฟ้า 8) เมื่อค่าไฟฟ้าเกิดขึ้นเท่านี้ น่าจะปฏิบัติงานต่อไปหรือไม่ แล้วจะมีการถ่ายโอนต่อหน่วยงานอื่นอย่างไร

นายสุวัตร ศรีโททุม ตอบ ตอนนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาข้อมูล ต้องมีข้อมูลการตลาด วิธีการผลิต การตัดสินใจรับโอนภารกิจเป็นอย่างไร ต้นทุนค่าไฟฟ้า ค่าน้ำ ความคุ้มทุน เพื่อเป็นข้อมูลการตัดสินใจ

ข้อเสนอแนะ น่าจะมีตารางดูการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่าง กรมทรัพยากรน้ำและกรมชลประทาน ในเรื่อง ค่าใช้จ่ายส่วนกลาง, การโอนเครื่อง, เจ้าหน้าที่สูบน้ำ, ค่าไฟฟ้า เมื่อทำเสร็จแล้วจะทำอย่างไร มีการถ่ายโอนเพียงครั้งเดียว หรือถ่ายโอนทั้งหมด ถ่ายโอนแบบไหน การเปิดเผยข้อมูล เรื่องการขอโครงการ, การก่อสร้าง, รูปแบบการก่อสร้าง, เมื่อเกิดค่าใช้จ่ายหลังการส่งมอบแล้ว ค่าไฟฟ้าเทศบาลมีขั้นตอนแก้ไขปัญหายังไร การนำเสนอข้อเปรียบเทียบเป็นตารางจะชัดเจนกว่า

บทเรียนที่ได้ 1) ลำดับการนำเสนอ 2) ผลการวิจัย นำเสนอเป็นตาราง 3) ลักษณะการถ่ายโอนภารกิจยังไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป 1) จัดทำเอกสารเป็นรูปเล่มเตรียมเสนอรายงานก้าวหน้า 6 เดือน 2) สรุปค่าใช้จ่ายในแต่ละกิจกรรม เดือนกันยายน 56 – เมษายน 2557 3) จัดทำหนังสือขอเลื่อนการส่งรายงานก้าวหน้าเป็นวันที่ 31 พฤษภาคม 2557 1 ฉบับ เนื่องจากรายงานยังไม่สมบูรณ์

เวทีรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 3 วันที่ 24 – 25 ธันวาคม 2557 ณ ศูนย์ฝึกอบรมอาชีพชนบทหนองคาย จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย ทีมผู้ทรงคุณวุฒิ ทีมผู้ประสานงาน สกว. ทีมวิจัยอ่างน้ำพาน 4 ทีม และทีมวิจัยจังหวัดหนองบัวลำภู เลย และชัยภูมิ 58 คน ทีมถ่ายโอนภารกิจร่วมประชุม 3 คน

วัตถุประสงค์ในการประชุม เพื่อรายงานความก้าวหน้างานวิจัย ระยะที่ 2 (6 เดือนหลัง)

เนื้อหาในการประชุม การนำเสนอผลงานครั้งนี้ เป็นการนำเสนอผลงานรวมชุดโครงการการบริหารจัดการอ่างน้ำพานภาพรวม นำเสนอโดย ทีมอ่างน้ำพาน นายสันต์ ชาสุด, นายพรชัย แก่นกล้าเจริญกุล ทีมถ่ายโอนภารกิจ นายสุวัตร ศรีโททุม, นายประพันธ์ สมเดช, นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์, ทีมบล็อกน้อย นายบุญเสียง บุญตา, นายธวัช ณรงค์เพชร, นายมนต์ชัย ทับบุญ ทีมลดค่าไฟฟ้าตำบลนาสะอาด นายเกียรติยศ สวัสดิ์

ผลการรายงานความก้าวหน้า ในการนำเสนอโดยภาพรวม คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น ขอบเขตที่ชัดเจนของอ่างน้ำพาน ระดับน้ำเป็นอย่างไร ใครบ้างเป็นผู้ใช้น้ำ ต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมสภาพรอบอ่างน้ำพาน ข้อมูลเส้นทางการไหลของน้ำเข้า-ออก การบริหารจัดการน้ำเป็นอย่างไร ปริมาณน้ำเท่าใดที่จะเพียงพอต่อการอุปโภค-บริโภค การรักษาสภาพแวดล้อมอ่างน้ำพาน มีการจัดการอย่างไร

บทเรียนที่ได้ การทำงานร่วมกันทั้ง 4 ทีม 1) ต้องมีข้อมูลที่ชัดเจนของทุกกลุ่ม 2) ทั้ง 4 ทีม ขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการทำงานแบบเดียวกัน 3) ความพร้อมของนักวิจัย ติดตามปฏิบัติงานประจำ ขาดการประชุม ทำให้ข้อมูลไม่ต่อเนื่อง 4) ขาดการประสานงานที่ดี

บทเรียนของทีมถ่ายโอนภารกิจ จากหน่วยงานภาคี ต้องได้รับการประสานงานที่ดี และการบริหารจัดการชุมชนที่ดี ของความร่วมมือระหว่างเทศบาลสร้างคอม กลุ่มผู้ใช้น้ำ และกรมทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และความร่วมมือจากทีมวิจัยด้วย

3.1.7 จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 2 ครั้ง

จัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 วันที่ 24 ธันวาคม 2556 ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม เริ่มเวลา 08.30 – 15.30 น. จัดเก็บข้อมูลทั่วไป (ตามแบบสัมภาษณ์) เกษตรกรที่มีพื้นที่บริเวณแนววางท่อ น้ำ จำนวน 4 จุด จำนวน 29 ราย การประชุมเตรียมเครื่องมือ (ตามรายละเอียดการประชุมวันที่ 23 ธันวาคม 2556) ได้แบ่งหน้าที่ นางฉันทนา อุดรพันธ์, นายรังสรรค์ คำมันตรี, นางผกา มาศ พิมพ์บุตร เป็นผู้จัดเตรียมสถานที่ และอาหาร นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์, นายประพันธ์ สมเดช เป็นผู้ประสานกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่รับน้ำ นางสาววาสนา ศรีพันธุบุตร, นางสาวเบญญาลักษณ์ วรรณศิริ จัดทำเอกสารการลงทะเบียน อุปกรณ์ ปากกา, กระดาษขาว, และแบบเอกสารการสัมภาษณ์ นายสุวัตร ศรีโททุม เป็นพิธีกร และนำเสนองานวิจัย วัตถุประสงค์ และชี้แจงการจัดเก็บข้อมูล, นายอุบล กิกอม จัดเตรียมแผนที่ และลงรายละเอียดบนแผนที่

วิธีการเก็บข้อมูล ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งกลุ่มย่อยให้รับผิดชอบและการสอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นแต่ละกลุ่มตามจุดที่ใกล้ประตูน้ำแต่ละจุด แบ่งเป็น 4 กลุ่ม สันทนากลุ่มย่อย ลำดับขั้นตอน ช่วงเช้า ชี้แจงโครงการ วัตถุประสงค์ ทบทวนการได้มาของข้อมูล แบ่งกลุ่มสัมภาษณ์เก็บรายละเอียดตามแบบสัมภาษณ์ จัดตั้งคณะกรรมการกลุ่ม/ผู้นำกลุ่มแต่ละจุดการใช้น้ำ ภาควัย จัดทำแผนที่และการครอบครองที่ดิน ชนิดเอกสารสิทธิ์ การทำประโยชน์ที่ดิน และพืชแต่ละชนิดที่ปลูก (แบ่งตามหน้าที่การจัดเตรียมเก็บข้อมูล วันที่ 23 ธันวาคม 2556)

ข้อคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้น้ำจากการสัมภาษณ์ 1) จะรอดูว่าน้ำจะได้จริงหรือไม่ ได้เมื่อไร 2) พืชที่ต้องการปลูก คือ ข้าว รองลงมา คือ ข้าวโพด และพืชอื่น ยังไม่ตัดสินใจ (รอก่อน) 3) การใช้น้ำจะเป็นไปได้มาก/น้อยเท่าไร 4) เมื่อเทศบาลตำบลสร้างคอมและชุมชนรับถ่ายโอนเครื่องสูบน้ำแล้ว ใคร จะเป็นผู้ดูแล เช่น การใช้น้ำ การปลูกพืช การบำรุงและดูแลรักษาเครื่อง 5) กลุ่มผู้ใช้น้ำเห็นด้วย ไม่ได้ขัดแย้ง เพราะต้องการมีรายได้ 6) ขาดเงินทุนในการผลิต 7) ต้องการผู้นำในการผลิตก่อน (คุ้มหรือไม่) 8) จะคุ้มทุนหรือไม่ถ้าได้น้ำมา และจ่ายค่าไฟฟ้า เพราะแต่ละคนมีพื้นที่ทำนาปรังอยู่แล้ว (ไม่เดือดร้อน) 9) ต้องรอดูว่าเมื่อมีการสูบน้ำแล้วท่อไม่แตก/รั่วซึม ถึงจะยอมรับว่าโครงการเสร็จแล้ว 10) ต้องการพืชที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวผลิตในฤดูหนาว ปลูกแล้วจะคุ้มค่ากับการเสียค่าไฟฟ้าหรือไม่ 11) การตรวจสอบต้องร่วมกันหลายฝ่ายกรมทรัพยากรน้ำ/เทศบาล/กลุ่มผู้ใช้น้ำ 12) ขาดบุคคลที่จะเข้าหาชุมชนเพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้คำแนะนำ เช่น นายช่าง นิติกร ในการบริหารจัดการกลุ่มให้ดำเนินการได้ 13) การตรวจสอบต้องร่วมกันทุกฝ่าย ยกตัวอย่าง กลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียว ผู้ดูแลเครื่องไม่มีความรู้การรักษ เครื่อง รักษาระดับน้ำไม่ให้เครื่องชำรุด ขาดการดูแลจากกรมชลประทานหลังจากโอนให้เทศบาลสร้างคอมแล้ว

บทเรียนที่ได้ 1) การจัดทำแบบสัมภาษณ์ต้องเก็บข้อมูลให้ครบทุกหัวข้อ 2) การเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์ต้องควบคู่กับการสนทนากลุ่มย่อย บางครั้งจะมีหัวข้อที่ไม่สามารถตอบได้ในแบบสัมภาษณ์ 3) การแบ่งหน้าที่จัดเก็บข้อมูลแต่ละกลุ่มชัดเจน จะช่วยให้การทำงาน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางการดำเนินงานครั้งต่อไป ต้องวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล ครั้งที่ 1

วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน (จากผู้ประสานงาน สำนักงานกองทุนการวิจัย(สกว.) การก่อสร้างโครงการเครื่องสูบน้ำผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ กรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งเกี่ยวเนื่องจากการสำรวจพื้นที่ แบบแปลนการก่อสร้างอาคารเครื่อง สูบน้ำ และรายละเอียดในสัญญาจ้าง งบประมาณการก่อสร้าง 20 ล้านบาท โดยกรมทรัพยากรน้ำได้จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำจำนวน 15 คน นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ เป็นประธาน นายประพันธ์ สมเดช เป็นรองประธาน เพื่อรองรับโครงการก่อสร้าง และยังเป็นข้อผูกมัดเมื่อดำเนินการต้องมีการส่งมอบให้ เทศบาลสร้างคอม แต่เทศบาลไม่รับมอบเนื่องจากไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการก่อสร้าง การซ่อมแซมดูแลรักษาตั้งแต่ต้น ถ้าจะให้เทศบาลรับโอนภาระเครื่องสูบน้ำ ต้องให้กรมทรัพยากรน้ำซ่อมแซม และจัดสร้างให้เสร็จเรียบร้อยจึงจะรับโอนได้ กรณีการรับถ่ายโอนจริง ปัญหาที่ตามมา คือ ค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นยังไม่มีย่อสรุปว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ส่วนนี้ค้างเนื่องจาก 1) ยังไม่ใช้เครื่องแต่มีค่าไฟฟ้าใครควรจ่าย (กลุ่มผู้ใช้น้ำจะไม่จ่ายเพราะยังไม่ได้ใช้น้ำ) เป็นค่าไฟฟ้าที่ต้องชำระเมื่อทดลองเปิด-ปิดเครื่องหลังก่อสร้างแล้วเสร็จ 2) การส่งมอบให้จะต้องจ่ายค่าไฟฟ้า

สำรองเพื่อใช้ชำระค่าไฟฟ้า (ขณะดำเนินการซ่อมจนสามารถใช้เครื่องได้) และต้องมีค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา (ขณะที่กลุ่มเพิ่งเริ่มดำเนินการผลิต) เมื่อกลุ่มเริ่มสูบน้ำจากเครื่องสูบน้ำไฟฟ้า นั้น ยังไม่ทราบว่าค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจะคุ้มค่าไฟฟ้า ที่จะต้องจ่ายจากการทดลองสูบน้ำใช้จริง เพราะเกษตรกรยังไม่ทราบว่าผลผลิตอะไร ใช้น้ำมาก/น้อยอย่างไร – การดูแลเรื่องนี้ต้องให้ความยุติธรรมกับ ทุกฝ่าย – ใช้น้ำน้อย-น้ำมากต่างกัน ปลูกพืชต่างกัน จะคิดค่าน้ำอย่างไร ใครจะเป็นคนเก็บค่าน้ำหรือหัวหน้าโซนเป็น ผู้เก็บค่าน้ำ แบ่งก็กลุ่ม ใครจะเป็นผู้ดูแล –กลุ่มจะดำเนินการเองได้หรือไม่/ยังไม่แน่ใจ- หรือจะให้เทศบาลเป็นคนเก็บ

การวิจัยต้องทำแปลงทดสอบการใช้น้ำ เพราะมีหลายชนิดพืช เช่น ข้าว อ้อย ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ยังไม่ทราบข้อสรุปว่า ต้องการน้ำเท่าไร เวลาใด ความต้องการน้ำของพืชต่างกัน เวลาปิด-เปิดน้ำ ควรเป็นเวลาใด ประเด็นนี้ควรทำเช่นไร

ข้อเสนอแนะ ต้องร่วมกันมาเป็นทีมวิจัย ต้องช่วยเหลือกันและกัน ต้องทำข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำกับเทศบาล และกลุ่มผู้ใช้น้ำกับกลุ่มผู้ใช้น้ำเหมือนกัน

จัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 2 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2557 ณ ศาลาอเนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม เริ่มเวลา 08.30 – 14.30 น. กลุ่มเป้าหมายกลุ่มผู้ใช้น้ำจากพื้นที่โครงการเทศบาลสร้างคอม / กรมทรัพยากรน้ำ / ทีมวิจัย รวมจำนวน 36 คน

วิธีการเก็บข้อมูล นางฉันทนา อุดรพันธ์ เป็นพิธีกรและชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ , นายรังสรรค์ คำมันตรี, นางผกามาศ พิมพ์บุตร ฝ่ายสถานที่และอาหาร , นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ , นายประพันธ์ สมเดช นายชุม จอมศรี ฝ่ายแจกเอกสารและเชิญผู้ให้ข้อมูล นางสาววาสนา ศรีพันธุ์บุตร บันทึกข้อมูลการประชุม ตอบข้อซักถาม ทีมประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ร่วมซักถามปัญหา และให้ข้อสังเกตในการสัมภาษณ์ การจัดเก็บข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ซึ่งจะต้องตอบทุกข้อซักถามและให้ข้อมูลทุกอย่างที่จำเป็น

- นางฉันทนา อุดรพันธ์ กล่าวนำข้อปัญหาให้กรมทรัพยากรน้ำรับทราบว่า การรับโอนภารกิจระหว่างกรมทรัพยากรน้ำและเทศบาลสร้างคอม รับโอนแล้วในหลักการ อยู่ระหว่างการรับโอนให้ชาวบ้าน ซึ่งต้องดูก่อนว่ามีการบริหารอย่างไร ซึ่งมีรายละเอียดในค่าใช้จ่ายค่าไฟฟ้าจะเก็บอย่างไร กรมทรัพยากรน้ำได้สร้างเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าเสร็จแล้ว ปัญหาภาระค่าใช้จ่ายไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจากการทดสอบเครื่องสูบน้ำ ซึ่งถือว่าการถ่ายโอนยังไม่แล้วเสร็จสมบูรณ์ ควรทำอย่างไรจึงจะได้ใช้น้ำ ค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ ในปีแรกขอให้กรมทรัพยากรน้ำรับภาระค่าใช้จ่ายนี้ไปก่อน ระยะเริ่มแรกกระบวนการก่อสร้างเทศบาลไม่ได้เข้ามารับทราบการก่อสร้าง การบำรุงดูแลรักษา รวมถึงวิธีการใช้เครื่อง และยังไม่มีผู้ดูแลเครื่องสูบน้ำ ขณะทดลองสูบน้ำหากได้เกิดรอยรั่ว/ซึม เป็นปัญหาทำให้เทศบาลยังไม่รับการถ่ายโอน และตอนนี้มีปัญหเพิ่มขึ้น คือ ที่ตั้งเครื่องสูบน้ำ ไม่มีน้ำในคลองสูบน้ำ เพราะมีวัชพืชขึ้นเยอะและดินตะกอนถมเพิ่มขึ้น เมื่อดำเนินการซ่อมแซมเครื่องจนใช้งานได้แล้ว จะอยู่ที่ข้อตกลงระหว่างเทศบาลและกลุ่มผู้ใช้น้ำว่าจะมีข้อตกลงกันอย่างไร ปัญหาที่สำคัญเร่งด่วน คือ ต้องการให้เครื่องสูบน้ำได้

- นายวีระศักดิ์ กุลจันทร์เพ็ง ตัวแทนกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 เดิมโครงการก่อสร้าง แนวท่อ ยาว 2,500 เมตร แต่สร้างเสร็จเพียง 1,000 เมตร คงเหลือ 1,500 เมตร ซึ่งติดปัญหาการก่อสร้างเป็น ตามแบบที่ผู้รับเหมาก่อสร้างเอง

- คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ตาม บริษัทโลดส์คอนซันแดนส์ เป็นบริษัทคู่สัญญากับอธิบดีกรม ทรัพยากรน้ำ ทราบรายละเอียดหรือไม่ หรือเป็นบางพื้นที่ที่ก่อสร้างเท่านั้น ซึ่งโดยกระบวนการก่อสร้าง บริษัทจะต้องเป็นผู้มาลงสำรวจข้อมูลพื้นที่แล้วเขียนตามแบบที่ได้ แต่ที่ก่อสร้างไม่ได้เป็นตามแบบที่ สำรองและประชาคมไว้

ตอบ ตัวแทนกรมทรัพยากรน้ำ ไม่ทราบรายละเอียด เพราะกรมทรัพยากรน้ำเป็น ผู้จัดทำสัญญาเองโดยผ่านผู้อำนวยการกรมทรัพยากรน้ำ (ผู้ตอบ น่าจะไม่ทราบวิธีการและขั้นตอนในการ จัดซื้อจัดจ้าง รวมถึงผู้รับเหมาก่อสร้างเครื่องสูบน้ำ)

ผู้รับเหมาที่ทำการก่อสร้าง บริษัทกิจการร่วมค้า เอส.เค.เค ไทยวอเตอร์ เลขที่ 178/5 เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ผู้รับจ้างจะรับงานจ้างจากกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อยู่ที่ขั้นตอนจัดซื้อจัดจ้าง ไม่ทราบ ส่วน หัวหน้าผู้รับงาน หัวหน้าสัมพันธ์ (นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ เคยสอบถามในเบื้องต้นขณะก่อสร้าง)

- คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ตาม 1) ถ้าเทศบาลไม่ยอมรับโอน ทั้งในเรื่องระยะทาง และสำนักงาน ทรัพยากรน้ำภาค 3 จะต้องแก้ไขงานให้แล้วเสร็จ และยังอยู่ในระยะประกันสัญญาและต้องปรับปรุงให้ แล้วเสร็จ ช่วงรับประกันสัญญา 2 ปี ซึ่งได้ตรวจรับงานเมื่อวันที่ 6 กันยายน 2555 2) ให้เทศบาลรับโอน หรือไม่ อย่างไร 3) ถ้าพ้นสัญญาประกันจะเกิดอะไรขึ้น 4) จะให้กลุ่มผู้ใช้น้ำรับเองหรือไม่ แล้วถ้าหมด สัญญา มีข้อผูกพันอย่างไร เพราะมีเงินค้ำประกันสัญญาอยู่

ตอบ กรมทรัพยากรน้ำ 1) ความรับผิดชอบของกรมทรัพยากรน้ำ ถ้ามีการฟ้องร้อง หน่วยงานให้รับผิดชอบ ถ้าก่อสร้างไม่แล้วเสร็จทำแล้วไม่ได้ประโยชน์ ความผิดจะอยู่ที่สำนักงานฯ เพราะตอนนี้ ไม่ทราบว่าปัญหาอะไร และจะหาอย่างไรที่จะแก้ไขให้ใช้ได้ 2) การรับ/ชม เป็นเรื่องปกติ เมื่อมีการสูบน้ำ เพราะว่าเครื่องที่สูบน้ำเป็นเครื่องสูบน้ำได้ไกลถึง 10 กิโลเมตร เวลาทดสอบเครื่อง ระยะทาง 1 กิโลเมตร เกิดปัญหาแน่นอน แต่ที่ว่าท่อแตกคงไม่ใช่ 3) ถ้ามีเงินค้ำประกันสัญญา ต้องให้ บริษัทรับเหมาก่อสร้างมาดำเนินการแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 6 กันยายน 2557 (ข้อสรุปอื่นไม่ได้ตอบ)

- คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ชักถาม ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำแจ้งปัญหาที่เกิดขึ้น และต้องการให้กรม ทรัพยากรน้ำภาค 3 ทราบ และมีวิธีการแนวทางที่จะแก้ไขปัญหายังไง

ปัญหาที่พบ ดังนี้ 1) เพิ่มประตูเปิด-ปิดน้ำ 2 จุด จุดที่ 1) ท่อระบายอากาศ นานายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ จุดล่างท่อ นานายสายันต์ 2) บ่อพักน้ำ 3) ซ่อมท่อที่ซึมหรือชำรุด (จุด สวนยางนางสังวาล บุตร พรหม และนางนางนงนาถ นายกชน) 4) ขุดบ่อให้ลึกอีก 1 เมตร 5) ลอกคลองเพื่อขุดน้ำได้สะดวก 6) สะพานเชื่อมไปหาเครื่องสูบน้ำ (เหล็ก, บันไดเชื่อมโป๊ะ เป็นแบบเหล็ก) 6) แก้ไขสายไฟฟ้า สายไฟฟ้าที่ หย่อนไปหาแปสูบน้ำ (เปลี่ยนลวดตัวดึงไฟ) 7) ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการทดสอบเครื่อง 1) หลังจากซ่อม เครื่องเสร็จ และ 2) การลองสูบน้ำที่จะเกิดขึ้นจากการทดสอบเครื่อง และค่าใช้จ่ายจนกว่าจะใช้เครื่องได้

จนสมบูรณ์ เมื่อดำเนินการซ่อมเสร็จแล้วให้ทดลองสูบน้ำ 3 ชั่วโมง เพื่อจะทราบว่าเป็นค่าไฟฟ้าเท่าไร ขยายท่อเพิ่มอีก 1.5 กิโลเมตร (ตามแบบเดิมที่สำรวจ) ที่ต่อยอดจาก SML

กรมทรัพยากรน้ำ ตอบข้อสรุป ดังนี้ 1. ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้และอยู่ในสัญญาจ้าง ดำเนินการได้เลยภายใน เมษายน 2557 ดังนี้ 1.1) ซ่อมท่อ/ท่อหลุด/ท่อซึม 1.2) ขุดบ่อตรงเครื่องสูบน้ำ 1.3) ลอกคลองระบายน้ำให้น้ำไหลเข้า 1.4) ค่าใช้จ่ายไฟฟ้าที่ค้างจ่าย และ 1.5) ค่าไฟฟ้าในการทดสอบเครื่องที่จะเกิดขึ้น 2. อยู่ในแผนงานใหม่ (งบประมาณปีหน้า) 2.1) ขยายท่อเพิ่มอีก 1.5 กิโลเมตร (ได้ตั้งแผนงานไว้แล้ว) 2.2) เพิ่มประตูเปิด-ปิดน้ำ 2 จุด (นายนายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ และจุดล่างที่นายนายสุพัฒน์ สร้างแก้ว) 2.3) บ่อพักน้ำ 1 จุด (ต้องหาพื้นที่พักน้ำก่อน) 2.4) สะพานเชื่อมไปแพสูบน้ำ 2.5) แก้ไขสะพานเชื่อมไฟฟ้า ให้แข็งแรง ทนทาน 3) แผนงานเพิ่มเติมที่หมู่บ้านต้องการ 3.1) เชื่อมต่อกับโครง SML ของหมู่บ้าน หรือเปลี่ยนเป็นท่อใยหินทั้งหมด 3.2) ยกระดับถนนจากนายนายประพันธ์ สมเดช เพราะน้ำท่วมประจำทุกปี

- คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ชักถามเทศบาล กรณีถ้ากรมทรัพยากรน้ำดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว จะรับการถ่ายโอนได้หรือไม่

- นายอภิเชษฐ์ ชันเขต นิติกรเทศบาลสร้างคอม ปัญหาที่มีอยู่นี้ เป็นปัญหาระหว่างกรมทรัพยากรน้ำและผู้ว่าจ้าง จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนการส่งมอบ เทศบาลตำบลสร้างคอมยังไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง ผลที่เกิดขึ้นในการก่อสร้างเสร็จแล้วมีวัตถุประสงค์อะไร ใช้ได้ตรงเป้าหมายการก่อสร้างหรือไม่ กรมทรัพยากรน้ำรับทราบและรู้ดี ส่วนการก่อสร้างแล้วเสร็จ เทศบาลจะร่วมศึกษาและตรวจสอบการใช้งานว่าสมบูรณ์และใช้ได้ดีหรือไม่ ส่วนข้อบังคับกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมเทศบาลสร้างคอม ควรเป็นผู้กำหนดเองว่าจะทำอย่างไรในการจัดเก็บค่าน้ำ การซ่อม บำรุงรักษา และร่วมกันต่อไป กำหนดร่างกฎระเบียบ ข้อบังคับกลุ่ม ยังต้องศึกษาข้อมูลว่า จะมีการบริหารจัดการร่วมกันในการรับผิดชอบค่าไฟฟ้าต่อไป

บทเรียนที่ได้ 1) การดำเนินการสำรวจ ก่อสร้าง ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้สัญญาจ้าง ไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน ทำให้ยากต่อการตรวจสอบ 2) การดำเนินการซ่อมแซม บำรุงรักษา ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 6 กันยายน 2557 ซึ่งยังมีเงินค้ำประกันสัญญา 3) แผนงานการดำเนินงานกรมทรัพยากรน้ำ มีทั้งแผนงานที่สามารถดำเนินการได้เลย และแผนงานที่ต้องจัดตั้งในงบประมาณใหม่ ยังไม่แน่ชัดว่าจะเป็นอย่างไร

แนวทางการดำเนินงานต่อไป 1) กรมทรัพยากรน้ำจะทำตามที่ได้ตกลงไว้หรือไม่ และจะแล้วเสร็จเวลาใด 2) ทีมวิจัยต้องขอรายละเอียดโครงการกับกรมทรัพยากรน้ำ ที่ถ่ายโอนภารกิจ 3) จัดทำรายงานความก้าวหน้าเสนอต่อ สกว. ให้แล้วเสร็จภายใน กุมภาพันธ์ 2557

จากข้อตกลงดังกล่าว วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2557 กรมทรัพยากรน้ำ นำทีมโดยนายวีระศักดิ์ กุลจันทร์เพ็ง นายประพัฒน์ สุทธิประภา และคณะสำรวจได้ลงพื้นที่สำรวจตามแผนงานโครงการแต่ละจุด และได้เพิ่มเติมการแยกท่อจากนายนายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ เชื่อมไปตามถนน แปลงปาล์มน้ำมัน นายพรชัย แก่นกล้าเจริญกุล และสำรวจจุดทำบ่อพักน้ำ

3.2 กิจกรรมระยะที่ 2 : การทดลองปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่

3.2.1 การจัดการประชุมทีมวิจัย จำนวน 2 ครั้ง

การประชุมทีมวิจัย ครั้งที่ 1 วันที่ 15 สิงหาคม 2557 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ประกอบด้วยทีมวิจัย 10 คน

วัตถุประสงค์ในการประชุม เพื่อทบทวนการจัดทำแผนปฏิบัติงานระยะที่ 2 ของทีมถ่ายโอนภารกิจ และทบทวนวัตถุประสงค์ของการทำงานว่าได้อะไรบ้างระยะที่ 1

เนื้อหาในการประชุม ให้นักวิจัยแต่ละท่านร่วมกันสรุปว่างานที่ทำมาระยะที่ 1 ได้อะไรแล้วบ้าง และสิ่งที่ยังคงเหลือยังไม่ดำเนินการมีอะไรบ้าง โดยให้เขียนลงแผนกระดาษ เพื่อสรุปแนวคิดร่วมกัน

ผลการประชุมที่สรุปได้ ในครั้งนี้ (1) การจัดเก็บข้อมูลระยะที่ 1 สิ่งที่ได้ 1) การจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 และการลงสำรวจข้อมูล 2) ทบทวนวรรณกรรมที่มี เช่น ระเบียบการถ่ายโอนและกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษางานวิจัยในท้องถิ่น และการศึกษาบทเรียนที่ได้จากบ้านท่าเสี้ยว ในการถ่ายโอนภารกิจ โดยถ่ายโอนให้อปท.แล้ว แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเครื่องชำรุด และขาดการบริหารจัดการของกลุ่ม 3) ข้อมูลของพื้นที่วิจัย ว่ามีพื้นที่เพาะปลูกอะไร อย่างไร เท่าใด เพื่อวางแผนการวางท่อน้ำ และผู้ที่เข้าร่วมทดลองปฏิบัติการ ว่าปลูกพืชอะไรจะเหมาะสมและคุ้มค่ามากที่สุด (2) การวางแผนกิจกรรมระยะที่ 2 กิจกรรมกลุ่มที่ยังไม่ดำเนินการ 1) การจัดเวทีคืนข้อมูลชุมชน 2) การศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการน้ำ 3) กฎ ระเบียบ กติกากลุ่มผู้ใช้น้ำ และข้อตกลงในการบริหารจัดการระหว่างเทศบาลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ 4) กิจกรรมทดลองปฏิบัติการปลูกพืช พืชชนิดใดเหมาะสมและคุ้มค่ามากที่สุด

บทเรียนที่ได้ นักวิจัยสรุปผล และลำดับความคิดในการทำงาน และวางแผนปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และบริหารจัดการ

การประชุมทีมวิจัย ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2557 หัวหน้าโครงการวิจัยถ่ายโอนภารกิจฯ หัวหน้าที่ปรึกษาโครงการและนักเขียนนิตยสารข่าวเศรษฐกิจ ได้เดินทางเข้าประชุมร่วมกับนายชัชวาลย์ ปทานนท์ นายอำเภอสร้างคอม ณ ห้องทำงานของท่าน เพื่อเตรียมการก่อนการปฏิบัติงานวิจัยช่วงที่ 2 และร่วมรับประทานอาหารกลางวันในเวลาเดียวกัน

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งที่ 2 เพื่อหารือเรื่องการดำเนินกิจกรรมวิจัยระยะที่ 2 “บทเรียนวิจัย และปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำ”

เนื้อหาในการประชุม การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในเชิงการใช้ประโยชน์จากการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์และการปลูกพืชผักผสมผสานเพื่อให้เกิดรายได้ที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของนายอำเภอสร้างคอมที่ได้ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรม 1 ไร่ 1 แสนในเขตอำเภอสร้างคอม และได้ดำเนินการอยู่ขณะนี้

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ นายชัชวาลย์ ปทานนท์ นายอำเภอสร้างคอม เห็นด้วยกับการทำวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการน้ำ โดยเฉพาะอำเภอสร้างคอมเป็นอำเภอที่มีแหล่งน้ำมากมายและยังไม่สามารถนำขึ้นมาใช้อย่างเต็มที่แต่อย่างใด

บทเรียนที่ได้ จากการประสานงานและทำความเข้าใจกับนายอำเภอสร้างคอมคนใหม่ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในขณะนี้ต่อนายอำเภอคนเก่าที่ย้ายออกไป ได้รับความสนใจเป็นพิเศษโดยเฉพาะการบริหารจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน

รูปที่ 1 : นายชัชวาลย์ ปทานนท์ นายอำเภอสร้างคอมร่วมรับประทานอาหารกลางวันกับทีมวิจัย

3.2.2 การประชุมร่วม 4 ทีม จำนวน 7 ครั้ง

การประชุม ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เพื่อหารือทีมงานวิจัยทั้ง 4 ทีม ในการจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยในระยะปฏิบัติงานที่ผ่านมาต่อหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตอำเภอสร้างคอม และกำหนดวันชักซ้อมเสนอผลงานวิจัยเวทีเล็กก่อนถึงเวทีจริง

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัย 4 ทีม กำหนดวันชักซ้อมการนำเสนอผลงานวิจัยที่ได้ดำเนินการผ่านมาให้ที่ประชุมทราบและรับคำแนะนำ จากผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงก่อนนำเสนอเวทีใหญ่ และสุดท้ายที่ประชุมได้กำหนดวัน เวลา สถานที่ บุคคลเป้าหมายและงบประมาณ เพื่อดำเนินการจัดเวทีรับฟังการนำเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้

ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้ มติที่ประชุมให้มีการนำเสนอผลงานวิจัย ในวันที่ 27 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00 น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมโรงเรียนสร้างคอมวิทยา พร้อมนี้ได้มอบให้อาจารย์ธวัช รับไปดำเนินการประสานงาน ผลเป็นประการใดขอให้แจ้งที่ประชุมทราบในวันที่ 24 ตุลาคม 2557 พร้อมทีมวิจัยแต่ละทีมเตรียมชักซ้อมเสนอผลงานวิจัยในวันเดียวกัน

บทเรียนที่ได้ ในการจัดประชุมครั้งนี้นักวิจัยได้กำหนด วัน เวลา สถานที่ และจัดสรรงบประมาณดำเนินการร่วมกันทั้ง 4 ทีม ซึ่งเป็นการบูรณาการของการทำงานอย่างมีระบบ โดยที่ประชุมได้มอบหมายหน้าที่ให้แต่ละทีมถือปฏิบัติ

รูปที่ 2 : จัดเวทีประชุม 4 ทีม วันที่ 10 ตุลาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม

การประชุม ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลสร้างคอม ประชุมเตรียมความพร้อมเวทีนำเสนอผลงานร่วมกับทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่อำเภอสร้างคอม

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เป็นการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดเวทีนำเสนอผลงานร่วมกันของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม ให้มีความพร้อมร้อยเปอร์เซ็นต์ทั้ง ผู้นำเสนอผลงานงบประมาณ และสถานที่ ในวันที่ 27 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00 น.เป็นต้นไป ณ โรงเรียนสร้างคอมวิทยา อำเภอสร้างคอม ตลอดจนร่วมกำหนดบุคคลเป้าหมายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนรวมทั้งผู้แทนหน่วยงานในเขตอำเภอสร้างคอมเข้ารับฟังการเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้

เนื้อหาในการประชุม เป็นการทบทวนเพื่อเตรียมความพร้อม มอบหมายหน้าที่ จัดสรรงบประมาณของแต่ละทีมร่วมกันทำงานครั้งนี้ และสุดท้ายนักวิจัยซักซ้อมแสดงผลงานทั้ง 4 ทีม

ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้ อาจารย์ธวัช แจ้งผลจากการประสานว่าโรงเรียนสร้างคอมวิทยายินดีให้การสนับสนุนสถานที่ตามที่ร้องขอไป นักวิจัยทั้ง 4 ทีมร่วมจัดสถานที่และนิทรรศการแต่ละทีม ในวันที่ 26 ตุลาคม 2557 การจัดงานครั้งนี้มีการใช้งบประมาณโดยการบูรณาการงบประมาณทั้ง 4 ทีม

บทเรียนที่ได้ คือ การคิดร่วมกันในการบูรณาการงบประมาณของแต่ละทีมครั้งนี้ และการประสานหลักฐานการเงินมาประกอบการเบิกจ่าย โดยใช้มติที่ประชุมมอบหมายตกลงแบ่งหน้าที่การปฏิบัติ

รูปที่ 3 : ประชุมเตรียมความพร้อมเวทีนำเสนอผลงานร่วมกับทีมวิจัยเพื่อท้องถิ่นที่อำเภอสร้างคอม

การประชุมครั้งที่ 3 วันที่ 26 ตุลาคม 2557 เวลา 09.00 น. นักวิจัยทุกทีมร่วมกันจัดเวทีแสดงผลงานครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมโรงเรียนสร้างคอมวิทยา

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เป็นการส่งเสริมให้นักวิจัยทั้ง 4 ทีม ทำงานร่วมกันพร้อมจัดเวทีนำเสนอผลงานอย่างมีความสุข

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม นำนิทรรศการของแต่ละทีมที่เตรียมไว้มาติดตั้งแสดงให้ผู้เข้ารับฟังได้ศึกษาความเป็นมาของแต่ละโครงการก่อนนำเสนอ

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม ได้จัดแสดงนิทรรศการของแต่ละทีมอย่างเข้าใจและมุ่งมั่น จัดสรรมุมมองอย่างเหมาะสม พร้อมแสดงในวันงานนี้แล้ว

บทเรียนที่ได้ การทำงานและประสานงานของทีมงานวิจัยทั้ง 4 ทีม ในการตกแต่งสถานที่และจัดนิทรรศการครั้งนี้

รูปที่ 4 : นักวิจัยร่วมกันจัดเวทีแสดงผลงานครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมโรงเรียนสร้างคอมวิทยา

การประชุม ครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2557 เวลา 16.00 น. โดยศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ได้มาพบนักวิจัยอำเภอน้ำโสมทั้ง 4 โครงการ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เพื่อหารือเกี่ยวกับการวางแผนการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอำเภอน้ำโสม จากฐานข้อมูลของงานวิจัยทั้ง 4 ทีมที่ได้มานำไปเพื่อแก้ไขปัญหาและนำไปประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้เสียในชุมชนแต่ละชุมชนตัดสินใจ การศึกษาดูงานจะไปดูอะไร การนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อหน่วยงาน สกว.จะอย่างไร

เนื้อหาในการประชุม การพัฒนาอำเภอน้ำโสมแบบมีส่วนร่วม การเดินทางต่อไปจะอย่างไร การศึกษาดูงานจะไปเรียนรู้แห่งใด, การนำเสนอรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อ สกว.จะอย่างไร การจัดทำเครือข่ายนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิได้ฝากติดตามและเป็นกำลังใจให้นักวิจัยทั้ง 4 โครงการนี้

ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้ ยังไม่มีข้อยุติในการกำหนดศึกษาดูงาน การคืนข้อมูลของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม รอบอำเภอน้ำโสม ขอเลื่อนไปประชุมพิจารณาในครั้งต่อไป

บทเรียนที่ได้ คือ การนัดหมายทีมวิจัยเข้าประชุมพร้อมกันทั้ง 4 ทีม เพื่อให้ได้มติข้อตกลงนำไปดำเนินการในพื้นที่วิจัยของแต่ละทีมต่อไป

รูปที่ 5 : คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ได้มาพบนักวิจัยอ่างพานทั้ง 4 โครงการ

การประชุม ครั้งที่ 5 วันที่ 15 พฤศจิกายน 2557 การประชุมแกนนำเพื่อเตรียมนำเสนอผลงานวิจัยต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบอ่างพานพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนปลาย อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เพื่อหารือเตรียมการนำเสนอผลงานวิจัยต่อผู้มีส่วนได้เสียรอบๆพื้นที่อ่างน้ำพาน พื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนปลาย รวมถึงการรับฟังเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาอ่างเก็บน้ำพานจากชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของร่วมกัน โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่างในจังหวัดอุดรธานีร่วมเป็นพี่เลี้ยงและให้ข้อเสนอแนะตลอดจนการสร้างความร่วมมือในอนาคต

เนื้อหาในการประชุม ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมได้ร่วมหารือกำหนดแผนและกำหนดวัน เวลาและสถานที่ออกไปนำเสนอผลงานวิจัยต่อผู้มีส่วนได้เสียรอบๆ อ่างน้ำพานและพื้นที่ติดต่อลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนปลาย โดยได้วางแผนกำหนดเวทีคืนข้อมูล จำนวน 3 ครั้ง และมอบให้ทีมวิจัยอ่างน้ำพานรับผิดชอบสำหรับค่าใช้จ่ายทั้งหมด เนื่องจากทีมวิจัย 3 ทีม ได้ช่วยสนับสนุนข้อมูลจากการทำวิจัยของแต่ละทีมเสนอร่วมครั้งนี้

ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้ ที่ประชุมมีความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดเวทีคืนข้อมูลสู่ผู้มีส่วนได้เสียรอบอ่างขึ้นระหว่าง 1) วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืนข้อมูล ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม 2) วันที่ 20 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืนข้อมูล ณ ห้องประชุม อบต.เชียงดา 3) วันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืนข้อมูล ณ ห้องประชุม อบต.นาสะอาด

บทเรียนที่ได้ เป็นการมององค์รวมของการแก้ไขปัญหาอ่างน้ำพานว่า หากอ่างน้ำพานมีโครงการสนับสนุนจากภาครัฐอีก ชุมชนรอบอ่างจะดำเนินการอย่างไร การจัดเวทีคืนข้อมูลของทีมวิจัยอ่างพานเป็นการคืนข้อมูลเพียง 1 ทีม ยังไม่ครอบคลุมเป็นเนื้อเดียวกัน ที่ประชุมเสนอให้ทีมวิจัยทั้ง 3 ทีมนำเสนอข้อมูลร่วม

ปัญหาและอุปสรรค ยังมีนักวิจัยบางคนมองไม่เห็นภาพในการจัดเวทีคืนข้อมูลและการเชื่อมโยงผลประโยชน์ทั้ง 4 ทีม

รูปที่ 6 : การประชุมแกนนำเพื่อเตรียมนำเสนอผลงานวิจัยต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรอบอ่างพานพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนปลาย อ.สร้างคอม จ.อุดรธานี

การประชุม ครั้งที่ 6,7 เมื่อวันที่ 20, 23 ธันวาคม 2557 ตามลำดับ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี ได้เดินทางมาพบนักวิจัยรอบอ่างพานทั้ง 4 โครงการ

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เพื่อร่วมกันเตรียมงานวิจัยนำเสนอเวทีเครือข่ายขึ้นชมงานวิจัยทั้ง 4 โครงการ

เนื้อหาในการประชุม เป็นการนำวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการมาผนวกใส่กันอย่างเหมาะสม และได้แผนในการนำมาเพื่อพัฒนาอ่างพาน โดยการถอดบทเรียนออกมาเป็นหนึ่งเดียวกันสำหรับอ่างพานว่าควรเป็นอย่างไร

ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้ ให้ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมได้ช่วยกันนำเอาวัตถุประสงค์ของโครงการมารวมกันแล้วถอดเป็นบทเรียนเป็นชุดเดียวกันพร้อมนำเสนอเป็น Power Point สู่เวทีขึ้นชมผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เครือข่ายอีสานเหนือ อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู ชัยภูมิ และหนองคาย ณ ศูนย์ฝึกอาชีพชนบท อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ปัญหาและอุปสรรค เป็นความยากง่ายอยู่ที่การให้ความร่วมมือพร้อมกันทั้ง 4 ทีม โดยร่วมกันกำหนดเวลา เนื้อหา สรุปแล้วสอดคล้องเป็นเนื้อเดียวกันพร้อมนำเสนอต่อเวทีขึ้นชมผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอย่างเข้าใจ

รูปที่ 7 : วันที่ 20, 23 ธันวาคม 2557 นักวิจัยทั้ง 4 ทีม ร่วมกันจัดทำ Power Point นำเสนอ
ผลงานวิจัย สู่เวทีชื่นชมผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เครือข่ายอีสานเหนือ

3.2.3 การร่างระเบียบกลุ่มกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 2 ครั้ง

การประชุมร่างกฎระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ ครั้งที่ 1 วันที่ 6 กันยายน 2557 ณ ศาลาเอนกประสงค์ บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม ผู้เข้าร่วม ตัวแทนจากเทศบาลสร้างคอม ผอ.วารวัตร ชมจันทร์ จากกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทีมผู้ประสานงาน สกว. และ ทีมนักวิจัย

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งที่ 1 1) เพื่อร่างระเบียบกติกากลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยนิติกรเทศบาลสร้างคอมเป็นผู้ร่างกฎระเบียบ และแจ้งให้กลุ่มผู้ใช้น้ำรับทราบ และสร้างความเข้าใจ 2) การสอบถามข้อมูลผู้จะร่วมทดลองปฏิบัติการใช้น้ำ เลือกพืชที่จะปลูก พืชอะไรบ้าง และจำนวนที่ปลูกกี่ไร่

เนื้อหาในการประชุม กรมทรัพยากรน้ำภาค 3 ผอ.วารวัตร ชมจันทร์ ชี้แจงความเป็นมาและค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในช่วงปฏิบัติการทดลอง กรมทรัพยากรน้ำจะเป็นผู้รับจ่าย และจะซ่อมแซมอุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ ให้เรียบร้อยก่อนการส่งมอบ ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำพร้อมที่จะส่งมอบให้กลุ่มบริหารจัดการแล้ว แต่ยังติดขัดที่ เทศบาลสร้างคอม ยังไม่รับมอบ และกลุ่มต้องการทดสอบเครื่องก่อน

เพราะในการทดสอบเปิด-ปิดน้ำ ต้องให้กรมทรัพยากรน้ำ มาให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษา ก่อนและทดสอบคิดค่าไฟฟ้า 1 ชั่วโมงเป็นเงินเท่าไร เพื่อจะได้กลุ่มจะได้ทราบข้อมูล และประมาณการใช้น้ำ ซึ่งกรมทรัพยากรน้ำไม่ได้นำข้อมูลมาเสนอ ยังไม่ทราบว่าเครื่องสูบน้ำที่มีเป็นเครื่องใช้ในอุตสาหกรรมหรือไฟฟ้าเพื่อการเกษตร และยังประมาณการไม่ได้ว่าจะคิดค่าไฟฟ้าอย่างไร กรมทรัพยากรน้ำ รับฟังข้อมูลและนำไปค้นหาข้อมูล ดังกล่าว ซึ่งจะได้ไม่เป็นการของชาวบ้าน

กลุ่มผู้ใช้น้ำต้องการทำนาปรัง และปลูกข้าวโพด เนื่องจากปลูกข้าวเพื่อจำหน่ายส่วนใหญ่ ปริมาณการใช้น้ำ พืชข้าว 1,158 – 2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ ซึ่งได้เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ที่ผ่านมา เกษตรกรมีความต้องการที่จะปลูกข้าวขึ้นกับความถนัดของเกษตรกร

การจัดตั้งกฎระเบียบ กติกากลุ่มจะต้องเป็นความรับผิดชอบของเทศบาลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำไทยสวรรค์เอง โดยให้เทศบาลสร้างคอมร่างกฎระเบียบ ซึ่งได้นำกฎระเบียบของบ้านท่าเสียว เป็นตัวอย่างในการจัดทำกฎระเบียบ แต่ยังไม่กำหนดว่า จัดให้มีการช่วยเหลืออัตราส่วนเท่าใด 40 : 60 หรือ 50 : 50 หรือ 70 : 30

เทศบาลสร้างคอม ได้นำร่าง ข้อบังคับเทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารจัดการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้าเทศบาลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี พ.ศ.2557 มีทั้งหมด 30 ข้อ 9 หมวด หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป หมวดที่ 2 เจเนนไขการรับสมัครสมาชิก หมวดที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก หมวดที่ 4 กำหนดเวลาสูบน้ำและพื้นที่ที่จะได้รับน้ำ หมวดที่ 5 อัตราค่าน้ำ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม หมวดที่ 6 เจเนนไขการขอใช้น้ำ การยกเลิกการใช้น้ำ หมวดที่ 7 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หมวดที่ 8 การบำรุงรักษา และการซ่อมแซม หมวดที่ 9 เบ็ดเตล็ด ตามภาคผนวก

ผลจากการประชุมพอสรุปได้ 1) เกษตรกรได้ทราบร่างกฎระเบียบ ข้อบังคับกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำต้องสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม และมีหนังสือขอใช้ประโยชน์จากน้ำจากนายกเทศบาลสร้างคอม ทุกครั้ง 2) การใช้น้ำของกลุ่มยังดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 ยังไม่ได้ชี้แจงขั้นตอนและวิธีการใช้เครื่องสูบน้ำ 3) ยังไม่มีข้อสรุปของเครื่องสูบน้ำว่าเป็นหม้อไฟฟ้า เพื่ออุตสาหกรรม หรือเพื่อเกษตรกรรม ยังไม่ทราบค่าไฟฟ้าที่ชัดเจน 4) กฎระเบียบระหว่างเทศบาลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำยังไม่กำหนดว่าจะให้การช่วยเหลือร้อยละเท่าใด เนื่องจากยังไม่ทราบว่าค่าไฟฟ้าเป็นเท่าไร และคุ้มค่าหรือไม่กับการลงทุน

บทเรียนที่ได้ 1) กลุ่มผู้ใช้น้ำต้องได้รับข้อมูลที่ชัดเจนจากกรมทรัพยากรน้ำ เรื่องเครื่องสูบน้ำ ไฟฟ้าเป็นประเภทใด 2) กลุ่มผู้ใช้น้ำต้องทดสอบการใช้กฎ ระเบียบข้อบังคับของเทศบาลว่า สามารถดำเนินการได้จริงหรือไม่ โดยทดสอบการใช้น้ำ 1 – 3 ปี ก่อนการส่งมอบ

การดำเนินงานครั้งต่อไป เนื่องจากร่างกฎ ระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำยังไม่สมบูรณ์ จึงได้นัดหมาย ทบทวนการร่าง กฎ ระเบียบผู้ใช้น้ำ ในวันที่ 13 กันยายน 2557

การประชุมร่างกฎระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ ครั้งที่ 2 วันที่ 13 กันยายน 2557 ณ ศาลาเอนกประสงค์ บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม ผู้เข้าร่วม นายอุบล กิคอม รองปลัดเทศบาลสร้างคอม สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทีมผู้ประสานงาน สกว. และ ทีมนักวิจัย

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ 1) เพื่อทบทวนระเบียบกติกากลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยรองปลัดเทศบาลสร้างคอม 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการปลูกพืช

เนื้อหาในการจัดประชุม การทบทวนกฎ ข้อระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพิ่มเติมจากครั้งที่แล้ว นำโดย นายอุบล กิคอม รองปลัดเทศบาลสร้างคอม กฎระเบียบที่จัดทำขึ้นเป็นร่างกฎระเบียบของกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียว ซึ่งเป็นร่างเดียวกับกรมชลประทาน แต่กลุ่มบ้านท่าเสียวไม่ได้ใช้ เนื่องจากเกิดปัญหาเครื่อง

เสียบ่อย และได้เพิ่มเติมในเรื่อง เมื่อเครื่องสูบน้ำไฟฟ้ามีปัญหา ต้องแจ้งให้เทศบาลทราบทันที และให้กลุ่มจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อรองรับการทำงานของกลุ่มผู้ใช้น้ำเอง และการจัดทำท่อส่งน้ำในพื้นที่เกษตรกรต้องทำหนังสือยินยอมให้เข้าทำประโยชน์ และขอตกลงการใช้น้ำของกลุ่ม

ผลการประชุม

1) การจ่ายค่าธรรมเนียมแรกเข้า คนละ 30 บาท การจ่ายค่าธรรมเนียมรายปี ของกลุ่ม มติตกลงว่า ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิก ต้องสมัครของใช้น้ำกับทางเทศบาล และอัตราค่าบริการปลูก มติที่ได้ตกลงว่า ให้จ่ายไร่ละ 200 บาท เช่น ต้องการปลูกข้าวในพื้นที่ จำนวน 5 ไร่ ก็ต้องจ่ายค่าน้ำ 1,000 บาท ตามมติที่ประชุม

2) การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มผู้ใช้น้ำ ประกอบด้วย นายประพันธ์ สมเดช ประธาน นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ รองประธาน นางสาวลย์ บุตรพรม เลขานุการ กรรมการโซน 1) นายสุวิทย์ สร้างคำ 2) นายสายัญ คำสร้าง 3) นายพรชัย แก่นกล้าเจริญกุล 4) นายสราวุธ ลาบยิ่ง เจริญญิก นางนงนาถ นายกชน ผู้ช่วยเจริญญิก นางบุญสม สร้างแก้ว นายประพันธ์ สมเดช กรรมการดูแลสถานีสูบน้ำ

3) แผนการผลิตพืช พืชที่ต้องการปลูกมากที่สุด ได้แก่ ข้าวนาปรัง ช่วงระยะเวลาปลูกเดือน พฤศจิกายน/ธันวาคม ถึงเดือน มีนาคม/เมษายน อายุเก็บเกี่ยว 120 วัน พืชที่ต้องการปลูกทดสอบ ได้แก่ นาปรัง ปลูกข้าวไรท์เบอร์รี่ เริ่มเดือน ธันวาคม – มีนาคม จำนวนผู้ต้องการปลูก 3 คน ได้แก่ นายประพันธ์ สมเดช, นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์, นางถวิล ศรีสร้างคอม ถั่วลิสง พันธุ์ไทนาน 9 เริ่มเดือน ธันวาคม – มีนาคม จำนวนผู้ต้องการปลูก 2 คน ได้แก่ นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์, นายประพันธ์ สมเดช อายุเก็บเกี่ยว 110 – 115 วัน ข้าวโพดข้าวเหนียว เริ่มเดือน พฤศจิกายน – มีนาคม จำนวนผู้ต้องการปลูก 1 คน ได้แก่ นางถวิล ศรีสร้างคอม ปลูกผัก เริ่มเดือน ตุลาคม – มีนาคม จำนวนผู้ต้องการปลูก 2 คน ได้แก่ นางถวิล ศรีสร้างคอม, นายประพันธ์ สมเดช พันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่ ที่ต้องการปลูก แบ่งเป็น 5 ไร่ จำนวน 1 คน (นายประพันธ์ สมเดช) ปลูกจำนวน 2 ไร่ 2 คน (นางสุพิน โพนสร้างแก้ว, นางนงนาถ นายกชน) ปลูกจำนวน 1 ไร่ 8 คน (นางสังวาล บุตรพรม, นางลำดวน ศรีสร้างคอม, นางถวิล ศรีสร้างคอม, นางเพ็ญศรี สร้างแก้ว, นางจุฬาลักษณ์ ดวงดี, นางบุญสม สร้างแก้ว, นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์, นางตุ เกษราชฎวร)

มติที่ประชุม ทีมวิจัยเป็นผู้จัดตั้งกองทุน โดยนำเงินสนับสนุนจาก สกว. (เงินวิจัยของทีม) จัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ถั่วลิสง และข้าวโพดหวาน เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมพันธุ์ และส่งคืนในอัตรา 1 ต่อ 1 เช่น ยืมพันธุ์ข้าว 10 กิโลกรัม ก็นำส่งคืนพันธุ์ อีก 10 กิโลกรัม รวมเป็นส่งคืน 20 กิโลกรัม

4) ส่งในข้อสังเกตเพิ่มเติมของกลุ่ม การเปิดน้ำให้สมาชิกผู้ใช้น้ำ ต้องตรวจสอบด้วยว่าเป็นความจริงหรือไม่ เช่น ผู้ที่ต้องการปลูกข้าวจริง 3 ไร่ ปลูกจริงหรือไม่ 3 ไร่ และกรณีน้ำที่ไหลจากท่อไปสู่นาของผู้ไม่ได้เป็นสมาชิก วิธีการแก้ไข คือ 1) การปลูกข้าวต้องให้สมาชิกปลูกได้เท่านั้น 2) ถ้าไม่เป็นสมาชิกและปลูกข้าว ต้องให้สมัครเป็นสมาชิก เพราะถือว่าเกษตรกรรายนั้นเป็นผู้ที่มีพื้นที่และได้รับประโยชน์จากน้ำนั้น 3) ถ้าเกษตรกรมีพื้นที่ผู้ได้รับน้ำนั้น ไม่สมัครเป็นสมาชิก ต้องให้ทำหนังสือกับผู้ใหญ่บ้านว่า ตนจะไม่เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่รับน้ำ นั้น เนื่องจากไม่ต้องการเข้าร่วมเป็นสมาชิก

3.2.4 เวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้า จำนวน 1 ครั้ง

การรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 2 ครั้งที่ 1 วันที่ 24 ธันวาคม 57 ได้เดินทางไปชื่นชมผลงานวิจัยท้องถิ่น เครือข่ายอีสานเหนือ อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู ชัยภูมิ และหนองคาย ณ ศูนย์ฝึกอาชีพชนบท อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

วัตถุประสงค์การนำเสนอผลงานวิจัย ครั้งนี้ เป็นการนำเสนอผลงานวิจัย และสร้างความมั่นใจให้แก่นักวิจัย เพื่อก้าวสู่การนำเสนอผลงานวิจัยสากล ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น

เนื้อหาในการนำเสนอผลงานวิจัย ทีมนักวิจัยทั้ง 4 ทีม ได้นำเสนอผลงานวิจัยที่กำหนดร่วมกันในหัวข้อประเด็น “การศึกษารูปแบบกระบวนการวางแผนพัฒนาอ่างน้ำพาน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ตำบล อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี : พหุภาคีพหุพื้นที่วิจัย” โดย 1) ศึกษาลักษณะกายภาพพื้นที่อ่างน้ำพานและบริเวณรอบอ่างน้ำพาน 2) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากอ่างน้ำพาน 3) ศึกษารูปแบบกฎระเบียบตามประเพณีของกลุ่มผู้ใช้น้ำและกฎหมายราชการ 4) ศึกษาประสิทธิภาพการปลูกพืชและการใช้น้ำที่เหมาะสม 5) เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์และการจัดการอ่างน้ำพานแบบมีส่วนร่วมของภาคี 3 ตำบล รอบอ่าง 6) เพื่อหารูปแบบและกลไกการบูรณาการแผนและดำเนินงาน ตามแผนงานร่วมกัน

ผลการนำเสนองานวิจัยสรุปได้ ดังนี้ จากการนำเสนอผลงานวิจัยทั้ง 4 ทีมได้รับคำชื่นชมและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างทั่วถึงเป็นกันเอง ทีมงานวิจัยทั้ง 4 ทีมขอน้อมรับคำชื่นชมพร้อมนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้งานวิจัยที่สมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น

บทเรียนที่ได้ คือ การทำงานเป็นทีมช่วยทำให้เกิดความเข้าใจในบริบทของการทำงานเป็นองค์กรรวมโดยเฉพาะการทำงานรวมเนื้อหาเป็นหนึ่งเดียวสามารถสอดรับและตอบโจทย์ที่ได้เป็นอย่างดี และผู้รับฟังมองเห็นภาพของการนำเสนอโครงการอย่างพึงพอใจ

ปัญหาและอุปสรรค มีระยะเวลาของการศึกษาโครงการสั้นเกินไป ควรขยายระยะเวลาออกไปให้เหมาะสม เช่น จาก 1 ปีขยายเวลาออกไป 2 ปี

รูปที่ 8 : การนำเสนอผลงานวิจัย ณ ศูนย์ฝึกอาชีพชนบท อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ในการชื่นชมผลงานวิจัยท้องถิ่น เครือข่ายอีสานเหนือ อุดรธานี เลย หนองบัวลำภู ชัยภูมิ และหนองคาย

3.2.5 เวทีนำเสนอผลงานวิจัยต่อชุมชน จำนวน 2 ครั้ง

การจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยต่อชุมชน ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2557 ณ โรงเรียนสร้างคอมวิทยา ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมร่วมกันเสนองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นชุดประเด็นการจัดการน้ำ อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์ในการจัดเวที ครั้งนี้ เพื่อจัดเวทีให้นักวิจัยได้นำผลเบื้องต้นของการศึกษาข้อมูลและการทดลองเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีการจัดการอ่างน้ำพาน ห้วยหลวงตอนปลาย

เนื้อหาในการจัดเวที ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมขึ้นนำเสนอทีมอันดับแรก ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพกลุ่มผู้ใช้น้ำบล็อกล้อย ทีมเสนออันดับ 2 ศึกษาการลดค่าใช้จ่ายกระแสไฟฟ้าสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าตำบลนาสะอาด ทีมเสนออันดับ 3 ศึกษาการถ่ายโอนภารกิจของหน่วยงานรัฐสู่ท้องถิ่น ทีมอันดับสุดท้ายศึกษาขีดความสามารถของอ่างน้ำพาน ในการจัดเก็บน้ำอย่างเพียงพอ ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมได้เสนอผลเบื้องต้นของการศึกษาข้อมูลและการทดลองเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้ที่ประชุมแห่งนี้ได้รับทราบ โดยมีนายอำเภอสร้างคอม นายชัชวาลย์ ปทานนท์ เป็นประธานและแขกผู้มีเกียรติจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมฟัง ประมาณ 100 คน

ผลจากการจัดเวทีสรุปได้ ครั้งนี้ อ่างเก็บน้ำพานเป็นแหล่งขนาดกลางและมีพื้นที่รับน้ำความจุ 53 ล้านลูกบาศก์เมตร ในอดีตยังไม่ได้นำขึ้นมาใช้ประโยชน์แต่อย่างใด นอกเสียจากนำน้ำมาปลูกข้าว ครั้งที่ 2 โดยใช้ประตุน้ำบล็อกล้อย และมีการใช้น้ำอย่างไม่ประหยัดเกิดปัญหาน้ำไม่พอใช้ ส่วนอีกจุด

หนึ่ง คือ จุดตั้งเครื่องสูบน้ำตำบลนาสะอาด เป็นการใช้พลังงานไฟฟ้าสูบน้ำและเสียค่าไฟฟ้าแพงมาก ประมาณ 1 ล้านบาทต่อปี ส่งผลกระทบต้องงบประมาณประจำปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาสะอาด ที่มีงบประมาณพัฒนาน้อยอยู่แล้ว ส่วนอีกจุดหนึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการการถ่ายโอนภารกิจ โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 กลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาลตำบลสร้างคอมยังไม่รับโอนจนกว่าจะมาแก้ไขข้อบกพร่องเรื่องท่อส่งน้ำ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาระบบเครื่องสูบน้ำและสำคัญค่ากระแสไฟฟ้าใครจะเป็นผู้ดูแลซึ่งข้อมูลนี้ยังไม่รับการเปิดเผย จึงรอดูผลการจัดการร่วมกันอย่างน้อย 1 – 3 ปี

บทเรียนที่ได้ คือ การนำเสนอผลเบื้องต้นของการศึกษาข้อมูลและการทดลองเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน และเป็นการสร้างนักวิจัยให้กล้านำเสนอข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา สะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงของบริบทอ่างน้ำพวนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ปัญหาและอุปสรรค การไม่ยอมเปิดเผยข้อมูลที่แท้จริงของหน่วยงานหลัก คือ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ให้กลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาลตำบลสร้างคอมได้รับทราบ เพื่อเตรียมการรับมือกับปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น ค่ากระแสไฟฟ้า การวางระบบท่อสายหลัก/สายรอง การวางแผนการผลิตพืชให้สอดคล้องกับการใช้น้ำ เป็นต้น

รูปที่ 9 : วิจัยทั้ง 4 ทีมร่วมกันเสนองานวิจัยฯ ชุดการจัดการน้ำ อ่างเขาสรางคอม จังหวัดอุดรธานี

การจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัยต่อชุมชน ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 19 - 21 พฤศจิกายน 2557 เป็นการจัดเวทีร่วมของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม และเป็นการสนับสนุนการคืนข้อมูลของทีมวิจัยอ่างน้ำพวนที่เป็น

เจ้าภาพหลัก และทีมวิจัยอ่างน้ำพานได้กำหนดการจัดเวทีคืบข้อมูลสู่ชุมชนผู้มีเสียได้เสียรอบๆอ่างน้ำพาน จำนวน 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืบข้อมูล ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม

ครั้งที่ 2 วันที่ 20 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืบข้อมูล ณ ที่ทำการ อบต.เชียงดา

ครั้งที่ 3 วันที่ 21 พฤศจิกายน 2557 จัดเวทีคืบข้อมูล ณ ที่ทำการ อบต.นาสะอาด

วัตถุประสงค์ในการจัดเวที ครั้งที่ เป็นการจัดเวทีร่วมของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม และเป็นการสนับสนุนการคืบข้อมูลของทีมวิจัยอ่างน้ำพานที่เป็นเจ้าภาพหลัก

เนื้อหาในการประชุม เป็นการนำข้อมูลจากทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม โดยเน้นการคืบข้อมูลของทีมวิจัยอ่างน้ำพานเป็นหลัก และทีมวิจัยทั้ง 3 ทีม ร่วมเป็นภาคีนำเสนอข้อมูลที่ใช้ประโยชน์จากอ่างน้ำพาน ต่อชุมชนผู้มีเสียได้เสีย ให้ทราบถึงความสำคัญของอ่างน้ำพาน ตลอดจนการได้มาของโครงการ ชุมชนควรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบหรือไม่ หากบางโครงการดำเนินการไปแล้วประสบปัญหาจะแก้ไขอย่างไร สุดท้ายการนำเสนอข้อมูลและปัญหาที่ได้มาของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม นั้น ชุมชนผู้มีเสียได้เสียควรมองและตระหนักในการใช้ประโยชน์จากอ่างน้ำพานอย่างไร ในการจัดเวทีคืบข้อมูลครั้งนี้ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีมได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจาก อาจารย์ ดร.ประสิทธิ์ ประครองศรี ผู้ทรงคุณวุฒิ จากสำนักงานกองทุนวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.) โดยขอให้ทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม มีมุมมองในการทำงานวิจัยเป็นองค์รวม รู้ข้อมูลปริมาณน้ำทั้งหมด วางแผนการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า รู้ประโยชน์และเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อมรอบอ่างน้ำพานเป็นสำคัญ

ผลการประชุมสรุปได้ดังนี้ การสร้างมุมมองเป็นองค์รวมในการใช้ประโยชน์จากอ่างน้ำพาน การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำชุมชนผู้มีเสียได้เสียต้องคำนึงถึงหลักการนี้

บทเรียนที่ได้ เป็นการจัดเวทีเพื่อคืบข้อมูลของทีมวิจัยอ่างน้ำพาน โดยมีทีมวิจัยภาคี 3 ทีม เข้าร่วมเวทีและนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมให้ชุมชนได้รับรู้

รูปที่ 10 : การจัดเวทีคืนข้อมูล ระหว่างวันที่ 19 - 21 พฤศจิกายน 2557 เป็นการจัดเวทีร่วมของทีมวิจัยทั้ง 4 ทีม

3.2.5 การศึกษาดูงาน จำนวน 1 ครั้ง

การศึกษาดูงาน ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 25 - 27 พฤศจิกายน 2557 และร่วมพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำ โดยชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ระยะที่ 3 เกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือกับภาคีโครงการที่เกี่ยวข้อง ณ. OTOP CENTER จังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์ในการเดินทางไปศึกษาดูงาน ครั้งนี้ เพื่อเดินทางไปศึกษาการทำงานของทีมงาน สกว. ร่วมกับภาคีผู้นำต่างๆของจังหวัดอุบลราชธานี และศึกษาดูงานการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านดงแหวด ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

เนื้อหาในการศึกษาดูงาน เน้นการศึกษาทำ MOU ระหว่างภาคีหน่วยงานต่างๆตลอดจนการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาดูงานสรุปได้ ดังนี้ ทีมงานวิจัยได้ทราบถึงวิธีการจัดทำเวที MOU ระหว่างภาคีหน่วยงานต่างๆ เพื่อการบริหารงานร่วมกันและบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

บทเรียนที่ได้ ทีมงานวิจัยทั้ง 4 ทีม ได้เดินทางเข้ารับฟังบรรยายสรุปกรณีศึกษาปัญหาน้ำเสียของบ้านดงแหวด ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นการค้นหาต้นเหตุของ

ปัญหา การให้ความร่วมมือของชุมชน และเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำโดยมีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ค่อยให้การสนับสนุน

รูปที่ 11 : การศึกษาดูงาน ระหว่างวันที่ 25 - 27 พฤศจิกายน 2557 และร่วมพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำโดยชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี

3.2.6 การทดลองปฏิบัติการ จำนวน 2 ครั้ง

การทดลองสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2557 เวลา 11.55 น. ผู้มีส่วนได้เสีย 3 ฝ่าย ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ โดยนายช่างวิระศักดิ์พร้อมคณะ นิติกรและคณะตัวแทนเทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ร่วมกันทดสอบสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าจากอ่างน้ำพวนสู่พื้นที่ทำการเกษตร 1,000 ไร่

วัตถุประสงค์ในการสูบน้ำ ครั้งนี้ เพื่อให้ทราบ 1) วิธีการขั้นตอนของการเปิด - ปิดของการสูบน้ำ 2) การเปิด - ปิดระบบระบายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตร 3) การใช้ไฟฟ้าในระยะเวลาสูบน้ำ 3 ชั่วโมงต้องเสียค่าไฟฟ้าเท่าใด 4) ทั้ง 3 ฝ่าย ได้ร่วมหัวจมท้ายด้วยกันในการทดลองสูบน้ำครั้งนี้และครั้งต่อไปซึ่งเป็นวิธีการลดข้อขัดแย้งอีกวิธีหนึ่ง

วิธีการทดลองสูบน้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย 3 ฝ่าย (กรมทรัพยากรน้ำ โดยนายช่างวิระศักดิ์พร้อมคณะ นิติกรและคณะตัวแทนเทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12) ร่วมกันทดลองสูบน้ำโดยใช้เวลาสูบน้ำ 3 ชั่วโมง เพื่อให้ทราบว่าต้องเสียค่าไฟฟ้าเท่าใด

ผลการทดลองสูบน้ำในครั้งนี้ ทีมงานวิจัยและกลุ่มผู้ใช้น้ำได้รับทราบข้อมูลจากการเปิดเผยของนายช่างวิระศักดิ์พร้อมคณะ ว่าไฟฟ้าที่เชื่อมต่อกับสถานีสูบน้ำนั้น เป็นไฟฟ้าสูบน้ำเพื่อการเกษตรประเภทที่ 7 จากการทดลองสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าครั้งนี้ ทำให้ไขข้อข้องใจ คือ 1) ทราบ

วิธีการขั้นตอนของการเปิด - ปิดเครื่องสูบน้ำ 2) ทราบวิธีการเปิด - ปิดระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนาเกษตรกร 3) ทราบว่าการสูบน้ำใช้เวลา 1 ชั่วโมง วัดหน่วยใช้ไฟฟ้าได้ 334.66 หน่วย คิดเป็นเงิน 1,233.59 บาท 4) ผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ฝ่าย ได้ร่วมหัวจมท้ายด้วยกัน ในการทดลองสูบน้ำครั้งนี้ ซึ่งเป็นวิธีการลดข้อขัดแย้งอีกวิธีหนึ่ง

บทเรียนที่ได้ คือ การทำงานร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ฝ่าย และยินยอมเปิดเผยข้อมูลให้ทราบร่วมกันอย่างมีสายสัมพันธ์ ในการทำงานครั้งนี้ โดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลของนายช่างวิระศักดิ์และทีมงานว่าเป็นไฟฟ้าสูบน้ำเพื่อการเกษตร ประเภทที่ 7

รูปที่ 12 : การทดลองสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2557

การดำเนินงานต่อท่อกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนาของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ครั้งที่ 2 วันที่ 7 - 9 มกราคม 2558 จำนวน 3 วัน โดยนายประพันธ์ สมเดช ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ พร้อมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำได้ช่วยกันเชื่อมต่อท่อส่งน้ำเข้าแปลงนาของสมาชิกกลุ่มอย่างขยันขันแข็ง (ใช้เงินของสมาชิกผ่านนาใครๆคนนั้นเป็นคนจ่าย) และในวันนี้ก็ทำการปล่อยน้ำเข้าแปลงนาปรังไรท์เบอร์รี่ผลิดข้าวคุณภาพสู่ตลาดข้าวอินทรีย์ เพื่อผู้บริโภคปลอดภัยดังสโลแกนที่ว่า "กินข้าวให้เป็นยา กินปลาให้เป็นอาหาร การสูบน้ำด้วยเครื่องพลังงานไฟฟ้า "อ่างน้ำพาน" บ้านไทสวรรค์ ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี และเป็นจุดทำวิจัยเกี่ยวกับการกักถ่ายโอนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ"กรมทรัพยากรน้ำ" กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มบ้านไทยสวรรค์ เป็นผู้มีส่วนได้เสียครั้งนี้ ข้อสังเกตการถ่ายโอนครั้งนี้เป็นถ่ายโอนโครงการฯแต่ไม่โอนงบประมาณลงมาสนับสนุนช่วยเหลือ

บำรุงรักษาแต่ประการใด กรมทรัพยากรน้ำได้วางท่อเมนหลักเท่านั้น และกลุ่มได้ดำเนินการต่อไปโดยช่วยกันออกเงินปล่อยน้ำเข้าแปลงนาของตนเอง ดังรูปภาพนี้ ทุกคนดีใจมากและขณะนี้สมาชิก 22 คน กำลังจะลงมือทำนาปรังปลูกข้าวไรท์เบอร์รี่ อายุเก็บเกี่ยว 120 วัน (4 เดือน) โดยตั้งเป้าหมายที่จะทำการผลิตให้ปลอดภัยจากสารพิษ

รูปที่ 13 : การดำเนินงานต่อท่อกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนาของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ
ระหว่างวันที่ 7 – 9 มกราคม 2558

3.2.8 การดำเนินงานของกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 2 ครั้ง

ประชุมการดำเนินงานของกลุ่ม ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2557 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม

วัตถุประสงค์ในการประชุม ครั้งนี้ เพื่อจัดประชุมลงมติจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

เนื้อหาในการประชุม โดยทีมงานวิจัยได้ทำความเข้าใจในวิธีการขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วยหลักฐาน ดังนี้ 1) สำเนาบัตรประจำตัวของผู้นจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 7 คน 2) สำเนารายงานการประชุม จำนวน 1 ชุด 3) กรอบแบบขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 ชุด ต่อจากนั้นประธานจะต้องนำไปยื่นขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอมต่อไป 4) สำนักรวความต้องการของสมาชิกเพื่อปลูกพืชหน้าแล้ง

ผลจากการประชุมพอสรุปได้ ดังนี้ 1) มติที่ประชุมได้มอบหมายให้ประธานกลุ่มนำหลักฐานไปติดต่อขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน 2) มีมติให้สมาชิกถือหุ้นคนละ 20 หุ้นๆ ละ 50 บาท

ค่าสมัครสมาชิกแรกเข้า 20 บาท 3) มติที่ประชุมต้องการทำนาครั้งที่ 2 โดยใช้ข้าวพันธุ์ไรซ์เบอร์รี่ มีสมาชิกกลุ่มเสนอความต้องการปลูก จำนวน 10 คน 4) ทีมงานวิจัยได้จัดสรรงบประมาณซื้อพันธุ์ข้าวไรซ์เบอร์รี่ จำนวน 500 กิโลกรัม ๆ 41 บาท รวมเป็นเงิน 20,500 บาท เงื่อนไขในการยืมพันธุ์ข้าวไปปลูก กลุ่มได้กำหนดให้สมาชิกคืนพันธุ์เป็น 2 เท่าของปริมาณพันธุ์ที่รับไป เพื่อนำไปเป็นกองทุนให้ยืมพันธุ์ปลูกในปีต่อไป

บทเรียนที่ได้ คือการยื่นจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มพร้อมถือหุ้นเป็นเจ้าของวิสาหกิจชุมชนต่อไป

รูปที่ 14 : วันที่ 11 ธันวาคม 2557 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม

ประชุมการดำเนินงานของกลุ่ม ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2558 เวลา 18.00 น. ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี โดยนายสุวัตร ศรีโททุม หัวหน้าโครงการ ได้นำทีมวิจัยลงพื้นที่ประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำ ในการขอมติเปิดใช้น้ำทำนาปรัง และที่ประชุมได้มีมติให้เปิดสูบน้ำในวันที่ 7 มกราคม 2558 เป็นต้นไป ทั้งนี้ ขอให้สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำเริ่มเตรียมแปลงทำนาปรังได้เลย และที่ประชุมได้มีมติให้คณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำนำหลักฐานไปยื่นขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน “กลุ่มผู้ใช้น้ำเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ 12” พร้อมทำการเปิดบัญชีออมทรัพย์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ รongรับเงินฝากจากการถือหุ้นของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำและค่าธรรมเนียมแรกเข้า หากมีปัญหาในการดำเนินงานขาดเงินลงทุน คณะกรรมการกลุ่มสามารถกู้ยืมเงินกองทุนไปลงทุนได้เลย และต่อมาเหตุการณ์หลังการปฏิบัติการทดลองสูบน้ำเข้าสู่แปลงนา ท่อส่งน้ำที่ชาวบ้านได้ฝังไว้รอ โดยใช้งบประมาณของรัฐ (SML) ได้แตก รั่วซึมไม่สามารถส่งน้ำได้สะดวก ที่ประชุมกลุ่ม จึงได้มีมติให้คณะกรรมการกู้ยืมเงินฝากจากกองทุน ไปซื้อท่อและข้อต่อพร้อมอุปกรณ์ทำการซ่อมแซมแก้ไขเบื้องต้นก่อนแล้ว

รูปที่ 15 : จัดประชุมสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2558 ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

สรุป จากการดำเนินงานที่ผ่านมาที่มวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ก่อนลงปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ม นักวิจัยได้มีการจัดการประชุม เพื่อเตรียมการและทำความเข้าใจกับที่มวิจัยในการลงไปค้นหาและจัดเก็บ ข้อมูล จำนวน 8 ครั้ง 2) มีการจัดการประชุมร่วมทั้ง 4 ทีม เพื่อบูรณาการเตรียมการจัดงานฝึกอบรม อบรมนักวิจัยในการแตกกรอบการศึกษาและระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 5 ครั้ง 3) จัดฝึกอบรมนักวิจัย เพื่อ การแตกกรอบการศึกษาร่วมกันทั้ง 4 ทีม ดำเนินการจำนวน 3 ครั้ง 4) จัดประชุมและทำพิธีเปิดงาน โครงการ ณ ศาลากลางบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม จำนวน 1 ครั้ง 5) จัดเวทีเสวนา เรื่อง สิทธิชุมชนกับการจัดการของกรมทรัพยากรน้ำ จำนวน 2 ครั้ง 6) จัดเวทีรายงานความก้าวหน้า จำนวน 2 ครั้ง เพื่อฝึกฝนนักวิจัยให้กล้านำเสนอผลงานวิจัยและกล้าตีแผ่พร้อมรายงานความก้าวหน้าให้ชุมชน รับทราบในช่วงของงานวิจัย 7) การจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลที่ยังไม่ สมบูรณ์ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ส่วนการดำเนินกิจกรรมระยะที่ 2 เป็นการทดลองปฏิบัติการเพื่อ แก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มงานวิจัยได้ปฏิบัติการ 1) จัดประชุม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อทบทวนและจัดทำ แผนปฏิบัติงานระยะที่ 2 และหารือเรื่องการดำเนินบทเรียนวิจัยและปฏิบัติการแก้ไขปัญหาการบริหาร จัดการน้ำ 2) จัดประชุมร่วมกัน 4 ทีม จำนวน 7 ครั้ง เพื่อหารือเตรียมความพร้อมจัดเวทีนำเสนอ ผลงานวิจัย และร่วมแสดงผลงานครั้งที่ 1 ณ โรงเรียนสร้างคอมวิทยา และครั้งที่ 2 จัดเวทีนำเสนอ ผลงานวิจัยต่อผู้มีส่วนได้เสียรอบอ่างน้ำพานพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยหลวงตอนปลาย อำเภอสร้างคอม จังหวัด อุดรธานี ระหว่างวันที่ 19 – 21 พฤศจิกายน 2558 ณ เทศบาลตำบลสร้างคอม องค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นตำบลเชียงดาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาสะอาด การร่างกฎระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทีมวิจัยจัดประชุม จำนวน 2 ครั้ง เพื่อร่วมร่างกฎระเบียบ กติกากลุ่มผู้ใช้น้ำ และสอบถามข้อมูลร่วม ทดลองปฏิบัติการใช้น้ำ จำนวนพื้นที่และการเลือกพืชที่จะปลูก ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการปลูก พืชร่วมกัน การจัดเวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้า จำนวน 1 ครั้ง เพื่อนำเสนอความก้าวหน้า ในผลงาน สร้างความมั่นใจแก่นักวิจัยในเวทีชื่นชมผลงานวิจัยท้องถิ่น เครือข่ายอีสานเหนือ ณ ศูนย์ ฝึกอบรมอาชีพชนบท อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การศึกษาดูงาน จำนวน 1 ครั้ง ณ OTOP CENTER ณ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาดูงานของทีมวิจัย สกว.ร่วมกับภาคีสถมน้ำต่างๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี (MOU) และการบริหารจัดการน้ำของกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านดองแหวด ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี การทดลองปฏิบัติการสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงาน ไฟฟ้า จำนวน 2 ครั้ง เพื่อให้ทราบวิธีการเปิด – ปิด เครื่องสูบน้ำและประตูน้ำ ตลอดจนคำนวณค่าไฟฟ้า ที่ต้องเสีย 1,233.59 บาท / ชั่วโมง กลุ่มผู้ใช้น้ำได้ช่วยกันต่อท่อสูบน้ำเข้าแปลงนาโดยใช้ทุนของตนเอง และมีมติสูบน้ำปลูกข้าวนาปรังโดยใช้พันธุ์ข้าวไรท์เบอร์ กลุ่มผู้ใช้น้ำยื่นจดเป็นวิสาหกิจชุมชน ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอมและเปิดบัญชีเงินฝาก ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์บ้านไทย สวรรค์ หมู่ที่ 12” มีการถือหุ้นและจัดตั้งกองทุนข้าวไรท์เบอร์ ไว้กักยืมพันธุ์ในฤดูต่อไป

บทที่ 4

ผลงานวิจัย

สัตว์โลกไม่มีวันสูญสิ้น หากแต่มีความเข้าใจในระบบพึ่งพาอาศัยกันและกัน “น้ำ” จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์โลกทุกชนิดไม่ว่ามนุษย์ “น้ำ” จึงกลายเป็นสินค้าที่สำคัญและเริ่มหายากมากขึ้น “น้ำ” จึงมีต้นทุนในการผลิต และ“น้ำ” จึงกลายเป็นชนวนแห่งปัญหานำไปสู่ข้อขัดแย้ง ความจำเป็นเหล่านี้ควรต้องร่วมกันศึกษาค้นหาแนวทางที่เหมาะสม ในการบริหารจัดการน้ำโดยเฉพาะน้ำเพื่อการเกษตร การค้นหาแนวทางมาปรับปรุงและแก้ไข โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วม ช่วยค้นหาในหลากหลายมิติ การสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า อย่างมีสติรวมถึงการรักษาระบบนิเวศของอ่างน้ำพวน ความจำเป็นเหล่านี้ ควรแก่การค้นหาและนำมาตีแผ่ให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจและสืบทอดต่อไป

4.1 ความเป็นมาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าบ้านไทยสวรรค์

เมื่อปี พ.ศ.2508 ประเทศไทยสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้มากและเหลือใช้ภายในประเทศ ธนาคารโลกและองค์การการค้าโลก (WTO) ขอให้รัฐบาลไทยได้คิดค้นหาวิธีการนำเอากระแสไฟฟ้าที่เหลือใช้ไปทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด และรัฐได้มอบหมายให้ กรมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ ได้จัดทำโครงการสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 962 ถนนกรุงเกษม เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100)

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2524 รัฐบาล โดย พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี กำหนดเป้าหมายในการติดตั้งเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า จำนวน 1,900 แห่งทั่วประเทศ และสามารถนำน้ำขึ้นไปใช้เพื่อการเกษตรได้ประมาณ 300,000 ไร่ ส่วนใหญ่ดำเนินการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 973 แห่ง มีพื้นที่รับน้ำเพื่อการเกษตร จำนวน 190,000 ไร่ โดยการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าตามแหล่งน้ำขนาดใหญ่และขนาดกลาง พร้อมมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการ เช่น กรมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ปัญหาในการดำเนินโครงการ พบว่าการดำเนินโครงการเป็นไปอย่างไรประสิทธิภาพ ล้มเหลวในนโยบายของรัฐบาล ขาดการวางแผน กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน ขาดการถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ การคัดเลือกพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น สูบน้ำดินชั้นที่สูงต้องใช้ไฟฟ้ามากและเสียค่าไฟฟ้าแพง และสุดท้ายผู้ใช้น้ำต้องรับภาระหนี้เป็นเงาตามตัว หากเครื่องสูบน้ำชำรุดเสื่อมสภาพต้องใช้งบประมาณเกินความสามารถของผู้ใช้น้ำควรกระทำได้ จึงต้องมีการค้นหาวិธีการแก้ไขให้ปัญหาเหล่านี้บรรเทาลง โดยการสร้างความเข้าใจตามกระบวนการการมีส่วนร่วม และต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2547 – 2548 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นายสุวิทย์ คุณกิตติ ได้มอบนโยบายให้กรมทรัพยากรน้ำ ดำเนินโครงการสูบน้ำเข้านา ประปาเต็มหมู่บ้าน

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร น้ำอุปโภค – บริโภค โดยดำเนินการสำรวจแหล่งน้ำ ขนาดกลางและขนาดเล็กตามภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย หากแหล่งน้ำใดมีปริมาณน้ำมากพอ จึง ดำเนินโครงการติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า กรณีพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมตลิ่งตลิ่ง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มี บริเวณกว้างมากลักษณะสภาพคล้ายแก้มลิง เหมาะสำหรับเป็นพื้นที่รับน้ำ และได้สร้างประตูปิด – เปิดน้ำ ไม่ให้ไหลลงสู่ลำน้ำโขง คือ ประตูน้ำอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดหนองคาย จากการสำรวจความต้องการของ ชุมชนมีความต้องการสอดคล้องตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน อำเภอนิคมพัฒนา และต่อมาประมาณปี พ.ศ. 2550 ในช่วงแรกของการได้มาซึ่งโครงการ คนในชุมชนเทศบาลตำบลสร้างคอม บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 มีความต้องการอยากสูบน้ำจากอ่างน้ำพานขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดการอพยพ เข้าเมืองเพื่อไปขายแรงงาน ชุมชนจึงร่วมกันค้นหาแนวทางที่เหมาะสม กรอกรับในขณะนั้นนโยบายของ รัฐได้ส่งเสริมและให้ความสำคัญ

ตามสภาพดังกล่าวข้างต้นนั้น คนในชุมชนบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม ได้ตั้ง ประเด็นคำถามให้ชุมชนได้คิดร่วมกันว่า “เราอยากได้น้ำมาทำนา แต่ทำไมเราถึงไม่สามารถนำน้ำขึ้นไป ใช้ได้เราจะมีการอย่างไร” ซึ่งเป็นคำถามของชุมชนและผู้นำแห่งนั้นในขณะนั้น โดยในโอกาสต่อมาได้มีการนำประเด็นคำถามนี้มาพูดคุยกันในเวทีชาวบ้านหลายครั้งและได้ร่วมกันทำประชาคม พร้อมนำเสนอ วิธีการแก้ไขโดยจัดทำเป็นแผนงาน/โครงการ “สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าเพื่อการเกษตร” บรรจุเข้าสู่ แผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอนิคมพัฒนาตามลำดับ เพื่อของบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งนี้ นาง จันทนา อุดรพันธุ์ (ผู้ใหญ่บ้าน) ได้รับคัดเลือก เป็นตัวแทนภาคประชาชนระดับอำเภอเข้าไปร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุดรธานี กรมพัฒนาชุมชนเป็น หน่วยงานดำเนินการจัดขึ้น หลังจากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2552 - 2555 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยกรมทรัพยากรน้ำได้มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำทุกภาคสำรวจแหล่งน้ำขนาด กลางและขนาดเล็กของจังหวัดอุดรธานี และได้แจ้งแหล่งน้ำขนาดกลาง คือ อ่างน้ำพาน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่ ยังไม่เคยได้รับการพัฒนามาก่อน เสนอเข้ารับการพัฒนาคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการตามแผนพัฒนาจังหวัด อุดรธานี และผลจากการจัดทำแผนงาน / โครงการ ได้รับการตอบสนองและอนุมัติโครงการจากรัฐบาล โดยรัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรน้ำ สำนักงาน ทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี ดำเนินการโครงการนี้ลงในพื้นที่ดังกล่าว พร้อมจัดทำเวทีประชาคม และลงมติขอความเห็นชอบกับชุมชนเทศบาลตำบลสร้างคอม บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 เป็นครั้งแรก ณ วัดโพธิ์ศรีบ้านโพธิ์เมือง

หลังจากนั้นกรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี ได้ลงพื้นที่อีกครั้ง เพื่อจัดเก็บข้อมูลนำไปประมวลผลและนำเสนอข้อมูลในเวทีประชาคมหมู่บ้านอีกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการ ยืนยันความต้องการที่แท้จริง หลังจากนั้นกรมทรัพยากรน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี

ได้จัดส่งนายช่างลงพื้นที่ทำการสำรวจร่วมกับชุมชนในการจัดวางแนวระบบท่อส่งน้ำและติดตั้งเครื่องสูบน้ำ โดยตัวแทนจากเทศบาลตำบลสร้างคอม นายอุดม เขียงบาล สมาชิกสภาเทศบาล (สท.) บ้านโพนฆ้อง หมู่ที่ 4 ในขณะนั้น ได้ร่วมประชุมพิจารณากำหนดจุดฝังท่อส่งน้ำในไร่นาและได้ผ่านมติให้วางท่อส่งน้ำตามความลาดชันสูงต่ำของพื้นที่ จากการสำรวจของนายช่างออกแบบกำหนดระยะวางท่อส่งน้ำความยาว 2 กิโลเมตร กรมทรัพยากรน้ำ โดยกรมทรัพยากรน้ำ ว่าจ้าง บริษัทโลดส์คอนสตรัคชั่น ออกสำรวจและออกแบบตามที่กลุ่มผู้ใช้น้ำได้มีมติร่วมกันให้ขุดฝังท่อส่งน้ำและติดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า และมอบให้นายอภิสิทธิ์ วัฒนรัตน์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ผู้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ ตามคำสั่งกรมทรัพยากรน้ำที่ 1/2553 ลงวันที่ 7 มกราคม 2553 เป็นผู้ดำเนินว่าจ้าง "บริษัทกิจการร่วมค้า SKK ไทยวอเตอร์ (ตามหนังสือสัญญา กิจการร่วมระหว่างบริษัทศรีสกลกิจ จำกัด กับบริษัทไทยวอเตอร์เอ็นจิเนียริง จำกัด ลงวันที่ 4 พฤษภาคม 2554) สำนักงานใหญ่อยู่เลขที่ 178/8 ถนนลาซาล แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร เป็นผู้รับเหมาทำการก่อสร้างตามแบบแปลนที่ได้สำรวจออกแบบไว้ โดยโครงการมีลักษณะเป็นประเภทโครงการ ระบบกระจายน้ำ อ่างน้ำพาน มีอาคารแพสูบน้ำ ชนิดแพสูบน้ำเป็นโครงเหล็ก เครื่องสูบน้ำเป็นหอยโข่งแบบ Horizontally Split Casing จำนวน 1 เครื่อง อัตราการสูบ 0.25 ลูกบาศก์เมตร/วินาที/เครื่อง ความสูงหัวน้ำ 40 เมตร ขนาดมอเตอร์ 160 KW.ชนิดท่อสูบ เป็นเหล็กกล้า ขนาดท่อสูบ 400 มิลลิเมตร ความเร็วน้ำในท่อสูบ 1.99 เมตร/วินาที ชนิดของท่อส่งน้ำ HDPE หรือ FIBER GLASS มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 400 มิลลิเมตร ความยาวท่อส่งน้ำ 1,000 เมตร ความเร็วน้ำในท่อส่งน้ำ 2.33 เมตร/วินาที

การส่งมอบมอบผลการดำเนินงานโครงการให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี ให้ทำการตรวจรับเมื่อ วันที่ 6 กันยายน 2555 พร้อมทำการทดลองระบบการกระจายน้ำเป็นครั้งแรก ผลการทดลองเปิดเครื่องสูบน้ำฯ ปรากฏว่ามีรอยซึม ณ จุดบริเวณแปลงยางพาราของนางสังวาลย์ บุตรพรม ประตูปิด - เปิดน้ำกระทำไม่ได้เต็มที่ เนื่องจากเครื่องสูบน้ำเป็นเครื่องสูบน้ำแรงดันสูง นอกจากนี้ยังพบปัญหาเกี่ยวกับการไหลของน้ำเข้าสู่หัวสูบน้ำเครื่องสูบน้ำไม่สะดวก จึงขอให้ขุดลอกคลองสูบน้ำเพิ่มเติมระหว่างหัวสูบน้ำกับริมฝั่งอ่างน้ำพาน เพื่อให้ น้ำไหลเข้าสู่หัวสูบน้ำได้สะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะหน้าแล้ง อีกประเด็น คือ การชำระเงินค่าไฟฟ้าซึ่งเกิดขึ้นในช่วงการทดลองเดินเครื่องยังไม่ได้รับการชำระแต่อย่างใด ขณะนี้สำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาค อำเภอเพ็ญทำการปลดหม้อแปลงจ่ายไฟฟ้าเรียบร้อยแล้ว กลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาลตำบลสร้างคอม จึงขอให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี ได้ดำเนินการแก้ไขและในการส่งมอบงานที่ประชุมกลุ่มผู้ใช้น้ำมีมติขอทดลองเดินเครื่องสูบน้ำอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทันใช้ในฤดูกาล ทำนาปี สำหรับการบริหารจัดน้ำตามโครงการนี้ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี ได้จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 1 กลุ่ม และคัดเลือกคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อทำหน้าที่

ควบคุมดูแล บำรุงรักษาและทำหน้าที่กระจายน้ำให้สมาชิกอย่างทั่วถึง ประกอบด้วย 1) นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ 2) นางฉันทนา อุดรพันธุ์ 3) นายชเนต สร้างแก้ว 4) นายรังสรรค์ คำมันตรี 5) นายประพันธ์ สมเดช 6) นางผกามาต พิมพ์บุตร โดยกลุ่มผู้ใช้น้ำยังไม่มีการประชุมออก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับให้สมาชิกถือปฏิบัติร่วมกันในเวลานั้น

รูปที่ 47 - 50 : ระบบกระจายน้ำอ่างน้ำพาน

ระบบส่งน้ำตามโครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า ได้วางระบบท่อส่งน้ำเข้าสู่แปลงนา มีความยาว 1 กิโลเมตร ประกอบด้วยประตูน้ำ จำนวน 2 จุด 2 หัว รวมเป็น 4 หัว โดยจุดแรกอยู่ใกล้แปลงนาของ นายประพันธ์ สมเดช จุดที่สองอยู่ใกล้แปลงนนางเพ็ญศรี สร้างแก้ว ตามลำดับ มีจุดระบายอากาศและ จุดเปิดระบายตะกอนอย่างละ 1 จุด อยู่ใกล้แปลงนายนายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ และแปลงนางพันธ์ โพธิ์บาย ตามลำดับ ทั้งนี้ ยังไม่มีการกำหนดระยะเวลาเปิด - ปิดเครื่องสูบน้ำแต่อย่างใด เพียงแต่ปรับใช้ ให้สัมพันธ์กับระบบการปลูกข้าวนาปรังเท่านั้น (ดังรูปที่ 47 - 50)

รูปที่ 52 - 55 : สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำกำลังช่วยกันวางระบบท่อกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนา

4.2 ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจจากกรมทรัพยากรน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเด็น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้าง เทคโนโลยีการจัดการน้ำสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในหลักการที่สำคัญ คือ ความเป็นอิสระของท้องถิ่นและส่งเสริมให้ท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ โดยเฉพาะภารกิจถ่ายโอนทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542

การถ่ายโอนภารกิจโดยกรมทรัพยากรน้ำ

แนวทางปฏิบัติการส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินงานต่อเนื่องโครงการที่ไม่ได้โอนทรัพย์สินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและ

บำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ.2525 ซึ่งเป็นระเบียบที่วางไว้เพื่อให้การจัดการบริหารและให้ความรู้เรื่องการใช้ น้ำของประชาชนตามโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเพื่อให้การบำรุงรักษา แหล่งน้ำดังกล่าวอยู่ในสภาพดี รวมทั้งการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โครงการพัฒนาแหล่งน้ำประเภท อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น และระบบส่งน้ำ เป็นภารกิจที่ไม่ได้โอนทรัพย์สินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมากลุ่มงานนิติกรได้พิจารณาถึงความเห็นในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมทรัพยากรน้ำ เมื่อดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงเสร็จแล้วให้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งน้ำ ควรจะโอนให้เป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และเพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซม

สำหรับการก่อสร้างตามโครงการดังกล่าวหากแล้วเสร็จควรทำการลงทะเบียนเป็นแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ แล้วค่อยส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการบริหารการใช้ น้ำ ซ่อมแซม และบำรุงรักษา ให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนกรณีที่เกิดขึ้นขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำที่ต้องจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้ การโอนทรัพย์สินและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (อ่าง ฝายและระบบส่งน้ำ) เป็นภารกิจที่แยกออกจากกัน โดยการตีความตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 อ่าง ฝายและระบบส่งน้ำไม่ได้อยู่ใน 13 ภารกิจ คือ 1) ก่อสร้างระบบน้ำสะอาดมาตรฐาน ก และ ข 2) ก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน (น้ำผิวดิน) 3) ถังเก็บน้ำ แบบ ผ 99 4) ประปาหมู่บ้านแบบบาดาลขนาดกลาง 5) ประปาหมู่บ้านแบบขนาดใหญ่ 6) ประปาหมู่บ้านแบบผิวดิน 7) ประปาหมู่บ้านแบบผิวดินขนาดใหญ่ 8) ทดสอบปริมาณน้ำ 9) ปรับปรุงประปาหมู่บ้าน 10) สำรวจแผนที่ 11) ขุดสระ/ขุดลอก หนองน้ำ 12) ก่อสร้างระบบประปาชนบท 13) ซ่อมและปรับปรุงระบบประปาชนบท การโอนทรัพย์สินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและในมาตรา 16 ข้อ 2 ระบุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ และเนื่องจากโครงการกรมทรัพยากรน้ำดำเนินการ เป็นโครงการที่ต้องใช้เทคนิคด้านวิศวกรรม และใช้งบประมาณในการบำรุงรักษาสูงเกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการพิจารณาในเรื่องนี้แล้ว งานของกรมทรัพยากรน้ำ (อ่าง, ฝาย ,และระบบส่งน้ำ) จึงไม่ได้รวมอยู่ใน 13 ภารกิจดังกล่าว

ส่วนการพิจารณาส่งมอบเฉพาะการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งมอบกรมทรัพยากรน้ำได้ตามคำสั่งที่ 78/2548 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 มอบหมายและมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำทุกภาคปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำปฏิบัติราชการแทน ในการส่งมอบการบำรุงรักษาและดำเนินกิจกรรมต่อเนื่อง แหล่งน้ำขนาดเล็กประเภทอ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้นและระบบส่งน้ำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคนั้นๆ ส่วนการส่งมอบนั้นควร

ต้องเตรียมเอกสารการส่งมอบเพื่อให้ท้องถิ่นใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย 1) เอกสารส่งมอบการบำรุงรักษา ซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก 2) รายละเอียดโครงการ 3) คู่มือการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ 4) สถานที่ติดต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำจังหวัด

สำหรับข้อบังคับและระเบียบกฎหมายของกรมทรัพยากรน้ำด้านการถ่ายโอนภารกิจนั้น จากการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องพบเพียงแต่บันทึกข้อความในการสั่งการภายในหน่วยงาน และยังไม่พบข้อกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจน ขั้นตอนและเอกสารในการส่งมอบงาน เพียงแต่เป็นการหารือสั่งการให้ดำเนินโครงการตามระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าให้เสร็จเรียบร้อยเท่านั้น พร้อมให้ทำการลงทะเบียนเป็นแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ จากนั้นค่อยส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้พิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของการดำเนินการบริหารจัดการใช้น้ำ ซ่อมแซม และบำรุงรักษา ให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนกรณีที่เกิดขึ้นขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ ต้องจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี สามารถใช้ประโยชน์ได้เหมือนเดิม ซึ่งมีความแตกต่างจากกรมชลประทานที่ได้มีการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจน ตลอดจนวิธีการถ่ายโอนภารกิจ ดังกล่าว มีเพียงบางส่วนของภารกิจถ่ายโอนที่กรมทรัพยากรน้ำและกรมชลประทาน ได้ทำเหมือนกัน คือการไม่สนับสนุนงบประมาณ บุคลากร เป็นเพียงแต่การถ่ายโอนเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ เท่านั้น การกระจายงบประมาณสนับสนุนกิจการ เป็นความจำเป็นของหน่วยงานที่รับการถ่ายโอนภารกิจ ต้องบริหารจัดการงบประมาณให้ความช่วยเหลือ ต่อไป

การถ่ายโอนภารกิจโดยงานวิจัยท้องถิ่น

การดำเนินงานโครงการนี้ กรมทรัพยากรน้ำ ได้มอบหมายให้จังหวัดต่าง ๆ ออกสำรวจแหล่งน้ำขนาดกลางแล้งรายงานกรมทราบ พร้อมบรรจุโครงการสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าลงสู่พื้นที่เป้าหมาย โดยผ่านขั้นตอน ดังนี้ 1) ต้องเป็นความต้องการของพื้นที่โดยการจัดเวทีประชาคม แล้วร่วมกันออกสำรวจจัดทำแบบแปลนก่อสร้าง วางระบบท่อ 2) จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ 3) การก่อสร้างให้ดำเนินการเป็นไปตามแบบที่กำหนดไว้ 4) ทดสอบระบบการกระจายน้ำของเครื่องสูบน้ำเพื่อการตรวจรับงานจ้าง 5) กรมทรัพยากรน้ำส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับไปดำเนินการ จากการดำเนินการของกรมทรัพยากรน้ำ ทีมวิจัยได้ลงพื้นที่จัดเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ประเด็นที่ควรเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการดำเนินโครงการสืบต่อไปอย่างยั่งยืน นั้น พบประเด็นการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ กรมทรัพยากรน้ำ เพียงจัดตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่มขึ้นมาทำหน้าที่เท่านั้น ไม่ได้ดำเนินการให้กลุ่มเข้มแข็งแต่อย่างใด ดังนั้น ทีมวิจัยจึงเข้าไปดำเนินการเชิญเทศบาลตำบลสร้างคอมและกรมทรัพยากรน้ำเข้าร่วมประชุม และคัดเลือกประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำคนใหม่ ได้แก่ นายประพันธ์ สมเดช แทนนายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ไต้ยืนไปลาออก หลังจากนั้นกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วม ร่าง กฎ ระเบียบ กติกา ขึ้นมาบังคับใช้ โดยครั้งที่ 1 เป็นการร่วมกำหนดประเด็นหัวข้อสำคัญ เช่น เงื่อนไขการรับสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำ สิทธิหน้าที่ของผู้ใช้น้ำ การกำหนดเวลาการสูบน้ำ อัตราค่า

น้ำ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมค่าบริการ เงื่อนไขการขอใช้น้ำ อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ และการซ่อมแซมบำรุงรักษาที่ประชุมกำหนดหัวข้อประเด็นสำคัญแล้ว ขอมติที่ประชุม มอบให้นิติกรเทศบาลตำบลสร้างคอม ไปดำเนินการร่างให้แล้วเสร็จภายใน 14 วัน และได้นำกลับไปเสนอที่ประชุมใหม่และที่ประชุมมีมติรับร่าง กฎ ระเบียบ กติกา พร้อมนำกลับไปเสนอให้นายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม ลงนามประกาศบังคับใช้ และมีใจความพอสรุปดังนี้ อาศัยอำนาจตามความในข้อ 18 ของเทศบัญญัติเทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ. 2554 คณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ออกข้อบังคับโดยความเห็นชอบของนายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เรื่องการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี มีสาระสำคัญ 9 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 ขอบความทั่วไป หมวดที่ 2 เงื่อนไขการรับสมัครสมาชิก ผู้ใช้น้ำผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตบริการของสถานีสูบน้ำไม่ว่าผู้นั้นจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับทำเกษตรกรรมหรือในฐานะผู้เช่าหรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของก็ตาม มีสิทธิสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำของสถานีสูบน้ำได้ โดยยื่นใบสมัครสมาชิกต่อประธานกรรมการ พร้อมชำระค่าธรรมเนียม แรกเข้า สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดในกรณีดังต่อไปนี้ 1) ตาย 2) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการหรือกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้ยื่นต่อผู้รักษาการแทน 3) ครบกำหนดในแต่ละ แห่ง รอบปีการผลิต 4) สมาชิกผู้ใช้น้ำมีมติ 2 ใน 3 ให้สมาชิกภาพสมาชิกคนใดสิ้นสุดลง หมวด 3 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำ สมาชิกผู้ใช้น้ำมีสิทธิดังต่อไปนี้ 1) ยื่นคำขอใช้น้ำ 2) ได้รับการจัดสรรน้ำตามลำดับการยื่นคำขอ 3) ได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจากคณะกรรมการ กรณีพืชผลเสียหายเพราะส่งน้ำไม่ทัน ทำให้ได้ผลผลิตไม่ถึงร้อยละ 25 แต่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบ ภายใน 7 วันนับแต่ทราบเรื่องดังกล่าว แต่คณะกรรมการมีดุลพินิจที่จะไม่ให้ความช่วยเหลือก็ได้ หมวด 4 กำหนดเวลาสูบน้ำและพื้นที่ที่จะได้รับน้ำให้มีกำหนดเวลาสูบน้ำ ดังนี้ 1) 07.00 นาฬิกา ถึง 09.00 นาฬิกา 2) 16.00 นาฬิกา ถึง 18.00 นาฬิกา หมวด 5 อัตราค่าน้ำ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียมค่าบริการ เรียกเก็บในอัตรา 20 บาท ของแต่ละเดือนในรอบปีการผลิต ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ให้ชำระเพียงครั้งเดียว คือ เมื่อเริ่มเข้าสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ ในอัตรา 30 บาท ต่อหนึ่งราย ค่าธรรมเนียมรายปี ให้ชำระภายในรอบปีการผลิตต่อคณะกรรมการ ในอัตราไร่ละ 200 บาท ต่อสมาชิกผู้ใช้น้ำหนึ่งราย แม้จะมีได้ประกอบเกษตรกรรมในรอบปีการผลิตนั้นก็ตาม หมวด 6 เงื่อนไขการขอใช้น้ำ การยกเลิกการใช้น้ำ หมวด 7 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) พิจารณาเพื่อรับสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำและพิจารณาคำขอใช้น้ำ 2) จัดสรรน้ำตามคำขอใช้น้ำ 3) เรียกเก็บเงินค่าน้ำ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าเชื่อมต่อการใช้น้ำ 4) แต่งตั้งนายเหมือง นายฝ่าย

เพื่อช่วยเหลือในการจัดสรรน้ำหรือเพื่อการอย่างอื่นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานีสูบน้ำ 5) กั้นเงินรายรับของสถานีสูบน้ำเป็นเงินทุนสำรองตามความเหมาะสม 6) พิจารณาเพื่ออนุมัติการเบิกจ่ายเงินตามข้อบังคับนี้ 7) พิจารณาเพื่อการงดจ่ายน้ำและหรือการยกเลิกการใช้ น้ำ กรณีสมาชิกผู้ใช้น้ำไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้หรือที่เทศบาลกำหนด แล้วรายงานเทศบาลเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย 8) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ข้อบังคับนี้หรือที่เทศบาลกำหนด **หมวด 8** การบำรุงรักษา และการซ่อมแซม กรณีซ่อมแซมสถานีสูบน้ำต้องใช้งบประมาณ ไม่เกิน 2,000 บาท หรือตามที่เทศบาลกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสถานีสูบน้ำ เว้นแต่รายรับของสถานีสูบน้ำมีไม่เพียงพอ ให้คณะกรรมการขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลก็ได้ **หมวด 9** เบ็ดเตล็ด ให้เทศาภิบาลดำเนินการจัดทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย

จากการร่วมร่าง กฎ ระเบียบ กติกา เรียบร้อยแล้ว กลุ่มผู้ใช้น้ำได้มีมติขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12” ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม กลุ่มมีสมาชิก 29 คน และสมาชิกกลุ่มได้มีมติ ให้สมาชิกถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 หุ้นๆ ละ 20 บาท และไม่เกิน 100 หุ้น และมีค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้า 30 บาทต่อหนึ่งราย จากนั้นกลุ่มทำการเปิดบัญชีเงินฝาก ชื่อบัญชี “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12” ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

4.3 การบริหารจัดการระบบกระจายน้ำแบบมีส่วนร่วม

การบริหารจัดการระบบกระจายน้ำก่อนจะดำเนินโครงการสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า

ก่อนมีเครื่องสูบน้ำพลังไฟฟ้าเกษตรกรในพื้นที่มีการบริหารจัดการน้ำ โดยใช้ภูมิปัญญาช่วยในการปล่อยน้ำเข้าสู่แปลงนาของตนเอง ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น เช่น ในเขตอาศัยน้ำฝนเมื่อถึงฤดูฝนฤดูกลดมาเกษตรกรใช้ภูมิปัญญาที่มีอยู่บริหารจัดการน้ำโดยทำคันนาล้อมรอบแปลงนาแต่ละแปลงตามสภาพความลาดเทของพื้นที่ ฝนตกลงมาเกษตรกรทำการเก็บกักน้ำไว้ จากนั้นค่อยๆ เปิด – ปิดน้ำ ให้ไหลเข้าสู่แปลงนา และปล่อยน้ำให้ไหลตามแรงโน้มถ่วงของโลก ถือว่าเป็นการบริหารจัดการน้ำอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการผลิต

การบริหารจัดการระบบกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าตามแนวทางการวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานโครงการนี้ กลุ่มผู้ใช้น้ำได้ดำเนินการบริหารจัดการน้ำดังนี้

- 1) จัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ
- 2) แต่งตั้งคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ ทำหน้าที่รับผิดชอบ

2.1 การเปิด – ปิดเครื่องสูบน้ำ ผู้รับผิดชอบ คือ นายประพันธ์ สมเดช ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ

2.2 การเปิด – ปิดประตูน้ำ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบออกเป็น 4 จุด ดังนี้

2.2.1 นายประพันธ์ สมเดช รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางนงนุช กิคม

2.2.2 นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ ยังไม่เปิดประตูน้ำใช้ทำการเกษตร

2.2.3 นายสายัญ คำสร้าง รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางนงนุช โพธิ์บาย

นายกิตติธร ศรีสร้างคอม นางหอมจันทร์ แก้วดิบ นางทัศนีย์ พันศิริ

2.2.4 นางสาวลลย์ บุตรพรม รับผิดชอบเปิดน้ำเข้าแปลงนางเพ็ญศรี สร้าง

แก้ว นางบุญสม สร้างแก้ว นางลำตวน ศรีสร้างคอม และนางทองม้วน

ศรีสร้างคอม

ผลจากการเปิด – ปิดเครื่องสูบน้ำ ในช่วงเดือน มกราคม ซึ่งเป็นระยะทดลองเริ่มแรกของการใช้งานยังไม่เป็นเวลาที่เหมาะสม สาเหตุเนื่องจากท้องบประมาณโครงการ SML แตกบ่อยต้องหยุดซ่อมแซมท่อส่งน้ำ กลุ่มใช้เวลาในการเปิดสูบน้ำตลอดทั้งเดือน 23 ชั่วโมง ๑ ชั่วโมง ๑,233.57 บาท คิดเป็นเงิน 28,372.11 บาท และเดือน กุมภาพันธ์ ได้เปิดเครื่องสูบน้ำ จำนวน 9 ครั้ง ใช้เวลา 30 ชั่วโมง 30 นาที คิดเป็นเงิน 37,623.885 บาท ชำระค่าไฟฟ้า จำนวน 2 เดือน ในขณะนี้ กรมทรัพยากรน้ำเป็นผู้สำรองจ่ายเงินให้ก่อน

4.4 การส่งเสริมและการผลิตของกลุ่มผู้ใช้น้ำที่เหมาะสมและคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

การสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำ

จากจำนวนผู้ใช้น้ำ จำนวน 29 คน เพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสมคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีเกษตรกรเป้าหมายและเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมดอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสร้างคอม สามารถแยกออกเป็นหญิง 19 ราย เป็นชาย 10 ราย ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 12 คน รองลงมาอายุ 56 – 65 ปี จำนวน 9 คน และอายุ 66 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน ระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา จำนวน 21 คน จบชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน และจบปริญญาตรี จำนวน 1 คน ตามลำดับ สถานะของการสัมภาษณ์ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน 16 คน รองลงมาเป็นสมาชิกครัวเรือน 13 คน จำนวนสมาชิกครัวเรือนมากกว่า 4 คน มี 14 ครัวเรือน รองลงมาจำนวนสมาชิก 4 คน มี 10 ครัวเรือน และสมาชิกครัวเรือน 3 คน มี 3 ครัวเรือน สมาชิกครัวเรือนที่เป็นแรงงาน 2 คน มี 10 ครัวเรือน แรงงาน 4 คน มี 5 ครัวเรือน และแรงงานมากกว่า 4 คน มี 4 ครัวเรือน ตามลำดับ และพื้นที่เป็นเอกสารสิทธิ น.ส.3 ก จำนวน 18 คน, ส.ป.ก 4 – 01 จำนวน 6 คน, ส.ค.1 จำนวน 2 คน , โฉนด จำนวน 1 คน , น.ส.2 จำนวน 1 คน ภบท.5 จำนวน 1 คน ตามลำดับ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 37 แปลง 348 ไร่ 0 งาน 247 ตารางเมตร และสามารถแบ่งแยกออกได้ ดังนี้

1. ด้านการปลูกพืช ได้แก่ การทำนาปี พื้นที่ทั้งหมด 222 ไร่ 3 งาน 175 ตารางเมตร ใช้พันธุ์ข้าว กข.6, กข.15, มะลิ 105 และข้าวเหนียว ตามลำดับ ทำนาปรัง พื้นที่ทั้งหมด 108 ไร่ 1 งาน 112 ตารางเมตร ใช้พันธุ์ข้าวเหนียวอีแดง ทำสวน พื้นที่ทั้งหมด 57 ไร่ แยกออกเป็น ยางพารา 30 ไร่ ปาล์มน้ำมัน 12 ไร่ ยูคาลิปตัส 5 ไร่ และอ้อยโรงงาน 10 ไร่

2. ด้านการเลี้ยงสัตว์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยง 2 ประการ คือ

2.1 เลี้ยงเพื่อบริโภค ได้แก่ ไก่ เป็ด รวม 387 ตัว

2.2 เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่าย ได้แก่ วัว , สุกร

เกษตรกรมีความต้องการปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชในไร่นา หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง จำนวน 20 ราย เกษตรกรรอฤดูกาลสูบน้ำก่อนการตัดสินใจ จำนวน 6 ราย ปลูกพืชผัก จำนวน 6 ราย ข้าวโพดรับฝักประทานสด จำนวน 2 ราย และปลูกอ้อย จำนวน 1 ราย ตามลำดับ

สภาพพื้นที่และดินเพาะปลูก เกษตรกร 14 ราย มีสภาพพื้นที่เป็นดินทราย 112 ไร่ รองลงมาเป็น ดินร่วนปนทราย 206 ไร่ ดินเหนียว และดินลูกรัง อย่างละ 1 ราย 1 ไร่ ตามลำดับ สำหรับพื้นที่ส่วนใหญ่ มีสภาพสูงเนิน 211 ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ลุ่ม 97 ไร่ ที่ลุ่มน้ำขังพื้นที่ 28 ไร่ และที่ราบพื้นที่ 16 ไร่

เครื่องจักรกล / เครื่องมือที่ใช้ เกษตรกรในอดีตใช้แรงงานสัตว์ช่วยในการประกอบอาชีพ การเกษตรปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องจักรกล ได้แก่ รถไถเดินตาม 18 คัน และรถไถ 46 แรงม้า 3 คัน เกษตรกรที่เลือกใช้บริการว่าจ้างรถไถเดินตามและรถไถ 46 แรงม้า ช่วยในการประกอบอาชีพเกษตร

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก เกษตรกรส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก รองลงมาใช้น้ำจาก “อ่างน้ำพาน” สูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำส่วนตัวทำการเกษตรในช่วงหน้าแล้ง เช่น การทำนาปรัง และสูบน้ำมาบรรเทาในช่วงฝนทิ้งช่วงในหน้าฝน การขุดบ่อบาดาล 7 แห่ง การขุดสระน้ำในไร่นา 7 ราย ใช้สระน้ำเลี้ยงปลาไว้บริโภคเหลือจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

การใช้น้ำ พบว่า เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำส่วนใหญ่ใช้น้ำประปา จำนวน 7 ราย รองลงมาใช้น้ำอินทรีย์ เกษตรกร 2 ราย และมีเกษตรกร 7 รายใช้น้ำควบคู่ทั้ง 2 อย่างรวมกัน

สรุปกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 29 คน เพื่อศึกษาระบบการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสม คู่ค้าทางเศรษฐกิจ โดยมีเกษตรกรเป้าหมายและเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้งหมดอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสร้างคอม สามารถแยกออกเป็นหญิง 19 ราย มีพื้นที่ทำการเกษตรในเขตโครงการทั้งหมด 348 ไร่ 0 งาน 247 ตารางเมตร รวม 37 แปลง มีลักษณะถือครองเป็นเอกสารสิทธิเกือบทั้งหมด สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เนินสูง พื้นที่ลุ่มน้ำขัง และพื้นที่ราบตามลำดับ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย ดินเหนียว และดินลูกรังตามลำดับ

การใช้ประโยชน์

1) ทำนาปี เกษตรกรใช้พันธุ์ กข.6 กข.15 มะลิ 105 ข้าวเหนียวรวม (อีแดง) ทำนาปรัง (ทำนาครั้งที่ 2) ใช้พันธุ์ข้าวเหนียวอีแดง (สันป่าตองดอ)

2) ทำสวน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน และยูคาลิปตัส

3) การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ เป็ด เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ส่วนเลี้ยงวัว (โค) และสุกรไว้เพื่อจำหน่าย สภาพแหล่งน้ำเพาะปลูกส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน รองลงมาใช้น้ำจาก “อ่างน้ำพาน” ในช่วง

หน้าแล้ง ใช้เครื่องสูบน้ำส่วนตัวสูบน้ำเพื่อทำนาปรัง และสูบน้ำมาบรรเทาความแห้งแล้งในช่วงฝนทิ้งช่วง นอกจากนั้นยังมีการขุดบ่อบาดาล ขุดสระน้ำในไร่นาเลี้ยงปลาไว้บริโภค เหลือกินนำไปจำหน่ายเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว เกษตรกรใช้เครื่องจักรกล / เครื่องมือทำการเกษตร ได้แก่ รถไถเดินตาม และรถไถ 46 แรงม้า และจ้างรถไถเดินตามและรถไถ 46 แรงม้า สำหรับความต้องการปรับเปลี่ยนระบบการปลูกพืชในไร่นา เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำมีความต้องการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง พืชผัก ข้าวโพดรับฝักประทานสด ปลูกอ้อย ตามลำดับ และกลุ่มผู้ใช้น้ำนิยมใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

รูปที่ 56 - 59 : แปลงปลูกข้าวไรท์เบอร์รี่ ของสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 11 ราย พื้นที่ปลูก 30 ไร่

ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ได้ทดลองปลูกข้าวนาปรัง โดยใช้พันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่ จำนวน 11 ราย พื้นที่ปลูกรวมกันขณะนี้มียังทั้งหมด 30 ไร่ ดังนี้ 1) นายประพันธ์ สมเดช จำนวน 13 ไร่ 2) นางสาวดวงศรีสร้างคอม จำนวน 2 ไร่ 3) นางเพ็ญศรี สร้างแก้ว จำนวน 1 ไร่ 4) นางบุญสม สร้างแก้ว จำนวน 1 ไร่ 5) นางทองม้วน ศรีสร้างคอม จำนวน 2 ไร่ 6) นางเกษร คำสร้าง จำนวน 2 ไร่ 7) นางพันธ์ โพธิ์บาย จำนวน 2 ไร่ 8) นางหอมจันทร์ แก้วติบ จำนวน 2 ไร่ 9) นายกิตติธร ศรีสร้างคอมจำนวน 2 ไร่ 10) นางทัศนีย์ พันศิริ จำนวน 2 ไร่ 11) นางสาววลย์ บุตรพรม จำนวน 1 ไร่ สมาชิกกลุ่มได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่ จากทีมวิจัยจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 500 กิโลกรัม โดยกลุ่มมีมติให้สมาชิกกู้ยืมแล้วส่งคืนเมล็ดพันธุ์หลังการเก็บเกี่ยวเป็น 2 เท่า และกลุ่มผู้ใช้น้ำได้จัดตั้งเป็น “กองทุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่

รี” เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมต่อไป ขณะเดียวกันกลุ่มผู้ใช้น้ำได้รวบรวมหลักฐานไปประกอบติดต่อขอยื่นจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12” เรียบร้อยแล้ว เพื่อจะดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป

4.5 รูปแบบ/กระบวนการการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

1) รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจ

1.1 การถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้าโดยกรมทรัพยากรน้ำ มีแนวทางปฏิบัติในการส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องโครงการที่ไม่ได้โอนทรัพย์สินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการใช้น้ำและบำรุงรักษาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พ.ศ.2525 ซึ่งเป็นระเบียบที่วางไว้ เพื่อให้การจัดการบริหารและให้ความรู้เรื่องการใช้ น้ำของประชาชน ตามโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อให้การบำรุงรักษา แหล่งน้ำดังกล่าวอยู่ในสภาพดี รวมทั้งการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของประชาชน โครงการพัฒนาแหล่งน้ำประเภท อ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น และระบบส่งน้ำ เป็นภารกิจที่ไม่ได้โอนทรัพย์สินให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมากลุ่มงานนิติกรได้พิจารณาลงความเห็นในโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กของกรมทรัพยากรน้ำ เมื่อดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้ว ขอให้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งน้ำ แล้วถ่ายโอนให้เป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และเพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมสำหรับการก่อสร้าง ตามโครงการดังกล่าวหากแล้วเสร็จควรทำการลงทะเบียนเป็นแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ แล้วค่อยส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการบริหาร การใช้น้ำ ซ่อมแซม และบำรุงรักษา ให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนกรณีที่เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำที่ต้องจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้

สำหรับการส่งมอบภารกิจกรมทรัพยากรน้ำได้มีคำสั่งที่ 78/2548 ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2548 มอบหมายและมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำทุกภาคปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ การส่งมอบต้องเตรียมเอกสาร เพื่อให้ท้องถิ่นใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1) เอกสารส่งมอบการบำรุงรักษา ซ่อมแซมแหล่งน้ำขนาดเล็ก 2) รายละเอียดโครงการ 3) คู่มือการดูแลและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ 4) สถานที่ติดต่อสำนักงานทรัพยากรน้ำจังหวัด อนึ่ง ข้อบังคับระเบียบและกฎหมายด้านการถ่ายโอนภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำ เป็นเพียงแต่บันทึกข้อความสั่งการภายในหน่วยงานเท่านั้น ไม่พบขั้นตอนและเอกสารสั่งการให้ดำเนินโครงการตามระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า

กระบวนการถ่ายโอนภารกิจในเขตพื้นที่บ้านไทยสวรรค์ กรมทรัพยากรน้ำมาดำเนินการสำรวจ ออกแบบการก่อสร้าง จัดทำประชาคม ดำเนินการก่อสร้าง และจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อรองรับและให้เป็นไปตามกฎหมาย สำหรับการส่งมอบงานโครงการหลังดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ไว้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล และเทศบาลสร้างคอมไม่ยอมรับมอบ เนื่องจากยังมีปัญหาในการก่อสร้างหลังการทดลองเปิดระบบการส่งน้ำมีรอยรั่วซึมจากท่อเมนหลัก การตัดระยะทางของการวางท่อจากเดิม 2 กิโลเมตร คงเหลือ 1 กิโลเมตร การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเป็นการจัดตั้งขึ้นเพื่อรองรับให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด ไม่มีการจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นแก่กลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาล ด้วยเหตุนี้ทีมวิจัยจึงได้ร่วมกันศึกษาข้อมูลสรุปแบบการถ่ายโอนภารกิจที่เหมาะสม ผลปรากฏที่ได้ควรมีขั้นตอนต่อไปนี้

1) เกษตรกรที่อยู่ในโครงการควรได้รับทราบข้อมูลตั้งเริ่มต้น – จนถึงสิ้นสุดโครงการ การเปิดเผยข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำ ยังไม่เปิดเผยและไม่ชัดเจน ซึ่งปรากฏในเหตุการณ์หลายครั้งของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เข้ามาร่วมชี้แจงข้อมูล แต่ครั้งไม่ตรงกัน การรับเรื่องปัญหาจะนำไปสอบถามและจะแจ้งให้ทราบครั้งต่อไปยังเป็นเช่นเดิม คือ กลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาลยังไม่ทราบผลจากการสอบถามแต่ประการใด เช่น กลุ่มผู้ใช้น้ำสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับค่าไฟฟ้าสูบน้ำว่า เป็นการจัดเก็บค่าไฟฟ้าเป็นระบบใด ระยะทางการวางท่อส่งน้ำออกแบบไว้ 2 กิโลเมตร เวลาสร้างจริงคงเหลือ 1 กิโลเมตร ข้อมูลเกี่ยวกับการสูบน้ำของเครื่องสูบน้ำต่อวินาทีต่อชั่วโมง และอัตราค่าไฟฟ้า เป็นเท่าไร ปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีคำตอบไขข้อข้องใจของกลุ่มผู้ใช้น้ำและเทศบาลตำบลสร้างคอม กรมทรัพยากรน้ำควรเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ให้ทราบโดยทั่วกันทั้ง 3 ฝ่าย (กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ) เพื่อเตรียมการรองรับสถานการณ์อันจะเกิดขึ้นอย่างเข้าใจ และสร้างสรรค์

2) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอมควรเข้ามารับรู้ รับทราบและเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยทุกขั้นตอนและเต็มเวลา ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจในระบบการทำงานและไขปัญหาอันจะเกิดขึ้นได้ทันที เจ้าหน้าที่ที่ควรเข้ามาดูแลและรับผิดชอบ ได้แก่ 1) นายช่าง 2) นิติกร 3) รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม

3) กรมทรัพยากรน้ำเจ้าของโครงการ ควรส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของโครงการ ทีมวิจัยได้ทำหนังสือแจ้งและประสานงานทางโทรศัพท์เรียนเชิญคุณสุนทร บงแก้ว คุณทองปัก หมองหมื่น คุณวีระศักดิ์ และผอ.วรวัฒน์ ได้มีหนังสือแจ้งมาขอให้ทีมวิจัยเรียนเชิญทุกครั้งที่มีการประชุมจะเดินทางเข้ามาร่วม จากการเข้ามาของเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำ เป็นปัญหาการให้ข้อมูลไม่ตรงกัน ต่างคนต่างมาไม่ค่อยแก้ไขข้อข้องใจของพื้นที่ได้เท่าที่ควร ทีมวิจัยมีข้อเสนอแนะให้กรมทรัพยากรน้ำจัดทีมงานเข้ารับผิดชอบร่วมเรียนรู้ทุกขั้นตอนและทุกโครงการที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก่อนการส่งมอบตามเงื่อนไข

4) กฎระเบียบและข้อตกลงควรออกจากรวมติประชาคมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ) เช่น ค่าไฟฟ้าควรออกระเบียบการเสียค่าไฟฟ้า อัตรา 60 : 40 (กรมทรัพยากรน้ำหรือเทศบาลตำบลสร้างคอม : กลุ่มผู้ใช้น้ำ) กฎระเบียบของนักวิจัย กลุ่มผู้ใช้น้ำและนิติกรเทศบาลตำบลสร้างคอมได้ร่วมกันทำไว้ มีด้วยกัน 9 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป หมวดที่ 2 เงื่อนไขการรับสมัครสมาชิก หมวดที่ 3 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำ หมวดที่ 4 กำหนดเวลาสูบน้ำ หมวดที่ 5 เงื่อนไขการขอใช้น้ำ การยกเลิกการใช้น้ำ หมวดที่ 6 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หมวดที่ 7

การบำรุงรักษา และการซ่อมแซม **หมวด 9 เบ็ดเตล็ด** ให้เหรียญดำเนินการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย (เอกสารแนบท้ายภาคผนวก)

5) กรมทรัพยากรน้ำควรฝึกอบรมความรู้ทางเทคนิคพื้นฐานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำ ความรู้เรื่องการใช้ไฟฟ้า การจดหน่วยและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอมอย่างเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) ควรจัดสรรงบประมาณเบื้องต้น เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการกลุ่มและทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำขึ้นพื้นฐาน ตามศักยภาพของกลุ่ม ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ไม่สะดวก เช่น ค่าไฟฟ้า

7) การถ่ายโอนภารกิจ ไม่ควรถ่ายโอนทันทีหลังจากก่อสร้างเสร็จ แต่ควรให้กลุ่มร่วมทดลองใช้และเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายและความคุ้มทุนของเกษตรกรในโครงการ เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยปีแรก กรมทรัพยากรน้ำควรรับผิดชอบเรื่องค่าไฟฟ้าทั้งหมด เพราะว่ามีเงินทุนสำรอง 500,000 บาท (จากค่านอกเล่าของนายช่างวิระศักดิ์ เป็นผู้ให้ข้อมูลนี้ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 57) หลังจากนั้นต้องทำการประเมินผลโครงการเป็นรายปีไป

8) ควรมีการสนับสนุนแผนการผลิตและปลูกพืชทางเลือก เพื่อลดต้นทุนการผลิต นักวิจัยร่วมกับสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 11 ราย ได้ทำการทดลองปลูกข้าวพันธุ์ไรต์เบอร์ มีพื้นที่ 30 ไร่ อายุเก็บเกี่ยว 120 วัน นักวิจัยและสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำต้องร่วมกันเก็บข้อมูลการสูบน้ำแต่ละครั้ง ค่าไฟฟ้าที่ต้องชำระ ตลอดจนคำตอบแทนจากการจำหน่ายผลผลิตข้าวไรต์เบอร์ เพียงพอต่อการชำระค่าไฟฟ้าหรือไม่ การจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 เป็นการการจัดตั้งให้หน่วยงานราชการได้ รับรองและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อกู้ยืมมาลงทุนต่อยอดกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่แล้ว ให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ผลจากจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สมาชิกกลุ่มได้มีมติให้คณะกรรมการทำการเปิดบัญชีเงินฝากใช้ชื่อว่า “ กองทุนเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12” และมีมติให้สมาชิกถือหุ้นไม่น้อยกว่า 5 หุ้นๆ ละ 20 บาท ไม่เกิน 100 หุ้น และมีค่าสมัครเป็นสมาชิกแรกเข้า 30 บาทต่อหนึ่งราย และขณะนี้กลุ่มมีเงินฝากจำนวน 4,000 บาท คณะกรรมการได้นำเงินฝากเข้าบัญชี จำนวน 4,000 บาท

สรุปว่าการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังไฟฟ้าแบบมีส่วนร่วมสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมทรัพยากรน้ำ หากได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของงานวิจัยครั้งนี้ แล้วเห็นควรได้รับการถ่ายโอนภารกิจดังกล่าวให้กับเทศบาลตำบลสร้างคอมและกลุ่มผู้ใช้น้ำรับไปดำเนินการต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลงานวิจัยนี้ได้ทำการค้นหาที่มาและกระบวนการได้มาของโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าของเทศบาลตำบลสร้างคอม เริ่มตั้งแต่ต้น คือ ชาวบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ได้บรรจุแผนงาน/โครงการ “สูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าเพื่อการเกษตร” เข้าสู่แผนพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด จากนั้น กรมทรัพยากรน้ำ ได้มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำทุกภาคสำรวจแหล่งน้ำขนาดเล็ก และขนาดกลางแต่ละจังหวัดแล้วรายงานให้ทราบ จังหวัดอุดรธานี ได้แจ้งแหล่งน้ำขนาดกลาง คือ “อ่างน้ำพาน” เข้ารับการพิจารณา และต่อมากรมทรัพยากรน้ำได้มอบหมายให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 จังหวัดอุดรธานี ดำเนินการสำรวจข้อมูลพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลสร้างคอม บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 หลังจากนั้น ร่วมจัดทำเวทีประชาคม และจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 1 กลุ่ม โดยคัดเลือกคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้ 1) นายธีระพัฒน์ หนูนจันทร์ ประธานกรรมการ 2) นางฉันทนา อุดรพันธุ์ 3) นายชเนต สร้างแก้ว 4) นายรังสรรค์ คำมันตรี 5) นายประพันธ์ สมเดช 6) นางผกามาต พิมพิบุตร กรมทรัพยากรน้ำ ทำการว่าจ้างสำรวจออกแบบ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาคที่ 3 อุดรธานี ได้เป็นผู้ว่าจ้างตามสัญญาว่าจ้าง ทำการก่อสร้าง โดยให้แล้วเสร็จตามสัญญาว่าจ้างวันที่ 6 กันยายน 2555 ก่อนส่งมอบงานจ้างเราต้องทำการทดลองระบบการกระจายน้ำให้เรียบร้อย และให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของการถ่ายโอนภารกิจในเรื่องการก่อสร้าง เทคโนโลยีการจัดการน้ำ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 เป็นเจตนารมณ์ในการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมทรัพยากรน้ำ ได้ดำเนินโครงการระบบกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า พร้อมทำการลงทะเบียนเป็นแหล่งน้ำของกรมทรัพยากรน้ำ จากนั้นทำการส่งมอบการบำรุงรักษาและการดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ได้พิจารณาส่งมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนของการดำเนินการบริหารการใช้ น้ำ ช่อมแซม และบำรุงรักษา ให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนกรณีที่เกิดขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของกรมทรัพยากรน้ำ ต้องจัดการบำรุงรักษาและซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีและสามารถใช้ประโยชน์ได้ดีเหมือนเดิม ดังนั้นกระบวนการการมีส่วนร่วม จึงมีความหมายในการจัดการเรื่องนี้ อื่นๆ การปิด – เปิด ประตูน้ำกลุ่มผู้ใช้น้ำได้ร่วมกัน กำหนดหัวข้อ เพื่อค้นหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน โดยสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมกันร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เสนอต่อที่ประชุมให้มีมติรับรองและบังคับใช้ สำหรับการส่งเสริมและการผลิตพืชที่สำคัญและเหมาะสมคู่ค้าทางเศรษฐกิจ ในเขตพื้นที่โครงการทั้งหมด 348 ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นเอกสารสิทธิ สภาพพื้นที่ส่วนมากเป็นที่เนินสูง ที่ลุ่ม ลุ่มน้ำขัง และพื้นที่ราบตามลำดับ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินทราย ดินเหนียวและดินลูกรังตามลำดับ กิจกรรมปลูกพืชและพันธุ์ที่ใช้เพาะปลูก มีดังนี้ 1) ทำนาปี ใช้พันธุ์ข้าว กข.6 กข.15 มะลิ 105 ข้าวเหนียวรวม นาปรัง ใช้พันธุ์ข้าวเหนียวอีแดง 2) ทำสวน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน และยูคาลิปตัส 3) การเลี้ยง

สัตว์ ได้แก่ สัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด เลี้ยงไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ส่วนเลี้ยงวัว (โค) และสุกร ไว้เพื่อจำหน่าย สำหรับความต้องการปรับเปลี่ยนในระบบการปลูกพืชในไร่นา เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำต้องการปรับเปลี่ยนปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเสริมรายได้หลังการเก็บเกี่ยว คือ ทำนาปรัง ปลูกพืชผัก ข้าวโพดรับฝักประธานสด ปลูกอ้อยโรงงาน และกลุ่มผู้ใช้น้ำนิยมใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น

สำหรับผลงานวิจัยระยะที่ 2 พบว่า ทีมงานวิจัยได้ประชุมวางแผนลงพื้นที่ทดลองปฏิบัติจริง โดยจัดประชุมผู้มีส่วนได้เสีย 3 ฝ่าย ได้แก่ ตัวแทนกรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ การประชุมครั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นทำหน้าที่ขับเคลื่อน โดยมีนายประพันธ์ สมเดช เป็นประธานกลุ่มแทนนายธีระพัฒน์ หนูจันทร์ งานแรกของกลุ่มได้ร่วมร่างกฎกติกา ข้อบังคับกลุ่ม ให้สมาชิกถือปฏิบัติ โดยอาศัยอำนาจตามความใน ข้อ 18 ของเทศบัญญัติเทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ. 2554 และกลุ่มมีมติรับรองประกาศใช้เป็นกฎกติกา ข้อบังคับกลุ่ม และต่อมาที่ประชุมได้มีมติให้จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ชื่อ "กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12" มีการถือหุ้นละ 20 บาท ไม่น้อยกว่า 5 หุ้น แต่ไม่เกินคนละ 100 หุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า 30 บาท/คน และกลุ่มได้ทำการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส) เพื่อรับฝากเงินออมของสมาชิกและสามารถเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับให้สมาชิกได้กู้ เพื่อนำไปขยายกิจกรรม ดังกิจกรรมทดลองเชิงปฏิบัติการกับชีวิตชาวนาตัวจริงของ "นายประพันธ์ สมเดช" ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำและเป็นนักวิจัยเพื่อท้องถิ่นโครงการนี้ โดยทีมงานนักวิจัยร่วมกับนายประพันธ์ได้ทดลองกับตัวเอง คือ การขุดคลองขนาดเล็ก กับการประยุกต์ใช้เครื่องตะบันน้ำ ทดลองทำนาแบบเปียกสลับแห้ง และการจัดการน้ำตามระดับความสูงต่ำของพื้นที่ การทดลองปลูกพืชผักอายุสั้นแบบผสมผสานโดยปราศจากสารเคมี การแปรรูปและการจัดการตลาด ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรคนนี้ดำเนินการพบกับความสำเร็จอยู่ในขณะนี้ อีกประการต่อมาเป็นผลจากการทดลองสูบน้ำโดยผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม กลุ่มผู้ใช้น้ำ สามารถเรียนรู้และไขข้อข้องใจได้ ดังนี้ 1) ทราบวิธีการขั้นตอนของการเปิด - ปิดเครื่องสูบน้ำ 2) ทราบวิธีการเปิด - ปิดระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงนาเกษตรกร 3) ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการเชื่อมต่อสถานีสูบน้ำเป็นกระแสไฟฟ้าเพื่อการเกษตร 4) ทราบว่าการสูบน้ำใช้เวลา 1 ชั่วโมง วัดค่าไฟฟ้าได้ 334.66 หน่วย คิดเป็นเงิน 1,233.59 บาท 5) ผู้มีส่วนได้เสียทั้ง 3 ฝ่าย มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกัน สามารถวางแผนการผลิตพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง ให้สอดคล้องกับแผนเปิด - ปิด ระบบกระจายน้ำและระบบไฟฟ้า ส่วนระบบส่งน้ำเข้าสู่แปลงนาเกษตรกรยังไม่มีท่อต่อเชื่อมแต่ประการใด กลุ่มผู้ใช้น้ำ จึงได้ร่วมกันแก้ปัญหาไขปัญหาโดยออกเงินตนเองซื้อท่อส่งน้ำ พีวีซี ขนาด 4 นิ้ว และอุปกรณ์ เชื่อมต่อกับประตูน้ำเข้าสู่พื้นที่ทำการเกษตรทั้ง 4 ประดู่ และสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 11 คน เตรียมทำนาปรัง โดยได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวไรท์เบอร์รี่จากทีมวิจัยจัดหาให้ จำนวน 500 กิโลกรัม โดยมีข้อตกลงต้องคืนพันธุ์เป็น 2 เท่า และต้องจัดตั้งเป็นกองทุนเมล็ดพันธุ์ดี ข้าวไรท์เบอร์รี่เพื่อเก็บไว้ทำพันธุ์ในฤดูกาลเพาะปลูกต่อไป

5.1 ข้อค้นพบ

จากโจทย์วิจัยและคำถามวิจัยนี้ที่พัฒนามาจากข้อสงสัยที่ว่า “รูปแบบกระบวนการถ่ายโอนภารกิจระบบการกระจายน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าสู่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร” เมื่อลงพื้นที่ค้นหารูปแบบในชุมชนรอบ ๆ จุดตั้งเครื่องสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้าพบว่า

- 1) การเปิดเผยข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำยังมีไม่มากและไม่ชัดเจน สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ในโครงการควรได้รับทราบข้อมูลตั้งเริ่มต้น – จนถึงสิ้นสุดโครงการ
- 2) เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอมควรเข้ามารับรู้ รับทราบและเรียนรู้ร่วมกับนักวิจัยทุกขั้นตอนและเต็มเวลา ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจในระบบการทำงานและไขปัญหาอันจะเกิดขึ้นได้ทันที เจ้าหน้าที่ที่ควรเข้ามาดูแลและรับผิดชอบ ได้แก่ 1) นายช่าง 2) นิติกร 3) รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม
- 3) กรมทรัพยากรน้ำเจ้าของโครงการ ควรส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาเรียนรู้ร่วมกันทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เพื่อความสำเร็จของโครงการ
- 4) กฎระเบียบและข้อตกลงควรออกจากรวมมติประชาคมทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (กรมทรัพยากรน้ำ เทศบาลตำบลสร้างคอม และกลุ่มผู้ใช้น้ำ)
- 5) กรมทรัพยากรน้ำควรฝึกอบรมความรู้ทางเทคนิคพื้นฐานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำ ความรู้เรื่องการใช้ไฟฟ้า การจดหน่วยและค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้กับกลุ่มผู้ใช้น้ำและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสร้างคอมอย่างเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6) ควรจัดสรรงบประมาณเบื้องต้น เพื่อเป็นกองทุนในการบริหารจัดการกลุ่มและทำนุบำรุงเครื่องสูบน้ำขั้นพื้นฐาน ตามศักยภาพของกลุ่ม ขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ไม่สะดวก เช่น ค่าไฟฟ้า
- 7) การถ่ายโอนภารกิจ ไม่ควรถ่ายโอนทันทีหลังจากก่อสร้างเสร็จ แต่ควรให้กลุ่มร่วมทดลองใช้และเก็บข้อมูลค่าใช้จ่ายและความคุ้มค่าของเกษตรกรในโครงการ เป็นระยะเวลา 3 ปี
- 8) ควรมีการสนับสนุนแผนการผลิตและการปลูกพืชทางเลือกของกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

5.2 บทเรียนจากงานวิจัย

- 1) ได้รู้จักกับคำว่า “การวิจัยเพื่อท้องถิ่นหรือวิจัยไทบ้าน” งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็น งานวิจัยเชิงคุณภาพ คือการแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน ดังคำขวัญที่ว่า “สร้างสรรค์ปัญญาของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาท้องถิ่น” 2) ได้เรียนรู้การเหลาโจทย์วิจัยให้แหลมคม จากปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนของตนเอง
- 3) ได้เรียนรู้ในการแตกกรอบและตั้งประเด็นคำถาม เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ดีช่วยในการจัดเก็บข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ได้เรียนรู้กระบวนการและการจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วม

- 5) รู้จักวิธีการจัดเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์พร้อมนำไปประกอบการอธิบายอย่างเป็นเหตุและผล

5.3 ปัญหาอุปสรรค

5.3.1 ปัญหาอุปสรรคของทีมวิจัย

- 1) ทีมวิจัยขาดความรู้ และขาดประสบการณ์ในงานวิจัย
- 2) ขาดเอกสารช่วยในการค้นคว้าโดยเฉพาะเอกสารทางวิชาการที่จะนำมาอ้างอิงได้
- 3) ปัญหาในการเขียนงานวิจัย ทีมงานส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์

5.3.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

- 1) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) เครื่องสูบน้ำยังไม่สามารถเดินเครื่องได้จึงทำให้ยากต่อการจัดเก็บข้อมูลบางประการ
- 3) ระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ต้องอาศัยระยะเวลาข้ามปีถึงจะปรากฏผลให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เพื่อนำมาประกอบการบรรยายให้เกิดผล
- 4) ประชาชนในอำเภอสร้างคอม ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในงานวิจัย ไม่เห็นประโยชน์ว่าทำวิจัยแล้วจะเกิดการพัฒนายังไร

5.4 ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานโครงการ

5.4.1 การดำเนินโครงการวิจัย ควรมีระยะเวลามากกว่า 1 ปี เนื่องจากการทดลองปฏิบัติการยังไม่ปรากฏผลให้เห็นผลเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าจะดำเนินงานทดลองควบคู่กันไปการจัดเก็บข้อมูล เช่น การทดลองปลูกข้าวไรท์เบอร์รี่ สมาชิกกลุ่มควรมีรายได้เท่าใดถึงจะเพียงพอกับการจ่ายค่าไฟฟ้า

5.4.2 การศึกษาดูงานควรกำหนดประเด็นที่สอดคล้องกับงานวิจัยเป็นสำคัญ และนักวิจัยทุกคนควรเข้าร่วมเดินทางอย่างไม่มีข้อยกเว้นแต่ประการใด

5.4.3 การจัดเวทีชี้แจงทีมงานวิจัยแต่ละครั้งควรเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมของทุกทีมและนักวิจัยต้องเดินทางเข้าร่วมอย่างไม่มีเงื่อนไข

5.5 ข้อเสนอแนะต่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาวิธีการผลิตพืชอินทรีย์สู่การแปรรูปและการตลาดแบบครบวงจร
- 2) ศึกษาการวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้เกิดประสิทธิผล
- 3) ศึกษาวิธีการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ศึกษากระบวนการผลิตพืชที่คุ้มค่ากับการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

ประวัติที่มวิจัย

(1) นายสุวัตร ศรีโททุม: หัวหน้าโครงการ ที่อยู่ : 7 หมู่ 7 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์ 0812600247 Email Sritotoom@hotmail.com

- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2529 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาส่งเสริมการเกษตรคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2550 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาส่งเสริมการเกษตรภาควิชาคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประวัติการทำงาน : พ.ศ. 2524 – พ.ศ. 2537 ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตร ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม จังหวัด อุดรธานี
พ.ศ. 2538 – พ.ศ. 2546 ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานการเกษตร ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม จังหวัด อุดรธานี
พ.ศ. 2546 – พ.ศ.2552 ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม จังหวัด อุดรธานี
พ.ศ.2553 – ปัจจุบัน ตำแหน่ง เกษตรอำเภอ ที่ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม จังหวัด อุดรธานี
- อาชีพปัจจุบัน : เกษตรอำเภอสร้างคอม

(2) นายสุทัศน์ บุตรอุดม: นักวิจัย ที่อยู่: 233 หมู่ 1 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
หมายเลขโทรศัพท์: 089 8627864

- ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2519 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศึกษาศาสตรบัณฑิต เอก
ประวัติศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ.2539 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ประวัติการทำงาน : พ.ศ.2519- พ.ศ. 2532 ตำแหน่งอาจารย์ 1 ที่โรงเรียนสร้างคอมวิทยา
อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2532 – พ.ศ.2535 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่โรงเรียนสีชมพูวิทยา
อำเภอโขงพิสัย จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 253- พ.ศ. 247 ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ที่โรงเรียนโพธิ์ตากวิทยา
อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย
พ.ศ. 2547 พ.ศ.2551 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ที่โรงเรียนดงเย็นวิทยาคาร
อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2556 - ปัจจุบัน ตำแหน่งนายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลสร้างคอม
อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
- อาชีพปัจจุบัน: นายกเทศมนตรี เทศบาลตำบลสร้างคอม

(3) นายอุบล กิคอม: นักวิจัย ที่อยู่: 97 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
หมายเลขโทรศัพท์ : 0844284960

ประวัติการศึกษา: พ.ศ.2545 จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี –
อุตสาหกรรมก่อสร้าง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ.2551 จบการศึกษาปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์
คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวิทยาลัยบริหารธุรกิจบัณฑิต

ประวัติการทำงาน: พ.ศ. 2539 – พ.ศ. 2546 ตำแหน่ง จนท.บริหารงานช่าง ที่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นตำบลนาโหม
อ.บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2546- พ.ศ. 2548 ตำแหน่ง หน.ส่วนโยธา ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตำบลนาสะอาด อ.สร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2549 – พ.ศ. 2551 ตำแหน่ง หน.โยธา ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ตำบลบ้านม่วง อ.บ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2551 – พ.ศ. 2554 ตำแหน่ง ผอ.กองช่าง ที่เทศบาลตำบลเพ็ญ อ.เพ็ญ
จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2555 – ปัจจุบัน ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม
ที่ ทด.สร้างคอม อ.สร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

อาชีพปัจจุบัน: รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม เทศบาลตำบลสร้างคอม

(4) นายชุม จอมศรี: นักวิจัย ที่อยู่: 6 หมู่ที่ 3 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
หมายเลขโทรศัพท์: 089 – 4169123

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2554 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน กศน.สร้างคอม
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน : ทำนา

(5) นางฉันทนา อุดรพันธ์: นักวิจัย ที่อยู่: 44 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์ : 085 – 6963701

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2553 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กศน.สร้างคอม ตำบล
สร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน : ผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12

(6) นายเชวง โคตรศรี: นักวิจัย ที่อยู่: 134 หมู่ที่ 13 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
หมายเลขโทรศัพท์ : 087 – 0879423

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2550 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน กศน.สร้างคอม
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน : ทำนา

(7) นายเดือนใจ เลิศเรืองรอง : นักวิจัย ที่อยู่: 7 หมู่ 2 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัด
อุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 089 - 6207350

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2553 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กศน.สร้างคอม ตำบล
สร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน : ทำนา

(8) นายรังสรรค์ คำมนตรี: นักวิจัย ที่อยู่: 77 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 0611635965

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2553 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน กศน.สร้างคอม
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน: ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12

(9) นายธีรพัฒน์ หนูจันทร์: นักวิจัย ที่อยู่: 98 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 0892732640

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2553 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กศน.สร้างคอม
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน: ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ/สมาชิก อบต.หมู่ที่ 12

(10) นายประพันธ์ สมเดช: นักวิจัย ที่อยู่: 87 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัด
อุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 0611615690

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2552 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กศน. สร้างคอม ตำบล
สร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

อาชีพปัจจุบัน : ทำนา

(11) นางสาววาสนา ศรีพันธบุตร: นักวิจัย ที่อยู่: 32 หมู่ 4 ตำบลนิคมสงเคราะห์ อำเภอเมืองจังหวัด
อุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 089-8628005

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2542 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีการจัดการศัตรูพืช
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

อาชีพปัจจุบัน: นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม

(12) นางสาวเบญญาลักษณ์ วรรณศิริ : นักวิจัย ที่อยู่: 166 หมู่ 4 ตำบลนิคมสงเคราะห์
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 085-7607324

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2555 จบการศึกษาปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

อาชีพปัจจุบัน: เจ้าหน้าที่งานธุรการ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม

(13) นางผกามาศ พิมพ์บุตร: นักวิจัย ที่อยู่: 102 หมู่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัด
อุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 0903439082

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2527 จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสร้างคอม ตำบลสร้าง
คอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

อาชีพปัจจุบัน : ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12

(14) นายเหรียญชัย หล้าคอม: นักวิจัย ที่อยู่: 1 หมู่ 8 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
หมายเลขโทรศัพท์: 0807560622

ประวัติการศึกษา: พ.ศ. 2554 จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน กศน. สร้างคอม
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน: ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง

(15) นายสุรินทร์ บงแก้ว : นักวิจัย ที่อยู่: สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี เลขที่ 119/94
ถนน.....ตำบล หมู่ม่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายเลขโทรศัพท์: 0854574451

ประวัติการศึกษา : พ.ศ. 2542 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์บัณฑิต ภาควิชา
อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ประวัติการทำงาน : พ.ศ.2529 – พ.ศ.2545 ตำแหน่ง นายช่างโยธา ที่ สำนักงานทรัพยากรน้ำ
จังหวัดเลย
พ.ศ.2545 – พ.ศ.2556 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์ ที่ สำนักงาน
ทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี
อาชีพปัจจุบัน : นายช่างโยธาอาวุโส สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี

รูปภาพกิจกรรม

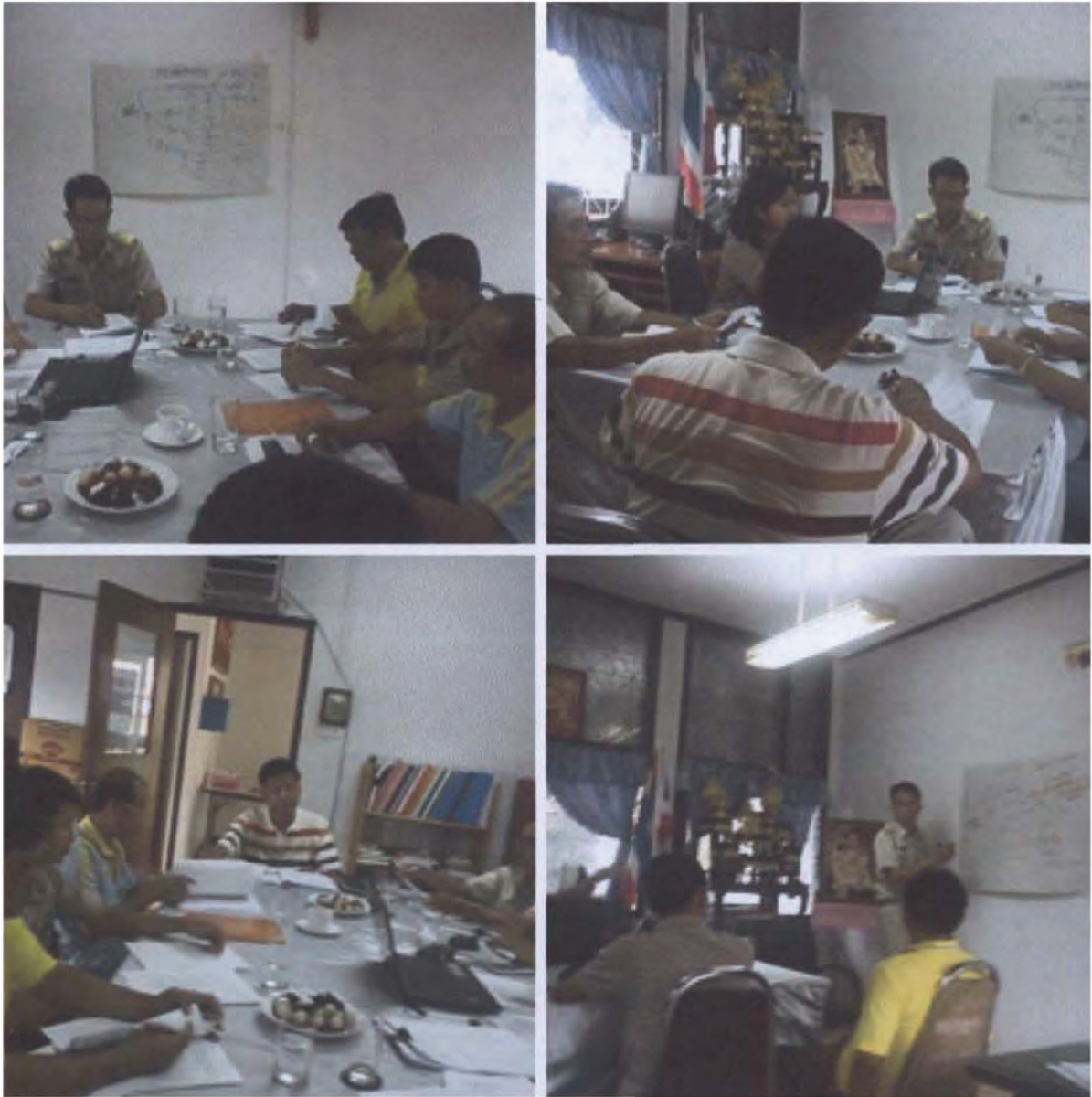
รูปที่ 1 : วันที่ 5 เดือน มีนาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ร่วมด้วยนักวิจัย
ทั้ง 4 ทีมการประชุมเตรียมการของงบประมาณ จาก สกว. และรายละเอียดโครงการฯ

รูปที่ 2 : วันที่ 12 มีนาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม นำเสนอโครงการทีมวิจัยลุ่มน้ำพาน
นำเสนอ แก่คณะผู้ทรง สกว. นำโดย อาจารย์แมน ปุโรกานนท์ และคณะ

รูปที่ 3: วันที่ 10 เมษายน 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม คุณพัชรินทร์ ไชยรบ ร่วมกับทีมวิจัย
 เล่าประวัติความเป็นมาของโครงการเพื่อปรับปรุงการเขียนของงบประมาณ จาก สกว.

รูปที่ 4 : วันที่ 10 มิถุนายน 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ร่วมกับหัวหน้าโครงการทั้ง 4 ทีม
 ร่วมกันวิเคราะห์ / สังเคราะห์ วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการศึกษา
 คำถามวิจัย ผลที่ได้รับ และพื้นที่วิจัย

รูปที่ 5 : วันที่ 13-14 มิถุนายน 2556 ณ อุทยานแห่งชาติตาตโตน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
ฝึกอบรมการแตกกรอบการวิจัยและการใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูล

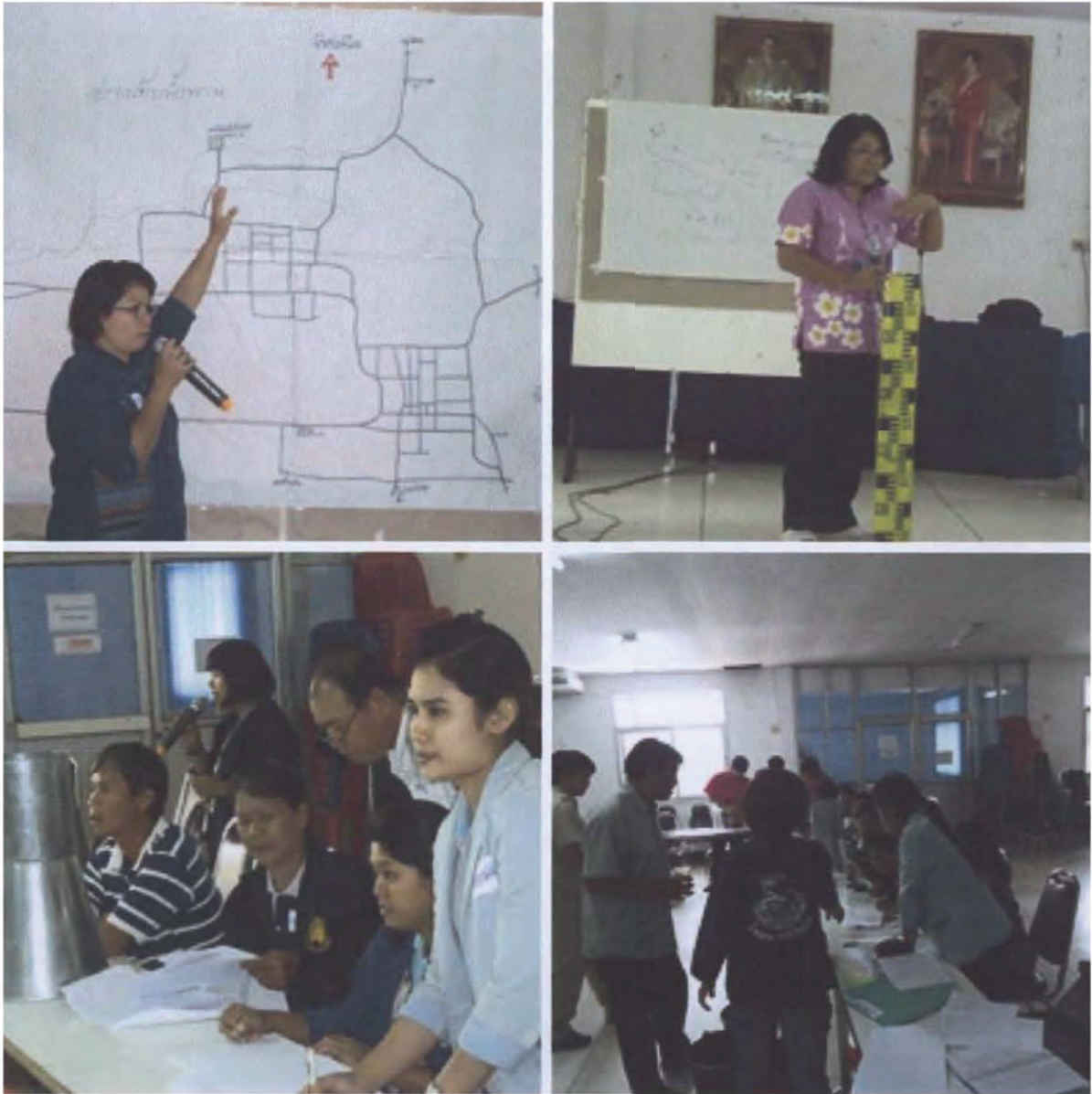
รูปที่ 6 : วันที่ 7 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม ประชุมทีมวิจัย 4 ทีม
เพื่อเตรียมนักวิจัยเข้ารับฝึกอบรมในวันที่ 8 – 9 ตุลาคม 2556
นำโดยอาจารย์บุญเสริมฐ์ เสียงสนั่นและคณะ

รูปที่ 7 : วันที่ 8 - 9 ตุลาคม 2556 ณ ที่ว่าการอำเภอสร้างคอม นักวิจัยทั้ง 4 ทีม เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การแตกกรอบการศึกษาและการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลวิจัย

รูปที่ 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2556 ณ ประตูลิเกน้อย อ่างน้ำพาน
 นำโดยอาจารย์สุดาร์ตน์ คำปลิว จากมหาวิทยาลัยมหาสารคามร่วมสำรวจอ่างน้ำพานกับทีมวิจัย

รูปที่ 9: วันที่ 14 ตุลาคม 2556 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะอาด นักวิจัยเข้ารับการฝึกอบรมการ
ค้นหาปริมาณน้ำ และความต้องการน้ำของพืช วิทยากร ดร.สุดารัตน์ คำปลิว

รูปที่ 10 : วันที่ 23 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม
ประชุมนักวิจัยเพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงาน

รูปที่ 11 : วันที่ 29 ตุลาคม 2556 ณ ศาลากลางบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จัดเปิดโครงการถ่ายโอนภารกิจ ได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ กรอบการศึกษา
แนวทางในการศึกษาวิจัย โดยมีนายทองปัก หม่อมคำหมื่น นายช่างโยธาชำนาญงาน เจ้าหน้าที่ส่วนที่ 2
สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 3 อุดรธานี เข้าร่วมครั้งนี้

รูปที่ 12 : วันที่ 7 พฤศจิกายน 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม
ได้เชิญนายกเทศบาล 1 คน + นายกอบต. 2 คน + ท้องถิ่นอำเภอ 1 คน เพื่อจัดทำร่าง MOU
ระหว่าง อปท. และแผนการพัฒนาอ่างน้ำพานจะเป็นไปอย่างไร ในส่วนใดบ้าง

รูปที่ 13 : วันที่ 14 พฤศจิกายน 2556 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม สกว.ฝึกอบรมการเขียนรายงาน
และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง บทที่ 1 – บทที่ 5

รูปที่ 14: วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 ณ ห้องประชุมเทศบาลสร้างคอม นักวิจัยร่วมรับฟัง/การเสวนา เรื่อง สิทธิของชุมชนและงานวิจัยในท้องถิ่น โดยอาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ อาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒน์-ไพบูลย์ ร่วมด้วย นายกเทศบาลสร้างคอม นักศึกษาศูนย์ฯอื่นๆ และทีมวิจัย 4 โครงการ

รูปที่ 15 : วันที่ 21-22 พฤศจิกายน 2556 ณ ภูฝอยลม ต.ทับกุง อ.หนองแสง จ.อุดรธานี
นักวิจัยร่วมนำเสนอเวทีรายงานความก้าวหน้าระยะที่ 1 (3 เดือน)
ร่วมด้วยทีมวิจัยหนองบัวลำภู เลอ ชัยภูมิ

**รูปที่ 16 : วันที่ 5 ธันวาคม 2556 ณ พื้นที่โครงการวิจัยบ้านไทยสวรรค์
สำรวจแนวทางท่อน้ำและจัดทำแผนที่โครงการ**

รูปที่ 17 : วันที่ 24 ธันวาคม 2556 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม จัดเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลที่มาโครงการและข้อมูลพื้นที่ปลูกพืช ความต้องการปลูกพืช

รูปที่ 18: วันที่ 29-30 ธันวาคม 2556 ณ บริเวณลานหน้าเวทีการอำเภอสร้างคอม
การจัดนิทรรศการ งาน “ของดีอำเภอสร้างคอม” ระหว่างวันที่ 29 -30 ธันวาคม 2556

รูปที่ 19 : วันที่ 15 มกราคม 2557 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม
ประชุมร่วมนักวิจัย 4 ทีมเพื่อเตรียมการนำเสนอรายงานก้าวหน้า ระยะ 6 เดือน

รูปที่ 20 : วันที่ 28 มกราคม 2557 ณ สำนักงานเกษตรอำเภอสร้างคอม
ประชุมที่มวิจัย เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2556

รูปที่ 21 : วันที่ 13-15 มีนาคม 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม
นักวิจัยรับการฝึกอบรมการใช้เครื่องจีพีเอส (GPS) ในการจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่โครงการ

รูปที่ 22 : วันที่ 3 เมษายน 2557 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลสร้างคอม
 การเสวนากฎหมาย ข้อบังคับ และถอดบทเรียนกรณี เครื่องสูบน้ำบ้านท่าเสี้ยว ตำบลสร้างคอม
 จาก อาจารย์สุวิทย์ กุหลาบวงษ์ และอาจารย์สันติภาพ ศิริวัฒนไพบูลย์

รูปที่ 23 : วันที่ 1-2 พฤษภาคม 2557 ณ วังรีสอร์ท อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
ทีมวิจัยนำเสนอผลงานวิจัยรายงานความก้าวหน้า ระยะ 6 เดือน

รูปที่ 23 : วันที่ 3 ธันวาคม 2557 ผู้มีส่วนได้เสีย 3 ฝ่าย ทดลองสูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า ครั้งที่ 1 เวลา 11.55 น.

รูปที่ 24 : วันที่ 6 กันยายน 2557 ณ ศาลาเอนกประสงค์บ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม จัดประชุมร่างกฎระเบียบกลุ่มผู้ใช้น้ำ ครั้งที่ 1 ได้มีผู้แทน 3 ฝ่าย ได้แก่ นายสุทัศน์ บุตรอุดม นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสร้างคอม ผอ.วารวัตร ชมจันทร์ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 เข้าร่วม

**ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4, 12 ตำบลสร้างคอม
อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4, 12
ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2558**

.....

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 18 ของเทศบัญญัติเทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ. 2554 คณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี จึงออกข้อบังคับโดยความเห็นชอบของนายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. 2558

ข้อ 2. ข้อบังคับนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ได้ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี แล้ว เจ็ด วัน

**หมวดที่ 1
ข้อความทั่วไป**

ข้อ 3. ในข้อบังคับนี้

“เทศบาล” หมายถึง เทศบาลตำบลสร้างคอม

“นายกเทศมนตรี” หมายถึง นายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม

“สถานีสูบน้ำ” หมายความว่า สถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

“สมาชิกผู้ใช้น้ำ” หมายความว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตบริการของสถานีสูบน้ำ และได้สมัครเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ใช้น้ำ โดยผู้นั้นจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับทำเกษตรกรรมหรือในฐานะผู้เช่าก็ได้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

“ประธานกรรมการ” หมายความว่า ประธานคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 เทศบาลตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

ข้อ 4. ให้ประธานกรรมการรักษาการตามข้อบังคับนี้ รวมทั้งมีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหา และยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

หมวด 2

เงื่อนไขการรับสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำ

ข้อ 5. ผู้ที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรม ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในเขตบริการของสถานีสูบน้ำ ไม่ว่าผู้นั้นจะมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินสำหรับทำเกษตรกรรมหรือในฐานะผู้เช่าหรือผู้ได้รับอนุญาตจากเจ้าของก็ตาม มีสิทธิสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำของสถานีสูบน้ำได้ โดยยื่นใบสมัครสมาชิกต่อประธานกรรมการ พร้อมชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า

ข้อ 6. ใบสมัครสมาชิกให้เป็นไปตามภาคผนวก ก ท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ 7. สมาชิกภาพของสมาชิกผู้ใช้น้ำ เริ่มตั้งแต่เมื่อได้รับอนุญาตจากประธานกรรมการ แต่ในกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้รักษาการแทนเป็นผู้อนุญาต สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ดาย
- (2) ลาออกโดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานกรรมการหรือกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ยื่นต่อผู้รักษาการแทน
- (3) ครบกำหนดในแต่ละ แห่ง รอบปีการผลิต
- (4) สมาชิกผู้ใช้น้ำมีมติ 2 ใน 3 ให้สมาชิกภาพสมาชิกคนใดสิ้นสุดลง

หมวด 3

สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำ

ข้อ 8. สมาชิกผู้ใช้น้ำมีสิทธิดังต่อไปนี้

- (1) ยื่นคำขอใช้น้ำ
- (2) ได้รับการจัดสรรน้ำตามลำดับการยื่นคำขอ
- (3) ได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจากคณะกรรมการ กรณีพืชผลเสียหายเพราะส่งน้ำไม่ทัน ทำให้ได้ผลผลิตไม่ถึงร้อยละ ๒๕ แต่ต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบ ภายใน 7 วันนับแต่ทราบเรื่องดังกล่าว แต่คณะกรรมการมีดุลพินิจที่จะไม่ให้ความช่วยเหลือก็ได้

ข้อ 9. สมาชิกผู้ใช้น้ำมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ชำระค่าน้ำ โดยคำนวณจากค่าใช้จ่ายกระแสไฟฟ้า ตามอัตราที่ต้องการใช้ในการสูบน้ำเข้าพื้นที่ของตน
- (2) ยินยอมให้ใช้ที่ดินบริเวณที่ท่อส่งน้ำหรือคลองส่งน้ำผ่าน โดยไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ และไม่เรียกร้องขาคืนภายหลังด้วยพร้อมลงลายมือชื่อในหนังสือยินยอมโอนกรรมสิทธิ์ให้ใช้ที่ดินดังกล่าว
- (3) บำรุงรักษาและซ่อมแซมท่อส่งน้ำหรือคลองดินส่งน้ำให้อยู่ในสภาพที่ดี และให้รวมถึงทางหญ้าตามแนวท่อส่งน้ำหรือคันคลองส่งน้ำด้วย
- (4) ในฤดูแล้ง สมาชิกผู้ใช้น้ำต้องเริ่มทำการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งพร้อม ๆ กันในแต่ละโครงการ

(5) ในฤดูฝน สมาชิกผู้ใช้น้ำจะขอใช้น้ำเป็นการเฉพาะรายหรือกลุ่มย่อยในกรณีที่ฝนทิ้งช่วงหรือปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอ หรือสมาชิกผู้ใช้น้ำต้องทำการตกกล้าทำนาปีก่อนฤดูการก็ได้

หมวด 4

กำหนดเวลาสูบน้ำและพื้นที่ที่จะได้รับน้ำ

ข้อ 10. ให้มีกำหนดเวลาสูบน้ำ ดังนี้

(1) 07.00 นาฬิกา ถึง 09.00 นาฬิกา

(2) 16.00 นาฬิกา ถึง 18.00 นาฬิกา

ทั้งนี้ เว้นแต่ คณะกรรมการกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ 11. ให้คณะกรรมการมีหน้าที่จัดสรรพื้นที่ที่จะได้รับน้ำตามความเหมาะสมและความจำเป็น โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นสำคัญ

หมวด 5

อัตราค่าน้ำ ค่าบริการ และค่าธรรมเนียม

ข้อ 12. อัตราค่าน้ำ หมายความว่า ค่ากระแสไฟฟ้าที่สมาชิกผู้ใช้น้ำแต่ละคนต้องเสียไปในแต่ละคราวงวดเดือนของการใช้น้ำ โดยชำระจากเงิน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียมและค่าปรับ

กรณีอัตราค่าน้ำตามวรรคหนึ่งยังขาดอยู่ ให้สมาชิกผู้ใช้น้ำชำระเป็นค่ากระแสไฟฟ้าในอัตรา ตามสัดส่วนที่คำนวณได้ โดยสามารถหาได้จากจำนวนค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นในรอบใบเรียกเก็บของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค หาดด้วยจำนวนพื้นที่ทั้งหมด (ไร่) จะได้ค่าใช้กระแสไฟฟ้าต่อไร่ แล้วนำไปคูณด้วยจำนวนพื้นที่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำแต่ละราย จะได้เท่ากับค่าใช้กระแสไฟฟ้าของสมาชิกแต่ละราย

การคำนวณอัตราค่าน้ำตามวรรคสองหากมีเศษให้ปัดเศษขึ้นเป็นจำนวนเต็ม

ข้อ 13. ค่าบริการ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ผู้ใช้น้ำต้องชำระให้แก่สถานีสูบน้ำ ซึ่งเรียกเก็บในอัตรา 20 บาท ของแต่ละเดือนในรอบปีการผลิต รวมถึงบรรดาค่าใช้จ่ายที่ที่ประชุมสมาชิกผู้ใช้น้ำเสียงส่วนใหญ่มีมติเห็นชอบ

ข้อ 14. ค่าธรรมเนียม หมายถึง ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และค่าธรรมเนียมรายปี

ค่าธรรมเนียมแรกเข้า ให้ชำระเพียงครั้งเดียว คือ เมื่อเริ่มเข้าสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ ในอัตรา 30 บาท ต่อหนึ่งราย

ค่าธรรมเนียมรายปี ให้ชำระภายในรอบปีการผลิตต่อคณะกรรมการ ในอัตราไร่ละ 200 บาท ต่อสมาชิกผู้ใช้น้ำหนึ่งราย แม้จะมีได้ประกอบเกษตรกรรมในรอบปีการผลิตนั้นก็ตาม

ข้อ 15. คณะกรรมการอาจเรียกค่าปรับเป็นเงินครั้งละไม่เกิน 500 บาท จากผู้ที่ทุจริตเอาน้ำจากสถานีสูบน้ำไปใช้ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขตัวเลขในมาตรวัดน้ำ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อเอาน้ำจากสถานีสูบน้ำไปใช้ โดยไม่ได้ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้

กรณีมีผู้ใช้น้ำ โดยยังมิได้เป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ ให้สมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำตามข้อบังคับ หากเพิกเฉยให้ใช้กฎของหมู่บ้าน หมู่ที่ 12 บังคับตามควรแก่กรณี ถ้าผู้ใดไม่มาทำงานส่วนรวม อัน

เกี่ยวกับกิจการสถานีสูบน้ำ ต้องถูกปรับ ครั้งละ 30 บาท หรือตามที่ประชุมสมาชิกผู้ใช้น้ำเสียงส่วนใหญ่ มีมติเห็นชอบ

ข้อ 16. กรณีที่จำเป็นต้องมีค่าเชื่อมต่อการใช้น้ำ ให้สมาชิกผู้ขอใช้น้ำที่ขอเชื่อมต่อเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย

ข้อ 17. เงินค่าเบี้ยประชุมและเงินค่าตอบแทนตาม ข้อ 24. และ 25. ให้จัดสรรจากค่าบริการ ค่าธรรมเนียม และค่าปรับตามข้อบังคับนี้เท่านั้น

หากเงินที่เรียกเก็บตามวรรคหนึ่ง ไม่พอจ่ายเป็นค่าตอบแทนหรือค่าเบี้ยประชุม คณะกรรมการครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ใน ข้อ 24. และข้อ 25. ให้คณะกรรมการพิจารณาจัดจำนวนเงินลงเพื่อจ่ายเป็นค่าตอบแทนหรือค่าเบี้ยประชุมตามส่วนเท่าที่มี

หมวด 6

เงื่อนไขการขอใช้น้ำ การยกเลิกการใช้น้ำ

ข้อ 18. ในการขอใช้น้ำ ให้ยื่นคำขอใช้น้ำตามแบบภาคผนวก ข ท้ายข้อบังคับนี้

ข้อ 19. เมื่อสมาชิกผู้ใช้น้ำผู้ใดทุจริต เอาน้ำจากสถานีสูบน้ำไปใช้ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขทางเดินท่อส่งน้ำหรือกระทำการใด ๆ เพื่อเอาน้ำจากสถานีสูบน้ำไปใช้ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการงดจ่ายน้ำทันที แล้วดำเนินการพิจารณาเพื่อมีมติยกเลิกการใช้น้ำและการเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ

การดำเนินการตามความในวรรคแรกไม่กระทบต่ออำนาจของคณะกรรมการ ในข้อ 15

ข้อ 20. ให้คณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเก็บค่าน้ำภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ ได้รับแจ้งจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค โดยห้ามมิให้สมาชิกผู้ใช้น้ำค้างชำระค่าน้ำเกินกว่า 2 คราว ๆ ละไม่เกิน 30 วัน

หมวด 7

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

ข้อ 21. คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) พิจารณาเพื่อรับสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำและพิจารณาคำขอใช้น้ำ
- (2) จัดสรรน้ำตามคำขอใช้น้ำ
- (3) เรียกเก็บเงินค่าน้ำ ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าเชื่อมต่อการใช้น้ำ
- (4) แต่งตั้งนายเหมือง นายฝ่าย เพื่อช่วยเหลือในการจัดสรรน้ำหรือเพื่อการอย่างอื่นให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานีสูบน้ำ
- (5) กั้นเงินรายรับของสถานีสูบน้ำเป็นเงินทุนสำรองตามความเหมาะสม
- (6) พิจารณาเพื่ออนุมัติการเบิกจ่ายเงินตามข้อบังคับนี้
- (7) พิจารณาเพื่อการงดจ่ายน้ำและหรือการยกเลิกการใช้น้ำ กรณีสมาชิกผู้ใช้น้ำไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้หรือที่เทศบาลกำหนด แล้วรายงานเทศบาลเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

(8) หน้าที่อื่นๆ ตามที่ข้อบังคับนี้หรือที่เทศบาลกำหนด

ข้อ 22. คณะกรรมการ อาจมอบหมายให้ประธานกรรมการตัดสินใจดำเนินการอย่างใดก็ได้ โดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ในการบริหารจัดการได้ตามข้อ บังคับนี้

ข้อ 23. ในกรณีที่สมาชิกผู้ใช้น้ำได้ขอใช้น้ำด้วยวาจา ห้ามมิให้คณะกรรมการอนุญาต

ข้อ 24. คณะกรรมการผู้ใดที่เข้าประชุม ให้ได้รับค่าเบี้ยประชุมเป็นเงิน ครั้งละ - บาท

ห้ามมิให้ประชุมเกินกว่า 2 ครั้ง ในรอบฤดูกาลประกอบเกษตรกรรม เว้นแต่ กรณีฉุกเฉินอย่างยิ่ง ถ้ามิได้มติที่ประชุมอาจก่อให้เกิดความเสียหาย ต่อการประกอบเกษตรกรรมของประชาชน

ข้อ 25. ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ดังต่อไปนี้ได้รับค่าตอบแทน ดังนี้

(1) ประธานกรรมการให้ได้รับค่าตอบแทน - บาท ต่อเดือน เฉพาะในช่วงที่มีการขอใช้น้ำ ทั้งนี้ ไม่เกิน 4 เดือนต่อ หนึ่ง ปีการผลิต

(2) ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เก็บเงินค่าใช้น้ำ ให้ได้รับค่าตอบแทน คิดเป็นร้อยละ - ของอัตราค่าน้ำ ของแต่ละงวดเดือน

บรรดาค่าตอบแทน อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามมติที่ประชุมเสียงส่วนใหญ่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำโดยคำนึง ถึงความหนักเบาของภาระหน้าที่ และฐานะทางการเงินและการคลังของสถานีสูบน้ำ

หมวด

การบำรุงรักษา และการซ่อมแซม

ข้อ 26. การบำรุงรักษาสถานีสูบน้ำตามปกติ ให้เป็นหน้าที่ของสมาชิกผู้ใช้น้ำ และคณะกรรมการ

กรณีซ่อมแซมสถานีสูบน้ำต้องใช้งบประมาณ ไม่เกิน 2,000 บาท หรือตามที่เทศบาลกำหนด ให้เป็นหน้าที่ของสถานีสูบน้ำ เว้นแต่ รายรับของสถานีสูบน้ำมีไม่เพียงพอ ให้คณะกรรมการขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลก็ได้

กรณีการซ่อมแซมสถานีสูบน้ำที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณเกินกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ให้คณะกรรมการขอรับการสนับสนุนจากเทศบาลก็ได้

หมวด 9

เบ็ดเตล็ด

ข้อ 27. ให้เหรียญกษาปณ์การจัดทำบัญชี รายรับ - รายจ่าย และชี้แจงให้เทศบาลกับสมาชิกผู้ใช้น้ำทราบภายในสิ้นปีการผลิตของทุกปีการผลิต โดยให้ได้รับค่าตอบแทน - บาทต่อปีการผลิต

ข้อ 28. ในการดำเนินการเกี่ยวกับรายได้ของสถานีสูบน้ำ ให้ดำเนินการตามที่ได้เทศบัญญัติเทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ. 2554 อย่างเคร่งครัด

ข้อ 29. ให้สมาชิกภาพของผู้ใช้น้ำของสถานีสูบน้ำที่มีอยู่ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ดำเนินการยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มียศกรรมการครบจำนวน โดยได้รับยกเว้น ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า

ข้อ 30. บรรดาทรัพย์สิน เงินตรา ที่สถานีสูบน้ำมีอยู่ก่อนวันที่ใช้ข้อบังคับนี้และหรือจะเกิดมีขึ้น ให้โอนมาเป็นทรัพย์สินของสถานีสูบน้ำตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ เดือน มกราคม พ.ศ. 2558

ประพันธ์ สมเดช

(นายประพันธ์ สมเดช)

ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำ

...../...มกราคม...../...2558.....

- เห็นชอบ -

สุทัศน์ บุตรอุดม

(นายสุทัศน์ บุตรอุดม)

นายกเทศมนตรีตำบลสร้างคอม

...../...มกราคม..../...2558.....

ใบสมัครสมาชิกผู้ใช้น้ำ

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....อายุ.....ปี

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

มีความประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกผู้ใช้น้ำ ของสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้าหมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งตั้งอยู่และครอบคลุมพื้นที่บริเวณหมู่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

ข้าพเจ้ามีเนื้อที่ ที่จะทำการเกษตรปรากฏตามหลักฐาน.....เลขที่.....
 ระวัง.....เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา โดยแบ่งเป็น

- (๑) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๒) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๓) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๔) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

พร้อมนี้ข้าพเจ้ามีหลักฐานประกอบดังนี้

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (๒) สำเนาทะเบียนบ้าน
 (๓) เอกสารแสดงสิทธิในที่ดิน (๔) รูปถ่ายที่ดิน/บริเวณที่ดิน

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และจะปฏิบัติตามเทศบัญญัติ เทศบาล ตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ.2554 และข้อบังคับ คณะกรรมการ บริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. โดยเคร่งครัด

(ลงชื่อ).....ผู้สมัคร

(.....)

ความเห็นประธานคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า ฯ

.....

(.....)

ประธานกรรมการ

แบบคำขอใช้น้ำ

ทำที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....เลขที่สมาชิก.....อายุ.....ปี
 ปัจจุบัน อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

มีความประสงค์จะขอใช้น้ำ สถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้าหมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอ
 สร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ซึ่งตั้งอยู่และครอบคลุมพื้นที่บริเวณ หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้าง
 คอม จังหวัดอุดรธานี

ข้าพเจ้ามีเนื้อที่ ที่จะทำการเกษตรปรากฏตามหลักฐาน.....เลขที่.....
 ราว.....เลขที่ดิน.....หน้าสำรวจ.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา โดยแบ่งเป็น

- (๑) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๒) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๓) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 (๔) ทำการเกษตรประเภท.....จำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ และจะปฏิบัติตามเทศบัญญัติ
 เทศบาลตำบลสร้างคอม เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พ.ศ.2554 และข้อบังคับ
 คณะกรรมการ บริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
 จังหวัดอุดรธานี เรื่อง การบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า หมู่ที่ 4,12 ตำบลสร้างคอม อำเภอ
 สร้างคอม จังหวัด อุดรธานี พ.ศ. โดยเคร่งครัด

(ลงชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

ความเห็นประธานคณะกรรมการบริหารกิจการสถานีสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า ฯ

.....

(.....)

ประธานกรรมการ

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรธานี

1. นายทองปึก หม่อมคำหมื่น	นายช่างโยธาชำนาญงาน ส่วนงานประสานและและ
บริการจัดการลุ่มน้ำส่วนที่ 2 สำนักงานกรมทรัพยากร
น้ำภาค 3 อุตรธานี
2. นายประสิทธิ์ ธนินวงศ์	สำนักงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรธานี
3. นายวีระศักดิ์ กุลจันทร์เพ็ง	สำนักงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรธานี
4. นายบรรจง อภัยแสน	สำนักงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรธานี
5. นายวรรณชัย ภิรมย์บุปผา	สำนักงานกรมทรัพยากรน้ำภาค 3 อุตรธานี

รายชื่อกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

1. นางสุพัน โพนสร้างแก้ว	เลขที่ 16 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
2. นางแดง กันหาชิน	เลขที่ 66 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. นางวาสนา พันลำภักดี	เลขที่ 28 หมู่ที่ 3 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
4. นางอัจฉรา พันลำภักดี	เลขที่ 14 หมู่ที่ 2 ตำบลเชียงดา อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
5. นายพรชัย แก่นกล้าเจริญกุล	เลขที่ 34 หมู่ที่ 1 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
6. นางเสียง ช้องลา	เลขที่ 67 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
7. นางบุญมา จีพงษ์	เลขที่ 68 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
8. นายศราวุธ ลาพันธ์	เลขที่ 134 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
9. นายธีระพัฒน์ หนูจันทร์	เลขที่ 98 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
10. นางจันสมุทรา เกษราษฏร์	เลขที่ 37 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
11. นางทองคำ นัยพรม	เลขที่ 21 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
12. นางเกสร คำสร้าง	เลขที่ 71 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
13. นางสง่า ชัยขาลี	เลขที่ 59 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
14. นางวราตรี ชัยยังกุล	เลขที่ 25 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
15. นางคำผาย โขสิต	เลขที่ 26 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
16. นางทัน ศรีวงนอก	เลขที่ 30 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
17. นางตุ เกษราษฏร์	เลขที่ 58 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
18. นางเพ็ญศรี สร้างแก้ว	เลขที่ 47 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

19. นางนงนาถ นายกชน	เลขที่ 99 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
20. นายฉุย สิงห์สัตย์	เลขที่ 102 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
21. นางบัวทอง ศรีสร้างคอม	เลขที่ 88 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
22. นางจุฬาลักษณ์ ดวงดี	เลขที่ 30 หมู่ที่ 2 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
23. นางหนูพิศ บุญตา	เลขที่ 69 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
24. นางเพ็ง คำมันตรี	เลขที่ 145 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
25. นางหอมจันทร์ แก้วติบ	เลขที่ 31 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
26. นายกิตติธร ศรีสร้างคอม	เลขที่ 98 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
27. นายประมวน ไชยพิมพ์	เลขที่ 14 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
28. นางสาวาล บุตรพรม	เลขที่ 155 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
29. นายประพันธ์ สมเดช	เลขที่ 80 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
30. นายวีระ ดวงดี	เลขที่ 34 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
31. นายทวีศักดิ์ ผาจง	เลขที่ 108 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
32. นายบัวผัน เกษราษฏร์	เลขที่ 132 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
33. นางม้วน หนูนจันทร์	เลขที่ 98 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
34. นางลำดวน ศรีสร้างคอม	เลขที่ 30 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
35. นางสาวสมกลิ่น ชีระสาร	เลขที่ 70 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
36. นางเพ็ญจันทร์ คำสร้าง	เลขที่ 12 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
37. นายพรชัยณรงค์ จันนา	เลขที่ 84 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
38. นายวิชัย คำมันตรี	เลขที่ 85 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
39. นายบุญเส็ง บุญตา	เลขที่ 69 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
40. นางบุญสม สร้างแก้ว	เลขที่ 125 หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
41. นายบุญชัย ดอนใต้	เลขที่ 79 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
42. นางอนุสรณ์ ศรีใส	เลขที่ 175 หมู่ที่ 4 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

รายชื่อกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านท่าเสียว

1. นายสงวน พิมพิบล	เลขที่ 84 หมู่ที่ 13 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี (ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 13)
2. นายชัชวาล แสงรา	เลขที่ 50 หมู่ที่ 7 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี (ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7)
3. นายวชิระพงษ์ นาเมืองรักษ์	เลขที่ 139 หมู่ที่ 13 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี (อดีตสมาชิกสภาเทศบาลตำบลสร้างคอม)
4. นายบุญถม ชาติคำ	ผู้เปิด-ปิดประตูน้ำบ้านท่าเสียว
5. นายธนกฤต ศรีวงษ์รัตน์	เลขที่ 178 หมู่ที่ 7 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี
6. นายศุภิชัย พาสัญจร	เลขที่ 88 หมู่ที่ 9 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี
7. นายวสันต์ คำพิทย	เลขที่ 49 หมู่ที่ 9 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี
8. นายป้อง ฮามจันทร์	เลขที่ 41 หมู่ที่ 13 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม
จังหวัดอุดรธานี

เจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลสร้างคอม

1. นายสุทัศน์ บุตรอุดม	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลสร้างคอม
2. นายอุบล กิคม	รองปลัดเทศบาลตำบลสร้างคอม
3. นายสรวิษฐ์ พรหมภักดี	นายช่างโยธา เทศบาลตำบลสร้างคอม
4. นายอภิเชษฐ์ ขันเขต	นิติกร เทศบาลตำบลสร้างคอม

บรรณานุกรม

ฉลอง เกษนัสและคณะ

- 2555 โครงการศึกษารูปแบบการฟื้นฟูและอนุรักษ์ปลาชะโดในอ่างน้ำพาน(ห้วยหลวงดอนปลาย) กรณีศึกษากำแพงไทยสวรรค์ หมู่ที่ 12 ตำบลสร้างคอม อำเภอสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

นายทานตะวัน แก้วเขตการ และคณะ

- 2554 โครงการบริหารทรัพยากรร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

สำนักนายกรัฐมนตรี

- 2550 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124 ตอนพิเศษ 84ง. ลงวันที่ 13 กรกฎาคม 2550. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

- 2531 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2531 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี
- 2545 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

- กรมชลประทาน .2548. “การถ่ายโอนภารกิจของกรมชลประทานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://irrigation.rid.go.th/rid9/operation/p5/filep5/transfer.doc> (30 มีนาคม 2557).
- คณะกรรมการร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ .2555. “รายงานการศึกษาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.....”. 28 มิถุนายน 2555.[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://v-reform.org/u-knowledges>.(30 มีนาคม 2557).
- เฉลิมพล กุลชาติชัย, ดร.เกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ. 2554 “การศึกษาความพร้อมในการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก: กระทรวงสาธารณสุข.[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
www.social.nu.ac.th/th/paper/IS/2554/2554_16.pdf. (30 มีนาคม 2557)
- ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ และคณะ. 2554 “โครงการศึกษาวิเคราะห์และประเมินผล การถ่ายโอนภารกิจงานวาง/ ปรับปรุงผังเมือง/ชุมชน” : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://eservice.dpt.go.th/eservice_1/subsites/other/subcsp.index.html
 (30 มีนาคม 2557).
- ศูนย์เทคโนโลยีข่าวสารสารสนเทศทรัพยากรน้ำ . 2553 .“กรมทรัพยากรน้ำเตรียมความพร้อมหลังรับถ่ายโอนภารกิจด้านโครงการอ่างเก็บน้ำ ฝ่าย และระบบกระจายน้ำกว่า 1,500 โครงการทั่วประเทศคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2555” : ศุกร์ที่ 22 ตุลาคม 2553 : ข่าวประชาสัมพันธ์ : หนังสือพิมพ์บ้านเมือง [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.dwr.go.th/news/2/news-2-0-4180.html> (30 มีนาคม 2557)